

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CCLXVII

DENIS DIDEROT

RAHİBE

DENIS DIDEROT

RAHİBE

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN: ADNAN CEMGİL

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

IV.
BASIM

Genel Yayın: 3435

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

**DENİS DIDEROT
RAHİBE**

**ÖZGÜN ADI
LA RELIGIEUSE**

**FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN
ADNAN CEMGİL**

**© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2006
Sertifika No: 40077**

**EDİTÖR
HANDE KOÇAK**

**GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM**

**REDAKSİYON
AZİZ UFUK KILIÇ**

**DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ**

**GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI**

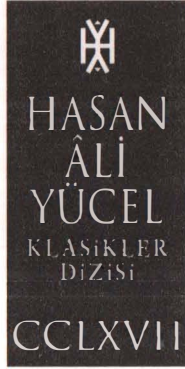
**I. BASIM, KASIM 2015, İSTANBUL
IV. BASIM, EKİM 2020, İSTANBUL**

ISBN 978-605-332-618-2 (KARTON KAPAKLI)

**BASKI
AYHAN MATBAASI
MAHMUTBEY MAH. 2622. SOK. NO: 6 / 31
BAĞCILAR İSTANBUL
Tel: (0212) 445 32 38 Faks: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 44871**

**Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.**

**TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr**

DENİS DIDEROT

RAHİBE

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN:
ADNAN CEMGİL

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Sunuş

XVIII. yüzyıl Fransız düşünür ve yazarları arasında Denis Diderot (1713-1784), her alandaki atılımlarıyla, çağının en önde gelen temsilcisidir. “Büyük Fransız Devrimi”nin fikir öncüleri içinde Diderot, felsefe alanında, pozitif bilimlere dayanan çağdaş materyalizmin en katıksız öncüsüdür. Sanat alanında resim eleştirisini, çağdaş dramın ilkelerini yarattığı gibi, en büyük gelişmesini XIX. yüzyılda gösteren gerçekçi romanın da kurucusudur.

İnsanı sosyal çevresinden ayrı ele alan klasik trajediye karşılık, nasıl oyun kişilerini insanüstü kahramanlar değil, günlük toplum yaşayışı içindeki kederleri, sevinçleri, acıklı ve gülünç taraflarıyla basit insanları sahneye koymuşsa, romanlarında da, insanların sosyal durumlarıyla alını yazıları arasındaki ilişkiler üzerinde durmuştur. Diderot, romanlarındaki ince psikoloji ile birlikte, kişilerini toplum şartları ve toplumsal ilişkileri içinde yaşatması bakımından modern romanın da öncüsü olmuştur.

Diderot’nun romanları arasında Rahibe *La Religieuse* Katolik Kilisesi’ne, insanları hayattan koparıp, doğa dışı bir köleliğe mahkûm eden manastır cehenneminin korkunç gerçeklerini ortaya seren ateşli bir yergidir. Elinizdeki bu roman, taş duvarlar arasına diri diri gömülmüş mutsuz kadınların acıklı serüvenlerinin eşine az rastlanır bir ustalık ve sürükleyicilikle anlatılan hikâyesi olduğu kadar; normal hayattan, doğadan koparılan, sevgi ve cinsellikten uzak ya-

şamaya mahkûm edilen kadınların melankoliden maniye ve histeriye varan iç sarsıntılarının, bunalımlarının, çağdaş psikanalizcileri hayran bırakacak ince bir çözümlemesidir. Bu romanda yaşlı bir rahibenin, manastıra kapatılan genç kızlara karşı duyduğu çılgınca eğilimini gösteren sahneleri okurken, histeriye yol açan başlıca etken olarak doyurulmamış cinsel heyecanları ileri süren Freud'u hatırlamamak elden gelir mi?

Adnan Cemgil

Croisemare markisi mektubuma yanıt verirse bu, öykümün ilk satırlarını oluşturacak. Kendisine yazmadan önce nasıl bir adam olduğunu öğrenmek istedim. Yüksek tabakadan bir adam; askerlik görevinde parlamış; yaşı ilerlemiş; evlenmiş; sevdiği ve kendisine candan bağlı bir kızı ve iki oğlu var. Soylu, bilgili, kafası çalışan, neşeli, güzel sanatlara meraklı ve en önemlisi de özgün bir adam. Onu bana duyarlılığı, namusluluğu ve dürüstlüğü için de övdüler, ben de durumuma gösterdiği candan ilgi ve hakkında söylenenlerden hareketle ona başvurmamda bir sakınca olmayacağı hükmüne vardım; ama daha kim olduğumu bilmeden durumumu değiştirmeye girişeceğine ihtimal vermezdim, bu nedenle onurumu ve isteksizliğimi yenerek, bahtsız yazgımın bir kısmını, benim yaşımdaki bir çocuğun saflığı ve tabiatındaki açıksözlülükle beceriksizce ve sanattan yoksun bir biçimde anlattığım bu anıları yazmaya giriştim. Hamimin talebiyle ya da çılgınca bir girişimin eseri olarak bu anıları uzak geçmişe ait olayların hafızamdan silinmeye başlayacağı bir zamana bırakırım belki, bu yazıların sonundaki özet ve yaşadığım süre boyunca silinmeyecek derin izler, bu anıları kesin olarak anımsamam için yeterli olacaktır.

Babam avukattı. Annemle evlendiğinde oldukça yaşlıymış. Ondan üç kızı olmuş. Babam bütün çocuklarının geleceğini güvence altına almaya fazlasıyla yetecek kadar zengindi. Ama bunun için en azından çocukları arasında ayırım yapmaması, hepsini bir sevmesi gerekirdi ki, bu bakımdan onu överem. Doğruyu söylemek gerekirse hem ruh, hem

yüz güzelliği bakımından kardeşlerimden üstündüm ben; daha iyi huylu, daha yetenekliydim ve bu anne babamı üzüyordu anlaşılan. Yaradılışım gereği olduğu kadar özen göstererek de elde ettiğim bu üstünlük benim için keder kaynağı olduğu için, çok küçükken bile, onlar gibi sevilmek, bağra basılmak, kutlanmak ve hoş görülmek için onlara benzemeye can atardım. Biri çıkar da anneme “Ne tatlı çocuklarınız var...” derse, bu söz hiçbir zaman bana yorulmazdı. Kimi zaman beni çok beğendiklerini söyleyerek uğradığım haksızlığın öcünü alanlar olurdu. Ama böyle övülmüş olmam sonrasında bana o kadar pahalıya mal olurdu ki, keşke benimle hiç ilgilenmeseler, hatta kötüler diye dua ederdim içimden. Evimize gelenler beni ne kadar kayırırsa, onlar gittikten sonra bir o kadar asılırdı bizimkilerin suratı. Çirkin, aptal, budala, kendini beğenmiş bir kız olmadığım, yani kardeşlerimi annemle babama şirin gösteren kusurlar bende olmadığı için kaç kez için için ağlamışımıdır! Aslında, namuslu, doğru ve sofu insanlar olan annemle babamın bana neden böyle tuhaf davrandıklarını bir türlü anlayamıyordum, kendi kendime bu tutumlarının nedenini bulmaya çalışırdım. Acaba bu konudaki düşüncelerimi size açmalı mıyım Sayın Marki? Babamın öfkeliyken –zira haşın biriydi– ağzından kaçırdığı sözler, farklı zamanlarda yaşanmış birkaç olay, kimi komşuların çıtlattığı bir iki şey, hizmetçilerin gevezelikleri, anne babamın davranışlarını az da olsa mazur gösterecek bir şüphe düşürdü içime. Öyle görünüyor ki babam öz çocuğu olduğumdan emin değildi. Belki de anneme eskiden işlediği bir hatayı ve fazla kulak verdiği bir adamın vefasızlığını hatırlatıyordum. Ama ya bu şüphelerin yersiz olduğu ortaya çıkarsa, o zaman bunları size anlatmış olmam neler doğurur? O zaman siz bu yazdıklarımı yakarsınız, ben de sizin yanıtınızı yakacağıma söz veriyorum.

Kardeşlerimle aramda yaş farkı az olduğu için genç kızlık çağına üçümüz birlikte eriştik. Evlenme isteğinde bulunanlar

çıktı. Büyük ablamı yakışıklı bir genç istedi. Ama sonra bu adamın beni gözüne kestirdiğini hissettim. Ablamla evimize girip çıkabilmek için ilgilenir gibi görünüyordu. Beni beğenmesinin başıma ne dertler açabileceğini bildiğimden meseleyi anneme açtım. Bu belki bütün ömrümde annemin hoşuna giden biricik davranışım oldu ve bakın nasıl ödüllendirildim: Annemle konuşmamızın üstünden dört beş gün geçmişti ki bana bir manastırda yer ayırttıklarını söylediler, hemen ertesi gün de oraya götürüldüm. Evde o kadar mutsuzdum ki bu duruma hiç canım sıkılmadı ve ilk kapatıldığım manastır olan Sainte-Marie'ye gayet neşeli gittim. Bu arada ablamı isteyen adam, gözden ırak olunca beni gönlünden de çıkardı ve ablamla evlendi. Adamın adı Bay K***, noterlik yapıyor, ablamla geçinemedikleri Corbeil'de ikamet ediyorlar. Küçük ablam da, Paris'te Quincampoix Caddesi'nde ipekli kumaş satan B. Bauchon adlı biriyle evlendi ve güzelce geçinip gidiyorlar.

İki ablam da ev bark sahibi olduktan sonra annemle babam artık beni düşünür, ben de çok geçmeden manastırdan çıkarım sandım. On altı buçuk yaşındaydım. Kardeşlerime hatırı sayılır birer drahome vermişlerdi, bana da verirler diye umutlanıyordum. İşte, böyle tatlı hayallere kapıldığım bir gün beni konuşma odasına çağırdılar. Gelen, annemin günah çıkardığı Peder Séraphin'di; önceleri ben de ona günah çıkardığım için, gelişinin nedenini kem küm etmeden açıkladı. Beni rahibe yapmayı düşünüyorlarmış. Bu korkunç tasarıya bütün gücümle karşı koydum ve pedere, rahibe olmayı hiç istemediğimi söyledim. “Öyleyse derdinize yanın!” diye yanıt verdi bana. “Çünkü,” dedi, “annenizle babanız, kardeşlerinize drahome vermek için ellerinde avuçlarında ne varsa tükettiler. Dara düştükten sonra size ne verebilirler bilmem. Bunu iyi düşünün genç hanım: Ya bir daha çıkmamak üzere burada kalırsınız ya da az bir ücret karşılığında bir taşra manastırına gidersiniz. Oradan da ancak babanızla annenizin ölümünden sonra çıkarsınız, bu da pek öyle yakın

gibi görünmüyor bana...” Bu sözler yüreğime bir hançer gibi saplandı, gözyaşlarım sel olup aktı. Başrahibeye haber verdiler. Konuşma odasından dönüşte beni yanına çağırды. Dar-madağın bir haldeydim. “Neyiniz var yavrum?” diye sor-du. (Neyim olduğunu elbette çok iyi biliyordu!) “Bakın şu halinize! Dünya yıkılmış da altında kalmışsınız sanki! Beni korkutuyorsunuz. Annenizi babanızı mı yitirdiniz yoksa?” Yanıt vermedim, boynuna sarıldım. “Eh, Tanrı’ya şükürler olsun!” dedi. Ben, “Yazık ki ne annem var, ne babam. Mut-suz bir kızım ben. Diri diri gömmek istiyorlar beni!” diye bağırдыm. Başrahibe fırtınanın dinmesini, sakinleşmemi bek-le-di. Peder Séraphin’in söylediklerini bir bir anlattım. Kadın üzü-lür gibi göründü. Halime acıdığını söyledi. “İstemiyor-san rahibe olma,” dedi. Benim için gereken yere başvuracak, zorlamamaları için ricada bulunacaktı. Ah, bilseniz, ne ent-rikacı şeylerdir şu manastır rahibeleri! Bir yere mektup yazdı da gerçekten. Ne yanıt geleceğini bilmiyor değildi. Yazdığını bana da okuttu. Ancak çok sonraları kadının iyi niyetli ol-madığını anlayabildim. Sonunda, rahibeliği isteyip isteme-diğimi bildirmem için verdikleri süre bitti. Başrahibe bunu çok yapmacık bir üzüntüyle bildirdi bana. Önce bir şey söylemeden durdu, sonra bana çok acıdığını anlatan bir iki sözcük döküldü ağzından. Ne diyeceğini anlamıştım. Nasıl bir umutsuzluk içinde çırpındığını anlatamam size. Bu rahi-beler duygularını gizlemekte pek ustadırlar. Benim bu halim karşısında ağlamaklı bir sesle: “Peki yavrum, demek bizden ayrılıyorsunuz, sizi bir daha göremeyeceğiz öyle mi?” dedi. Ardından işitemediğim bir şeyler mırıldandı. Bir iskemleye yığılıp kalmıştım. Hıçkıra hıçkıra ağlıyor, bir süre felç inmiş gibi kımıldamadan durduktan sonra yerimden fırlıyor, du-vara dayanıyor, sonra derin bir acıyla inleyerek başrahibenin göğsüne yaslanıyordum.

Bana: “Peki ama neden bir şeyler yapmıyorsunuz?” dedi. “Size öğüt verdiğimi sakın kimseye söylemeyin. Sır tutacağı-

nıza inanıyorum. Çünkü ne sebeple olursa olsun hakkımda konuşulmasını istemem. Ne istiyorlar sizden? Rahibe giysisine bürünmenizi mi? Peki ama ne diye giymiyorsunuz? Bunu yaparsanız kendinizi bağlamış olmazsınız ki! Benim yanımda iki yıl daha kalmış olursunuz. Ne çıkar bundan? Kim ölür, kim kalır bilinmez ki... İki yılda neler olmaz..." Nerede olduğumu biliyormuşum da, nereye gideceğimi bilmiyormuşum. Bu kurnaz sözleri öyle içtenlikle, öyle yapmacık bir tatlılıkla ve okşayışlarla söylemişti ki, razı oldum. Bunun üzerine babama mektup yazdı. Çok güzel yazılmıştı bu mektup, çektiğim bütün azapları, bütün acıları bir bir sayıp dökmüştü. İnanın ki benden daha cin fikirli bir kız bile kanardı bunlara. Bir sürü laftan sonra başrahibe, babama, rahibe giysisini sırtıma geçirmeye razı olduğumu bildiriyordu. İşler öyle bir çabuklukla yapılmıştı ki rahibe giysim bile hazırlanmış, giyeceğim gün kararlaştırılmıştı. Sonunda, dinlenmeme olanak vermeden, tören saati gelip çattı.

Size annemle babamla konuştuğumu, onları acındırmak için ne diller döktüğümü, ama kıllarının kıpırdamadığını söylemeyi unuttum. Sorbonne doktorlarından Başrahip Blin yüreklendirme vaazını okudu, Alep piskoposu da giysimi giydirdi. Bu çeşit törenler neşeli geçmez, o gün büsbütün kasvetli oldu. Rahibeler bana cesaret vermek için etrafımda pervane gibi dönerken, belki yirmi kez dizlerimin bağının çözüldüğünü hissettim, neredeyse mihrabın önündeki basamaklara yığılacaktım. Bir şey duymaz, görmez olmuştum, sersem gibiydim. Beni çekiyorlardı, yürüyordum. Bir şeyler soruyorlar, sonra kendileri yanıt veriyorlardı. Böylece bu işkenceli tören sona erdi. Davetliler gitti, kendimi genç rahibelerden oluşan sürünün içinde buldum. Arkadaşlarım çevremi sardılar, beni kucakladılar. Şöyle diyordu aralardan biri ötekine: "Ne kadar da güzel şeymiş bu, kardeşim!" Siyah tülünün beyazlığını nasıl da belirginleştiriyor, çenesinin altın-

1 Rahibelerin birbirine hitabı, kız kardeş. (e.n.)

daki sargı ne güzel yaraşıyor, yüzünü yuvarlaklaştırıyor... Ya rahibe giysisi endamını, kollarını nasıl da ortaya çıkarıyor!”

Onların bu sözlerini yarım yamalak işitebiliyordum. Çok dertliydim. Ama şunu da söyleyeyim ki, kızların biraz önceki övgülerini anımsadım, küçük aynaya bakmaktan kendimi alamadım. Söyledikleri büsbütün yersiz değildi hani. Böyle tören günlerinde yapılan övgüler benim için büsbütün abartılıydı, bu tür şeylere pek duyarlı değildim. Ötekilerse bunları umursadığıma inanıyormuş gibi davrandılar ve öyle konuştular. Akşam duasından sonra başrahibe hücreme geldi. Beni bir süre süzdükten sonra: “Doğrusu,” dedi, “bu giysiden neden bu kadar nefret ettiğinizi anlamıyorum. Öyle yakıştı ki size. Çok tatlısınız. Suzanne kardeş çok sevimli bir rahibe oldu; bu giysiyle daha da çok sevineceksiniz. Şöyle biraz yürüyün bakayım. Dik durmuyorsunuz. Böyle kamburunuzu çıkartarak durmanız doğru değil.” Başımın, ellerimin, ayaklarımın, bütün vücudumun duruşunu düzeltti. Manastır yaşamındaki incelikler üzerine Marcel’in² verdiği bir zarafet dersi gibi bir şeydi bu, değil mi ki her halin ayrı bir zarıflığı vardır. Başrahibe oturdu: “Oldu,” dedi “şimdi biraz ciddi meseleleri konuşalım. Bakın iki yıl kazanmış oluyorsunuz. Annenizle babanız kararlarını değiştirebilirler bu süre içinde. Belki de siz, onlar almak isteseler de kalmak istersiniz. Hiç de olmayacak şey değil bu.” Ben: “Bunu aklınızdan çıkarın efendim,” dedim. Başrahibe konuşmaya devam etti: “Epeydir yanımızdasınız. Ama henüz bizim hayatımızı tanıımıyorsunuz; birtakım sıkıntıları vardır elbet, ama tatlı yanları da yok değil...” Bundan sonra bana dış dünya ile manastır yaşamı üzerine neler söylediğini kestirebilirsiniz. Bu konuda çok şey yazılmıştır, hepsi de birbirine benzer. Bereket versin, din adamlarının sevdikleri, yırtıp attıkları ve tanımadıkları dünyayı kötüleyerek, çok iyi tanıdıkları ve nefret ettikleri kendi hayatları hakkında anlattıkları tatlı yalanlardan bol bol okutmuşlardı bana.

2 Marcel, XVIII. yüzyılda Paris’te ünlü bir dans öğretmeni. (ç.n.)

Size çömezlik dönemimi uzun uzadıya anlatacak değilim. İnsan bu dönemde bütün kurallara harfiyen uyacak olsa bu hayata katiyen katlanamaz. Ama manastır yaşamının en tatlı dönemi budur. Rahibe çömezlerine analık eden kardeş,³ bulabileceğiniz en hoşgörülü rahibedir. Onun işi sizi manastır yaşamının dikenlerinden kurtarmaktır. En incelikli ve en iyi hazırlanmış baştan çıkarma sürecidir bu. Çevrenizi saran karanlıkları büsbütün koyulaştıran, sizi avutan, uyutan, büyüleyen odur. Bizim kardeş bana ayrı bir ilgi gösteriyordu. Hiç deneyimi olmayan genç bir insanın bu uğursuz yöntemlere karşı koyabileceğini sanmıyorum. Yaşam uçurumlarla dolu, ama onlara sürüklenmenin bu kadar kolay olabileceğini hiç düşünmemiştim. Çok gözetiyorlardı beni. Üst üste iki kez hapsirsam, ayinlerden, işten, dualardan muaf tutuluyordum; erken yatıyor, geç kalkıyordum. Kurallar benim için işlemez olmuştu. Kendimi feda ettiğim anın ardından iç çektiğim günler olduğunu da düşünün efendim. Dış dünyadaki kötü bir olayı hiç kaçırmazlardı. Gerçekten böyle bir şey olmuşsa, bu istedikleri biçime sokulur, bire bin katarak dallandırılır, budaklandırılır, sonra da bizi böyle alçaltıcı maceralardan koruduğu için Tanrı'ya şükredilirdi. Gelgelelim belki de arzularımla gelişini hızlandırdığım o an yaklaşıyordu. O zaman hülyalara dalıyordum. İçinde bulunduğum bu yaşantıya duyduğum nefret canlanıyor, artıyordu. Gidip bu durumu başrahibeye ya da çömezlerin anasına açıyordum. Bu kadınlar onlara verdiğiniz sıkıntının öcünü almasını çok iyi bilirler. Çünkü oynadıkları ikiyüzlü rolün, tekrarlamak zorunda kaldıkları budalaca sözlerin onları eğlendirdiğini sanmamak gerek: Bu iş onlar için giderek çok usandırıcı, yıpratıcı bir hal alır. Ama yine de vazgeçmezler, çünkü bu yapmacık tavırları manastırlarına binlerce altın kazandırır. İşte bunların bütün ömürlerince yalan söylemelerinin ve saf genç kızları kırk yıl elli yıl sürecek bir umutsuzluğa mahkûm

3 Yüksek mertebedeki rahibeler için kullanılır. (e.n.)

etmelerinin, belki de sonsuza dek sürececek bir felakete sürüklemelerinin asıl nedeni budur. Elli yaşına girmeden ölen yüz rahibeden yüzü de cehennem azabı çekmiştir, bu arada çıldıranları, aptallaşanları, saldırgan olanları saymıyorum bile.

Bir gün bunlardan biri kapatıldığı hücreden kaçtı. Gözümle gördüm. Sayın Marki, işte hayatımın en mutlu ya da en mutsuz dönemi, artık siz nasıl yorumlarsanız. Ömrümde bundan daha korkunç bir şey görmemiştim. Saçı başı darmadağındı, neredeyse çıırılıpçıktı, ayaklarına vurulan prangaları sürüklüyor, göğsünü yumrukluyor, saçlarını yolar, oraya buraya koşuyor, böğürüyor, hem kendine hem başkalarına korkunç lanetler yağıdırıyordu. Kendini aşağıya atmak için bir pencere arıyordu. Fena halde korkmuştum. Bütün vücudum titriyordu. Talihsizin bu halinde kendi sonumu görür gibi oldum. O anda, böyle bir duruma düşmekten bin kez ölümü yeğleme kararı doğdu içimde. Bu olayın beni nasıl etkileyebileceğini sezdiler ve bunu önlemeye çalıştılar. Bu rahibe hakkında ne ipe sapa gelmez, ne birbirini tutmaz yalanlar söylediler bilseniz: Manastıra alındığı zaman kaçıkmiş, yaşamının bunalımlı bir zamanında büyük bir korkuya kapılmışmış, hayaller görmeye başlamış, meleklerle konuştuğuna inanıyormuş; okuduğu zararlı kitapların etkisiyle kafası karışmış; vaazlarını dinlediği kimi aşırı ahlak öncüleri, Tanrı'nın gazabını anlatan sözleriyle kızı öylesine korkutmuşlar ki, zaten sağlam olmayan aklını büsbütün oynatmış; artık iblislerden, cehennemden ve ateş dolu uçurumlardan başka bir şey görmez olmuş; bu hali onları çok üzüyormuş; manastırlarında daha önce böyle bir mesele asla söz konusu olmamış ve daha neler neler... Bu anlatılanların hiçbirini aklım kesmedi; deli rahibenin hali gözümün önüne geldiğinde içimden rahibeliği kabul etmeme yeminimi tekrar ediyordum.

Sözümü tutup tutmayacağımı kanıtlayacağım an gelip çatmıştı. Bir sabah ayinden sonra başrahibe odama girdi.

Elinde bir mektup vardı. Yüzünden keder ve bitkinlik okunuyordu; kolları dermansızdı, sanki mektup eline ağır geliyordu; bana bakıyordu, gözlerinden yaşlar boşanacak gibiydi; ikimiz de susuyorduk, önce benim konuşmamı bekliyordu; ağzımı açacaktım ama tuttum kendimi. Nasıl olduğumu sordu; sonra bugünkü ayının çok uzadığını, benim biraz öksürdüğümü, biraz rahatsız göründüğümü söyledi. Bütün bunlara sadece şu yanıtı verdim: “Hayır sevgili anneciğim.” Mektubu hâlâ dermansız elinde tutuyordu; sorular arasında bir ara eliyle kısmen örtecek şekilde dizlerinin üstüne bıraktı; annemle babama ilişkin bir şeyler sorduktan sonra, benim kâğıtla ilgili bir şey sormadığımı görerek: “İşte size bir mektup...” dedi. Bu sözü duyar duymaz yüreğim ağzıma geldi. Dudaklarım titreyerek kısık bir sesle: “Annemden mi?” diye sordum.

— Evet öyle, alın, okuyun...

Kendimi biraz toparladıktan sonra mektubu aldım. Başlangıçta oldukça sağlam durarak okudum ama okudukça korku, tiksinti, öfke, küskünlük ve bunun gibi bir sürü duygu birbirini kovalamaya başladı ve sesim değişti, yüzüm biçimden biçime girdi, birtakım hareketler yapıyordum. Arada bir de parmaklarım gevşiyor, kâğıt elimden düşecek gibi oluyordu, sonra fırlatıp atmak, yırtmak, parçalamak ister gibi parmaklarımın arasında buruşturuyordum mektubu.

— Eee ne yanıt vereceğiz buna yavrum?

— Siz de biliyorsunuz bunu.

— Hayır, bilmiyorum. Zaman kötü, aileniz büyük zararlara uğramış; kız kardeşlerinizin işleri bozulmuş; ikisinin de bir sürü çocuğu var; annenizle babanız onları evlendirmek için ellerinde avuçlarında ne varsa tüketmişler; şimdi de onları ayakta tutmak için çırpınıyorlar. Size herhangi bir gelecek sağlamaları olanaksız; rahibelik giysisini sırtınıza geçirdiniz; bunun için de birçok masrafa girdiler; bu hareketinizle umutlandırıdınız onları; rahibe olacağınız

haberi her yere yayıldı. Ne olursa olsun size daima yardım edeceğimden emin olabilirsiniz. Ben kimseyi din yoluna girmeye zorlamış değilimdir, bizi bu yaşama çağıran Tanrı'dır. İnsanın kendi sesini Tanrı'nın sesine karıştırmaya kalkması çok tehlikelidir. Eğer Tanrı bu yola girmek için hiçbir istek yaratmıyorsa gönlünüzde, duygularınızı etkilemeye kalkışacak değilim. Bugüne kadar bir başkasının mutsuzluğu dolayısıyla kendimi suçlamamı gerektirecek hiçbir şey yapmamışken, şimdi ömrümde ilk kez, hem de sizi, sevgili yavrumu mutsuz edebilir miyim? Sizi ilk adımları atmaya razı eden bendim, bunu unutmuş değilim, ama sizi isteğinizin tersine rahibe olmaya zorlamalarına katlanamam. Hadi, kafa kafaya verip sorunu birlikte gözden geçirelim. Rahibe olmak istiyor musunuz?

— Hayır efendim!

— Rahibelikten hiç mi hoşlanmıyorsunuz?

— Hayır efendim.

— Annenizle babanızın isteklerine boyun eğecek misiniz?

— Hayır efendim.

— Peki, öyleyse ne olmak istiyorsunuz?

— Rahibeden başka her şey. Rahibe olmak istemiyorum, olmayacağım da.

— Peki, öyleyse olmayın; ama şimdi annenize bir cevap yazalım.

Birkaç konuda anlaştık. Mektubu başrahibe yazdı, sonra bana gösterdi; yazdıkları çok iyi göründü bana. Bu sırada beni yönetici rahiple görüştürdüler; rahibe urbasını giydiğim gün bana vaaz veren din bilginini getirttiler; çömezlerin anası olan rahibeye başvurmamı istediler; Alep piskoposuyla görüştüm; işime burunlarını sokan tanımadığım bir sürü sofu kadınla tartışmak zorunda kaldım; keşişlerle, rahiplerle sürekli söyleşiler; babam geldi; kız kardeşlerimden mektuplar aldım; son olarak annem de geldi; hepsine karşı koydum. Bu arada resmen rahibe olacağım günü de belirle-

mişler; rızamı almak için her yolu denediler, ama hepsinin boşa çıktığını görünce ondan da vazgeçtiler.

Şimdi beni hücreme kapattılar; ağzımı açmamı yasakladılar; herkesten ayırdılar, yalnız başıma bıraktılar ve beni hiç sayarak benim hakkımda karar vermeye azimli olduklarını açıkça gördüm. Rahibe olmayı kesinlikle istemiyordum, kararlıyım ve beni ürkütmek için hiç durmadan başvurdukları gerçek ya da uydurma şeyler karşısında kılımı bile kıpırdatmadım. Bununla birlikte çok acınacak bir durumdaydım, bu durumun ne kadar sürebileceğini bilmiyordum; olur da sona ererse başıma ne geleceğiniyse hiç bilmiyordum. Bütün bu belirsizlikler arasında kendimce, beğenirsiniz beğenmezsiniz ama iyi kötü bir yol tuttum. Artık hiç kimseyi, ne başrahibeyi, ne çömezlerin annesini, ne de kardeşlerimi gördüğüm yoktu. Başrahibeye haber göndererek anne babamın isteklerine boyun eğmiş gibi yaptım; ama amacım bu baskıları gürültüyle sona erdirmek ve bana yapacakları zulmü herkesin gözü önünde protesto etmektir. Akıbetime istedikleri gibi karar verebileceklerini söyledim: “Mademki rahibe olmam isteniyor, ben de olacağım,” dedim. Bunun üzerine bütün manastır sevinçle çalkalandı, yine baştan çıkarıcı okşamalar ve şımartmalar başladı. Dediklerine göre “Tanrı’nın sesini duymuştum gönlümde; rahibelige benden daha uygun biri bulunamazdı. Başka türlü olamazdı zaten, herkes bunu en başından beri bekliyordu. Bir kere Tanrı’nın bu yola layık görmediği bir genç kız, görevlerini böylesine candan ve hiç gevşetmeden yapmazdı. Çömezlerin annesi öğrencilerinin hiçbirinde rahibelik konusunda bendeki kadar belirgin bir yetenek görmemişti; başlangıçta aykırı davranmam onu şaşırtmıştı, ama başrahibemize bunun geçeceğini, sıkı durmak gerektiğini söylemişti; dine çok bağlı rahibelerin bile böyle anları olmuştu, bunlar avını elinden kaçıracağını anlayınca çabalarını artıran Şeytan’ın telkinlerinden başka bir şey değildi; artık elinden kurtuluyordum, benim için her şey artık

güllük gülistanlıktı; dinî yaşamın farzlarını kendi gözümde ne kadar büyüttüysem şimdi de onlara bir o kadar kolay katlanacaktım; boynuma geçen boyunduruğun ağırlaşması Tanrı'nın bir lütfuydu, bu yolla onun bana hafif gelmesini sağlıyordu... Aynı şeyin kâh Tanrı'dan, kâh Şeytan'dan geldiğini söylemeleri çok şaşırtıyordu beni. Dinde buna benzer çok durum vardır; düşüncelerim, beni avutmaya kalkanların kimine göre Şeytan'ın ayartması, kimine göre de Tanrı'nın esiniydi. Aynı kötülük, keyiflerine göre ya bizi sınavan Tanrı'dan geliyordu ya da kışkırtan Şeytan'dan.

Kimseyle konuşmuyordum. Kendimi bu sayede güvenceye aldığımı inanıyordum. Babamı gördüm, soğuk davran-
dı; annemi gördüm, beni kucaklayıp öptü; ablalarım-
dan ve daha birçoklarından kutlama mektupları aldım. Saint-Roc-
he Kilisesi'nin başrahip yardımcısı Bay Sornin'in törenimde
vaaz vereceğini, üniversitenin rektörü B. Therry'nin de ra-
hibelik yeminimi kabul edeceğini öğrendim. Büyük günün
bir gün öncesine kadar her şey yolunda gitmişti, ama sonra
törenin gizli yapılacağını, pek az kimsenin katılacağını öğ-
rendim; bunun üzerine manastırın dış ilişkileriyle görevli
rahibeyle, eşi dostu çağırttım; tanıdıklarımın kimisine de
mektup yazmama izin verdiler. Bu beklenmedik kalabalık
kilisenin önünde toplanınca, çaresiz girmelerine izin verdiler
ve tasarım için aşağı yukarı uygun bir topluluk oluştu. Ah
Sayın Marki önceki geceyi nasıl geçirdiğimi bilemezsiniz!
Başımı yastığa koymadım, yatağımın kenarında oturdum.
Ellerimi gökyüzüne kaldırarak: “Bana çektilen azapla-
ra sen tanık ol Tanrım!” dedim. Gözümün önüne şu tablo
geliyordu: Mihrabın önünde duran bir genç kız, benimser
gibi görüldüğü şeye yüksek sesle başkaldırıyor; yardımcılar
şoka giriyor, rahibeler perişan, annem babam öfkeden ateş
püskürüyor. “Tanrım ben ne olacağım?” Bu sözleri mırıl-
dırken, her yanıma bir bitkinlik sardı: Yastığımın üstüne bay-
gın düştüm. Dizlerim titriyor, dişlerim birbirine çarpıyordu.

Bu titremenin ardından bütün vücudumu korkunç bir ateş bastı. Beynım uyuşur gibi oldu. Nasıl soyunduğumu, hücremden nasıl çıktığımı anımsamıyordum. Geceliğimle yarı çıplak başrahibenin kapısının önünde, hareketsiz, neredeyse cansız yere serili bulmuşlar beni. Bunu sonradan öğrendim. Sabahleyin kendimi hücremde buldum. Başrahibe, çömezlerin anası ve yardımcı denilenler başıma toplanmışlardı. Çok bitkindim. Bir şeyler sordular. Yanıtlarımdan olup bitenlerin farkında olmadığımı anladılar. Bir daha bundan söz edilmedi. Kendimi nasıl hissettiğimi sordular: Kutsal kararında sebat edecek miydim, törenin yorgunluğuna dayanabilecek miydim? “Evet,” diye yanıt verdim. Korktukları gibi olmadı, değişen bir şey yoktu.

Her şey bir gün önceden hazırды. Bir genç kızın mutsuz edileceğini herkese duyurmak için çanlar çalmaya başladı. Yüreğim hâlâ hızla çarpıyordu. Beni süslemeye geldiler. O gün giyinip kuşanma günüydü. Şimdi tüm bu törenleri anımsarken, bunların, başka şeylere eğilimi olmayan saf bir genç kız için göz kamaştırıcı ve çekici bir yanı olacağını düşünüyorum. Beni kiliseye götürdüler. Büyük tören başlıyordu. Rahibeliği bütün gönlümle istediğimi sanan iyi yürekli rahip, anlamlı tek söz içermeyen uzun bir vaaza girişti. Doğrusu, mutluluğumdan, cesaretimden, kendimi Tanrı'ya adanmak için duyduğum istekten, Tanrı'nın lütfundan, sahip olduğumu varsaydığı iyi duygularımdan dem vurarak pek gülünç şeyler söyledi. Adamın övgüleri ile yapmak üzere olduğum şey arasındaki zıtlık kafamı karıştırdı. Bir an kararsızlığa düşer gibi oldum, ama bu çok sürmedi. Hatta iyi bir rahibe olmak için gerekli şeylerden hiçbirinin bende bulunmadığını daha da iyi anladım. Derken o korkunç an geldi çatı. Rahibe olmak istediğimi söyleyeceğim yere gireceğim anda dizlerimin bağı çözüldü. Yanımda yürüyen arkadaşlarımdan ikisi hemen kollarıma girdiler. Başım bunlardan birisinin omzuna düştü. Sürüklenir gibi gidiyordum. Orada bulunan-

ların içlerinden neler geçtiğini bilmiyordum ama gördükleri şeydi: Kurban edilmek üzere sunağa götürülen yarı ölü bir genç kız. Birden iç çekişler, hıçkırıklar kapladı ortalığı. Ama annemle babamın istiflerini bozmadıklarından hiç şüphem yok. Herkes ayağa kalkmıştı. Kimi gençler iskemlelerin üstüne çıkmış, kimileri de parmaklıklara tırmanmıştı; derin bir sessizlik vardı. Törene başkanlık eden bana seslendi:

— Marie Suzanne Simonin, doğru söyleyeceğinize söz veriyor musunuz?

— Veriyorum.

— Buraya tamamen kendi isteğiniz ve özgür iradenizle mi geldiniz?

Ben “Hayır,” dedim, ama yanımdakiler benim yerime “Evet,” dediler.

“Marie Suzanne Simonin, Tanrı huzurunda bekâret, yoksulluk ve teslimiyet yemini eder misiniz?”

Bir an duraksadım, rahip bekledi; sonra:

“Hayır efendim,” diye yanıt verdim.

Yeniden sordu:

“Marie Suzanne Simonin, Tanrı huzurunda bekâret, yoksulluk ve teslimiyet yemini eder misiniz?”

Daha metin bir sesle yanıt verdim:

“Hayır efendim, hayır!”

Durdu ve bana: “Yavrum, kendinizi toparlayın ve dinleyin beni,” dedi.

— Sayın rahip, dedim, bana “Tanrı huzurunda bekâret, yoksulluk ve teslimiyet yemini eder misiniz?” diye sordunuz; söylediğinizi iyice duydum ve size “Hayır,” diye yanıt verdim.

Sonra mırıltıları gittikçe artan kalabalığa dönerek, bir şeyler söyleyeceğimi işaretle anlattım. Mırıltılar dindi. Dedim ki: “Baylar, özellikle siz, annemle babam, hepiniz tanık olunuz ki...”

Ben bunları söyler söylemez bir rahibe parmaklığın önündeki perdeyi indirdi, sözümü sürdürmenin bir şeye yarama-

yacağını anladım. Rahibeler çevremi sardılar, hep bir ağızdan beni azarlıyorlardı. Söylediklerini ağzımı açmadan dinliyordum. Beni hücreme götürüp, kapıyı üstümden kilitlediler.

Yalnız, düşüncelerimle baş başa, ruhumu teskin etmeye çalıştım. Yaptıklarımı gözümün önüne getirdim, hiç pişman değildim. Kopardığım gürültüden sonra, burada uzun süre kalamam diye düşünüyordum. Belki de beni manastıra kapamaya cesaret edemezlerdi. Bana ne yapacaklarını bilmiyordum, ama insanın istemediği halde rahibe olmasından daha kötü bir şey olamayacağını biliyordum. Uzun süre olup bitenlerden habersiz kaldım. Bana yemek getiren rahibeler içeri giriyor, tepsiyi yere bırakıyor ve sessizce çıkıp gidiyorlardı. Bir ay kadar sonra bir gün bana manastırdan çıkan rahibelerin giydiği giysiden getirdiler. Sırtımdakileri çıkarıp onları giydim, manastırdakilerden ayrılıyordum. Başrahibe odama girerek ardından yürümemi söyledi. Manastırın kapısına geldik. Beni bir arabaya bindirdiler. Arabada yalnız annem vardı, ön tarafa oturdum. Araba yola koyuldu. Bir süre hiç konuşmadan annemle karşı karşıya oturduk. Önüme bakıyordum, yüzüne bakmaya cesaret edemiyordum. Kalbimden neler geçti bilmiyorum, ama birdenbire annemin ayaklarına kapandım ve başımı dizine yasladım. Hiçbir şey söylemiyor, katıla katıla, hıçkırıklarla ağlıyordum. Beni sert bir hareketle itti. Doğrulmadım. Burnumdan kan geliyordu. Çekmesine meydan vermeden elini tuttum; gözyaşına ve kana bulanmış bu ele ağzımı yapıştırdım. Elini öptüm ve şunları söyledim: “Ne olursa olsun, annemsiniz benim, ben de sizin çocuğunuzum...” Bu sefer beni daha sertçe itti. Elini elimden kurtararak: “Kalk kötü kız, kalk yerden...” dedi. Sözünü dinledim, yerime oturdum. Bunu öyle buyurgan bir sesle söylemişti ki, onunla göz göze gelmemem gerektiğini anladım, tülümü yüzüme örttüm. Gözyaşlarım, burnumdan akan kana karışarak, çenemden, boynumdan, kollarımdan aşağıya doğru süzülüyordu. Üstüme başıma bulaşmıştı far-

kında olmadan. Söylediği birkaç sözcükten annemin giysisinin ve çamaşırının kanlandığını ve ıslandığını anladım, buna çok içerlemiş görünüyordu. Evimize geldik. Beni doğruca önceden hazırladıkları küçük bir odaya götürdüler. Merdivende bir kez daha annemin ayaklarına kapandım, iki elimle eteğine sarıldım. Ama karşılığında aldığım, bana doğru dönüp başı, dudakları ve gözleriyle ifade ettiği tiksinti oldu ki, siz benim anlatabileceğimden daha iyi hayal edersiniz.

Yeni hapishanemde geçirdiğim altı ay boyunca babamın lütfedip beni dinlemesi için her gün boşuna yalvardım, ona yazmak, annemle ikisini görmek istiyordum. Yemeğimi getiriyor, soframı kuruyorlardı. Bir hizmetçi işlerimi görüyor, sayılı günlerde kiliseye götürüp getiriyordu. Odama kapanıyordum yine. Okuyor, çalışıyor, arada sırada şarkı söylüyordum. İşte böyle geçip gidiyordu günler. İçimde gizli bir duygu destek oluyordu bana: Manastırdan kurtulmuştum, yaşıntım ne kadar çetin olsa da değişebilirdi. Ama bir kez rahibe olmam kararlaştırılmıştı ve oldum. Annemle babamın bunca insanlık dışı davranışları ve direktmeleri doğumum konusundaki kuşkumu doğruladı. Onları haklı gösterecek başka hiçbir neden bulamıyordum. Annem bir gün aile servetinden pay istememden, hakkımı aramamdan çekiniyor ve bir piçi meşru çocuklarına karıştırmaktan korkuyordu herhalde. Ne var ki, bir olasılık gerçeğe dönüşmüştü.

Eve kapatıldığımdan beri kiliseye pek az gidiyordum, yalnız önemli yortulardan bir gün önce günah çıkarmaya gönderiyorlardı. Size günah çıkarmak için annemle aynı pedere gittiğimizi söylemiştim. Pedere, üç ay boyunca bana yapılan bütün işkenceleri, kötü davranışları birer birer anlattım. O bunları biliyordu zaten. Annemden kinle, acı acı yakındım. Bu adam rahipliğe geç başlamıştı. İnce duygulu bir adamdı, beni sessizce dinledikten sonra:

“Annenize acıyın yavrum, kınayacağınıza acıyın ona. İyi yürekli bir kadındır. İnanın ki size istemeyerek böyle davranıyor.”

— İstemeyerek mi efendim? Onu buna zorlayan nedir? Beni dünyaya getiren kendisi değil mi? Kız kardeşlerimle benim aramda ne fark var?

— Çok.

— Çok mu? Hiçbir şey anlamıyorum bu sözünüzden.

Kendimle kız kardeşlerimi karşılaştırmaya girişecekken sözümü kesti:

“Haydi, haydi, bunları bırakın. Annenizle babanız o kadar kötü yürekli insanlar değiller. Alinyazınıza sabırla razı olun ve Tanrı’yı hoşnut etmeye çalışın. Annenizi göreceğim ve inanın ki onun ruhu üzerindeki bütün nüfuzumu kullanacağım.”

Bana yanıt verirken ağzından çıkan “çok” sözcüğü her şeyi aydınlatmıştı. Artık doğumum hakkındaki düşüncemin doğruluğundan şüphem kalmadı.

Sonraki cumartesi saat beş buçuğa doğru işlerime bakan hizmetçi odama geldi ve “Anneniz giyinmenizi emrediyor,” dedi. Bir saat sonra geri gelerek annemin kendisiyle aşağıya inmemi istediğini söyledi. Hizmetçi ile kapının önünde duran bir arabaya bindik. Yolda, Feuillant’da⁴ oturan Rahip Séraphin’e gittiğimizi öğrendim.

O da bizi bekliyordu, yalnızdı. Hizmetçi kadın uzaklaştı. Konuşma odasına girdim, acaba bana neler söyleyecek diye merak ve kaygıyla oturdum.

İşte şunları söyledi:

“Genç hanım, annenizle babanızın size karşı davranışlarının içyüzünü açıklayacağım. Annenizden izin aldım bunun için. Akıllı başında, ince fikirli, metin bir genç kızsınız. Sizinle ilişkisi olmasa bile, artık bir sırrı öğrenebilecek yaştasınız. Nasıl olsa bir gün öğrenecektiniz bunu. Size açması için çoktandır annenizi zorlar dururum. Ama buna bir türlü karar veremedi. Bir annenin, büyük bir suçunu, çocuğuna söylemesi zor bir iştir. Onun karakterini bilirsiniz. Bunu yap-

4 Rahibe adaylarının yerleştirildiği manastır. (ç.n.)

rak küçük düşmek istemez. Bu yola gitmeden size istediğini yaptıracığını sanıyordu. Aldanmıştı, buna kızdı. Şimdi öğüdü mü tuttu. İşte, Bay Simonin'in çocuğu olmadığınızı size söylemekle o görevlendirdi beni."

Ona: "Ben de bundan şüphe ediyordum," dedim.

— İşte genç hanım, şimdi düşünün bir kez, anneniz, babanızın rızası olmadan, sizi kardeşi olmadığınız çocuklarla bir tutabilir, babanızın zaten şüphelendiği bir konuyu ona açıklayabilir miydi?

— Peki ama benim babam kim?

— Bunu bana söylemediler genç hanım. Yalnız gerçek olan bir şey varsa o da şu: Annenizle babanız bütün varlıklarını kız kardeşleriniz için harcamışlar. Bir gün yasal yollara başvurarak hakkınızı isterseniz, elinize çok az bir şey geçsin diye, akla gelebilecek her yola başvurulmuş, evlenme sözleşmeleri yapmak, taşınmazları taşınır gibi göstermeler, ileride ablalarınıza vermesi koşuluyla bazı şeyleri birine bırakmak, özel koşullara başvurmak gibi. Annenizle babanızı kaybettikten sonra elinize az bir şey geçecek. Bir manastıra girmeyi reddediyorsunuz. Ama sonra pişman olacaksınız.

— Böyle bir şey olmayacak efendim. Bir şey istemiyorum ben.

— Siz daha sıkıntı, yoksulluk, geçim için çalışmak nedir bilmiyorsunuz.

— Hiç olmazsa özgürlüğün değerini ve insanın hiç istemediği bir yaşantıya katlanmasının kötülüğünü biliyorum.

— Ben söyleyeceğimi söyledim, artık siz düşünüp taşınarak kararınızı verin.

— Bir şey daha soracaktım efendim.

Böyle diyerek ayağa kalktı.

— Sorun istediğinizi.

— Bana söylediğiniz şeyi kardeşlerim biliyorlar mı?

— Hayır.

— Peki öyleyse kardeşlerinin böyle soyulup soğana çevrilmesine nasıl razı oluyorlar?

— Ah genç hanım, herkes çıkarını düşünür! Yoksa aslan payını elde edemezlerdi. Bu dünyada herkes kendini düşünüyor. Bunun için annenizle babanızı kaybettiğiniz zaman bir şey beklememenizi salık veririm size. Elinize az bir şey geçerse onu da son meteliğe kadar sizden almaya çalışacaklarından şüpheniz olmasın. İkisinin de çocukları var, bu da sizi dilenecek hale düşürmek için geçerli bir bahane olacak. Kaldı ki onlar da bir şey yapamazlar artık, her şey kocalarının elinde. Kimsenin, evinin dirliğini düzenliğini bozma pahasına, anasının babasının yüzüstü bıraktığı bir genç kıza el uzatacağını sanmıyorum. Bir de şu var: Ekmeğini başkasından beklemek insana çok ağır gelir. Beni dinlerseniz anneniz ve babanızla anlaşın, annenizin istediğini yerine getirerek rahibe olmayı kabul edin. Size ufak bir aylık bağlarlar, bununla pek refah içinde olmasanız bile, az çok katlanılabilir bir ömür sürersiniz. Annenizin ilgisiz görünüşü, sizi manastıra kapatmak için direktmesi, şu sonradan öğrendiğim bazı durumlar babanızın üzerinde de etki yapmış, o da doğumunuz konusunda şüpheyne düşmüş. Ama artık bunun gerçek olduğunu anlamış bulunuyor. İşin aslı kendisine söylenmiş değil, yine de yasal olarak adını taşıdığınız için çocuğu sayıldığınızdan şüphe etmiyor. Haydi genç hanım, akıllı uslu bir kızsınız siz, benden öğrendikleriniz üzerinde düşünün de kararınızı verin.

Kalktım, ağlamaya başladım. Rahibin de bana acıdığı belli oluyordu. Gözlerini ağır ağır gökyüzüne çevirdi ve beni yolcu etti. Hizmetçi kadın kapıda beni bekliyordu, birlikte arabaya bindik ve eve döndük.

Geç olmuştu. O gece, öğrendiğim şeyleri ve ertesi gün ne olacağımı uzun uzun düşündüm. Babasızdım, annem de tedirgin olduğu için beni yakasından atmıştı. Meşru bir çocuk gibi ileride hak talep etmemem için önlemler almışlardı. Evin içinde de bir köle gibi çetin bir hayat sürecektim. Ne bir umut, ne bir çare vardı. Eğer benimle daha önce anlaşmış ol-

salardı, ablam ev bark sahibi olduktan sonra beni de baş göz ederlerdi. Evimize gelenler arasında huyumu, zekâmı, yüzümün güzelliğini yeterli bir drahoma sayanlar bulunabilirdi. Bu hâlâ olmayacak şey değildi ama manastırda kopardığım gürültü bunu güçleştiriyordu. Eşine pek rastlanmayacak kadar metanetli olmasa, on yedi on sekiz yaşında bir kızın böyle bir aşırılığa kalkışabileceği kolay kolay düşünülemezdi. Erkekler bu meziyeti pek överler, ama söz konusu olan evlenecekleri kadınsa, olmasa daha iyi derler. Yine de başka bir yola başvurmadan önce, bu denenebilecek bir kaynaktı. Düşüncemi anneme açmak istedim, kendisiyle konuşma dileğimi kabul etti. Mevsim kıştı. Annem ateşin karşısında bir koltuğa yerleşmişti. Yüzü asıktı, kımıldamadan oturuyordu. Ayaklarına kapandım. İşlediğim tüm kabahatler için kendisinden özür diledim.

“Buna layık olup olmadığınızı bana söyleyecekleriniz gösterecek,” dedi. “Haydi kalkın. Babanız yok, düşündüklerinizi uzun uzun anlatabilirsiniz. Rahip Séraphin’den kim olduğunuzu, benden ne bekleyebileceğinizi de öğrendiniz artık. Kefaretini fazlasıyla ödediğim bir kabahat için beni bütün ömrümce cezalandırmayı mı tasarladığınızı söyleyeceksiniz yoksa? Eh söyleyin bakalım genç hanım, ne istiyorsunuz benden, neye karar verdiniz?”

— Anne, diye yanıt verdim ona, elimde hiçbir şey olmadığını ve hiçbir şey istemeyeceğimi biliyorum. Sizin sıkıntınızı artırmak kesinlikle aklımdan geçmez. Eğer benim kestiremeyeceğim bazı durumları bana bildirmiş olsaydınız, isteğinize daha önce boyun eğdim. Durumuma en uygun olan yolu tutmaktan başka çare olmadığını biliyorum. Bana kız kardeşlerimden ayrı davranmanıza da şaşmıyorum artık. Bunda haklı olduğunuzu kabul ediyorum, ama ne olursa olsun sizin çocuğunuzum. Beni karnınızda taşıdınız. Bunu unutmadınız umarım.

— Elimde olduğu halde size gerçeği söylemediysem kahrolayım!

— Pekâlâ, öyleyse anneciğim, şefkatinizi esirgemeyin benden, yardım edin, babam olduğunu sanan adamın sevgisini kazanmama yardım edin.

— Öz evladı olmadığınızı o da en az sizin ve benim kadar biliyor. Ne zaman sizi yanımda görse bana çatıyor. Size davrandığı gibi sert davranıyor bana da. Ondan şefkatli bir babanın duygularını beklemeyin. Ayrıca şunu da itiraf edeyim, siz bana hep bir başka adamın ihanetini, iğrenç nankörlüğünü anımsatıyorsunuz; öyle ki aklıma geldikçe çileden çıkıyorum. Bu adam sizinle benim aramdan çıkmıyor, beni tiksindiriyor ve ona beslediğim kin size sığıyor.

— Peki, dedim, siz de, Bay Simonin de bana bir yabancıymışım, acıyarak evinize aldığınız, tanımadığınız biriymişim gibi davranamaz mısınız, bunu da mı bekleyemem?

— Ben de, o da yapamayız bunu. Hayatımı daha fazla zehirlemeyin kızım. Eğer hiç kardeşiniz olmasaydı, ne yapacağımı bilirdim ben; ama iki kız kardeşiniz var ve ikisinin de kalabalık bir aile var başlarında. Beni ayakta tutan tutku çoktan söndü, artık yalnızca aklın sesini duyuyorum.

— Ya peki benim dünyaya gelmeme neden olan adam?

— Yok artık. Sizi bir kerecik olsun anımsamadan ölüp gitti. Daha ne büyük alçaklıkları var bunun yanında.

Sözün burasında annemin yüzü değişti. Gözlerinden ateş saçılıyordu. Derin bir nefret belirdi yüzünde. Konuşmak istiyor ama tek sözcük söyleyemiyor, dudaklarının titremesi konuşmasına engel oluyordu. Oturuyordu, başını ellerinin arasına aldı. İçindeki şiddetli sarsıntıyı benden gizlemek ister gibi bir hali vardı. Bir süre böyle kaldı, sonra hiçbir şey demeden odada birkaç kez gidip geldi. Gözyaşlarını güçlkle tutarak “Canavar!” diye bağırdı.

— Bana ettiği eziyetle daha karnımdayken boğulup gitmediyseniz, Tanrı ikimizi de koruduğu içindir, anaya suçunu çocuğuyla ödetmek için. Malınız mülkünüz, hiçbir şeyiniz yok kızım, olamaz da. Size ancak ablalarınızdan aşırarak

azıcık bir şey verebilirim. İşte bir zayıflık anının sonuçları. Bununla birlikte umarım ölürken vicdanım rahat olur. Şundan bundan artırarak size bir drahoma yarattım ama onun iyiliğini hiçbir zaman kötüye kullanmış değilim. Zaman zaman kocamın cömertliğinden yararlanarak her gün kenara bir miktar koydum. Bütün takılarımı sattım. Kocam elde ettiğim parayı istediğim gibi kullanmama izin verdi. Kumarı severim ama oynamıyordum artık. O kadar sevdiğim tiyatroya da gitmez oldum. Giyim kuşamdan, parlak, gösterişli yaşantıdan hoşlanırdım. Ahbaplıktan zevk alırdım, herkesten uzaklaştım. Eğer benim ve Bay Simonin'in isteğine uyarak rahibe olmayı kabul ederseniz, her gün dişimden tırnağımdan artırdıklarımı size bir drahoma vereceğim.

— Ama anne, buraya malı mülkü olan insanlar da geliyor hâlâ. Belki bunlar arasında benden hoşlanan biri bulunur da, beni manastıra yerleştirmek için biriktirdiklerinizi istemez.

— Hiç düşünmeyin bunu, kopardığınız gürültü mahvetti sizi.

— Bu kötü durumdan kurtulmamın hiç çaresi yok mu?

— Yok.

— Peki, ama koca bulamam diye, manastıra kapatılmam mı gerekli?

— Eğer gözümü kapayıncaya kadar beni acıya ve vicdan azabına mahkûm etmek istemiyorsanız, evet. Şimdi hayatımın son anlarını düşünüyorum. O korkunç an... Kız kardeşleriniz başıma toplanacaklar. Düşünün bir kez, sizi onların arasında görmeye nasıl katlanabilirim? O son dakikalarda sizin de orada olmanız beni nasıl etkiler, biliyor musunuz? Bakın kızım, sizin bir suçun neticesi olarak taşımaya başladığınız bir adı kız kardeşleriniz meşru yolla elde ettiler. Bir anaya son nefesini verirken daha çok acı çektirmeyin. Bırakın da mezara içi rahat girsin. Büyük yargıcın karşısına çıktığı zaman, suçunun neden olduğu yıkıntıyı elinden gel-

diği kadar onardığını, ölümünden sonra ailesinin huzurunu bozmamanız ve hakkınız olmayan şeyleri istememeniz için gerekeni yaptığını kendisine söyleyebilsin.

— Anne, dedim, bu bakımdan içiniz rahat olsun. Bir avukat çağırın, bütün haklarımdan vazgeçtiğimi bildiren bir belge hazırlasın, ben de imzalayayım.

— Böyle şey olmaz. Bir çocuk kendisini mirastan yoksun bırakamaz. Bunu ancak haklı olarak öfkeye kapılan bir ana baba çocuğunu cezalandırmak için yapabilir. Yarın Tanrı beni yanına çağırmayı dilege, hemen yarın, bu en son ödevi yerine getirmem ve kocama içimi dökerek, onunla birlikte bir karara varmam gerekir. Beni onun gözünden düşürecek, onun gözünde iğrenç bir yaratık haline getirecek, sizin için de onur kırıcı sonuçlar verecek bir itirafa zorlamayın beni. Benden sonraya kalırsanız, adsız, varlıksız ve hiçbir konumu olmayan bir insan olarak yaşarsınız. Ne yaparsınız o zaman? Düşün bir kez zavallı çocuk: Öteki dünyaya nasıl düşüncelerle gitmemi istiyorsunuz? Babanıza söylemem gerekir ki... Ama ne söyleyeceğim. Kendi çocuğu olmadığını mı? Sizi razı edebilmek için ayaklarınıza mı kapanayım kızım? Ne söylesem boş... Benim neler çektiğimi anlamıyorsunuz bir türlü. Babanız olan adam gibi taşıyürekliisiniz...

Tam bu sırada Bay Simonin içeriye girdi, karısının perişan halini gördü. Onu seviyordu, haşın bir adamdı. Olduğu yerde durdu, korkunç bir bakışla bana dönerek “Çıkın dışarıya!” diye bağırdı. Eğer öz babam olsaydı boyun eğmezdim, ama değildi. Sonra beni getirip götürten hizmetçiye: “Söyleyin ona bir daha ortalıkta görünmesin,” dedi.

Yeniden küçük hapishaneme kapandım. Annemin söylediklerini düşündüm. Diz çöküp bana yardım etmesi için Tanrı’ya yalvardım, secdeye kapanıp uzun süre dua ettim. İnsan ancak ne yapacağını bilmediğı zaman Tanrı’yı yardıma çağırır. Ama onun da bize boyun eğmekten başka bir şeyi öğütlediğı çok az görölmüştür. Ben de onun bu öğüdünü

tuttum. “Rahibe olmamı istiyorlar. Belki Tanrı’nın buyruğu da budur. Peki, öyleyse, mademki mutsuz olmak alnıma yazılmış, ha şurada, ha burada olmuşum ne fark eder?”

Hizmetçiye, babam evden çıkınca bana haber vermesini tembihledim. Annem, Bay Simonin’e benimle konuşmayacağına söz verdiğini, bir kurşunkalem gönderdiğini, bununla kendisine söylemek istediklerimi yazabileceğimi bildirdi. Bir kâğıt parçasına (Bu lanet olasıca kâğıt parçası sonradan bulundu ve bana karşı fazlasıyla iyi kullanıldı.) şunları yazdım: “Anne, size çektiğim bütün azaplardan ötürü çok üzgünüm. Bağışlayın beni. Her buyruğunuzu yerine getireceğim. Bir manastıra girmemi istiyorsanız, Tanrı’nın bu isteğinizi gerçekleştirmesini diliyorum.”

Hizmetçi kâğıdı anneme götürdü. Bir dakika sonra yeniden görüldü. Heyecanlıydı. “Genç hanım, annenizi babanızı mutlu etmek için tek bir sözcük yeterken, neden bunu söylemekte bu kadar geciktiniz? İkisinin de yüzü güldü. Bu eve geldim geleli ilk kez görüyorum bunu. Sizin yüzünüzden durmadan kavga ediyorlardı. Çok şükür sona erdi artık...”

O bunları söylerken ben kendi elimle idam hükmümü imzaladığımı düşünüyordum ve eğer siz de beni kendi halime bırakırsanız, Sayın Marki bu sezi doğrulanmış olacak.

Her şeyden habersiz birkaç gün geçirdim. Bir sabah saat dokuza doğru odamın kapısı birdenbire açıldı. Başında takesi, sırtında sabahlığı ile Bay Simonin içeriye girdi. Babam olmadığını öğrendiğim günden beri ne vakit bu adamla karşılaşsam beni bir korku alıyordu. Ayağa kalktım, eğilerek selamladım. İki yüreğim vardı sanki: Annemi ne zaman düşünsem içim sızlıyordu, ama Bay Simonin için böyle değildi. Şu kesin ki bir baba çocuğuna başka hiç kimseye duyamayacağı bir duygu aşılar. Bunu kimse benim gibi, babalık gibi yüce bir niteliği yitirmiş olan bu adamla karşılaştığım anda duyduğum gibi duyamaz. Onun yanından ayrılıp annemin yanına gittiğimde bambaşka bir insan oluyordum.

— Suzanne, bu kâğıttakileri siz mi yazdınız? diye sordu.

— Evet efendim.

— Özgür iradenizle mi yazdınız?

— Evet efendim.

— Peki, bu kâğıtta verdiğiniz sözü tutmaya kararlı mısınız?

— Evet, kararlıyım.

— Diğerlerine tercih ettiğiniz belli bir manastır var mı?

— Hayır, bana göre hepsi bir.

— Peki, yeter bu kadar.

İşte ona söylediklerim; ama ne yazık ki bunlar yazılmadı. Olup bitenlerden haberim olmadan on beş gün geçti. Bu süre içinde birkaç manastıra başvurmuşlar. Çıkardığım rezalet yüzünden hiçbir manastır beni almak istememiş. Longchamp'da biraz daha az zorluk çıkarmışlar, o da herhalde müzikten anladığım, sesim güzel olduğu için. Ne kadar çok uğraştıklarını, bu manastıra kabul edilmemin ne büyük lütuf olduğunu abartarak anlattılar. Hatta başrahibeye bir mektup yazmamı istediler. Benden zorla alınan bu yazılı delilin ne gibi sonuçlar doğurabileceğini kestirememiştim. Herhalde günün birinde bu dileklerimi geri çekmek istememden korkuyorlardı, bu yüzden benim tamamıyla özgür irademle rahibe olmak istediğimi kanıtlamaya yarayacak bir tasdik belgesi almak istemişlerdi. Öyle olmasaydı, başrahibe de kalması gereken bir mektup enişterimin eline nasıl geçerdi? Her neyse, bunlara gözümüzü kapatalım, bana görmek istemediğim Bay Simonin'i gösteriyorlar: O artık yok.

Beni Longchamp'a götürdüler, annem bana eşlik etti. Bay Simonin'e allahaismarladık demedim, itiraf edeyim ki bunu yapmak ancak yolda aklıma geldi. Manastırda beni bekliyorlarmış. Beni takdim ederken hem geçmişimden hem de yeteneklerimden bahsetmişler. Bunların ilkinden bana hiç söz etmediler ama girdikleri zahmete değip değmeyeceğini öğrenmek için acele ediyorlardı. Şundan bundan, birçok

şey üzerinde konuşulduktan sonra –zira başıma gelenlerden sonra Tanrı, Tanrı’nın çağrısı, dünyayı dolduran tehlikeler, manastır yaşamının tatlılığı gibi şeylerin hiç sözünün açılmadığını tahmin edersiniz– ve bu ilk anları doldurmak için konuşulan buna benzer bir sürü dinî saçmalıklarla ilgili tek söz edilmeksizin, başrahibe bana: “Genç hanım,” dedi, “müzikten anlar mışsınız, sesiniz de güzelmış, bizde bir klavsen var isterseniz salona gidelim.” İçim sıkılmıştı ama nazlanmanın sırası değildi. Annem önde ben arkada yürüdük. Başrahibe ve beni merak eden bir iki rahibe arkamızdan geldiler. Akşam olmuştu, mumları yaktılar. Klavsenin başına geçtim. Önce giriş mahiyetinde bir şeyler çaldım. Çalacak bir şeyler arıyordum ama bildiğim onca şarkının hiçbirini aklıma gelmiyordu. Bu sırada başrahibe şarkı söylemem için sıkıştırdı. Bildiğim bir parçayı inceliklerini vermeye çalışmadan alışkanlıkla çalıp söyledim: *Tristes apprêts, pâles flambeaux, jour plus affreux que les ténèbres...*⁵ Bu şarkının nasıl bir etki yarattığını bilmiyorum ama uzun boylu dinlemediler beni, yarıda kesip övgülere boğdular. Bu kadar çabuk ve kolayca beğenilmesine şaşırdım. Annem beni başrahibeye bıraktı, elini öptürdü ve dönüp gitti.

İşte bu kez başka manastırdaydım. Ve yine rahibe adayı olmuştum, hem de görünüşte buraya rahibe olmayı canı gönülden istemiştim. Şu ana kadar olup biten her şeyibildiğinize göre, siz ne düşünüyorsunuz acaba Sayın Marki? Sonraları rahibe olma talebimi geri almaya kalktığımda bunların hiçbirisi söz konusu edilmedi. Çünkü bunlardan kimisi kanıttan yoksun hakikatlerdi, kimisi de işime yaramayacak, beni kötü bir yaratık olarak gösterecekti. Benim hakkımda, özgürlüğünü kazanmak için anasının babasının adını lekeleyen kötü bir evlat diyeceklerdi. Bunun aksi kanıtlanabilirdi,

5 “Kederli hazırlıklar, ölgün alevler, gün karanlıktan daha korkunç.” Jean-Phillipe Rameau’nun *Castor et Pollux* isimli operasından (I. Perde, 3.Sahne). (e.n.)

ama yararına olan ne ileri sürülebilirdi ne de kanıtlanabilirdi. Dahası, yargıçların doğumuma dair şüphe duymalarını istemedim. Yasaları bilmeyen bazı kimseler, annemle günah çıkardığımız pederi davaya karıştırmamı öğütlediler. Böyle bir şey söz konusu olamazdı, olsa bile ben böyle bir şey yapamazdım. Unutmadan ve bana yardım etme isteğiniz bu nokta üzerinde düşünmenize engel olmasın diye, bir şey söylemek istiyorum size: Siz daha iyi bilirsiniz, ama benim müzikten anladığımı ve klavsen çaldığımı söylememek ben-
ce iyi olacaktır. Bu yeteneklerimin açığa vurulması, gölgede kalmak ve kendimi güvende hissetmek için duyduğum isteğe uygun düşmeyecek. Bu yaşama girenler bunları bilmezler, benim de bilmemem gerekir. Eğer, başka bir ülkeye gidecek olsam bu yeteneğimden yararlanırdım. Başka bir ülkeye gitmek! Ama söyleyin, bu düşünce neden ürkütüyor beni? Nereye gideceğimi bilmiyorum da ondan. Gencim, deneyimsizim, yoksulluğa düşmekten, kötü yollara sürüklenmekten korkuyorum. Şimdiye kadar hep dört duvar arasında yaşadım. Paris'in dışına çıkarsam şu koca dünyada yiterim gibi geliyor bana. Belki doğru değil bu ama ne yapayım ki böyle bir duygu var içimde. İşte artık nereye gideceğimi, ne olacağımı bilip bilmemem size bağlı Sayın Marki.

Birçok manastırda olduğu gibi, Longchamp'ta da başrahibe üç yılda bir değişir. Oraya girdiğim sırada Madame de Moni adında bir başrahibe vardı. Onun iyiliğini ne kadar anlatsam azdır. Aslında beni mahveden bu kadının iyiliği oldu. İnce duyguluydu, insanın içinden geçeni anlardı; buna hiç ihtiyacı olmasa da hoşgörülüydü. Bütün rahibe adaylarına öz evlatlarıymış gibi bakardı. Yalnızca göze batan, görmezlikten gelemeyeceği kusurlar üzerinde dururdu. Bir çıkarım olduğu için söylemiyorum bunu. Ödevimi hiç aksatmadan yerine getiriyordum, o da olsa cezalandırmak ya da bağışlamak durumunda kaldığı bir kusurum olmadığını söyleyerek hakkımı tanırdı. Bir rahibeyi diğerlerinden

üstün tuttuysa, bilin ki o rahibe daha meziyetlidir. Sırası gelmişken beni şefkatle sevdiğini ya da gözdelerinin sonuncularından olmadığımı söylemem uygun düşer mi, bilemiyorum. Kendimi övdüğümün farkındayım, tahmin edebileceğinizden çok daha büyük övgü bu. Manastırdaki kızlar bu “gözde” sözünü başrahibenin çok sevdiği rahibeleri kışkandıkları için kullanırlar. Bence Madame de Moni’nin bir kusuru varsa o da erdeme, şefkate, açıksözlülüğe, yumuşaklığa, yeteneğe ve dürüstlüğe olan tutkusunun onu açıkça etkilemesiydi ve karşısında bu meziyetlere sahip olmayanların ezildiklerini de bilmiyor değildi. Bir de onda, belki manastırlarda dış dünyadakinden daha çok rastlanan bir yetenek olan insanın ruhunu hemen tanıma yeteneği vardı. Başlangıçta hoşlanmadığı bir rahibeyi sonradan sevdiği çok az görülmüştür. Beni daha ilk anda kayırmıştı, ben de sonsuz bir güvenle bağlanmıştım ona. Başrahibeye kendilerini zahmetsizce beğendiremeyenler acınacak kimselerdi. Böylesi kötü huylu, yeteneksiz ve kendilerini açığa vuran insanlardı. Benimle Sainte-Marie Manastırı’ndaki maceram üzerinde konuştu. Size olduğu gibi, ona da hiçbir şeyi saklamadan hepsini olduğu gibi anlattım. Size anlattıklarımın hepsini söyledim. B. Simonin’in öz kızı olmadığımı açıkladım, çektiklerimle ilgili ne varsa sayıp döktüm. Acıdı, beni avutmaya çalıştı. Benim daha iyi bir geleceğe kavuşacağımı umduğunu söyledi.

Bu arada çaylaklık dönemi geçti, rahibe giysisini giyme zamanı geldi. Bu dönemi hiçbir hoşnutsuzluk göstermeden geçirdim. İki yılı hızlıca geçiyorum, çünkü bu yıllarda benim için üzücü olan tek şey, istemediğim bir hayata doğru adım adım sürüklendiğim duygusuydu. Bu duygu zaman zaman kuvvetleniyordu, ama o vakit hemen iyi yürekli başrahibeye koşardım. Beni kucaklar, beni avutmak için bütün inandırıcılık gücünü kullanır, sonra da hep: “Öteki yaşam düzenlerinin de dikenleri yok mu? İnsan yalnız içinde yaşa-

dığı durumun acılarını duyar. Haydi yavrum, diz çökelim de dua edelim,” derdi.

Bunu öyle bir kuvvetle, bir ruh yüceliğiyle yapardı ki Tanrı'nın ruhunu esinlediğini sanırdınız. Düşünceleri, sözleri, dile getirdiği hayalleri kalbin ta derinlerine işlerdi. Önce onu dinlerdiniz sadece. Sonra yavaş yavaş sizi alır götürürdü, onunla kaynaşırdınız. Onun heyecanlarını duyardınız içinizde. Başkalarını büyülemeyi amaçlamazdı, ama etkisi bu olurdu. İnsan onun yanından yüreği ateşli duygularla dolu, sevinçli ayrılırdı ve içinin aydınlığı vururdu yüzüne. Ne tatlı sevinç gözyaşları dökerdik. Onun ve bizim ortaklaşa duyduğumuz ve uzun zaman içimizde gizlediğimiz bir duyguydu bu. Size aktardıklarım sadece benim tecrübeme dayanmıyor, tüm rahibeler benim gibi düşünüyorlardı. Bazıları bana avutulma gereksiniminin büyük bir haz gibi doğduğunu söyledi, sanıyorum benim de aynı şekilde hissedebilmem için bu yaşama biraz daha alışmam gerekiyordu.

Bu arada rahibelige girme zamanım yaklaştıkça içime derin bir keder çöküyordu. Bu halim iyi başrahibeyi de perişan etmişti; artık beni avutmak için kendinde güç bulamıyor gibiydi. Bunu kendisi de açıkça söyledi: “Ne oluyor bana, bilmem,” dedi, “siz yanıma yaklaştığınız zaman Tanrı'nın benden uzaklaştığını, ilhamını benden esirgediğini duyar gibi oluyorum. Boş yere kendi kendimi yiyorum, bir şeyler düşünüp size söylemek için çırpınıyor, duygularımı coşturmaya çalışıyorum. Ama kendimi dar görüşlü, sıradan bir kadın gibi görüyorum, konuşmaktan korkuyorum.”

“Ah! Sevgili anneciğim, ne derin bir sezgi bu! Eğer sizi böyle dilsizleştiren Tanrı ise...” dedim ona. Kendimi her zamankinden daha kararsız, daha perişan hissettiğim bir gün başrahibenin hücreğine gittim. Gelişim onu şaşırttı önce. Gözlerimden, bütün halimden derin bir umutsuzluk içinde olduğumu okumuş gibiydi. Zaferden emin olmadıkça mücadeleye girmek istemezdi. Bununla birlikte benimle

konuşmaya başladı, yavaş yavaş ateşlendi. Benim kederim azaldıkça onun heyecanı artıyordu. Birden diz çöktü. Ben de onun gibi yaptım. Heyecanının beni de saracağını sanıyordum, bunu istiyordum. Bir şeyler mırıldandı, sonra birden sustu. Boş yere bekledim, durdum, hiç konuşmadı. Ayağa kalktı. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Elimi tuttu, beni kucaklayarak: “Ah sevgili yavrum,” dedi, “benim üstümde öyle acımasız bir etki yaptınız ki! İşte olan oldu, hiçbir şey düşünemez oldum, haydi gidin, Tanrı size seslensin, çünkü iradesini size benim ağzımdan duyurmak istemiyor...”

Başrahibeye ne olduğunu bir türlü anlayamadım. Kendi güçlerine güvenini yitirmesine mi neden olmuştum, çekingenleşmesine mi, yoksa gerçekten de Tanrı’yla bağını mı koparmıştım, bilmiyorum. Ne olursa olsun o büyük avutma yeteneğini bir daha gösteremedi. Rahibelğe gireceğimden bir gün önceydi. Gittim onu gördüm, o da benim kadar tedirgindi. Ağlamaya başladım, o da ağladı. Ayaklarına kapandım. Beni kutsadı, ayağa kaldırdı, kucakladı. Şunları söyleyerek yanından uzaklaştırdı: “Canımdan bıktım artık, ölsem daha iyi. Tanrı’dan bana bugünü göstermemesini dilemiştim. Ama ne yapayım ki o, böyle istiyormuş. Haydi gidin şimdi. Annenizle görüşeceğim. Sizin için bütün gece dua edeceğim. Siz de dua edin. Ama önce yatıp dinlenin, size bunu emrediyorum.”

— Sizinle birlikte dua etmeme izin verir misiniz? dedim.

— Dokuzdan on bire kadar izin veriyorum, fazla değil. Dokuz buçukta duaya başlayacağım, siz de bana katılırsınız. Ama saat on birde beni yalnız bırakıp yatmaya gideceksiniz. Haydi gidip dinlenin şimdi yavrucuğum. Bütün gece uyumadan Tanrı’ya yalvaracağım.

Dua etmek istedi ama yapamadı. Ben uyuyordum. Bu sırada bu azize ruhlu kadın, bütün kapıları birer birer vurarak rahibeleri uyandırmış, hepsini sessizce kiliseye indirmiş. Herkes tamam olunca onları benim için Tanrı’ya dua etme-

ye çağırnuş. Bu dua töreni önce sessizce başlamıştı. Sonra başrahibe ışıkları söndürmüş, daha sonra bütün rahibeler bir ağızdan *Miserere*'yi⁶ söylemeye başlamışlardı. Yalnız başrahibe söylemiyor, kendine eziyet ederek, dövünerek, mihrabın önünde diz çöküp şunları söylüyordu: "Tanrım! Bir günah mı işledim de beni yalnız bıraktın? Bağışla beni. Benden aldığın gücü geri vermen için yalvarmıyorum sana, ben burada sana dua ederken uyuyan o yavrucağa sesini duyurman için yalvarıyorum. Tanrım, konuş onunla, anne babasıyla ve bağışla beni."

Ertesi gün erkenden hücreme geldi. İçeri girdiğini duymamıştım. Daha uyanmamıştım. Yatağımın kenarına oturmuş bir elini alnıma koymuştu, bana bakıyordu. Gözlerimi açtığım zaman onu yanı başımda böyle gördüm. Tasa, keder ve tedirginlik okunuyordu yüzünden. Geceleyin olup bitenlerden hiç söz etmedi. Sadece erkenden yatıp yatmadığımı sordu.

— İsteddiğiniz saatte yattım, dedim.

— Dinlendiniz mi?

— İyice dinlendim.

— Ben de bunu bekliyordum...

Şimdi kendimi nasıl hissettiğimi sordu.

— Çok iyi, dedim. Ya siz sevgili başrahibem?

— Ne yazık ki, diye yanıt verdi. Şimdiye kadar rahibeliğe girerken kaygılanmayanı görmedim. Ama bunlardan hiçbirini için sizin hakkınızda duyduğum üzüntüyü duymuş değilim. Mutlu olmanızı o kadar istedim ki.

— Beni her zaman severseniz bu istediğiniz olur.

— Mutluluğunuz yalnız buna bağlı olsaydı! Gece bir şeyler düşündünüz mü?

— Hayır.

— Rüya görmediniz mi?

— Hayır.

6 Lat. *Miserere mei, Deus*. "Tanrım, bana acı," sözleriyle başlayan Katolik duası. (e.n.)

— Şimdi içinizden neler geçiyor?

— Bilmem. Bir sersemlik var üstümde. Tiksinti de zevk de duymadan yazgıma boyun eğiyorum, hepsi bu... Kendimi olanların seline bıraktım, sürüklenip gidiyorum. Ah! Sevgili anam! Benim içinde bulunduğum şu anı yaşayan genç kızların duydukları o tatlı neşe, o ürperti, o hüznün, o tatlı kaygı yok içimde. Sersemlemiş gibiyim. Ağlayamıyorum bile. Zihnimdeki tek düşünce, bunu istiyorlar, bunu yapmalıyım... Ama siz bir şey söylemiyorsunuz.

— Konuşmaya değil, sizi görmeye, sizi dinlemeye geldim. Annenizi bekliyorum. Beni heyecanlandırmamaya dikkat edin, bırakın duygular biriksin gönlümde. Dolduğum zaman sizden ayrılacağım. Susmam gerek, kendimi bilirim ben, birdenbire coşkuya kapılıyorum, sizin yanınızda olmaması gerek. Haydi, ben buradayken biraz daha dinlenin. Bir iki sözcük daha söyleyin bana. Bırakın da aradığım şeyi alıp gideyim buradan... Sonrası Tanrı'ya kalmış.

Sustum, yastığıma eğildim, uzattığım elimi ellerinin arasına aldı. Derin, çok derin düşüncelere dalmış görünüyordu. Gözlerini güçlükle kapattı. Arada bir açıyor, yukarıya çeviriyor, sonra bana bakıyordu. Belliydi ki içi kaynıyor, ruhunda fırtınalar kopuyordu. Çalkalanıyor, sonra duruluyordu. Her durumda bu kadın peygamber olmak için yaratılmıştı, böyle bir yüzü, böyle bir karakteri vardı. Güzel bir kadındı, ama yaş yüz çizgilerini daha da derinleştirerek soyluluk da vermişti ona. Küçük gözleri vardı, ama ya kendi kendine bakıyor, ya da çevresindeki şeylerin ötesinden geçmişe ya da ta uzaklardan geleceğe bakıyor gibiydi Arada bir kuvvetle elimi sıkıyordu. Birden bana saati sordu.

— Altıya geliyor.

— Allahaismarladık, gidiyorum. Neredeyse sizi giydirmeye gelirler, o sırada yanınızda bulunmak istemiyorum, bu dikkatimi dağıtır. Şu an tek düşündüğüm ilk anlarda soğukkanlılığı elden bırakmamak.

Başrahibe dışarı çıkar çıkmaz rahibe adaylarının annesi ve arkadaşlarım içeriye girdiler. Arkamdan rahibe giysisini çıkardılar ve dış giysimi giydirdiler. Bunun âdet olduğunu bilirsiniz. Çevremde söylenenlerin bir tekini bile duymuyordum, neredeyse bir otomata dönüşmüştüm, hiçbir şeyin farkında değildim. Yalnızca arada sırada vücudum küçük hareketlerle titriyordu. Bana ne yapmam gerektiğini öğretiyorlardı, ama her söylediklerini birkaç kez tekrarlamak zorunda kalmışlardı çünkü bir kez söylendiğinde anlayamıyordum. Başka bir şey düşündüğümünden değildi bu, içime gömülmüştüm. Çok fazla düşündükten sonra olduğu gibi kafam gevşemişti. Bu sırada başrahibe annemle görüşüyordu. Uzun süren bu görüşmede neler konuştuklarını hiç öğrenemedim. Arkadaşlarımın dediklerine göre annem başrahibe beden ayrıldığı sırada pek perişan haldeymiş. Girdiği kapıyı bulamamış, başrahibe de elleri altında odasına çıkmış.

Çanlar çalmaya başlamıştı, aşağıya indim. Orada toplananlar pek kalabalık değildi. Bana iyiliğe kötülüğe dair vaaz verdiler, hiçbir şey duymadım. Tüm sabah beni orada tuttular, ama bu yaşamımda hiçbir iz bırakmadı; ne kadar sürdüğünün farkında değildim, ne yaptığımı ne söylediğimi bilmiyordum. Elbette bana bir şeyler sormuşlardır, ben de yanıt vermişimdir. Ama sordukları soruların birini bile anımsamıyorum. Hiç anlamadan nasıl Hristiyan olmuşsam öyle de rahibe olmuşum. Vaftiz töreninden nasıl bir şey anlayamamışsam, rahibeliğe girerken yapılan bu törenden de hiçbir şey anlamamıştım. Yalnız birbirlerinden farklılar: Birincisi insana Tanrı'nın lütfunu kazandırır, öteki ise bunu varsayar. Sakın, Sainte-Marie'de yaptığımı Longchamps'da yapmadığıma bakarak rahibeliği gönül hoşluğuyla benimsemişimi sanmayın. Bunun böyle olmadığını bilirsiniz, Tanrı da bilir. Öyle bitkin bir haldeydim ki birkaç gün sonra koroaya alındığımı söyledikleri zaman bunu anlayamamıştım. "Rahibeliği gerçekten benimsemişimi söyledim mi?" diye

sordum. Verdiğim imzayı görmek istedim. Bu kanıtlardan başka, bütün manastırdakilerin ve törene çağrılı birkaç yabancıнын da tanıklığı gerekmişti. Başrahibeye birkaç kez “Bunlar doğru mu?” diye sormuş ve “Hayır yavrum, sizi aldatıyorlar,” diye yanıt vermesini beklemiştim. Onun tekrar güvence vermek için söylediklerine inanamıyordum. Çünkü böylesine gürültülü, böylesine değişik, acayip ve çarpıcı olaylarla geçen bir günden sonra, nasıl olup da bana yardım etmiş olanların, bana vaaz eden rahibin, rahibeliği benimsediğimi söylediklerimin yüzlerini anımsamadığımı, yalnızca rahibe giysisi yerine dışarı giysisini giydirdiklerini anımsayışımı düşünerek böyle bir şeyin nasıl olmuş olacağını kavrayamıyordum. O zamandan beri beyni sarsılmış yaratıklardan olmuştum. Bu sersemlikten ancak, aylar sonra kurtulabildim. Olup bitenleri unutuşumu, iyileşme döneminin uzun sürmesine bağlıyordum. Uzun bir hastalık geçiren, rahibin can çekişenlere söylediği duayı da dinledikten sonra iyileşen, ama sonradan hiçbir şeyi anımsamayanlara dönmüştüm. Manastırda unutkanlığın çeşitli örneklerini gördüm. Kendi kendime: “İşte rahibeliğe girdiğim gün de böyle olmuştu besbelli,” diyordum. Ama bu işler insana yakışır şeyler mi ve böyle olabilir mi?

Aynı yıl içinde benimle ilgisi olan üç kişiyi yitirdim: Babamı ya da böyle sayılan adamı, başrahibemi ve annemi.

Bu soylu rahibe öleceğini çok önceden hissetmiş, derin bir suskunluğa gömülmüştü. Tabutunu odasına getirtmişti. Artık uyuyamıyordu, gece gündüz düşünüyor ve yazıyordu. Düşüncelerini bana son derece güzel gelen on beş bölümlük bir yazı halinde bıraktı. Bende bunların bir kopyası var; eğer bir gün bu anın esinlediği duygularımı öğrenmek isterseniz bunları veririm size. Bu yazıların başlığı: *Rahibe Moni'nin Son Anları*'dır.

Ölümüne yakın kendisini giydirmelerini istedi, yatağına uzandı: Son dualarını okudular. Haçını kollarının arasına

almıştı. Geceydi; bu hüznü sahneyi, şamdanların ışığı aydınlatıyordu. Çevresine toplanmıştık, ağlıyorduk, gözyaşlarımız sel gibi akıyordu. Hücresi haykırışlarla doldu. Birden gözleri parladı, sert bir hareketle doğruldu, konuşmaya başladı. Sesi hemen hemen sağlıklı olduğu zamanki kadar kuvvetliydi. Yitirdiği yeteneğini yeniden kazanmıştı. Sonsuz mutluluğu ona çok görüyormuşuz da bu yüzden ağlıyormuşuz diye bize sitem etti. “Biliyorum çocuklarım, size kederiniz döktürüyor bu gözyaşlarını.” Sonra gökyüzünü gösterek: “Size oradan yardım edeceğim. Gözüm üstünde olacak hep bu manastırın. Sizi bağışlaması için Tanrı’ya yalvaracağım, dileğim kabul olunacak. Yaklaşın da sizi kucaklayayım. Gelin de dualar edeyim size, vedalaşalım...” İşte bu eşine az rastlanır kadın böyle diyerek can verdi, ardında hiç bitmeyecek bir keder bırakarak.

Annem de sonbaharda, kızlarının birinin yanından döndükten sonra öldü. Dertliydi, sağlığı çok bozulmuştu. Babamın adını da, nasıl doğduğumu da öğrenemedim. Annemle günah çıkardığımız rahip bana onun bıraktığı küçük bir paket verdi. Çevresi dikili küçük bir torbanın içinde elli altınla kısa bir mektup vardı: “Yavrum, size çok az şey bırakıyorum. Daha fazlasını vermeye vicdanım razı olmuyor. Bay Simonin’in bana verdiği ufak tefek armağanlardan artırdığımı gönderiyorum size. Dine bağlı yaşayın. Bu dünyada bile mutlu olmanın yolu budur. Benim için dua ediniz. Sizi doğurmuş olmak hayatta işlediğim tek büyük günahıdır. Bu günahın kefareti ödeyebilmem için yardım ediniz bana; Tanrı benim sizi dünyaya getirmekle işlediğim günahı sizin iyiliklerinizle bağışlasın. Özellikle ailemizin huzurunu bozmamaya dikkat edin. Her ne kadar seçtiğiniz hayat yolu gönlünüzce olmamışsa da, bu yoldan ayrılmaktan çekinin. Ah! Keşke ben de bütün ömrümü manastırda geçirseydim! O zaman Tanrı’nın katında hesap vereceğim o korkulası anı düşünerek perişan olmazdım. Düşünün ki yavrum, anneni-

zin öteki dünyadaki akıbeti sizin bu dünyadaki davranışınıza bağlıdır. Her şeyi gören Tanrı, adaletini yerine getirirken sizin iyi ya da kötü yaptığınız her şeyin hesabını benden soracak. Allahaismarladık Suzanne! Kardeşlerinizden hiçbir şey istemeyin, size el uzatacak durumda değil onlar. Babanızdan da bir şey istemeyiniz. Çünkü benden önce gitti, sonsuzluğa kavuştu. Beni bekliyor orada. Benim için onun varlığı, onun için benim varlığımın olduğundan daha ürkütücü olacak. Tekrar elveda! Ah, ne mutsuz anaymışım ben. Ne mutsuz çocukmuşsunuz siz! Zavallı yavrum. Kız kardeşleriniz geldiler, onlardan hoşnut değilim. Onlar alır, götürür. Son nefesini vermek üzere olan analarının önünde yüreğimi sızlatan çıkar kavgalarına dalarlar. Yatağıma yaklaştıkları zaman arkamı dönüyorum. Yüzlerinde ne göreceğim ki, yüreklerinde hiçbir güzel duygu bırakmayan yoksulluktan başka? Kendilerine pek bir şey bırakmadım diye iç geçiriyorlar. Doktora, hastabakıcıya, benim ölümümü nasıl dört gözle beklediklerini açığa vuran yakışsız şeyler soruyorlardı. O zaman, çevremde ne varsa kapışacaklardı. Bir aralık yatağımanın altına birkaç para koymuş olduğumdan kuşkulandılar. Beni yatağımdan kaldırmak için ellerinden geleni arkalarına koymadılar ve bunu başardılar. Bereket versin ki, bir gün önce size bunları getiren geldi, ona bu mektubu söyleyip yazdırdım ve bu küçük paketi verdim. Bu mektubu yakın ve ben bu dünyadan göçtükten sonra –ki yakındır– benim için bir ayin yaptırın ve rahibe olma yolundaki dileğinizi tekrarlayın, çünkü ben hâlâ sizin rahibe olarak kalmanızı istiyorum. Sizin dünyada, bu genç yaşınızda kimsesiz, yardımcısız, desteksiz kalmanız düşüncesi, şu son dakikalarımda beni büsbütün perişan ediyor.”

Babam 5 Ocak'ta ölmüştü. Başrahibem o ayın sonunda, annem de ikinci Noel yortusunda öldü.

Ölen başrahibenin yerine Azize Christine kardeş geldi. İkisinin arasında dağlar kadar fark vardı. Ölen başrahibenin

nasıl bir kadın olduğunu anlatmıştım size. Bu yenisi küçük ruhlu, boş inançlara saplanmış, dar kafalı bir kadındı. Yeni görüşleri benimsiyor, Sulpicienler ve Cizvitlerle konuşuyordu. Kendisinden önceki başrahibenin bütün gözdelerine düşman kesilmişti. Kısa zamanda manastır karıştı. Kin, dedikodu, kötüleme, iftira ve eziyet aldı yürüdü. Şimdi hiçbir şey anlamadığımız teoloji sorunları üzerinde açıklama yapmıyoruz, birtakım büyücü tekerlemelerini benimsememiz, acayip birtakım hareketler yapmamız gerekiyordu. De Moni Ana bedene eziyet eden bu tür tövbe eylemlerini tasvip etmezdi. Bütün ömründe sadece iki kez çileye girmişti. Biri benim rahibelik törenimden bir gün önce, bir başka kez de böyle bir şeyden ötürü. Ona göre bu çeşit dövülmelerin, kusurların düzeltilmesinde etkili olması şöyle dursun, bunu yapana böbürlenme hissi vermesi gibi bir kötülüğü de vardı. Rahibelerin sağlıklı, sağlam yapılı oldukları kadar kafalarının dinç olmasını da isterdi. Görevine başladığı gün bütün kıl işkence gömleklerini, kırbaçları ortadan kaldırmış, cezalandırılacak rahibelere yedirilen içine kül katılmış yemekler yapılmasını, sert yataklarda yatılmasını ve herhangi bir işkence aletinin kullanılmasını yasaklamıştı. Oysa yeni gelen, her rahibeye bir kırbaç ve bir kıl gömlek verdirdi. Elimizdeki Tevrat ve İncil'i aldı. Eski dönemin gözdeleri hiçbir zaman yeni dönemin gözdeleri olmaz. Yeni başrahibe, sırf önceki beni bağrına bastı diye, daha kötüsünü söylememek için şöyle diyeyim: Bana ilgi göstermedi. Ama ben davranışlarımla durumumu büsbütün kötüleştirmekte gecikmedim; siz hangi açıdan baktığınıza göre buna ihtiyatsızlık ya da gözüpeklik diyebilirsiniz. Bunların ilki, başrahibemizi yitirmenin derin kederine kendimi kaptırmak ve her fırsatta onu övmek oldu; onunla yenisi arasında hiç de bu yenisinin lehinde olmayan karşılaştırmalar yapmak ve manastırın eski yıllardaki durumunu, huzur içinde geçen günlerimizi, bize gösterilen hoşgörüyü, hem ruhumuzu hem de bedenimizi ne kadar iyi besle-

diklerini anlatmak, de Moni kardeşin huyunun güzelliğini, iyi âdetlerini göklere çıkarmak oldu. İkincisi, bana verilen kıl gömleği yakmak, kırıbaçı atmak, disiplini bozmak, arkadaşlarıma bunu salık vermek ve bazılarının bana uymasını sağlamaktı. Üçüncüsü bir Tevrat ve bir İncil edinmekti. Dördüncüsü hiçbir mezhepten yana olmamak, Janséniste⁷ ya da Moliniste⁸ sıfatlarını kabul etmeden Hristiyanlığa bağlı olmaktı. Beşincisi de kesin olarak manastırın kuralları içinde kalarak bunun ötesinde ya da berisinde yükümlülüğümü aşan hiçbir şey yapmamaktı; yapmak zorunda olduklarımı yapmak zaten bana çok ağır geliyordu. Orgun başına yalnızca yortularda geçtim, ancak koroya girdiğim zaman ilahi okudum. Nezaketimi ve yeteneklerimi kötüye kullanmalarına, beni her gün her işe koşmalarına izin vermedim. Manastır yönetmeliğini tekrar tekrar okumuş, ezberlemiştim. Bana yapmam buyurulan bir iş kitapta yoksa ya da açıkça belirtilmemişse ya da kitaba aykırı görünüyorsa yapmayı kesin olarak reddediyor, kitabı elime alıp: “Benim uymayı taahhüt ettiğim şeyler burada ve ben bunlardan başka bir taahhüde girmedim,” diyordum.

Sözlerimle bazılarını da peşimden sürükledim. Bunun üstüne öğretmenlerin üstümüzdeki egemenliği epeyce daraldı, artık bizi köle gibi kullanamaz oldular. Gün geçmiyordu ki gürültülü bir sahne olmasın. Arkadaşlarım ne yapacaklarını bilmedikleri zaman bana danışıyorlardı, ben de baskıya karşı her zaman kuralları ve tüzüğü ileri sürmelerini öğütüyordum. Az zamanda isyancı bir tip gibi görünmeye ve belki biraz öyle olmaya da başladım. Başpiskoposun yardımcıları sık sık manastıra çağrılıyordu; sorguya çekiliyor, kendimi ve arkadaşlarımı savunuyordum ve bana bir kez bile ceza veremediler. Çünkü her zaman, haklı çıkacak biçimde hareket ediyordum. Görev bakımından bana toz konduramazlardı.

7 Piri Jansenius olan Katolik tarikatı. (ç.n.)

8 Molina'nın düşüncelerini benimseyenlerin tarikatı. (ç.n.)

Çünkü harfi harfine yerine getiriyordum. Başımızdakilerden hiçbirinin beni bağışlamalarını istemiyordum. Konuşma odasına hiç adım atmadığım gibi tek bir konuğum da yoktu. Ne var ki kıl gömleğimi yakmış, kırbacını atmış, başkalarına da benim gibi yapmalarını öğütlemiştim. Jansénistelere ya da Molinistelere karşı ya da bunlardan yana konuşmaları dinlediğim yoktu. Bana tüzüğe bağlı olup olmadığım sorulduğunda Kilise'ye bağlı olduğumu, Papa'nın mührünü taşıyan buyruğu benimseyip benimsemediğimi sorduklarında İncil'e inandığımı söylüyordum. Odama girdiler, Tevrat'la İncil'i buldular. Ağzımdan bazı gözdeler arasındaki şüpheli sıkı fıkılıkla ilgili birkaç söz kaçırmıştım. Başrahibe genç bir rahip ile sık sık ve uzun süre baş başa kalıyordu, ben de bunun nedeni ile gerekçesini ayırt ettim. Benden korkmalarına, nefret etmelerine ve mahvetmelerine yol açacak her şeyi yaptım ve bu yolda sonuna kadar gittim. Beni üstlerime şikâyet etmeyi bıraktılar, bunun yerine canımı burnumdan getirmeye başladılar. Öteki rahibelerin bana yaklaşmasını yasakladılar, kısa sürede yapayalnız kaldım. Az sayıda arkadaşım vardı; onların kendilerine dayatılan kısıtlamadan kurtulmaya çalışacaklarından, gündüzleri benimle konuşamadıkları için geceleyin ya da yasak saatlerde odama geleceklerinden kuşkulanmış olmalı ki bizi gözetlemeye başladılar, beni bu arkadaşlarımdan bazen biriyle bazen bir başkasıyla birlikte yakaladılar; bu ihtiyatsızlığımdan iyice yararlandılar, en insanlık dışı yöntemle cezalandırdılar: Haftalarca ayinlerde koronun ortasında, diğerlerinden ayrı, yere diz çökerek oturttular; ekmek ve sudan başka yiyecek vermediler; hücreme kapatıldım; manastırın en pis işlerini bana gördürdüler. Suç ortağım saydıkları kızlara da benden daha iyi davranmıyorlardı. Kabahatimi bulamadıkları zaman varsayıyorlardı; olmayacak işler istiyor, sonra yapamadım diye ceza veriyorlardı; dua ve yemek saatlerini ileri alıyor, manastır yaşantısının düzenini haberim olmadan değiştiriyor,

çok dikkatli davrandığım halde her gün suçlu görülüyor ve cezalandırılıyordum. Cesaretliyimdir, ama terk edilmişliğe, yalnızlığa ve baskılara dayanmak olanaksızdı. İşler öyle bir hale gelmişti ki, bana eziyet etmek bir eğlence olmuştu onlar için. Birlik olmuş elli kişinin eğlencesiydi bu. Yaptıkları kötülükler saymakla bitmez; ne uyurken, ne uyanırken, ne de dua ederken rahat bırakıyorlardı beni. Kimi zaman giysilerimden birini aşırıyor, kimi zaman da anahtarlarımı ya da dua kitabımı ortadan kaldırıyorlardı; kilidimi tıkıyorlardı; ya işlerimi yapmama engel oluyor ya da yaptığım her şeyi bozuyorlardı; söylemediğim şeyleri söylemiş, yapmadıklarını yapmış sayılarak hep sorumlu tutuluyordum; yaşamım böylece bir gerçek ya da uydurma suçlar ve cezalar zinciri halinde sürüp gidiyordu.

Vücudum bütün bu uzun ve ağır eziyetlere dayanamadı, güçsüzleştim, derin bir kedere gömüldüm. İlk zamanlarda mihrabın önüne diz çöküp güç kazanmaya ve boyun eğmeye alışmaya çalışıyordum, kimi zaman elde ediyordum da aradığımı. Boyun eğmekle umutsuzluk arasında bocalayıp duruyor, kimi zaman ne kadar ağır olursa olsun yazgıma katlanıyor, kimi zaman da şiddete başvurarak kendimi kurtarmayı düşünüyordum. Bahçenin bir köşesinde derin bir kuyu vardı, kim bilir kaç kez bu kuyunun başına kadar gittim, eğilip içine baktım! Yanında taş bir sıra vardı, kim bilir kaç kez oturup başımı kuyunun kenarına dayadım! Kaç kez karmakarışık düşünceler arasında, yerimden fırlayıp bu çektiklerime son vermeyi istedim! Ama beni tutan neydi? Neden bunun yerine ağlamayı, tülümü ayaklarım altında çiğnemeyi, saçlarımı yolmayı, haykırmayı, yüzümü gözümü tırmalamayı yeğliyordum? Tanrı mıydı kendimi öldürmeme engel olan? Öyleyse neden bütün bana yapılanların önüne geçmiyordu?

Size inanılmaz gibi gelecek bir şey söyleyeceğim, ama inan ki doğru söylüyorum: Şundan hiç şüphem yok ki acıma-

sız düşmanlarım sık sık kuyunun kenarına gidişime bakarak kendimi öldüreceğimi düşünüp keyifleniyorlardı. Ne vakit o yana gitsem, hemen benden uzaklaşır, başka yere bakar gibi yaparlardı. Birçok kez, özellikle de bana çok eziyet ettikleri, beni çileden çıkarmak için ellerinden geleni yaptıktan sonra aklımdan zorum olduğunu ileri sürdükleri günlerde, bahçe kapısını kapalı durması gereken saatlerde açık buldum. Ama bu çıkış yolunun âdeta benim umutsuzluğuma sunulmuş olduğunu, beni elimden tutup oraya götürdüklerini ve kuyunun beni karşılamaya daima hazır olacağını kavradığımda, bu düşüncüyü aklımdan çıkardım. Zihnim başka şeylere yöneldi. Koridorda durarak pencerelerin yüksekliğini ölçüyordum; soyunurken, özellikle bunu düşünmeden, jartiyerlerimin sağlamlığını deniyordum; başka bir gün yemeyi reddediyordum; yemekhaneye kadar gidiyor, sırtımı bir duvara dayayıp kollarımı yanına sarkıtarak, gözlerim kapalı duruyor, önüme konan yemeklere elimi sürmüyordum. Kendimi o kadar unutmuştum ki, öbür rahibeler çıkıp gittikleri halde ben hep öylece kalmıştım. Hepsi sessizce çekilmiş, beni orada bırakmış, sonra da dualarda bulunmadığım için ceza vermişlerdi. Nasıl söylesem bilmem ki? Hayatımı sonlandırmanın hemen hemen bütün yollarından beni tiksindirdiler, çünkü engel olmak şöyle dursun, bu yolları önüme serdiklerini görüyordum. Kimse bu dünyanın dışına itilmek istemez ve eğer beni önlemeye çalışıyormuş gibi yapsalardı belki de ben çoktan öteki dünyaya gitmiş olurum. Canına kıyan insan belki de başkalarına umutsuzluk vermek için bunu yapar; ama bunu yaparak onları tatmin edeceğine inanıyorsa, o zaman hayatını korur. Sinsice içimize dalar bu düşünceler. Anımsadığıma göre ben kuyuya yaklaştıkça, benden uzaklaşan zavallı kızlara şöyle bağırarak geliyordu içimden: “Gelin, bana doğru bir adım atın, beni kurtarmak istediğinize dair en küçük bir işaret verin, bana doğru koşun. İnanın ki geç kalmış olacak, ölümü göreceksiniz.” Gerçek

şu ki yaşamamın tek sebebi onların ölümümü istemeleriydi. Dünyada bir insana zarar verme, eziyet etme isteği ne kadar kudurmuşçasına büyük olursa olsun, en sonunda bir an gelir bundan bıılır. Ama manastırdakiler asla bıkmazlar.

İşte geçmişe dönerek, rahibe olmak için ileri sürdüğüm dileği geri almayı düşündüğüm o günlerde, bu halde bulunuyordum. Bunu önce uzaktan uzağa tasarlamıştım: Yapayalnız, kimsesiz, dayanaksız, üstelik elimde olmayan yardımı alsam bile böyle güç bir tasarıyı nasıl gerçekleştirebilirdim? Bununla beraber bu düşünce bana huzur verdi, ruhumu yatıştırdı, kendime hâkim olmamı kolaylaştırdı. Kederden olabildiğince uzak duruyor, başıma gelenlere de daha bir sabırla katlanıyordum. Bu değişikliği fark ettiler ve şaşırdılar. Etrafımdaki kötülük birden durdu, tıpkı peşinize düşen korkak bir düşmanın ummadığı andaki saldırınız karşısında afallaması gibi. Size şunu sormak isterdim efendim: Umut-suzluk içinde çırpınan bir rahibenin kafasından geçen bunca karanlık düşünceler arasında, neden manastırı ateşe vermek düşüncesi yok acaba? Ötekiler gibi ben de bunu aklıma getirmemişim. Oysa bundan kolay bir şey yoktu. Bütün iş, çok rüzgârlı bir günde bir tavan arasını, bir odunluğu tutuşturmaktı. Böyle bir şey olunca, kapılar ardına kadar açılır. Artık o zaman kaçan kaçana! Yoksa kendimizle birlikte sev-diklerimizin de tehlikeye düşmesinden korktuğumuz kadar, nefret ettiklerimizin faydalanabileceğini düşündüğümüz için mi bu yola başvuruyoruz? Gerçek olmayacak kadar ince bir düşünce bu.

İnsan bir şey düşünme düşünme bu düşüncenin yerinde olduğunu hissettiği gibi, bunu gerçekleştirebileceğine inanır; bir kez bu noktaya vardı mı, kendini gayet kuvvetli hisseder. Benim için bu, on beş günlük bir iş oldu. Kafam öyle hızlı işliyordu ki. Ama “Ne yapmayı düşünüyordun?” diye soracaksınız belki; hemen yanıt vereyim: durumumu açıklayan bir yazı hazırlamak ve bunu başkalarına okutmak. Bunların

ikisi de tehlikesiz değildi. Kafamda değişiklik olduğunu sezdikleri günden beri beni eskisinden daha büyük bir dikkatle gözaltında tutuyorlardı. Bir adım atsam derhâl duyuluyordu; ağzımdan bir söz çıksa derhâl bir anlam vermeye çalışıyorlardı. Kafamın içindekilerini daha iyi okumak istercesine bana sokuluyor, sorular soruyor, acıyıp dostluk gösterir gibi yaparak geçmişimi kurcalıyor, kabahatlerime hafifçe değinip yaptıklarımı hoş gördüklerini hissettiriyorlardı. Bundan sonra, daha iyi hareket edeceğimi, böylece daha güzel bir geleceğe kavuşacağımı söylemekten de geri kaldıkları yoktu. Bir yandan da gece gündüz demeden, her an bir bahane uydurarak birden hücreme dalıyor, perdeleri açtıktan sonra çekilip gidiyorlardı. Bu yüzden soyunmadan yatmayı alışkanlık haline getirmiştım. Bir alışkanlığım daha vardı: günah çıkarırken söyleyeceklerimi yazmak. Günah çıkarma gününden önce başrahibeden kalem, mürekkep istiyordum, o da veriyordu. Böylece günah çıkarma günü söyleyeceklerimi tasarlayarak yazıyordum. Bunlar, size yazdıklarımın özeti gibi bir şeydi, yalnız takma adlarla yazıyordum. Ama bu sırada budalaca üç şey yaptım; bunlardan ilki başrahibe-ye yazacak çok şeyim olduğunu söyleyerek izin verilenden daha çok kâğıt istemektir; ikincisi anılarımla uğraşıp itirafımı savaştırmaktır; üçüncüsü ise, itiraf yazmamış, buna hazırlanmamış olduğum için günah çıkarma odasında bir dakika durup dışarı çıkmamdır. Bu yüzden kâğıtları, söylediğimden başka bir iş için kullandığım meydana çıktı. İtirafılarımı yazmadığıma göre bu kâğıtları hangi işte kullanıyordum? Bu işi kurcalayacaklarını bilmemekle beraber, odamda öyle önemli herhangi bir yazının ele geçmemesi gerektiğini sezmiştim. Önce bunları yastığımın içine ya da şilteye dikmeyi düşündüm, sonra üstümde saklamayı ya da bahçenin bir köşesine gömmeyi. Bir ara hepsini ateşe verip yakmak da aklıma geldi. Yazarken elimi ne kadar çabuk tuttuğumu, yazdıktan sonraysa bunun bana nasıl dert olduğunu kestiremezsiniz.

Başlangıçta bir zarfa koyup saklıyor, çan çalınca koynuma sokup kiliseye gidiyordum. İçimdeki kaygı, davranışlarımdan belli oluyordu. Kilisede, beni seven genç bir rahibenin yanına oturdum; bana acır, zaman zaman da başıma gelenler için gözyaşı dökerdi. Hiç konuşmazdı benimle, ama üzülürdü. Her tehlikeyi göze alarak kâğıtlarımı ona emanet etmeye karar verdim. Dua sırasında bir an herkes diz çöker, yere eğilir ve âdeta rahlesine gömülür, işte böyle bir anda kâğıdı geriden ona uzattım, aldı ve hemen koynuna soktu. Bunun çok büyük yardımı oldu bana. Yardımları bu kadarla kalmadı. Birçok başka durumlarda da yardımına koşmuştu. Ötekilerin beni cezalandırabilmek için önüne çıkardıkları engelleri ortadan kaldırmayı aylarca iş edinmişti kendine, üstelik bunu kendini ele vermeden beceriyordu. Dışarı çıkma zamanı gelince kapımı vurur, başkalarının bozduklarını düzeltir, gerektiğinde zili çalar, bir şey sorulursa yanıt verir; bulunmam gereken her yerde bulunur ve bütün bunlardan haberim olmazdı.

Bu yolu tutmakla iyi etmiştim. Korodan dönüşte başrahibe: “Suzanne kardeş, beni izleyin,” dedi. Ardı sıra gittim, bir süre yürüdükten sonra koridorda, başka bir kapının önünde durdu: “İşte artık hücreniz burası, sizinkinde Aziz Jerome kardeş kalacak,” dedi. İçeri girdim. O da arkamdan geldi. İkimiz de hiç konuşmadan birer iskemleye ilıştik. O sırada bir rahibe gelip elindeki giysiyi bir iskemlenin üzerine bıraktı. Başrahibe: “Suzanne kardeş, soyunun da bunu giyin,” diye emir verdi. Önünde dediğini yaptım. Her hareketimi büyük bir dikkatle gözlüyordu. Kapıda duran rahibe çıkardıklarını alıp gitti. Arkasından da başrahibe çıktı. Bunu neden yaptıklarını sormadım. Ben içerde giysimi değiştirirken eski hücremin her yanını aramış taramış, altını üstüne getirmişler, yastığımı, şilterni didik didik etmişler. Bununla da yetinmeyerek bahçenin her yanını aramışlar, kuyunun içine bile bakmışlar. Bu araştırmaların bir bölümünü görmüştüm.

Ötekilerin de yapılmış olacağını tasarlıyordum. Bir şeycik bulamadılar. Ama bir şeyler olması gerektiği kanısından vazgeçmiş görünmüyorlardı. Günlerce beni gözetleyip durdular, nereye gitsem peşimden geliyorlardı. Her yere bakıyorlardı ama boşuna. Sonunda başrahibe, gerçeği ancak benden öğrenebileceğini düşünmüş olmalı ki bir gün hücreme girerek:

— Kusurlarınız var Suzanne kardeş, ama yalancı değilsiniz. Doğruyu söyleyin bana, size verdiğim o kadar kâğıdı ne yaptınız? dedi.

— Size ne yaptığımı söylemiştim efendim.

— Böyle şey olmaz. Çünkü benden çok kâğıt aldığınız halde günah çıkarma odasında bir dakika durup dışarı çıktınız.

— Evet efendim,

— Ne yaptınız o halde bu kâğıtları?

— Söylediğim şeyi.

— Öyleyse Tanrı'ya verdiğiniz kutsal itaat sözü üzerine yemin edin, ben de her şeye rağmen size inanayım.

— Bu kadar önemsiz bir şey için bana yemin önerisin-de bulunmaya yetkiniz yoktur efendim. Bunun için bana da izin verilmemiştir. Yemin edemem.

— Beni aldatıyorsunuz Suzanne kardeş. Ama bunun başınıza neler getirebileceğinin farkında değilsiniz. Size verdiğim kâğıtları ne yaptınız?

— Size bunu söyledim.

— Nereye koydunuz onları?

— Bende değil.

— Ne yaptınız onları?

— Yazıldıktan sonra bir işe yaramayan yazılar ne yapılırsa onu.

— Bunları günah çıkarırken yararlanmak üzere kullandığınıza, sonradan da yırtıp attığınıza yemin edin bakayım.

— Söyledim size efendim, bu da öteki gibi önemli bir şey olmadığı için yemin edemem.

— Yemin edin, yoksa...

— Etmeyeceğim...

— Etmeyecek misiniz?

— Hayır efendim.

— O halde suçlusunuz.

— Peki suçum nedir acaba?

— Sizin yapamayacağınız şey yok. Hangi birini saya-
yım? Beni herkesin gözünden düşürmek için eski başrahi-
beyi göklere çıkardınız; onun ortadan kaldırdığı ama benim
yeniden ele aldığım yöntemleri, düzenleri yere batırdınız; bü-
tün manastırı ayaklandırdınız, düşünce birliğini bozdunuz,
ödevlerinizi yapmadınız; hem kendinizi, hem de size uyan-
ları cezalandırmama neden oldunuz ki, bana çok pahalıya
mal oldu. En sert yöntemlere başvurabilirdim ama yine de
gözettim sizi; hatalarınızı anlayacağınızı, rahibelige layık ol-
maya çalışacağınızı, bana yaklaşıacağınızı ummuştum, ama
bunu yapmadınız. Kafanızın içi kötü düşüncelerle dolu, bir
şeyler tasarladığınız belli. Kurumumun yararı bunları öğren-
memi gerektirir, öğreneceğim de. Sizden ben sorumluyum.
Suzanne kardeş, gerçeği söyleyin bana.

— Söyledim.

— Peki, şimdi gidiyorum ama dönüşümden korkun.
Haydi biraz daha oturayım. Karar vermeniz için bir an daha
izin veriyorum. Eğer kâğıtlar hâlâ elinizde ise...

— Değil.

— Öyleyse bunların günah çıkarmayla ilgili notlardan
başka bir şey olmadığına yemin edin.

— Edemem.

Bir an hiçbir şey söylemeden durdu; sonra kalkıp gitti.
Yanında dört gözdesi olduğu halde tekrar geldi. Hepsi de
kızgındı ve gözü dönmüştü bunların. Ayaklarına kapandım,
ayrı ayrı hepsine bana acımaları için yalvardım. Hepsi de bir
ağızdan “Hiç acımayın ona, ya kâğıtları verir ya da zindanı
boylar!” diye bağırıldılar. Birinin dizini bırakıp ötekini öpü-

yordum. Bir yandan da, isimleriyle hitap ederek, “Azize Agnes, Azize Julie kardeş, ne yaptım size ben? Neden başrahibemi bana karşı kışkırtıyorsunuz? Size böyle mi yaptım ben? Sizin için kaç kereler yalvarıp yakarmadım mı? Anımsamıyor musunuz artık? Sizin kabahatiniz vardı oysa ben suçsuzum,” diyordum. Başrahibe hiç kımıldamadan bana bakıyordu: “Kötü kız! Ya kâğıtları ver ya da yazdıklarını açıkla!”

— Ne yazdığını sormayın ona, dediler kızlar; çok iyisiniz, tanı mıyorsunuz onu. İsyancı bir ruhu var bu kızın. Ancak sert çarelere başvurarak yola getirilebilir. Sizi buna sürükleyen kendisidir, günahı boynuna. Emredin giysilerini çıkaralım ve hak ettiği yere gönderelim.

— Sevgili anne, ne Tanrı’ya karşı geldim ne de insanlara bir kötülük yaptım yemin ederim buna, dedim.

— Sizden istediğim yemin bu değil.

— Başpiskopos yardımcısına, piskoposa bizi ve sizi kötüleyen dilekçeler yazmış olacak; manastırın içini nasıl anlatmıştır kim bilir. Kötü şeylere kolayca inanılır, bu kızı el altında tutalım, yoksa o başımıza çıkar, diyorlardı kızlar. Başrahibe:

— Suzanne kardeş, bakın... diye sözlerine ekledi.

Birden doğruldum ve ona:

— Her şeyi açıkça görüyorum, dedim, kendimi mahvettiğimi anlıyorum, ha bir an önce ha bir an sonra, düşünmeye değmez. Ne istiyorsanız yapın. Bu kızların öfkeli kışkırtmalarına uyarak elinizden gelen adaletsizliği yapın, dedim ve kollarımı onlara uzattım. Başrahibenin yanındaki kollarımı tuttular; yüzümden tülümü çekip kopardılar, çırılçıplak soydular; göğsümde eski başrahibenin küçük bir resmi vardı, onu da aldılar; bu resmi son bir kere öpmeme izin vermeleri için yalvardım, reddettiler; bana bir gömlek fırlattılar, çoraplarımı da çıkardılar, sırtıma bezden bir rahibe elbisesi geçirdiler, sonra yalınayak, başı açık koridorlarda sürüklemeye başladılar. Bağırarak imdat istedim, ama

kimsenin dışarı çıkmaması için çan çalınmıştı. Tanrı'dan yardım diledim; yerdeydim, beni sürüklüyorlardı. Merdivenin alt başına geldiğimde ayaklarımdan kanlar akıyordu, bacaklarım morarmıştı, en taşıyürekli insanın bile acıyacağı bir haldeydim. Yer altındaki küçük, karanlık bir bodrumun kapısını kocaman anahtarlarla açarak beni, nemden yarı yarıya çürümüş bir battaniyenin üstüne yuvarladılar. Orada kara bir ekmek parçasından, bir testiden ve kimi gereksinimler için gerekli bir kaptan başka bir şey yoktu. Battaniyenin bir ucunu da yastık gibi kıvrımışlardı. Bir taş yığınının üstünde bir iskelet kafası, bunun yanında da tahtadan bir haç vardı. İlk aklıma gelen şey kendimi öldürmek oldu. Ellerimi boğazıma götürdüm, dişlerimle giysimi parçaladım, korkunç haykırışlarla vahşi hayvanlar gibi uluyordum. Kafamı duvarlara çarpa çarpa kan içinde kalmıştım. Kuvvetten düşünceye kadar kendimi hırpaladım. Sonunda gücüm kalmadı. O bodrumda o halde üç gün geçirdim. Bütün bir ömür boyunca kalmıştım sanki. Artık bir daha buradan çıkamam diye düşünüyordum. Her sabah cellatlarımdan biri gelip “Başrahibemize boyun eğersen buradan kurtulursun,” diyordu. Her defasında da şu yanıtı veriyordum:

— Hiçbir şey yapmadım ki, benden ne istediklerini bilmiyorum. Ah Azize Clément kardeş, bir Tanrı var...

Üçüncü günün akşamı, saat dokuza doğru kapıyı açtılar. Beni oraya atan rahibeler göründü. Başrahibenin iyiliklerini göklere çıkardıktan sonra, beni bağışladığını, artık serbest bırakacaklarını söylediler. “Geç kaldınız,” dedim, “bırakın beni burada ölmek istiyorum.” Dinlemediler, tutup yerden kaldırdılar, sürükleyerek hücreme götürdüler. Başrahibe orada beni bekliyormuş.

— Ne olacağınız konusunda Tanrı'ya danıştım; kalbime size acıمامı esinledi onun sesine uyarak sizi bağışlıyorum. Diz çökün ve Tanrı'dan af dileyin.

Diz çöktüm ve:

— Tanrım, dedim, beni bağışlamayı diliyorum, tıpkı senin çarmıha gerildiğinde benim için dilediğin gibi.

— Bu ne kendini beğenmişlik böyle! diye haykırdılar; kendisini İsa'ya, bizi de onu çarmıha geren Yahudilere benzetiyor.

— Beni düşünmeyin, dedim; kendinize bakın ve hükmünüzü verin.

— Durun bakalım hepsi bu kadar değil, dedi başrahibe. Şimdi Tanrı adına, olan bitene dair kimseye bir şey söylemeyeceğinize yemin edin bakalım.

— Yaptığınız çok kötü bir şey olmalı ki bunu kimseye söylememem için benden yemin istiyorsunuz. O halde peki, yemin ediyorum. Bunları kimse, vicdanlarınızdan başka kimse bilmeyecek.

— Yemin ediyor musunuz?

— Evet ediyorum.

Bu iş de olup bittikten sonra sırtıma giydirdikleri şeyleri çıkardılar. Kendi giysimi giymeme izin verdiler.

Rutubet vücudumda etkisini göstermekte gecikmemişti, kendimi iyi hissetmiyordum; bütün vücudum kırılıyordu. Günlerce bir parça ekmekle birkaç damla sudan başka bir şey geçmemişti boğazımdan. Bu işkencelerden sonra artık yaşayamayacağımı sanmıştım. Böyle şiddetli sarsıntılar genç varlıklarda doğanın ne büyük kuvvetler sakladığını meydana çıkarıyor. Herhalde bundan olacak, az zamanda kendime gelebildim. Ortaya çıktığım zaman herkesin beni hasta bildiğini öğrendim. Manastırdaki günlük işlerime başladım, tekrar kilisedeki yerimi aldım. Kâğıtlarımı ve bunları kendisine emanet etmiş olduğum rahibeyi unutmamıştım. Onun bu emanete ihanet etmediğine emindim. Ama şüphesiz bunu saklarken çok korkmuştur. Zindandan çıktıktan birkaç gün sonra, koroda yine kâğıtları ona verdiğim dakikada (yani diz çöküp de rahlelerimize gömüldüğümüz zaman) hafifçe eteğimin çekildiğini duydum; elimi uzattım, arkadaşım

elime bir kâğıt sıkıştırdı. Bunda sadece şu sözcükler vardı: “Bana ne kadar kaygı verdiğinizi bilemezsiniz. Bu korkunç kâğıtları ne yapayım?” Kâğıdı okuduktan sonra parmaklarımın arasında yuvarlayarak yuttum. Bütün bunlar perhizin ilk günlerine rastlar. Her katmandan ilahi dinleme meraklısı Parisli birçok kimsenin Longchamp’a akın edeceği günler yaklaşıyordu. Sesim çok güzeldi; pek boğulmamıştı. Bu manastırlar da küçük çıkarlar peşinde oldukları için beni az çok kollamışlardı. Bu nedenle çok serbestlik kazanmıştım. Benden şan dersi alan rahibeler hiçbir tepkiyle karşılaşmadan, korkmadan yanıma gelebiliyorlardı. Dilekçemi saklayan rahibe de bunlar arasındaydı. Dinlenme zamanını geçirdiğimiz bahçede onu bulur, bir köşeye götürerek şarkı söyletirdim. Yine böyle bir gün ona:

— Sizin birçok tanıdıklarınız var. Ben kimseyi tanımıyorum; bana yardım edebilirsiniz. Başınızı derde sokmak istemem elbet. Bana yardım ettiğinizden kuşkulanmalarına neden olmaktansa ölümü yeğlerim. Böyle bir şey sizi mahveder; üstelik ben de bir şey kazanmam. Hele sizin felaketiniz pahasına buradan kurtulmaya kesinlikle razı olmam.

— Bırakalım bunu, dedi, ne istiyorsunuz benden, onu söyleyin.

— Sizden istediğim şu: Fikir danışmak için yazdığım o kâğıdı, kimseye fark ettirmeden becerikli bir avukata göndermeniz. Ama hangi manastırdan geldiğini bilmemesi gerek. Onun yanıtını da bana yine kilisede ya da başka bir yerde verirsiniz.

— Aklıma gelmişken sorayım, elinize sıkıştırdığım kâğıdı ne yaptınız?

— Yüreğinizi ferah tutun, yuttum.

— Siz de yüreğinizi ferah tutun, istediğinizi yapmaya çalışacağım.

O konuşurken benim şarkı söylediğimi, ben konuşurken de onun şarkı söylediğini fark etmişsinizdir herhalde.

Böylece konuşmamız şarkı parçalarıyla yer yer kesiliyordu. Bu genç kız hâlâ manastırdadır. Mutluluğu sizin elinizdedir. Bana yardım ettiği anlaşılırsa çekmeyeceği eziyet kalmaz. Ona elimle zindan kapısını açmaktansa oraya kendim gireyim daha iyi. Bunun için bu mektupları yakmanızı rica ederim. Şayet sonuma dair ilginizi bu mektuplardan ayrı tutuyorsanız, saklama zahmetine bile değmezler.

İşte o zaman böyle demiştim, ama yazık ki artık o kız burada değil ve ben yalnızım.

Arkadaşım sözünü tutmakta gecikmedi⁹ ve her zamanki yoldan bana haber verdi. Büyük perhizin son haftasına girmiştik. Karanlıkta yapılan törenlere¹⁰ katılım yüksek oldu. Ben de oldukça güzel şarkı söylemiştim, hem de gürül gürül, kepazece alkışlar toplayacak kadar. Hani tiyatro salonlarında, şu sizin oyuncularınıza koparılan, ama Efendimizin tapınaklarında, hem de Oğlu'nun insan türünün işlediği günahların kefareti için çarmıha gerilişinin anıldığı o yası ve büyük günlerde pek yakışsız kaçacak türden alkışlar. Genç öğrencilerim iyi hazırlanmışlardı, birkaçının sesi güzeldi, hemen hepsinde de ince bir zevk ve anlatım gücü vardı. Bana öyle geliyor ki konuklar da onları hazla dinlemişlerdi, manastırdakiler de çalışmalarımın başarıyla sonuçlanmasından memnundular.

Bilirsiniz efendim, o haftanın perşembesi Sainte-Sacrement,¹¹ mihraptaki sandığından alınarak özel bir kürsüye konulur ve cuma sabahına kadar orada bırakılır. Bu arada rahibeler sırayla birer birer ya da ikişer ikişer gelerek ibadet ederler. Herkesin ibadet saatini gösteren bir çizelge vardır; orada şunları okumak beni sevindirmişti: Azize Suzanne

9 Eleştirmenler, buradaki mantıksızlığa işaret etmişlerdir. Suzanne kendisine yardım eden kızın öldüğünü söyledikten hemen sonra arkadaşının sözünü tuttuğunu söylüyor. Değiştirmeye yetkim olmadığı için olduğu gibi aktardım. (ç.n.)

10 Katolik ayinleri bu haftanın ilk gecesinde karanlıkta yapılır. (ç.n.)

11 Ekmek ve şarap. (ç.n.)

kardeş ile Azize Ursule kardeş –sabah saat ikiden üçe kadar. Gösterilen saatte gittim, arkadaşım da oradaydı, mihrabın basamakları üzerine yan yana diz çöktük, beraberce secdeye kapandık, yarım saat kadar Tanrı’ya dua ettik. Sonra genç arkadaşım elimi tutup sıkı ve şunları söyledi:

— Birbirimizle bu kadar serbest ve uzun konuşma fırsatını bir daha ele geçiremeyiz belki; Tanrı biliyor nasıl bir baskı altında yaşadığımızı ve yalnız kendisine vermemiz gereken bir zamanı birbirimizle paylaştığımız için herhalde bizi bağışlar. Yazdığınız dilekçeyi okumadım, ama içindekileri kestirmek güç değil. Çok geçmeden yanıtını alırım sanıyorum; peki ama cevap rahibe olma dileğinizi geri alabileceğinizi söylüyorsa, hukukçularla görüşmeniz gerekeceğini anlıyor musunuz?

— Doğru.

— Ve bunun için serbest olmanız gerekeceğini?

— Bu da doğru.

— İyi hareket ederseniz, size bunu sağlayacak durumlardan yararlanabilirsiniz değil mi?

— Bunu düşündüm.

— Öyle mi yapacaksınız?

— Bakalım.

— Bir şey daha var: Bu iş bir kere başladıktan sonra buradakilerin bütün öfkesini üstünüze çekeceksiniz; size ne işkenceler yapacaklarını gözünüzün önüne getiriyor musunuz?

— Ne yaparlarsa yapsınlar, şimdiye kadar çektiklerimden fazlasını yapamazlar.

— Neler yaptıklarını bilmiyorum.

— Affedersiniz; evvela özgürlüğümü elimden almaya cesaret edemezler.

— Neden edemesinler?

— Çünkü bunu yaparlarsa yasaların koruması altında olurum: Bir vekilim olması gerekir, böylece dünya ile ma-

nastır arasında bir yerde olurum. Ağzımı açabilirim, şikâyet etme serbestliğim olur, sizleri tanık gösteririm. Artık şikâyet edebileceğim şeyleri yapmaya kalkamazlar, bunun için kötü bir şeyin açığa vurulmasına yanaşmazlar. Benimle iyi geçinmemelerini pek isterdim. Ama yapamazlar bunu: Tam tersi yolu tutacaklarına inanabilirsiniz. Bana ricada bulunacak kendime ve manastıra ne büyük zararlar vereceğimi anlatmaya çalışacaklar. Şuna da emin olunuz ki ancak yüzüme gülmekle kandıramayacaklarını anladıktan sonra korkutma yoluna gidecekler, ama zor kullanmaktan çekineceklerdir.

— Bütün gerekliliklerini kolaylıkla ve titizlikle yerine getirdiğiniz rahibelige karşı bu kadar büyük bir nefret duymanız inanılır şey değil doğrusu.

— Evet nefret ediyorum. Doğuşumdan beri var bu nefret, hiçbir zaman da sönmeyecek. Sonunda kötü bir rahibe olup çıkacağım. Bu anı önlemek daha iyi.

— Peki ya yenilgiye uğrarsanız?

— Böyle bir şey olursa ya başka manastıra gönderilmemi isterim ya da burada ölür giderim.

— Ölünceye kadar insan neler çeker; ah sevgili arkadaşım, giriştiğiniz bu iş beni öyle ürkütüyor ki; dileğinizin reddedilmesini de kabul edilmesini de düşünerek ürperiyorum. Eğer manastırdan çıkmak için gösterdiğiniz dilek kabul edilirse ne yaparsınız dışarıda? Güzelsiniz, akıllı ve yetenekli bir insansınız. Ama erdemi elden bırakmadan işe yaramaz bunlar. Biliyorum erdemi hiçbir zaman elden bırakmazsınız.

— Bana hak verdiğinizizi görüyorum: Ama erdemin hakkını tanımıyorsunuz. Bir şey dünyada ne kadar azsa ona o oranda değer vermek gerekir.

— Evet bu meziyeti herkes över, ama uğrunda hiçbir şey yapmazlar.

— Bana cesaret veren ve tasarladıklarımı gerçekleştirebilmem için destek olan şey erdeme olan inancımdır. Beni ne kadar kusurlu göstermeye çalışırlarsa çalışsınlar ahlakıma

her zaman saygı duymak zorunda kalacaklardır. Hiç olmazsa başkaları hakkında söyledikleri gibi, beni bu rahibelikten soğutan şeyin dengesizce bir tutku olduğunu ileri süremeyeceklerdir. Ne kimseyi görüyorum, ne tanıdığım var. Serbest bırakılmamı istiyorum. Çünkü özgürlüğü kendi isteğimle feda etmiş değilim. Dilekçemi okumuş muydunuz?

— Hayır, önce verdiğiniz paketi açmıştım. Üstünde adres olmadığını görünce, bana ait olduğunu sanmıştım. Ama ilk satırlarda yanıldığımı anladım. Bu dilekçeyi bana vermekle ne iyi etmişsiniz. Yoksa üstünüzde bulacaklardı. Aman oturun, vakit dolacak neredeyse. Haydi secdeye varalım. Gelenler bizi o durumda görsünler. Sizi aydınlatması, yol göstermesi için Tanrı'ya yalvarın. Ben de sizin için dua edeceğim.

Yüreğim bir parça ferahlamıştı. Arkadaşım oturduğu yerde dua ediyordu. Ben de secdeye vardım. Alnımı mihrabın son basamağına dayamış, kollarımı da üstteki basamaklara uzatmıştım. Tanrı'ya hiç bu kadar avutulma arzusuyla ve coşkunlukla yalvardığımı bilmiyorum. Yüreğim hızla çarpıyordu. Bir anda çevremdeki her şeyi unuttum. Bu durumda ne kadar kaldığımı bilmiyorum. Kim bilir daha ne kadar kalacaktım. Bu halim, hem arkadaşımın, hem de bizden sonra yerimizi alacak olan iki rahibenin pek içine dokunmuş olmalı. Ayağa kalktığım zaman kendimi yalnız sanmıştım. Aldanmışım. Üçü de sel gibi gözyaşları dökerek orada duruyorlardı. Beni duamdan ayırmaya cesaret edememişlerdi. Kendimden geçerek gömüldüğüm bu coşkudan kendiliğimden sıyrılmamı beklemişlerdi. Onlardan yana döndüğüm zaman yüzümde çok etkili bir ifade okumuşlardı herhalde. Bunu gözlerinden okudum. Kendileri de yüzümün, eski rahibemizin bizi avuttuğu zamanlardaki ifadesine büründüğünü, bakışımın da onlara aynı ürpertiği verdiğini söylemişlerdi. Eğer ikiyüzlülüğe biraz eğilimim olsaydı da kendime manastırda üstün bir yer verdirmek isteseydim, benim için bunu elde etmek işten bile değildi. Duygularım çabucak

coşup alevlenir. O iyi yürekli başrahibem, kaç kereler beni kucaklayıp, kimsenin Tanrı'yı benim gibi sevmeyeceğini, yüreğimin etten, ötekilerinkinin taştan olduğunu söylerdi. Gerçek olan bir şey varsa, onun coşkunluğunu, kendinden geçişini kolayca paylaşabildiğimdir. Kimi zaman o yüksek sesle dua ederken, sözü ben alır, onun düşüncelerinin izinde yürüyerek, âdeta esinlenmiş gibi söyleyeceklerini söylerdim. Başkaları onu sessizce dinler ya da izlerlerdi. Oysa ben sözünü keser ya da ondan ileri geçer veya onunla birlikte dua ederdim. Edindiğim bir izlenimi uzun zaman saklayabiliyordum. Başrahibeme de bunlardan bir şeyler veriyordum herhalde. Çünkü öteki rahibelerin onunla konuştukları anlaşılıyordu. Ama halinden de, onun ötekilerle değil benimle konuştuğu belli oluyordu. Bütün bunlardan ne çıkar? İnsanda, kendini dine vermeye eğilim olmadıktan sonra... *Station*¹² sona ermişti. Yerimizi bizden sonra gelenlere bıraktık. Ayrılmadan önce genç arkadaşımın sevgiyle kucaklaştık.

Yukarıdaki sahne bütün manastırda duyulmuştu. Buna *Kutsal Cuma*¹³ akşamı verdiğiniz müsameredeki başarıyı da ekleyebilirsiniz: Şarkı söyledim, org çaldım ve çok alkışlandım. Ne çılgın yaratıklardır bu rahibeler! Bütün cemaatle böyle yeniden uzlaşmak için hiçbir şey yapmış değildim. Başlarında başrahibe olduğu halde yanıma geldiler. Dışarıdan gelen çağrılılardan kimileri de benimle tanışmak istemişlerdi. Tasarladıklarımı gerçekleştirmek için elbet bu fırsatı kaçırmadım. Birinci başkan, Madame de Soubise, bunlarla birlikte daha birçok rahip, keşiş, subay ve yargıç gibi birçok namuslu insanları, dindar kadınları, sosyeteden kadınları gördüm. Bunların arasında sizin, kırmızı ökçeler¹⁴ dediğiniz budalalar da vardı. Çabucak bunları yanımdan

12 Perhiz zamanı yapılan ayin. (ç.n.)

13 İsa'nın öldüğü günün yortusu. (ç.n.)

14 Fransa'da krallık zamanında kibarların çevresinde bulunan ve kırmızı pabuç giyen kimseler. (ç.n.)

uzaklaştırdım. Hakkımda dedikoduya yol açmayacak insanlarla ahabplık etmeye dikkat ediyordum. Ötekileri öyle pek ince eleyip sık dokumayan rahibelere bırakmıştım.

Söylemeyi unutuyordum, bana yaptıkları ilk iyilik eski hücreme yerleşmeme izin vermeleri oldu. Bu bana eski başrahibemizin resmini geri isteme konusunda cesaret verdi, onlar da bu istediğimi reddetmeye cesaret edemediler. Bu resim, tekrar göğsümün üstündeki yerini aldı, ben sağ kaldıkça da orada duracak. Her sabah ilk işim Tanrı'ya dua etmek, ikinci işim de bu resmi öpmektir; dua edeceğim zamanlar içimde bir isteksizlik duyarsam, bu resmi boynumdan çıkarır, karşıma koyarım; esinlenirim ondan. Simgeleri önünde saygıyla eğildiğimiz aziz kişileri tanımamış olmamız çok yazık, onları yakından tanısaydık üzerimizde büsbütün başka bir etki bırakırlardı, ayaklarının dibinde ya da karşılarında bu kadar donuk kalmazdık.

Dilekçeme Bay Manouri¹⁵ adlı birinden yanıt aldım; görüş ne lehteydi ne de aleyhte. Bu mesele üzerinde fikir yürütmeden önce bir sürü noktanın aydınlatılması isteniyordu, ama bunu yüz yüze görüşmeden yapmak pek mümkün değildi. Bunun üzerine adımı bildirdim ve Bay Manouri'yi çağırttım. Bu beyefendiler pek yerlerinden kıınılamazlar, ama o geldi. Uzun uzun konuştuk, haberleşmek için bir yöntem belirledik, böylece o bana sorularını emniyetle soracak, ben de öyle yanıt verecektim. O benim davamla uğraşırken ben de boş durmadım, insanların akıbetimle ilgilenmelerini ve beni korumalarını sağlamaya çalıştım. İsmimi vererek manastırda yaptıklarını, kendi evimde neler çektiğimi, manastırda bana neler yaptıklarını, Sainte-Marie'deki talebimi, Longchamp'da geçen günlerimi, rahibe giysisine bürünüşümü, rahibelige girme törenimi, rahibe olmayacağımı açıkladığım günden beri bana yapılan eziyeti sayıp döktüm. Bana acıdılar, yardım vaadinde bulundular. İhtiyacım olacağı za-

15 O dönemin ünlü bir avukatı. (ç.n.)

man benim için tanıklık edeceklerine inancımı korudum, başka da bir şey demedim. Manastırda bu konuşmaların farkına varan olmadı; papalıktan rahibe olma isteğimi geri alma izni almıştım; hiç vakit kaybetmeden dava açılacaktı, o konuda da tamamen emniyettedik. Şimdi Marie Suzanne Simonin kardeşin rahibe olmak dileğini geri aldığı, manastır giysisini sırtından çıkarıp bundan sonra istediği gibi yaşamak dileğinde olduğu kendisine bildirildiği zaman, başrahibenin nasıl şaşırdığını hayal edebilirsiniz.

Türlü engellerle karşılaşacağımı elbette öngörmüştüm: yasalardan, manastırdan kaynaklanan engellerin yanı sıra, telaşa düşen kız kardeşlerimle enişterim de bana karşı koymaya başlamışlardı. Ailenin varını yoğunu ele geçirmişlerdi ve bir kere serbest kalırsam başlarına çorap öreceğimden korkuyorlardı. Ablalarım mektup yazdım, manastırdan çıkmama şöyle ya da böyle engel olmamaları için yalvardım, rahibe olma dileğimin hür irademden kaynaklanmadığı konusunda vicdanlarına seslendim. Onlara annemle babamın mirasının payıma düşen kısmından tamamen vazgeçtiğimi bildiren onaylı bir belge vermeyi önerdim; manastırdan çıkmak istememin nedeninin bir çıkar ya da gönül işi olmadığına onları inandırmaya çalıştım. Bütün bunları yaparken onların bana acıyacaklarına inanmıyordum; onlara vermeyi önerdiğim belge ben hâlâ rahibeyken yazılmış olacak ve serbest kaldığımda geçersiz kalacaktı, yeniden onaylayacağımdan da hiç emin olamazlardı. Ayrıca önerimi kabul etmek onlara yakışır mıydı? Kardeşlerini nasıl yersiz, yurtsuz, aç, sefil bırakabilirlerdi? O böyle yaşarken malından faydalanabilirler miydi? Herkes buna ne derdi? Eğer gelir bizden ekmek isterse nasıl reddedebiliriz diye düşünüyorlardı. Ya sonra, evlenmeye de kalkarsa; kim bilir ne biçim bir adamın karısı olacaktı? Bir de çocukları olursa... Bu tehlikeli girişim ne olursa olsun önlenmeliydi. İşte aralarında böyle konuşmuş ve öyle hareket etmişlerdi.

Başrahibe yasal dilekçemi alır almaz hücreme koştu.

— Nasıl Suzanne kardeş, dedi; bizden ayrılmak mı istiyorsunuz?

— Evet efendim.

— Yani rahibe olma dileğinizi geri çekmek istiyorsunuz öyle mi?

— Evet efendim.

— Özgür iradenizle dilememiş miydiniz?

— Hayır efendim.

— Peki sizi buna kim zorladı?

— Herkes.

— Babanız mı?

— Babam.

— Anneniz mi?

— Ta kendisi.

— Peki ama rahibeliğe giriş töreni yapıldığı gün neden bunu ileri sürmediniz?

— O zaman kendimde değildim. Böyle bir törende bulunduğumu bile anımsamıyorum.

— Nasıl söz bu?

— Gerçeği söyledim.

— Ne! Rahibin size: “Suzanne Simonin kardeş, boyun eğceğinize, bakire ve yoksul kalacağınıza yemin ediyor musunuz?” diye sorduğunu da mı anımsamıyorsunuz?

— Anımsamıyorum.

— Buna evet diye yanıt vermemiş miydiniz?

— Anımsamıyorum.

— Herkesin bu sözünüze inanacağını mı sanıyorsunuz?

— İster inansın ister inanmasınlar, bu söylediklerimin doğruluğunu değiştirmez.

— Yavrucuğum, böyle sudan bahanelere kulak asılsa, kötülük alır yürürdü! Sizin yaptığınız düşüncesizce bir iş. Kendinizi öç alma kaygısına kaptırıyorsunuz; beni, sizi cezalandırmaya zorladınız; bu cezalar içinize işlemiş olmalı. Bu-

nun, evvelce ileri sürdüğünüz dileği geri almanız için yeterli bir neden olduğunu sanıyorsunuz. Ne aldaniş; insanların da, Tanrı'nın da beğeneceği bir şey değil bu yaptığınız. Düşünün ki, yeminden dönmek, günahların en büyüğüdür. Siz bunu kalbinizin içinde zaten bir kere yapmış bulunuyorsunuz. Şimdi de açığa vurdunuz.

— Yeminimi geri almış değilim. Kaldı ki hiçbir şey için yemin etmiş değilim.

— Size herhangi bir haksızlık yapılmışsa da, telafi edilmedi mi?

— Beni bu harekete sürükleyen bu haksızlıklar olmadı.

— Nedir o halde?

— İçimde manastır hayatını yaşama isteği duymamam, rahibe olma konusunda özgür irademle hareket etmemiş olmam.

— Mademki bu hayatı istemiyordunuz, mademki buna zorlanmıştınız, bunu ne diye vaktinde söylemediniz?

— Bu ne işime yarardı ki?

— Neden Sainte-Marie'deki gibi direnmediniz?

— Direnmek her zaman insanın elinde mi? İlkinde bunu yapabiliştim, ama ikincisinde sersemlemiş gibiydim.

— Niçin bir hukuk adamını çağırıp akıl danışmadınız? Neden itiraz etmediniz? Pişmanlığınızı duymak için yirmi dört saat geçmesini beklediniz?

— Bu formaliteyi bilmiyordum ki, öğrendiğim zaman da yararlanacak durumda değildim. Böyle düşünmeniz beni şaşırtıyor. Benim yarı çıldırmış halde olduğumu görmediniz mi? Sizi tanık göstersem o sırada aklımın başında olduğuna yemin edebilir misiniz?

— Ederim.

— O zaman yemininden dönen ben olmam, siz olursunuz.

— Boşuna gürültü çıkaracaksınız yavrum; kendinize gelin. Bunu hem sizin iyiliğiniz, hem de manastırın çıkarı adına rica ediyorum. Böyle işler birtakım rezilce tartışmalara yol açabilir.

— Eğer böyle bir şey olursa kabahat bende değil.

— Dış dünyadaki insanlar kötü ruhlu olurlar. Sizin ruhunuz, zekânız, kalbiniz, ahlakınız hakkında yakışksız hükümler verirler. Zannedecekler ki...

— Ne isterlerse söylesinler.

— Benimle açıkyüreklilikle konuşun. Hoşnut olmadığınız bir şey varsa söyleyin. Her derdin devası bulunur.

— Buradaki hayatımdan memnun değildim. Şimdi de değilim; kalırsam bütün ömrümce de memnun olmayacağım.

— Çevrenizdeki ayartıcı düşünceli kimseler, yoksa son zamanlarda size verilen aşırı serbestlikten faydalananarak, bazı uğursuz eğilimler aşılamış olmasınlar?

— Hayır, efendim, öyle pek kolay yemin etmem; ama Tanrı tanıktır ki yüreğim temiz, içimden hiçbir zaman utanılacak duygu geçmiş değildir.

— Anlaşılır şey değil.

— Bundan daha kolay anlaşılabilir bir şey olamaz. Herkesin bir huyu var. Benim de kendime göre bir huyum var. Siz manastır hayatını seviyorsunuz. Ben nefret ediyorum. Siz, içinde bulunduğunuz bu hayatı hoş gösteren bir ilham duymuşsunuz içinizde; ben ise bundan yoksunum. Siz dışarıdaki hayatta mahvolursunuz. Sizin için iyilik buradadır. Ben ise kalırsam burada mahvolacağım. Bu yüzden, dışarıdaki hayata kavuşmak için can atıyorum. Asla iyi bir rahibe olamam.

— Peki görevlerinizi nasıl oluyor da herkesten daha iyi yerine getiriyorsunuz?

— Bunu güçlükle ve istemeyerek yapıyorum.

— Övülmeye değer bir tutum bu.

— Kimse benim hangi işi iyi yapabileceğimi benden daha iyi bilemez. Şunu açıkça söyleyeyim ki, böyle her şeye boyun eğerek, hiçbir işe yaramaz hale geliyorum. Artık ikiyüzlülük etmekten bıktım. Başkalarını iyiliğe eriştiren şeyleri yaptığım için, kendimden nefret ediyorum; nefsim lanetler ediyorum.

Tek sözcükle size şunu söyleyeyim ki efendim, bence gerçek rahibeler buradaki yalnızlıktan hoşlanan ve çevrelerindeki duvarlar ve parmaklıklar kaldırılrsa bile burada kalmak isteyen insanlardır. Ama ben bunlardan değilim. Vücudum burada, ama gönlüm değil. Dışarıda olsam da bana, ya manastır ya ölüm deseler, duraksamadan ölümü yeğlerdim. İşte benim duygularım bunlar.

— Ne? Sizi İsa'ya adayan bu rahibe tülünü, bu kutsal giysiyi hiçbir vicdan azabı duymadan sırtınızdan atabileceksiniz öyle mi?

— Evet efendim. Çünkü bunlar, benim düşüncem alınmadan ve kararım olmadan sırtıma geçirilmişti.

Ona oldukça yumuşak yanıtlar veriyordum, aslında içimden şöyle diyordum: “Ah! Neden bunları yırtıp, fırlatıp atacağım an şu an değil!”

Yine de yanıtlımla afalladı. Yüzü sarardı, biraz daha konuşmak istedi. Ne söyleyeceğini de pek bilemiyor gibiydi. Ben odayı oydan boya büyük adımlarla dolaşırken, başrahibe de: “Tanrım!” diye haykırıyordu, “bütün bu hallere kardeşler ne diyecekler? Ey İsa, esin ver onun kalbine!”

— Azize Suzanne kardeş!

— Buyurun.

— Kararınız kesin mi? Onurumuzu lekelemek bizi herkesin diline düşürmek, mahvetmek mi istiyorsunuz?

— Buradan çıkmak istiyorum.

— Eğer bu manastırdan hoşlanmıyorsanız...

— Manastırdan da, rahibelikten de, din işlerinden de... Buraya da, başka bir manastıra da kapatılmak istemiyorum artık...

— Yavrum, siz Şeytan'ın pençesine düşmüşsünüz. Sizi böyle çırpındıran, böyle konuşturan, kendinizi kaybettiren hep o. İşte gerçek bu; bakın ne hallere düşmüşsünüz.

Dediğini yapıp kendime bakındım. Üstüm başım perişan bir haldeydi. Başımdaki sargı ters yüz olmuştu, tülüm omuz-

larıma düşmüştü. Bu kötü başrahibenin konuşması canımı sıkıyordu. Benimle hep yapmacık bir tatlılıkla konuşuyordu. Bezgin bir halde:

— Hayır efendim, hayır, istemiyorum bu giysiyi artık, dedim.

Bunları söylerken de tülümü düzeltmeye çalışıyordum. Ellerim titrediği için de düzelterek yerde büsbütün bozuyordum. Birden sabrım tükendi. Bu tülü şiddetle çekip çıkardım, yere fırlattım. Başrahibenin karşısında alnımdaki sargı ile saçlarım darmadağınık duruyordum. Bu sırada kadın, odamdan ayrılıp ayrılmama arasında kalmış, şöyle söylenecek dolaşıyordu: “Ya İsa! Şeytan’ın pençesine düşmüş; bu kız kesinlikle Şeytan’ın pençesine düşmüş...”

İkiyüzlü kadın bir yandan da büyük tespihinin salibiyle haç çıkarıyordu. Biraz sonra kendime geldim. Kıyafetimin biçimsizliğini, ne kadar ihtiyatsızca şeyler söylediğimi fark ettim. Tülümü yerden alarak başıma taktım. Sonra başrahibeye dönerek:

— Ben ne deliyim, ne de Şeytan’ın pençesindeyim. Yaptığım aşırı hareketlerden ötürü utanç duyuyorum. Bunun için özür dilerim sizden. Bütün bunlara bakarak, rahibelikle asla bağdaşamayacağımı ve olanak bulursam bu hayattan kurtulmakta ne kadar haklı olduğumu anlayabilirsiniz.

Kadın söylediklerime kulak asmıyor, boyuna:

— Herkes buna ne der? Kardeşlerimiz ne derler? diye söylenip duruyordu.

— Bakın efendim, dedim, gürültüden, rezaletten kurtulmak istiyorsanız, bunun bir tek yolu var: Ben çeyiz peşinde koşmuyorum. Özgürlükten başka bir istediğim yok. Yapacağınız şey şu: Bugünlerde manastır kapılarındaki denetimi gevşetin. Sonra kaçtığımı olabildiğince geç haber almış olmak da sizin elinizde.

— Kötü kız! Bana böyle bir öneride bulunmaya nasıl cesaret edebiliyorsun?

— Söylediğim, iyi ve akli başında bir başrahibenin manastırını hapishane kabul edenler söz konusu olduğunda uygulaması gereken bir öğüttür. Bence manastır, en kötü insanların kapatıldığı hapishanelerden bin kat beter bir hapis hanedir; ya buradan çıkmalıyım, ya ölmeliyim.

Ciddi ve kendine güvenen bir tavırla kadını süzerek:

— Dinleyin beni, dedim, eğer başvurduğum yasal yollardan beklediğim sonuç gecikir de şimdiye kadar başıma birkaç kere geldiği gibi derin bir kedere kapılırsam, hani biliyorsunuz ya, bahçede bir kuyu var... Sonra üst kat pence-
releri... Her yanım duvarlarla çevrili bile olsa... Giysilerimi yırtabilir, ellerimi kullanabilirim.

— Yeter kötü kız! Beni ürkütüyorsun; ne dedin? Demek bunu yapabilirsin ha?

— Evet, yaşamın acılarına son veren şeylerden hiçbirini yapamasam bile, bana verilen yemekleri geri çevirebilirim. İnsan, yiyip içmek yahut hiçbir şey yapmamak iradesine sahiptir... Bütün bu söylediklerimden sonra eğer cesaret edebilirsem... Siz de cesaretsiz olmadığımı bilirsiniz, sonra kimi zaman yaşamak için, ölmekten daha çok cesaret gerekir. Tanrı'ya danışın ve sorun bakalım, başrahibe mi, yoksa rahibesi mi daha suçludur. Ailemden hiçbir şey beklemiyorum, beklemeyeceğim de... Beni bir angaryadan, kendinizi de vicdan azabından kurtarın. Buna birlikte karar verelim.

— Nasıl düşünebiliyorsunuz böyle şeyleri Azize Suzanne kardeş? Nasıl olur da, başlıca görevlerimden birini savsaklar, bir suça yardım eder, bir başkasının günahını paylaşabilirim!

— Ama asıl günahı, ben sırtımda taşıdığım giysiyi hor görerek işliyorum. Alın bu giysiyi benden. Ona layık değilim. Çok yoksul bir köylü kadının paçavralarını getirin ve bırakın ben manastırdan çıkıp gideyim.

— Peki ama buradan daha iyi nereyi bulup da gideceksiniz?

— Nereye gideceğimi bilmiyorum. İnsan ancak Tanrı'nın istemediği yerde tedirgin olur. Bana gelince, benim burada yaşamamı istemiyor.

— Elinizde avcunuzda bir şey yok.

— Orası öyle, fakat dünyada en çok korktuğum şey değildir yoksulluk.

— Ama bunun insanı sürükleyeceği kötülükleri düşünün...

— Geçmiş, bana geleceğin ne olduğunu söylüyor.. Eğer kötü yola sapmak isteseydim, özgürlüğümü çoktan kazanmış olurdum. Fakat bu manastırdan çıkacaksam, bu ya sizin bunu kabul etmenizle ya da yasal olarak gerçekleşecek. Artık en iyi yolu seçmek sizin...

Bu konuşma epey uzamıştı. Bunu anımsayarak söylediğim gülünç ve boşboğazca şeylerden yüzüm kızardı; ama iş işten geçmişti. Başrahibe hâlâ “Herkes buna ne der! Bizim kardeşler ne der!” diye bağırıp duruyordu. Bu sırada dua çanı bizi ayırdı. Giderken:

— Azize Suzanne kardeş, dedi; kiliseye gidiyorsunuz. Tanrı'dan sizin kalbinize hidayet göndermesini ve size rahibeliği sevdirmesini dileyin. Vicdanınıza danışın. Onun sesine kulak verin: Yaptığınız şey için pişmanlık duymamanız olanaksız. Size bugün izin veriyorum; ilahilere katılmayabilirsiniz.

Hemen hemen yan yana aşağıya indik. Dua sona erdi. Bütün kardeşler tam birbirlerinden ayrılacakları sırada, başrahibe dua kitabına eliyle vurup onları durdurdu:

— Kardeşlerim, dedi, mihrapların önüne diz çökün ve Tanrı'nın kendisini bıraktığı, din sevgisini yitirmiş bir rahibeye acıması için dua edin. O, Tanrı'ya karşı günah, kullara karşı da ayıp sayılacak bir şeyler yapmak üzeredir.

Yaşanan genel şaşkınlığı size anlatamam. Her rahibe bu sözlerin kimin için söylendiğini anlamak üzere yanındaki yüzüne bakıyordu. Sonra hep birden diz çöküp sessizce duaya başladılar. Epey sonra, başrahibe alçak bir sesle *Veni*,

*Creator*¹⁶ ilahisini söylemeye başladı. Herkes ilahiye aynı tonda katıldı. Ardından ortalığı yeniden sessizlik kapladı. Başrahibe kürsüsüne vurdu, herkes dışarı çıktı. Bu olay üzerine bütün manastır halkı arasında nasıl fısıldaşmalar başladığını siz tahmin edin. “Kim bu acaba? Ne yapmış? Ne yapmak istiyor ki?” Rahibelikten ayrılmak istediğim ortada çalkalanmaya başladı; öteki rahibeler birbirinin ardından odama sökün ettiler; kimileri bana çıkışlıyordu, kimileri de öğüt veriyordu; beni onaylayanlar da vardı, suçlayanlar da. Herkese kendimi haklı göstermek için elimde bir tek çare vardı: O da annemle babamın bana ettiklerini anlatmaktı, ama bu nokta üzerinde ne kadar ihtiyatlı olmam gerektiğini tahmin edebilirsiniz. Bana içtenlikle bağlı kalmış birkaç kişi ve işimi üstüne almış olan Bay Manouri’den başka kimseye açılmazdım. Beni korkutan azapları düşünürken attıkları o zindan bütün dehşetiyle hayalimde canlanıyordu, rahibelerin hiddetini tanıyıştım. Bu korkularımı Bay Manouri’ye açtım, şöyle dedi:

— Sizi bütün bu azaplardan korumak elde değil, bunlar olacaktır, bunların başınıza gelmesini beklemelisiniz; sabırla kuşanmanız ve bu çektiklerinizin sona ereceğini düşünerek güçlü olmaya çalışmanız gerek. Zindana atılmayacağınız için size güvence verebilirim; bu iş benim işim.

Gerçekten de birkaç gün sonra başrahibeye, beni her zaman temsil edebileceğini bildirir bir emir getirdi.

Ertesi gün ayinden sonra bütün manastırdakilere benim için dua etmeleri söylendi; sessizce dua edildi ve hafif bir sesle bir gün önceki ilahiler söylendi. Üçüncü gün de aynı tören tekrarlandı, yalnız şu farkla: bana koronun ortasında ayakta durmam emredildi ve can çekişenler için okunan duayı, *Ora pro eâ*¹⁷ nakaratıyla söylenen azizlerin yakarısını okudular.

16 Lat. *Veni, creator Spiritus*. “Gel Kutsal Ruh, Kutsal Yaratıcı.” Bir Katolik ilahisi. (e.n.)

17 Lat. “Onun için dua ediniz.”(ç.n.)

Dördüncü gün başrahibenin karakterindeki acayıplığı açığa vuran gülünç bir tören yapıldı. İbadet bittikten sonra, beni koronun ortasına yerleştirilen bir tabutun içine yatırdılar; iki yanıma şamdanlar ve içinde okunmuş su bulunan bir kap koydular; üstüme bir kefen örttüler ve ölümler için okunan duaya başladılar, bunun sonunda da rahibeler dışarı çıkmadan önce sırayla üstüme biraz kutsal su serpererek *Requiescat in pace*¹⁸ diyordu. Bu son sözcüklerde ne çeşit bir tehdidin gizli olduğunu anlamak için manastır dilini bilmek gerek. İki rahibe üzerimdeki kefeni kaldırıp mumları söndürdüler ve beni haince üstüme yağmur gibi serptikleri kutsal suyla sıırıslıklam ettiler. Başka kıyafetim yoktu, giysilerim sırtımda kurudu. Bu alçaltıcı oyunun ardından bir başkası geldi. Bütün rahibeleri topladılar; bana lanetli bir yaratık gözüyle bakıyorlardı, rahibelikten ayrılma girişimim dinimi inkâr etme olarak kabul edilmişti ve o günden sonra benimle konuşmak, bana yaklaşmak, bana yardım etmek, hatta benim olan şeylere el sürmek tüm rahibelere yasaklandı. Bu yasağı ihlal edenin itaatsizlikle suçlandırılacağı bildirildi. Bu emir harfi harfine yerine getirildi. Manastırımızın koridorları dar, kimi noktalarda karşılaşan iki kişi birbirinin yanından güçlkle geçer, ben koridordan geçerken karşıdan bir rahibe geliyorsa, ya hemen yüzünü çeviriyor ya da bana sürünmesin diye tülünü ve elbisesini tutarak duvara yapışıyordu. Benden bir şey almaları gerekince, yere bıraktırdım, sonra gelip bir bezle tutarak alırlardı. Bir şey verecekleri zaman da önüme atarlardı. Birisi bana dokunmak talihsizliğine uğrasa, kendisini kirlenmiş sayar ve hemen gidip başrahibeye söyleyerek kendini bağışlatırdı. Dalkavukluğun çirkin ve aşağılık bir şey olduğu söylenir, ama yaranmak için birini alçaltıcı şeyler icat etmeye kadar vardırıldığı zaman daha ustaca ve zalimce oluyor. Kaç kere benim melek başrahibem De Moni'nin şu

18 Lat. "Huzur içinde yatsın," "In pace" edebî lisanda "zindanda" demek oluyor. (ç.n.)

sözlerini anmışımdır: “Çevremi saran şu yumuşak başlı, bu kadar masum, bu kadar tatlı yaratıklardan herhangi birini, evet hangisini istersen vahşi bir hayvan haline getirebilirim yavrum. Bu korkunç değişikliğe, genç yaşında hücreye kapanıp da, toplum yaşayışını az tanımış olanlar daha elverişli oluyor. Bu sözler sizi şaşırtır belki. Tanrı sizi bunların doğruluğunu nefsinizde hissetmekten korusun. Suzanne kardeş, en iyi rahibeler, manastıra bazı büyük günahlarını bağışlatmak için girmiş olanlardır...”

Her iş elimden alınmıştı. Kilisede oturduğum yerin her iki yanı da boş bırakılıyordu. Yemekhanede tek başıma bir masada oturuyordum; yemekte kimseler hizmetime bakmıyordu, kendim mutfığa kadar gidip yemek istemek zorundaydım. İlk gittiğim gün aşçı rahibe:

— Girmeyin, uzaklaşın! diye bağırırmıştı, dediğini yaptım.

— Ne istiyorsunuz? diye sordu.

— Yiyecek bir şey...

— Yiyecek ha! Yaşamaya layık değilsiniz siz...

Kimi günler eli boş geri dönerdim, gün boyunca ağzıma bir şey koymadığım olurdu. Kimi zaman diretirdim, o zaman mutfak kapısının eşiğine insanın hayvanlara bile vermekten utanacağı bir şeyler koyarlardı; ağlayarak bunları alır giderdim. Koroya biraz geç kalsam, kapıyı kapalı bulur, oraya diz çökerek ibadetin sonunu beklerdim. Verilen besinin azlığı ve kötülüğü kadar insanlık dışı davranışlar yüzünden de güçsüzleşiyordum. Böyle hiç yakınmadan bana yapılanlara katlanacak olursam, davamın sona ermesini göremeyeceğimi hissetmeye başladım; bunun üzerine başrahibeyle konuşmaya karar verdim. Yanına giderken korkudan bayılacak gibiydim. Böyle olduğu halde gidip usulca kapısını vurdum, kendisi açtı. Beni görür görmez birkaç adım gerilerken:

— Dinsiz kız, çekil buradan, diye bağırdı.

Uzaklaştım.

— Daha uzağa, daha uzağa!

Biraz daha uzağa gittim.

— Ne istiyorsun?

— Tanrı da, insanlar da beni ölüme mahkûm etmiş olmadığına göre, yaşamama engel olmamalarını emretmenizi istiyorum efendim, dedim.

— Yaşamak, dedi ve sonra aşçı rahibenin sözünü yineledi.

— Sen buna layık mısın?

— Bunu yalnız Tanrı bilir. Size şunu söyleyeyim ki bana yemek vermemekte devam edilirse, koruyucularıma bildireceğim. Burada, durumum hakkında bir karar verileceği güne kadar emanet olarak bulunuyorum.

Şu yanıtı verdi:

— Haydi git buradan. Bakışlarınla kirletme beni. Gereğini yaparım ben.

Çekildim, arkamdan kapıyı şiddetle vurdu. Yanındaki-
lere bu konuşmamdan sonra bazı emirler vermiş olmalıydı,
ama eskisinden daha iyi bakıldığım yoktu; onun bu emirle-
rine uymamak bir meziyet sayılıyordu: Yine en kötü yiye-
cekleri fırlatıp önüme atıyorlar, dahası içine kül ve pislik bile
karıştırıyorlardı.

Davam süresince işte böyle bir yaşantı sürüyordum. Ko-
nuşma odasına girmem, büsbütün yasak edilmemişti. Yar-
gıçlara ve avukatımla görüşmeme engel olamıyorlardı; bu-
nunla birlikte avukatım benimle görüşebilmek için birçok
kez korkutma yoluna gitmek zorunda kalmıştı. Konuşmaya
giderken yanımda bir rahibe bulunuyordu; alçak sesle ko-
nuştüğüm zaman hemen söylenmeye başlar, fazla kalırsam
sabırsızlanırdı; sözümü keser, beni yalancı çıkarır, söylediği-
min tersini anlatır, sözlerimi değiştirir, bozar, çarpıtır, dahası
söylemediklerimi de söylenmiş gibi anlatırdı. Size daha neler
anlatayım bilmem ki? İş beni soyup soğana çevirmeye kadar
vardırdılar, iskemlelerimi, yatak örtülerimi, şiltemi aldılar;
temiz çarşaf da vermemeye başladılar, giysilerim parampar-

ça olmuştu; ayağımda hemen hemen ne çorap kalmıştı, ne de pabuç; su bulmakta da güçlük çekiyordum, birkaç kere kendim kuyuya kadar gidip su çekmek zorunda kaldım, şu size söz ettiğim kuyudan; kaplarımı kırdıkları için kuyudan çektiğim suyu hemen orada içmek zorunda kalıyordum; pencerelerin altından geçerken, hücrelerin çöplerini kafama yememek için kaçmam gerekiyordu. Kimi rahibeler yüzüme tükürecek kadar azıtmıştı. Korkunç bir pislik içindeydim. Pedere halimden dert yanarım diye korktukları için, günah çıkarmaya da göndermiyorlardı. Önemli bir yortuydu; galiba İsa'nın Göğe Yükselişi kutlanıyordu; kapımı kilitlediler, kiliseye gidemedim. Bay Manouri gelmeseydi öteki ayınların hiçbirinde de bulunamayacaktım. Ona önce ortadan kaybolduğumu, beni hiç görmediklerini, dinle bütün ilgimi kestiğimi söylemişler. Ama güç bela kilidi kırdım ve koronun kapısına gittim; kapı kapalıydı, ne vakit biraz geciksem böyle yapıyorlardı. Bir duvar dibine boylu boyunca uzandım, sırtımı ve başımı da duvara yasladım. Kollarımı göğsümün üstünde kavuşturdum. Böylece yolu kapatmıştım. Ayin bitişi zaman rahibelerden ilk dışarı çıkan önüme gelir gelmez durdu. Ötekiler de onun arkasında duruyorlardı. Başrahibe, ne oluyor diye sorduktan sonra:

— Basın geçin üstünden, artık o bir cesetten başka bir şey değildir, dedi.

Rahibelerden birkaçı bu emre uydu. Ayaklarının altında çiğnediler beni. Ötekiler bu kadar acımasızlığı göze alamadılar, ama hiçbiri de elini uzatıp beni yerden kaldırmak cesaretini gösteremedi. Hücremde bulunmayışından faydalanarak, dua rahlemi, manastırın kurucusu olan rahibenin resmiyle öteki dinî resimleri ve haçımı kaldırdılar, bende tespihimin ucundakinden başka haç kalmamıştı ki, çok geçmeden bunu da aldılar. Böylece çıplak dört duvar arasında kapısız, iskermesiz bir odada yaşamaya başladım; bütün gün ya ayakta duruyor ya da bir saman yığınının üstünde oturuyordum; doğal

gereksinmeler için kullanılacak bir kap bile yoktu odamda, bunun için geceleri dışarı gitmek zorunda kalıyor ve sabahında manastırın huzur ve sükûnunu bozmakla, orada burada avare dolaşmakla, aklımı kaçırmakla suçlanıyordum. Hücremin kapısı artık kapalı durmadığı için geceleri gürültü yaparak içeri dalıyor, bağırıp çağırarak yatağımı sürüklüyor, pencerenin camlarını kırıyor, beni korkutmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Kopardıkları gürültü alt kattan üst kata kadar duyuluyordu ve bana karşı bu hareketlere karışmamış olanlar odamda korkunç şeyler olduğunu, acayip sesler, gürültüler, zincir şakırtıları duyduklarını ve benim kötü ruhlarla, hortlaklarla konuştuğumu, bunlarla anlaşma yaptığımı ve odamın bulunduğu koridoru derhâl boş bırakmak gerektiğini söylüyorlardı. Manastırdakiler arasında zayıf akıllılar vardır, hatta bunlar çoğunluğu oluşturur: Bunlar kendilerine ne söylenirse ona inanırlardı, bu yüzden kapımın önünden geçmeye cesaret edemez, beni bozuk kafalarında korkunç bir varlık olarak canlandırır, nerede görseler: “Şeytan uzaklaş benden; Tanrım yetiş imdadıma!” diye haykırıp kaçarlardı. Bir gün çok genç bir rahibe koridorun ucundaydı, ona doğru yürüyordum ve benden uzak durma imkânı yoktu, müthiş bir korkuya kapıldı; önce titrek bir sesle: “Ya İsa, ya Mer-yem!” diye mırıldandı. Bu sırada ona doğru yürüyordum; yanına yaklaştığımı hissedince bana bakmaktan korkarak iki eliyle yüzünü kapadı. Bana doğru koştu, bütün kuvvetiyle kollarımın arasına atıldı. “Hem de bana! Hem de bana! Merhamet! Ne olur Azize Suzanne kardeş, bana kötülük yapmayın... Acıyın...” diye bağırmaya başladı. Bu sözleri söyledikten sonra da ölü gibi taşların üstüne boylu boyunca uzandı. Bağırmaclarını duyanlar koşuştular; kızı yerden kaldırıp götürdüler ve bu olayı sonradan ne şekilde saktuklarını size anlatamam. Bunu iğrenç bir hikâyeye dönüştürdüler; kötü bir ruhun beni pençesine aldığını söylediler, burada söyleyemeyeceğim en kötü niyetleri, eylemleri ve tuhaf arzuları bana

atfettiler, genç rahibenin perişan halini de bunlara bağladılar. Erkek olmadığımı göre, bir kadınla başka bir kadın arasında ne geçebileceği hakkında neler hayal edilebileceğini bilmiyorum; bununla birlikte, yatağım perdesiz olduğu ve her saat odama girip çıktıkları için, beni kötü bir şey yaparken yakalamak ister gibi halleri vardı. Size nasıl anlatayım bilmem ki. Bütün o ciddi görüşlerine, bakışlarındaki bütün o çekingenliğe, yüzlerindeki iffetli ifadeye rağmen bu kadınların içleri çok fesat olmalı: Hiç olmazsa insanın tek başına birtakım hayâsızca şeyler yapabileceğini biliyorlardı, oysa ben böyle bir şey bilmiyordum; beni tam olarak neyle suçladıklarını da asla anlamadım ve bunu öyle üstü kapalı laflarla ifade ediyorlardı ki ne yanıt vereceğimi de bilemiyordum.

Bu işkenceyi en küçük ayrıntısına kadar anlatmaya girişsem sonunu getiremem. Ah, efendim, eğer çocuklarınız var da, bunlardan birini çok kuvvetli ve belli isteği olmadan manastıra sokmak isterseniz, benim başımdan geçenler size ona ne olacağını öğretecektir. Ne zalim insanlar var şu dünyada! Bir altını bile istediği gibi harcamasına izin vermedikleri yaşıta, bir çocuğun eline özgürlüğünü veriyorlar. Eğer kızınız istemiyorsa onu manastıra kapamaktansa öldürün daha iyi. Kaç kere keşke annem beni doğar doğmaz boğsaydı demişimdir. Bu daha hafif bir zulüm olurdu inanın. Dua kitabımı da elimden alarak benim, Tanrı'ya dua etmeme engel olmak istediler. Buna boyun eğmediğimi anlarsınız elbette. Yazık ki bu benim biricik tesellimdi. Ellerimi göğe kaldırıyor, haykırıyor ve bu haykırıışlarımın, benim içinde bulunduğum bütün mutsuzluğumu gören varlık tarafından duyulacağını umuyordum. Odanın kapısından beni dinliyorlardı ve bir gün yüreğim bunalıma düştüğü bir sırada Tanrı'dan yardım dilerken, "Tanrı'yı boşuna yardımına çağırıyorsun," dediler; "artık senin için Tanrı yok; umutsuzluk içinde can ver de cehennemi boyla..." Diğerleri de şunu ekledi: "Âmin, canı cehenneme dönmenin!"

Bütün bu yapılanlardan daha acayip gelecek bir olayı anlatacağım. Bilmem onlara bunu düşündüren kötülükleri miydi, böyle mi sanmışlardı? Hiç de aklımdan zorum olduğunu gösterecek bir halim bulunmadığı ya da cehennem düşüncesine kapılmış bir insan olmadığım halde, baş başa verip, içimdeki Şeytan'ı kovmak gerekip gerekmeyeceği üzerinde birbirlerine danıştılar ve oy çoğunluğuyla, vaftizimden ve kutsal yağdan vazgeçtiğim sonucuna vardılar, Şeytan'ın içime girdiğini ve beni Tanrı'ya tapınmaktan alıkoyduğunu ileri sürdüler. Rahibenin biri bazı dualar sırasında dişlerimi gıcırdattığımı, kilisede titrediğimi, haç kaldırılırken kollarımı çimdiklediğimi ileri sürdü; bir başkası üzerinde İsa resmi bulunan haçı ayağımın altında çiğnediğimi ve artık tespih taşımaz olduğumu (onu benden çalmışlardı), size şimdi tekrarlayamayacağım küfürleri savurduğumu ortaya attı; hepsi bende doğal olmayan bazı haller bulunduğunu, bunu piskopos yardımcısına bildirmek gerektiğini söylediler ve öyle de yaptılar.

Bay Hébert adında biriydi bu piskopos yardımcısı; yaşlı, görmüş geçirmiş, sert ama haktanır, aydın adamdı. Ona manastırdaki karmaşayı, bütün olayları sayıp döktüler. Büyük bir karmaşa yaşandığını, bunun sorumlusu ben bile olsam, bunun masumca bir nedenden kaynaklandığını söylemekten geri kalmadılar. Ona gönderdikleri raporda, gece gezintilerimi, koroda bulunmayışımı, odamdan duyulan gürültüleri, birinin gördüğünü, ötekinin işittiğini ileri sürdüğü olayları, kutsal şeylere duyduğum tiksintiyi, ettiğim küfürleri, yaptığımı ileri sürdükleri hayâsızca hareketleri ve şu genç rahibe macerasını da anlattıklarından şüphe etmezsiniz elbette. Bu son olayı da istedikleri biçime soktular. Suçlamalar o kadar kuvvetli ve o kadar çoktu ki, Bay Hébert sağduyulu bir insan olduğu halde, bunların bir bölümüne kapılmaktan ve birçoğunun doğru olduğuna inanmaktan kendini alamadı. Bu iş ona o kadar önemli görünmüştü ki doğrudan doğruya

kendisi bilgi edinmeye karar verdi. Manastıra geleceğini bildirdi ve geldi de. Yanında da zahmetli görevinde kendisine yardımcı olan iki genç rahip vardı.

Onun gelişinden birkaç gün önce, geceleyin, odama yavaşça birinin girdiğini duydum. Hiç ses çıkarmadan konuşmasını bekledim; titrek ve hafif bir sesle bana seslendi. “Azize Suzanne kardeş, uyuyor musunuz?”

— Hayır, uyumuyorum. Kimsiniz siz?

— Benim.

— Kimsiniz siz?

— Korkudan ölen ve size, belki de boş yere, öğüt vermek için mahvolmayı göze alan arkadaşınız. Dinleyin beni, yarın ya da öbür gün başpiskopos yardımcısı gelecek; suçlandıracaklar sizi, kendinizi savunmaya hazırlanın. Allahaismarladık; metin olun; Tanrı yardımcınız olsun.

Bunu söyledi ve bir gölgenin hafifliğiyle çekilip gitti. Görüyorsunuz ya, her yerde, manastırlarda bile, hiçbir şeyin körleştirmedeği, iyi yürekli insanlar eksik değil.

Bu sırada devam da hararetle devam ediyordu: Her sınıftan, her tabakadan, kadın, erkek tanımadığım birçok kimseler başıma gelenlerle ilgileniyor ve beni kurtarmak için gereken yerlere başvuruyorlardı. Siz de bunlardan birisisiniz ve belki de davamın hikâyesini benden iyi biliyorsunuzdur, zira son zamanlarda Bay Manouri ile görüşemez oldum, hasta olduğumu söylemişler ona. Kendisini atlatmış olmalarından şüphelenmiş, beni zindana attıklarını düşünmüş; piskoposluğa başvurmuş, ama anlattıklarına kulak asan olmamış, başpiskoposluğa benim deli ya da daha beter bir şey olduğum söylenmişti. Oradan bir sonuç elde edemeyince yargıçlarıma başvurmuş, beni temsil etme yetkisini bildiren emrin yerine getirilmesini, benim ölü ya da diri kendisine gösterilmem için başrahibeye gerekli uyarının yapılmasını ısrarla istemişti. Sivil yargıçlar bu işi kilise yargıçlarına gönderdiler, onlar da bu olayların başlarına birtakım işler

açacağını hissettiler; başrahip yardımcısının manastıra gelişini çabuklaştıran bu oldu, zira manastırlardaki ardı arkası kesilmeyen gürültülerden bıkan bu efendiler, böyle işlere karışmakta genellikle isteksizdirler: Otoritelerinin daima devre dışı ve etkisiz bırakıldığını yaşayarak öğrenmişlerdir.

Arkadaşımın öğüdünü tutarak, bana yardım etmesi için Tanrı'ya dua ettim; ruhumu sükûnete erdirmeye ve savunmamı hazırlamaya çalıştım. Tanrı'dan tek dileğim, bana sorguya çekilmek ve tarafsızca dinlenmek mutluluğunu vermesiydi. Buna eriştim de, ama bunun bana neye mal olduğunu öğreneceksiniz. Yargıcın karşısına suçsuz, akli başında bir insan olarak çıkmak ne kadar benim yararına idiye, aklını kaçırmış, Şeytan'a yenilmiş suçlu ve kötü bir yaratık olarak görünmem de başrahibenin işine gelirdi. Bunun için ben dinî görevlerimi yerine getirmede çabamı artırdıkça, onlar da kötülüklerini artırdılar: Bana ancak açlıktan ölmemi engelleyecek kadar yiyecek veriyorlardı, onurumu kıracak şeyler yaparak çileden çıkarmaya başlamışlardı, beni korkutmak için yaptıkları şeyleri artırdılar; gece uykusu diye bir şey bırakmadılar; bir insanın sağlığını ve zihnini perişan etmek için ne yapılabilirse yapmaya başlamışlardı; zalimlikte öyle ustaca şeyler yapıyorlardı ki sizin aklınıza bile gelmez. Artık şu anlatacaklarıma göre hükmünüzü verin:

Bir gün kiliseye ya da başka bir yere gitmek için hücremden çıkıp koridorda yürürken bir cımbız gördüm, yerden alıp görülecek bir yere koymak için eğildim. Aydınlık, cımbızın kıpkırmızı olana dek ateşte tutulduğunu anlamama engel oldu. Elime alır almaz bıraktım. Ama avucumun derisini de alıp götürmüştü. Geceleri geçeceğim yerlere, ayaklarıma ya da kafama çarpan engeller koyuyorlardı. Bu yüzden sık sık yaralanıyordum. Bilmem nasıl oldu da ölmedim. Karanlıkta tir tir titiyor, kollarımı uzatarak yürüyordum. Ayaklarımin altına cam kırıkları serpiyorlardı. Bütün bunları söylemeye yemin etmiştim. Sözümü de tuttum. Helanın kapısını kapalı

buluyordum. Bu yüzden alt kata inip kapıyı açık bulursam giriyor, bulamazsam ta bahçenin bir köşesine kadar koşmak zorunda kalıyordum. Kapı açık olmadığı zamanlarda ise... Ah efendim, bu manastırdaki kadınlar ne kötü yaratıklardır. Başlarındakinin kinine hizmet edip sizi umutsuzluğa düşürerek Tanrı'ya hizmet ettiklerine inanırlar. Artık başrahip yardımcısı gelmeliydi; davam sona ermeliydi.

İşte hayatımın en müthiş anı gelip çatmıştı; müthiş diyorum, çünkü kestirebileceğiniz gibi adama beni nasıl gösterdiklerini bilmiyordum. O da herhalde manastıra, ya deli ya da kendisinin gözünü boyamaya çalışacak düzenbaz bir kızı görmek merakıyla gelmişti. Beni ona böyle bir kimlikle gösterebilmek için fena halde korkutmaları gerektiği kanaatine varmış olmalıydılar. Bakın bunun için neler yaptılar:

Piskopos yardımcısının geldiği günün sabahı erkenden başrahibe hücreme geldi. Yanında üç kardeş vardı. Birinin elinde kutsal bir su kabı, ikincisinde bir haç, üçüncüsünde de birtakım ipler vardı. Başrahibe korkutmak istercesine sert bir sesle:

— Ayağa kalkın... diye bağırdı; diz çökün ve ruhunuzu Tanrı'ya emanet edin.

— Efendim, dedim... Size boyun eğmeden önce ne olacağımı, bana ne yapmaya karar verdiğinizi ve Tanrı'dan ne istemem gerektiğini sorabilir miyim?

Bütün vücudumundan soğuk terler boşaldı; dizlerimin kırıldığını hissettim. Karşımda duran o üç uğursuz yoldaşına dehşet içinde baktım. Üçü de ayakta, bir sırada duruyorlardı; suratları asık, dudakları kısılmış, gözleri kapalıydı. Korkudan, sorduğum sorunun her sözcüğü üstünde dura dura, ayrı ayrı söylemiştim. Susmalarından, söylediklerimi duymadıklarını sandım: Bu sorunun son cümlesini tekrarlamaya başladım. Çünkü hepsini birden söylemeye gücüm yetmiyordu. Hafif ve gittikçe alçalan bir sesle:

— Tanrı'dan hangi lütfu istemem gerekiyor? diye sordum.

Şu yanıtı verdiler:

— Ondan bütün ömrünüzce işlediğiniz günahlarınızı bağışlamasını dileyin. Onun huzuruna çıkmak üzereymişsiniz gibi konuşun.

Bu sözleri duyunca baş başa verip benden kurtulmayı kararlaştırdıklarını düşündüm. Kimi rahip manastırlarında yargılama, ölüm hükmü verme ve işkenceyle öldürmenin uygulandığını duymuştum, ama bu insanlığa aykırı yargılamanın hiçbir kadın manastırında yapıldığını sanmıyordum; ama daha böyle nice inanılmayacak şeyler olmuştu. Ölüme bu kadar yaklaştığımı düşünür düşünmez haykırmak istedim, ama yalnız ağzımı açabilmişim, sesim çıkmamıştı. Kollarımı yalvarırcasına uzatarak başrahibeye doğru yürürken arkaya devrildim. Ama düşüşüm pek şiddetli olmadı; bu dehşetli korku anlarında, insanın gücü tükenir, farkına varmadan bütün organları gevşer, tamamıyla takatten düşerek vücudu tam bir çöküntü haline gelir. Bilincimi ve duyularımı kaybettim; sadece uzaktan uzağa karışık, uğultu halinde birtakım sesler duyuyordum; onlar mı konuşuyordu, yoksa benim kulaklarım mı çınlıyordu, bu uğultu içinde hiçbir şey ayırt edemedim. O halde ne kadar kaldım bilmiyorum, ama bütün vücudumu ürperten bir serinlik duyup derin bir iç çekişle ayıldım. Bütün vücudum su içindeydi, kutsal kaptan başımdan aşağı boşalttıkları su elbiselerimden yere akıyordu. Yere sızan bu suyun içinde boylu boyunca uzanmış, başım duvara dayalı yatıyordum. Ağzım yarı açık, gözlerim ölgün ve yarı kapalıydı. Gözlerimi açıp bakmak istedim ama sanki içinden yalnızca tutunmaya çalıştığım ama tutunamadığım uçuşan elbiseleri görebildiğim kalın bir hava etrafımı kuşatmıştı; bir kolumla yere dayanarak kalkmak istedim, ama kolum vücudumun ağırlığını taşıyamıyordu. Bu aşırı zayıflık yavaş yavaş azaldı; biraz doğruldum, sırtımı duvara dayadım; ellerim suyun içinde, başım göğsüme düşmüş halde, kesik kesik, acı dolu, ne dediği anlaşılmaz bir inilti

çıkartıyordum. Karşımdaki dört kadın, kararlarını kesinlikle yerine getireceklerini anlatan bakışlarla beni süzüyorlardı, bu da bende onlardan bana acımalarını istemem için hiçbir cesaret bırakmıyordu. Başrahibe “Ayağa kaldırın şunu!” diye emir verdi. Kollarımdan tutup kaldırdılar. Sonra şunları söyledi: “Mademki Tanrı’ya teslim olmak istemiyor, kendisi bilir, siz ne yapacağınızı bilirsiniz. Haydi bitirin işini!” Getirdikleri iplerle beni boğacaklarını sandım; onlara baktım, gözüm yaşla doldu. Haçı öpmek istedim, engel oldular; ipleri öpmek istedim, izin verdiler. Eğildim, başrahibenin perlerinin ucunu tutup öptüm, sonra: “Acı bana Tanrım, acı bana. Sevgili kardeşler ne olur çok acı çektirmeyin,” diyerek boynumu uzattım. Ne olduğunu, bana ne yaptıklarını size anlatmam mümkün değil. Şuna inandım ki, işkenceye götürülenler, herhalde öldürülmeden ölmüş olurlar. Kendimi bana yatak diye verdikleri bir ot yığınının üstünde, ellerim arkamdan bağlı bir halde oturtulmuş, dizlerimin üstünde büyük bir demir haçla buldum... Sayın Marki, size ne kadar sıkıntı verdiğimi anlıyorum, bütün bunları uzun uzun anlatmamın nedeni sizin acımanıza layık olup olmadığımı bilmek istemenizdir.

Kendimi bu ot yığınının üstünde bulduğumda Hristiyan dininin diğer dinlerden ne kadar üstün olduğunu, kör felsefenin haç çılgınlığı adını verdiği şeyde ne derin bir bilgelik olduğunu anladım. İçinde bulunduğum o koşullarda, görke-min doruğunda mutlu bir yasa koyucunun imgesi ne işime yarayabilirdi ki? İsa’yı masum, böğrü delinmiş, acılar içinde can verirken gördüm ve kendi kendime: “Aman Tanrım bir de ben halimden dert yanıyorum!” dedim. Bu fikre sımsıkı sarıldım ve kalbimde yeniden teselli doğduğunu duydum. Hayatın ne kadar boş olduğunu anladım ve günahlarımı çoğaltmadan öleceğimi düşünerek kendimi çok mutlu hissettim. Bir yandan da yaşımı hesapladım, henüz yirmi yaşındaydım, içimi çektim; o kadar çok zayıflamış, o kadar bitkin

bir hale gelmiştim ki, ruhum ölümün karşısında sükûnetini muhafaza edebilecek durumda değildi; sağlıklı olsaydım daha dayanıklı, daha cesur olurdum sanıyorum.

Bu sırada başrahibe ile yordakçıları geri geldiler. Aklımı beklediklerinden ve umduklarından daha yerinde buldular. Beni ayağa kaldırarak yüzüme bir tül taktılar; rahibelerden ikisi kollarımdan tuttu, biri arkamdan iterken başrahibe yürümemi emretti. Nereye gittiğimi bilmeden yürüyordum, ama işkenceye götürüldüğümü sanarak: “Tanrım acı bana, acı bana! Yardımcım ol! Beni yalnız bırakma. Eğer günah işledimse affet beni!” diye dua ediyordum.

Kiliseye geldim. Başrahip yardımcısı ayini idare etmişti. Bütün cemaat oradaydı. Size şunu söylemeyi unuttum: Kilisenin kapısına geldiğimiz zaman beni kollarımdan tutan iki rahibe vücudumu sıkmaya, büyük bir güçlük duyuyormuş gibi beni itip kakmaya, sürüklemeye başlamışlardı. Bu sırada ötekiler de sanki kiliseden nefret ediyor da içeri girmemek için direniyormuşum gibi arkamdan itiyordu, ama böyle bir şey yaptığım yoktu. Mihrabın basamaklarına kadar götürdüler; güçlkle ayakta durabiliyordum, sanki karşı koyuyormuşum gibi, zorla diz çöktürdüler; kaçmamdan çekiniyorlarmış gibi de beni tutuyorlardı. *Veni Creator* ilahisi okundu, kutsal şaraplı ekmek dolaştırıldı, kutsama ayini yapıldı. Tam bu ayin sırasında, saygı gereğince herkes öne eğilirken, kollarımı tutanlar sanki çok büyük bir kuvvet harcıyormuş gibi yaparak sırtımı yere doğru eğdiler, ötekiler de omuzlarıma abandı. Bütün bu hareketleri hissediyordum, ama ne için yaptıklarına bir türlü akıl erdiremiyordum. Sonunda her şey anlaşıldı.

Kutsama ayininden sonra başrahip yardımcısı cübbesini çıkardı, beyaz ayin elbisesini giydi, atkısını taktı ve benim diz çökmüş halde durduğum mihrabın basamaklarına doğru yürüdü. İki yanında birer rahip vardı. Sırtı *Sainte-Sacrement*’ın gösterildiği mihraba, yüzü benden yana dönüktü. Yaklaşa-

rak: “Suzanne kardeş, ayağa kalkın,” dedi. Kollarımdan tutan rahibeler beni hoyratça ayağa kaldırdılar, ötekiler de sanki kaçacağımdan korkarmış gibi belime sarılarak çevremi sarmışlardı. Başyardımcı: “Çözün ellerini” dedi. Bu emre uymadılar, beni serbest bırakmanın sakıncalı ve hatta tehlikeli olduğunu anlatmak istiyorlardı; ama size bu adamın sert bir adam olduğunu söylemiştim, bu sefer sert ve kesin bir sesle: “Çözün ellerini!” dedi. Boyun eğdiler. Ellerim serbest kalır kalmaz öyle keskin ve acılı bir sesle haykırdım ki adamın yüzü sapsarı kesildi, yanımdaki ikiyüzlü rahibeler de dehşete kapılmış gibi hemen uzaklaştılar. Başyardımcı kendini topladı: Kardeşler, ürkmüş gibi titreyerek birbirlerine sokuldular; ben kımıldamadan duruyordum, bana “Neyiniz var?” diye sordu. Hiç yanıt vermeden, sadece kollarımı uzatarak gösterdim; beni sımsıkı bağladıkları ip hemen tamamıyla etime gömülmüştü; buralara kan oturduğu için mosmor kesilmişti. Adam, kanın birden harekete geçmesinden duyduğum acı yüzünden bağırığımı anladı ve: “Yüzünden tülü kaldırın!” dedi. Ben farkına varmadan tülü birçok yerinden dikmişlerdi; çıkarırlarken de, sırf zorluk olsun diye yapmış oldukları için gerekli olanın üstüne de epeyce bir boğuşma ve hoyratlık ekleyerek çıkardılar; çünkü bu rahibin beni bir saplantı hastası, cin çarpmış bir insan ya da bir zırdeli olarak görmesi gerekiyordu; nihayet çekiştire çekiştire dikişi birkaç yerinden söktüler; tülüm ve elbisem birkaç yerinden yırtıldı ve böylece meydana çıkabildim. İlgi çekici bir yüzüm vardır; çektiğim derin acıyla değişmiş, ama ifadesinden bir şey kaybetmemişti; sesim dokunaklıdır, ifademde hakikat hissedilir. Bütün bu özellikler bir araya toplanınca başrahip yardımcısının genç yardımcıları üzerinde büyük bir etki yaparak bana acımalarına neden oldu; o ise bu duyguları tanımazdı, doğru bir adamdı, ama duyarlı değildi; bu adam erdemi, zevkine ermeden yerine getiren mutsuzlardandı; bunlar iyilik yaparlarsa, tıpkı akıl yürütmeleri gibi, sırf her şeyin düzenli olmasını is-

tediklerinden yaparlar. Boynundaki iki ucu haçlı beyaz atkısını başımın üstüne koyarak “Suzanne kardeş,” dedi, “baba, oğul ve kutsal ruh olan Tanrı’ya inanıyor musunuz?” Ben “İnanıyorum,” diye yanıt verdim.

— Anamız olan kutsal kiliseye inanıyor musunuz?

— İnanıyorum.

— Şeytan’a ve yaptıklarına karşı koyuyor musunuz?

Yanıt verecek yerde birden ileri atıldım; derin bir çığlık kopardım ve atkısının ucu başımdan kaydı. Adam şaşır-
dı, beraberindekilerin yüzleri sapsarı kesildi; rahibelerden bazıları kaçıştı, dua kürsülerinde duran bazıları da büyük patırtıyla yerlerinden fırladı. Başyardımcı işaretle herkesi susturdu. Bir yandan da beni inceliyordu. Olağanüstü bir şey yapmamı bekliyor gibiydi. Onu şöyle diyerek yatıştırdım: “Bir şey yok efendim, şu rahibelerden biri vücuduma birdenbire sivri bir şey batırdı da...” Ve yüzümü gökyüzüne kaldırarak, sel gibi akan gözyaşlarımın arasında: “Bana, Şeytan’a ve yaptığı şeylere karşı koyup koymadığımı sordunuz sırada canımı yaktılar ve biliyorum bunu niçin yaptıklarını,” dedim. Başrahibe hepsinin adına bana kimsenin dokunmadığını söyleyerek sözlerime itiraz etti. Piskopos yardımcısı atkısının ucunu yeniden başımın üstüne koydu; rahibeler yine yanıma sokulacaklardı ki piskopos yardımcısı uzaklaşmalarını işaret etti ve bana Şeytan’a ve yaptıklarına karşı olup olmadığımı sordu. Ben de buna kararlı bir sesle “Karşıyım, karşıyım,” diye yanıt verdim. Bir haç getirtti; öpmem için bana uzattı; İsa’nın ayaklarından, ellerinden ve böğründeki yara yerlerinden öptüm. Yüksek sesle ona tapınmamı istedi; haçı yere koydum; diz çökerek: “Tanrım, kurtarıcım, benim ve insanoğlunun günahları uğrunda çarmıhta can veren sana tapınıyorum; beni kendi acılarına layık gör, akan kanlarından bir damlacık sıçrat üstüme de bütün günahlarım temizlensin. Ben bütün düşmanlarımı nasıl bağışlıyorsan, sen de beni bağışla Tanrım...”

Bundan sonra başyardımcı bana:

“Bir inanç duası okuyun,” dedi, okudum.

“Bir sevgi duası okuyun,” dedi, okudum.

“Bir umut duası okuyun,” dedi, okudum.

“Bir merhamet duası okuyun,” dedi, okudum.

Bunları hangi deyimlerle söylediğimi bilmiyorum, ama çok dokunaklı bir hava içinde söylemiş olmalıyım ki birkaç rahibe hıçkırmaya başladı, iki genç rahip gözyaşlarını tutamadı, şaşkınlık içinde kalan başyardımcıysa, okuduğum bu duaları nereden öğrendiğimi sordu. “Kalbimin derinliklerinden,” diye yanıt verdim ve şunu ekledim: “Kendi düşüncelerim, duygularım bunlar benim. Size her şeyi gören ve şu anda, mihrabın üstünde hazır olan Tanrı tanık olsun ki, ben Hristiyanım ve suçsuzum. Eğer bazı suçlarım varsa, bunu yalnız Tanrı bilir ve bunların hesabını sormak, cezasını vermek, ondan başka kimsenin hakkı değildir. Bu sözlerim üzerine başyardımcı, başrahibeye korkunç bir bakışla baktı.

Böylece Tanrı’nın büyüklüğüne dil uzatıldığı, en kutsal şeylerin hakarete uğradığı, kilise temsilcisinin hiçe sayıldığı bu tören sona erdi ve bütün rahibeler çekildiler. Yalnız başrahibe, ben ve o iki genç rahip kaldık. Başyardımcı oturdu, cebinden beni kötölemek için verilen raporu çıkararak yüksek sesle okudu ve içindekileri bir bir sordu:

— Niçin günah çıkarmıyorsunuz?

— Engel oluyorlar.

— Niçin *sacrement*’lara yaklaşmıyorsunuz?

— Engel oluyorlar.

— Niçin hiçbir ayinde bulunmuyorsunuz?

— Çünkü engel oluyorlar.

Bu sırada başrahibe bir şeyler söylemek istedi, ama başyardımcı sert bir sesle:

— Susun madam, dedi ve devam etti:

— Geceleri niçin hücrenizden çıkıyorsunuz?

— Çünkü bana su vermiyorlar, testi vermiyorlar ve doğal gereksinmeler için gerekli hiçbir kap vermiyorlar.

— Neden yatakhanelerden ve hücrelerden gürültüler duyuluyor?

— Gelip beni rahatsız ediyorlardı da ondan.

Başrahibe yine konuşmak istedi; başyardımcı:

— Hanımefendi, size demin de susmanızı söylemiştim; sorduğum zaman söylersiniz.

Yine bana dönerek:

— Bir rahibeyi sizin elinizden kurtarmışlar, sırt üstü yerde baygın yatarken bulmuşlar, nedir bu olay?

— Onda, bana karşı yarattıkları müthiş korku yüzünden bu hale geldi.

— Arkadaşınız mı sizin?

— Hayır.

— Hiç hücre sine girdiniz mi?

— Hiçbir zaman.

— Ona veya başka bir rahibeye karşı herhangi yakışsız bir davranışta bulundunuz mu?

— Asla.

— Sizi niçin bağladılar?

— Bilmiyorum.

— Hücrenin kapısı niçin kapalı değil?

— Kilitini kırdım da ondan.

— Neden kırdınız?

— Kapıyı açabilmek ve İsa'nın Göğe Yükselişi ayinine katılabilmek için.

— Demek o gün kiliseye gelmişsiniz öyle mi?

— Evet efendim.

Başrahibe söze karışarak:

— Doğru değil efendim, dedi. Herkes...

Sözünü keserek, "...Herkes koro kapısının kilitli olduğunu, beni bu kapıda yere kapanmış olarak bulduklarını ve sizin, rahibelere üstüme basıp geçmeleri emrini verdiğinizizi,

içlerinden birkaçının bunu yaptığını söyleyecektir; ama onları ve bu emri vermiş olduğunuz için de sizi bağışlıyorum. Kimseyi suçlamak için değil, kendimi savunmak için geldim buraya,” dedim.

— Neden tespihiniz ve haşınız yok?

— Bunları benden aldılar da ondan.

— Dua kitabınız nerede?

— Aldılar.

— Nasıl dua ediyorsunuz öyleyse?

— Gönlümden ve aklımdan, her ne kadar dua etmeyi yasak ettilerse de bana.

— Kim yasak etti size bunu?

— Efendim...

Başrahibe yine konuşacaktı ki başpiskopos yardımcısı: “Hanımefendi,” dedi, “ona dua etmeyi yasak ettiğiniz doğru mu, değil mi? Evet ya da hayır deyin.”

— Sanıyordum ve sanmakta haklıydım ki...

— Söz konusu olan bu değil. Ona dua etmeyi yasak ettiniz mi, evet ya da hayır?

— Ettim, ama...

Sözüne devam edecekti, ama başpiskopos yardımcısı kaldığı yerden devam etti ve “Peki ama, Suzanne kardeş, neden yalınayak geziyorsunuz?” diye sordu.

— Bana ne çorap, ne de pabuç veriyorlar da ondan.

— Neden çamaşırlarınız ve giysileriniz bu kadar partal ve kirli?

— Üç aydır çamaşır vermiyorlar bana, geceleri de giysilerimle yatağa girmek zorunda kalıyorum.

— Neden giysilerinizle yatıyorsunuz?

— Çünkü ne perdem var, ne yatağım, ne yorganım, ne de geceliğim.

— Neden yok bunların hiçbirisi?

— Hepsini aldılar da ondan.

— Yiyecek veriyorlar mı?

— Vermelerini istiyorum.

— Yani vermiyorlar, öyle mi?

Bir şey söylemedim; bunun üzerine o şunları söyledi: “Hiçbir kabahatiniz olmadığı ve hak etmediğiniz halde size karşı bu kadar sert davranmaları inanılmaz şey doğrusu.”

— Kabahatim rahibeliğe karşı hiçbir istek duymayışım ve özgür irademle vermediğim bir sözü geri almam.

— Bunun hakkında karar vermek mahkemenin işi ve ne karar verilirse verilsin, beklerken sizin manastır hayatının ödevlerini yerine getirmeniz gerekir.

— Bu ödevleri yapmakta kimse benim kadar titiz olamaz efendim...

— Bütün arkadaşlarınızın elde ettikleri haklardan sizin de yararlanmanız gerekir.

— Bütün isteğim de bu benim.

— Kimseden bir şikâyetiniz yok mu?

— Hayır efendim, size söyledim bunu, buraya suçlamaya değil, kendimi savunmaya geldim.

— Gidebilirsiniz.

— Nereye gideyim efendim?

— Hücrenize.

Birkaç adım attım, sonra geri döndüm ve başrahibe ile başpiskopos yardımcısının ayaklarına kapandım. Adam “Eee ne var?” diye sordu. Ona başımdaki çürükleri, kanayan ayaklarımı, soluk ve sıska kollarımı, pis, kirli ve yırtık pırtık giysimi göstererek “Görüyorsunuz,” dedim.

Sizin ve bu anılarımı okuyacak olanlardan çoğunun seslerini duyar gibi oluyorum, Sayın Marki: “Bu nasıl şey böyle. Bir insana böylesine sürekli, çeşit çeşit işkence nasıl yapılabilir! Tanrı yoluna girmiş insanların bunca zulmü işleyeceklerine nasıl inanılır?” diyeceksiniz ve diyecekler; hak veriyorum sizlere, ama gerçek bütün anlattıklarım ve eğer anlattıklarımda kimseye en ufak bir iftira attıysam Tanrı beni lanetlesin, cehenneminde yaksın... Bir başrahibeye

karşı duyulan tiksintinin, özellikle de bu kadının suçlarını bir meziyet sayıp başkalarına alkışlattığını ve kendini övdüğünü düşündükçe, insanın içindeki doğuştan gelen kötülük etme isteğini uyaran nice şeye uzun zaman maruz kalmış olsam da, ona duyduğum hınç hiçbir zaman beni doğruluktan ayırmayacak. Üzerinde düşündükçe başıma gelenin henüz başka kimsenin başına gelmemiş, hatta gelmeyecek olduğuna kendimi inandırıyorum. Nedense bu yüce varlık, bir keresinde (Tanrı'nın izniyle bu ilk ve son olsun!), sırrına erilmez buyruklarında bu manastırda yaşayan ve yaşayacak mutsuzlara dağıttığı işkence yığını bunlardan birinin omuzlarına yüklemeyi istemiş. Acı çektim. Çok acı çektim, ama bana işkence eden rahibelerin sonu benimkinden çok daha acıklı görünüyor bana. Bugünkü rolümden ayrılarak, onların yerinde olacaksam ölümü yeğlerim. İyiliklerinizin yardımıyla çektiklerimin sona ereceğini umuyorum. Bana işkence edenlerin suçlarının anısı, utancı ve iç sızısıysa son demlerine kadar yüreklerinde kalacak. Şimdiden kendilerini suçlamaya başlamışlardır bile, bundan şüpheniz olmasın. Ömürleri boyunca da kendilerini suçlayacak ve içinde yaşadıkları büyük korkuyu mezarlarına götürecekler. Bununla beraber Sayın Marki benim halim berbat; yaşamak bir yük benim için, ben bir kadını, hemcinslerim gibi zayıf bir zihne sahibim; Tanrı beni terk edebilir; artık şimdiye kadar katlandıklarımaya katlanabilmek için ne gücüm, ne cesaretim kaldı. Başıma bir felaket gelmesinden korkun Sayın Marki; o zaman benim acı sonuma ağlaya ağlaya gözlerinizi harap etseniz, vicdan azabıyla yüreğiniz parça parça olsa da içine yuvarlandığım uçurumdan çıkamam; bu uçurum bütün umudunu yitirmiş bir kızın üstüne temelli kapanmış olacaktır.

Başyardımcı bana "Gidebilirsiniz," dedi. Genç rahiplerden biri beni ayağa kaldırmak için elini uzattı. Başyardımcı sözlerine şunları ekledi: "Sizi sorguya çektim; şimdi başra-

hibenizin sorgusunu yapacağım. Bozulan düzen yeniden kurulmadan buradan bir yere gitmeyeceğim.” Çekildim. Bütün manastır telaş içindeydi; rahibeler hücrelerinin kapısına çıkmış, koridorun bir ucundan öbür ucuna aralarında konuşuyorlardı; beni görür görmez içeri çekildiler ve uzun süre birbiri ardından şiddetle vurularak kapanan kapıların gürültüsü duyuldu. Hücreme döndüm, duvara karşı diz çöktüm ve başrahip yardımcısıyla konuşurken soğukkanlılığımı korumama, ona suçsuzluğumu ve bütün gerçeği olduğu gibi anlatmama güç verdiği için Tanrı’ya dua ettim.

Ben böyle dua ederken başrahip yardımcısı, arkadaşları ve başrahibe hücreme girdiler. Odamda ne bir kilim, ne bir iskemle, ne bir rahle, ne perde, ne yatak, ne yorgan, ne çarşaf, ne de bir kap bulunduğunu, hücremin kapısının kapanmadığını, dahası pencerelerdeki camların hepsinin de kırık olduğunu size söylemiştim. Ayağa kalktım, başyardımcı olduğu yerde mihlanmış gibi duruyordu. Birden gözlerini öfkeyle başrahibeye çevirdi ve ona “Buna ne buyrulur madam?” dedi. Başrahibe: “Bilmiyordum,” diye yanıt verdi.

— Bilmiyordunuz ha! Yalan söylüyorsunuz. Buraya uğramadığınız bir gün bile oldu mu? Bu odaya girdikten sonra bir daha aşağıya inmediniz mi? Suzanne kardeş, söyleyin bana, madam bugün buraya gelmedi mi?

Hiç yanıt vermedim. O da diretmedi, ama gördükleri manzara karşısında kolları yanlarına sarkan, başları öne eğilen, gözleri âdeta yere çivilenen genç rahipler, duydukları üzüntü ve şaşkınlığı yeter derecede açığa vuruyorlardı. Hep birlikte dışarı çıktılar ve başyardımcının başrahibeye şunları söylediğini duydum: “Siz bulunduğunuz göreve layık değilsiniz, uzaklaştırılmayı hak ettiniz, sizi kardinale şikâyet edeceğim. Ben buradan ayrılmadan bütün bu düzensizlikler ortadan kalkmalı!” Yürürken başını sallayarak ekledi: “Korkunç! Nasıl Hristiyan, nasıl rahibe, nasıl insan bunlar? Korkunç şey, korkunç!”

O andan sonra artık bir şey söylendiğini duymadım, ama hemen çamaşır, giysi, perde, çarşaf, kap getirdiler, dua kitaplarımı, tespihimi, haçımı geri verdiler, pencerelere hemen cam takıldı, yani beni tekrar bütün öteki rahibelerin durumuna sokan her şey yapıldı; yeniden konuşma odasına girmeme izin verildi, ama yalnız kendi işlerim için.

İşlerim kötü gidiyordu. Bay Manouri bu konu hakkında ilk dilekçeyi yayınladıysa da, pek öyle bir ilgi uyandırmadı; dilekçe çok ince fikirlerle doluydu, ama okuyanın duygularını etkileyecek kuvvette olmadığı gibi, içinde benim haklı olduğumu kanıtlayacak hiçbir kanıt yoktu. Ama bunun suçunu tamamıyla bu becerikli avukata yüklememek gerek; annemle babamın itibarına saldırmasını kesinlikle istemiyordum, ayrıca rahibelik mesleğine ve içinde bulunduğum manastıra dokunmamasını da tembih etmiştim; ablalarım-la enişterimi de kötü göstermemesini istedim. Benim için daha önce bir itirazda bulunulmuştu, ciddi bir itirazdı gerçekten, ama başka bir manastırda yapılmış ve daha sonra bir daha ele alınmamıştı. İnsan savunmasını bu kadar dar sınırlar içine alırsa ve karşısında saldırılarına hiçbir sınır tanımayan, haklıyı da haksızı da ayaklar altına alan, bir şeyi aynı hayâsızlıkla hem kabul hem inkâr eden, suçlamalardan, insanı kuşku altına sokmaktan, dedikodudan, iftira etmekten yüzü kızarmayan düşmanları olursa, en önemli davaları kaybedebilir. Zaten alışkanlık ve bıkkınlık yüzünden en önemli davalarda bile hiçbir titizlik göstermeyen mahkemelerde böyle bir dava kaybolmaya mahkûmdur. Ayrıca bu çeşit bir isteği siyaset adamları hoş görmez: Dileğini geri alan bir rahibenin başarısı daha böyle pek çoklarına örnek olur da aynı yolu tutarlar diye korkar, eğer bu hapisanelerden bir tanesinin kapısı, bir kızın önünde açılırsa, sonra böyle binlercesinin oradan kurtulup kaçmak için saldıracaklarını gizliden gizliye hissederler; bize alinyazımızı değiştiremeyeceğimizi anlatarak, cesaretimizi kırarak boyun eğdirmek

isterler. Ama iyi yönetilen bir devlette bunun tam aksi olmalı bence: Rahibeliğe girmek güç, ama çıkmak kolay olmalıdır. Ve bunun gibi, küçücük bir formalite eksikliğinin, vev ki hukuki bile olsa, bir usulün iptaline sebep olduğu onca vakaya bunu da eklemek gerekmez mi? Manastırlar bir devletin varlığı için bu kadar gerekli midir? Keşişliği ve rahibeliği Hazreti İsa mı ortaya attı? Kilise bunlarsız olmaz mı hiç? İsa'nın bu kadar çılgın bakireye, insan türünün de bunca kurbana ne gereksinmesi var? Gelecek kuşakların içine yuvarlanıp mahvolacakları bu uçurumların ağızlarını daraltmak gerektiği asla anlaşılmayacak mı? Buralarda göreneğe uyularak yapılan duaların topunun bir yoksula sadaka olarak verilen bir metelik kadar değeri var mıdır? İnsanı toplum halinde yaşamak için yaratmış olan Tanrı böyle kapalı yaşamasına razı olur mu? Onu bu kadar değişken, narin yaratan Tanrı, böyle aşırı dilekler ileri sürmesine izin verir mi? Doğanın genel akışına o kadar aykırı olan bu yeminleri, eğer bugünkü bilgilerimiz insanların dış yapıları kadar içlerini de tanımaya elverişli olsaydı haklı olarak canavarlardan saymamız gerekecek olan, yüreklerinde duygunun tohumu kurumuş, doğal düzenleri bozulmuş yaratıklardan başka kim yerine getirebilir ki? Bir kadını manastır yaşamına veya mutsuzluğa atarken yapılan o kasvetli tören, insandan hayvani işlevleri söküp atabilir mi? Tersine bu hayvani eğilimler, sessizlik içinde, baskı altında, aylakça ömür sürenlerde, birçok eğlence olanağına sahip olan dış dünyadakilerin hiç tanımadığı bir şiddetle uyanmaz mı? Rezilce hayaletlerin saplantısıyla sürekli tedirgin kafalar başka nerede görülür? O derin can sıkıntısı, o soluk yüzler, o sıska bedenler, doğanın eriyip sönüşü başka nerede görülür? İniltilele dinginliği bozulan geceler, nedeni bilinmeyen kederin ardından sürekli gözyaşlarıyla geçen gündüzler başka nerede görülür? Doğanın yasasına aykırı baskılar karşısında çılgına dönen, bütün engelleri yıkan, zincirlerinden boşanan hayvanca duygu-

larla düzeni altüst ederek başkaldıranlar başka nerede görülebilir? Keder ve öfkenin tüm sosyal nitelikleri yok edışı başka nerede görülebilir? İnsan başka nerede anasız, baba-sız, akrabasız, dostsuz yaşar? Kinin, nefretin, bunalımların böylesine yoğunlaştığı başka nerede görülebilir? Hırsların, sessizlik içinde için için kabarışı başka nerede görülebilir? Hiç sönmeyen kinler başka nerede görülebilir? Bunca zulüm ve gözaltı başka nerede görülebilir? Böylesine despotluk ve kölelik başka nerede görülebilir? Manouri savunmamda bu manastırların tarihinin bilinmediğini söyleyerek şöyle diyordu: “Yoksulluğu yeminle kabul etmek tembellik ve hırsızlık yolunu tutmaya yemin etmek demektir. Bakire kalacağına yemin etmek ise Tanrı’ya, onun en bilgelikle kurulmuş, en önemli yasalarına durmadan karşı gelineceğine söz vermek demektir. Boyun eğeceğine yemin etmek, insanın özgürlüğünü bu elden bırakılmaz üstünlüğünü inkâr etmek demektir. Bütün bu dilekleri yerine getirirse insan suç işlemiş, getirmezse günahkâr olur; manastır hayatı bir yobaza ya da iki-yüzlü birine yakındır.”

Bir kız, anasından babasından bizim aramıza girmek için izin istemişti. Babası razı olduğunu, ama düşünmesi için ona üç yıllık süre verdiğini söyledi. Çok ateşli olan genç kıza bu koşul çok ağır gelmişti, ama çaresiz boyun eğdi. İçindeki istekten hiçbir şey eksilmediği halde bir gün babasına gitti ve üç yılın dolduğunu söyledi. “Pekâlâ evladım,” dedi. “Kendinizi tanımanız için size üç yıl süre vermiştim. Şimdi umarım ki siz de bana karar verebilmem için üç yıl süre verirsiniz.” Bu koşul daha ağır göründü ve kız gözyaşları döktü. Ama babası dediğinden şaşmayan metin bir adamdı. Bu altı yılın sonunda kız manastıra girdi; rahibe oldu. Sade, sofu, bütün görevlerini yerine getiren bir rahibeydi bu. Ama günah çıkarttığı rahipler onun saflığını kötüye kullanarak, manastırın içinde olup bitenleri öğrendiler; manastırın başındakiler kuşkulandılar, kızı hapsettiler; dinî ayinlerden uzaklaştırılan

kız çıldırdı. Sabahın ta ilk saatlerinden günün sonuna kadar elli kişinin eziyetlerine dayanabilir misiniz? Daha önce de annesine manastırdakilerin ne pinti yaratıklar olduklarını gösteren bir tuzak kurmuşlardı. Kapalı tutulan kızın annesine, manastıra girip kızının hücreğini görmek istemesine olumlu yanıt vermişlerdi. Bunun üzerine kadın piskoposluktan izin aldı, manastıra geldi, kızının hücreğine koştı. Ama orada çıplak dört duvardan başka bir şey göremeyince şaşırıp kaldı. Odanın içinde ne varsa alıp götürmüşlerdi. Bu şefkatli ve duygulu ananın odayı bu halde bırakamayacağını biliyorlardı. Gerçekten de kadın burayı yeniden döşedi; kızına giyecek getirdi. Ama bu merakının kendisine pek pahalıya mal olduğunu ve bir daha buraya ayak basmayacağını, yılda üç dört kez daha gelirse öteki çocuklarına verecek bir şeyi kalmayacağını söylemekten de geri durmadı. Burası, iyi yaşama ve lüks uğruna ailelerin kendilerinden bir parçayı, kalana daha iyi bir durum sağlamak için feda ettiğı yerdir. Kim bilir benim annem gibi, bir günahın kefareti başka bir günahla ödeyen kaç ana vardır!

Bay Manouri ötekinden biraz daha fazla etki yapan ikinci bir dilekçe yayınladı. İddia daha güçlü ifade edildi. Ablalarıma bir kez daha annemle babamın miraslarından tamamıyla ve gönül rahatlığı içinde faydalanabilmeleri için bütün haklarımdan vazgeçtiğimi açıkladım. Öyle bir an olmuştu ki davam elverişli bir yola girer gibi göründü ve ben özgürlüğe kavuşacağımı umdum. Ama bu da acı bir hayal kırıklığından başka sonuç vermedi. Duruşmam yapıldı, davayı kaybettim. Daha ben öğrenmeden bütün manastır duyuyordu bunu. Rahibeler arasında gizli saklı konuşmalar, başrahibenin odasına gidip gelmeler, bir kaynaşma, bir sevinç aldı yürüdü. Her yanımda zangır zangır titriyordu; hücremde duramıyor, ama dışarı da çıkamıyordum; kendimi kollarının arasına atabileceğim bir tek dostum yoktu. Büyük bir dava hakkında hüküm verileceğı günün sabahı ne kadar işken-

celidir bilseniz! Dua etmek istiyordum, ama elimden gelmiyordu; diz çöktüm, bir duaya başlamak istedim ama aklım, hakkımda hüküm verecek olan yargıçlara gitti. Bir bir gözümün önüne geliyordu hepsi, avukatların sesini duyar gibi oluyordum, onlara sesleniyordum, kendi avukatımın sözünü kestim, davamı kötü savunuyordu. Yargıçların hiçbirini tanıımıyordum, ama onları ayrı yüzlerle gözümün önüne getirmeye çalışıyordum: Bazıları anlayışlı, bazıları uğursuz suratlı, bazıları da kayıtsız görünüyordu. Zihnim, bütün benliğim anlatılmaz bir sarsıntı içindeydi. Gürültü yerini derin bir sessizliğe bıraktı. Rahibeler aralarında konuşmaz olmuşlardı artık. O gün koroda, en azından bazılarının sesi bana her günkünden daha parlak gelmişti, bazıları söylemiyordu. Ayinden çıktıktan sonra sessizce çekildiler. Bekleyişin onları da benim kadar kaygılandıracağına inanmıştım. Fakat öğleden sonra yine her tarafta bir kımıldanış, bir gürültü başladı; kapıların açılıp kapandığı, rahibelerin gidip geldikleri, fısıldaşıkları duyuluyordu. Kulağımı kapının kilidine dayadım, ama bana öyle geliyordu ki, kapımın önünden geçerlerken susuyor, ayaklarının ucuna basarak yürüyorlardı. Davamı kaybettiğimi sezmiştim; bundan bir an bile şüphe etmemiştim. Konuşmadan hücremin içinde dönüp dolaşmaya başladım; boğuluyordum, yakıncak kimsem yoktu. Kollarımı başımın üstünde kavuşturuyor, alnımı kâh bir duvara, kâh öteki duvara dayıyordum; yatağıma uzanmak istiyordum ama kalbim öylesine çarpıyordu ki yapamıyordum; kalbimin vuruşlarını duyduğumdan ve giysimin kalkıp indiğinden eminim. Gelip beni istediklerini söyledikleri zaman işte bu haldeydim. Aşağıya indim; fakat ayaklarım geri geri gidiyordu. Beni çağıran rahibe o kadar keyifli görünüyordu ki, bundan da çok kötü bir haber alacağımı anlamıştım. Yine de yürüdüm. Konuşma odasının kapısına gelir gelmez olduğum yerde durdum, duvarın köşesine yaslandım; ayakta zor duruyordum. Yine de içeri girdim; kimse yoktu, bekledim.

Beni çağırılan kimsenin benden önce görünmesine engel olmuşlardı; gelenin avukatımın adamı olmasından kuşkulandım, neler konuşacağımızı merak ediyorlardı herhalde; bizi dinlemek için toplanmışlardı. Adam görüldüğü zaman ben oturmuş bulunuyordum. Omzuma düşen başımı parmaklıklara dayamıştım. İçeri giren adam: “Beni M. Manouri gönderdi,” dedi.

— Davamı kaybettiğimi bana bildirmek için mi?

— Ben bir şey bilmiyorum efendim, ama bana bu mektubu verdi; bu görevi verirken kederli bir hali vardı, ben de onun salık verdiği gibi dörtmala buraya geldim.

— Verin...

Mektubu uzattı. Yerimden kalkmadan ve adama bakmadan mektubu aldım. Dizimin üstüne koyarak, öylece durdum. Adam “Yanıt vermeyecek misiniz?” diye sordu.

— Hayır, dedim, gidebilirsiniz.

Kalkıp gitti, ben de öylece kalakaldım.

Manastırda başrahibenin izni olmadan ne mektup alınabilir ne de yazılabilir, gelen ve giden bütün mektuplar önce ona verilir. Benim mektubumu da önce ona götürmek gerekiyordu; bu işi yapmak için yerimden kalktım; başrahibenin odasına hiç ulaşamayacağım gibi geliyordu bana: Zindandan çıkıp, mahkûm olduğumu öğrenmeye giden bir çilekeş gibi bitkindim, ayağımı sürüyerek yürüyordum. Böylece başrahibenin kapısının önüne kadar gelebildim. Rahibeler uzaktan beni seyreliyorlardı; kederimi, uğradığım hezimet izleme fırsatını kaçıramazlardı. Kapıyı vurdum, açtılar. İçeride birkaç rahibe vardı; bunu eteklerini gördüğümünden anladım, zira başımı kaldırıp bakmaya cesaret edemedim. Ellerim titreyerek mektubu uzattım. Aldı, okudu, geri verdi. Hücreme döndüm, kendimi yatağa attım, yanımda mektupla, açıp okumadan, yemeğe de gitmeden, öğleden sonraki ibadete kadar öylece kımıldamadan yattım. Üç buçukta çalan çanla aşağıya inmeme gerektiğini hatırladım. Birkaç rahibe daha

önce gelmişlerdi. Başrahibe koroya girilecek yerde duruyordu. Beni durdurdu, dışarıda diz çökmemi emretti. Bütün rahibeler içeri girmişlerdi, kapı kapandı. Ayinden sonra hepsi dışarı çıktı, geçmelerini bekledim ve önümden geçen son rahibenin ardından yürüdüm. O andan sonra ben de kendimi cezalandırmaya karar verdim. Kiliseye girmemi yasak etmişlerdi, ben de kendime yemekhane ve teneffüse inmeyi yasak ettim. İçinde bulunduğum durumu her yandan gözden geçiriyordum. Benim için tek çıkar yol yeteneklerime gereksinme duymalarından faydalanmak ve boyun eğmekti. Birkaç gün beni unutmış gibi olmaları âdeta hoşuma gitmişti. Bu arada beni görmeye gelenler oldu, ama yalnız Bay Manouri'yle konuşmama izin verdiler. Ben de onu, tıpkı onun ulağının beni nasıl bulduysa öyle buldum, başı kollarına, kolları da parmaklığa dayalıydı. Kendisini tanıdım, ama bir şey söylemedim. Yüzüme bakmaya ve konuşmaya cesaret edemiyordu.

Yerinden kalkmadan, "Hanımefendi, size yazmıştım; mektubumu okudunuz mu?"

— Aldım, ama okumadım.

— O halde bilmiyorsunuz.

— Hayır efendim, bilmediğim bir şey yok; başıma gelenleri önceden kestirmiştim ve kaderime boyun eğiyorum.

— Size nasıl davranıyorlar?

— Henüz beni düşünmüyorlar, ama geçmiş geleceğin nasıl olacağını anlatıyor bana. Bir tek tesellim var; o da şu: Artık beni ayakta tutacak hiçbir umudum kalmadığı için, eskisi gibi acıya katlanabileceğimi sanmıyorum; öleceğim. İşlediğim kabahat, din bakımından bağışlanır kabahatlerden değil, Tanrı'dan beni ellerine bıraktıklarının kalplerini yumuşatmasını dilemiyorum. Fakat ona, bana çileye katlanma gücü vermesi, umutsuzluktan kurtarması ve bir an önce yanına çağırması için yalvarıyorum.

— Hanımefendi, dedi ağlayarak, öz kız kardeşim olsanız ancak bu kadar çabalıydım.

Hassas kalpli bir adam. Şöyle devam etti: “Eğer size yararlı bir şeyler yapabilirsem, emrinizdeyim. Başkanı göreceğim. Hatırımı sayar. Başpiskoposla da görüşürüm.”

— Hiç kimseye gitmeyin efendim, her şey bitti artık.

— Hiç olmazsa başka bir manastıra gönderilmenize çalışsak...

— Birçok engel var buna.

— Ne gibi engeller?

— Yeniden izin alma güçlüğü, sonra buraya bıraktığım ödeneği geri almak yahut yeni ödenek sağlamak. Hem sonra başka bir manastırda ne göreceğim sanki? Yine duygularım olduğu gibi kalacak, yine karşıma acımasız başrahibeler, buradakinden daha iyi olmayan rahibeler, yine aynı görevler, zahmetler çıkacak değil mi? Ömrümün burada sona ermesi daha iyi, bu iş burada çok daha çabuk olur.

— Fakat birçok namuslu insanın ilgisini çektiniz, bunların çoğu varlıklı kimseler. Buradan bir şey götürmezseniz sizi tutamazlar.

— Ben de öyle sanıyorum.

— Manastırdan çıkan veya orada ölen bir rahibe geride kalanların daha iyi yaşamalarını sağlar.

— Ama bu namuslu insanlar, bu varlıklı adamlar düşünmezler artık beni; bana gereken parayı istemek için kendilerine başvurursanız sizi soğuk karşılayacaklardır. Dış dünyadaki adamların rahibe olmak istemeyen bir kızı manastırdan kurtarmasının, rahibe olmak için yaratılmış birini dindarların manastıra sokmalarından daha kolay olacağını nasıl düşünebiliyorsunuz? Bunlara kolayca çeyiz verirler mi? Eh! Bayım görüyorsunuz ki, davamı kaybettiğim günden beri herkes benden elini çekti, kimseyi görmüyorum artık.

— Bana yalnızca bu işi verin, bunda daha çok şansım olur.

— Bir şey istediğim yok benim, umudum yok, karşı koyduğum da; son umudum da söndü artık. Şimdi biricik

isteğim ayrılmak, umudunu kaybettiğim rahibelik için gerekli nitelikleri Tanrı'nın bana kazandırması... Ama bu da olacak bir şey değil, bu giysi derime, kemiklerime yapışmış, daha da sıkıyor beni. Ah! Ne kötü alınyazım varmış benim! Ölünceye dek rahibe kalmak, hem de hep kötü bir rahibe olduğumu hissederek! Bütün hayatımı, zindanımın demir parmaklıklarına başımı vurarak geçirmek!

Bunları söylerken haykırmaktan kendimi alamadım, boğmak istiyordum bu haykırışımı, ama elimden gelmiyordu. Bay Manouri şaşırarak "Size bir şey sorabilir miyim?" dedi.

— Sorun efendim.

— Bu kadar şiddetli bir acının gizli bir nedeni yok mu acaba?

— Hayır efendim, insanlardan uzak yaşamaktan nefret ediyorum, nefret ettiğimi ve her zaman nefret edeceğimi hissediyorum. Manastıra kapanmış bir kızın her gününü dolduran düşkünlüklere katlanamıyorum, bunlar benim anlamsız bulduğum birtakım çocukça şeyler. Yapabilseydim yapardım. Belki yüz kere buraları benimsemeye zorladım kendimi, ama benimseyemedim. Arkadaşlarımdan o mutlu budalalıklarına imrendim ve bana da böyle bir mutluluğu bağışlaması için yalvardım Tanrı'ya. Ama bir türlü böyle olmak elimden gelmiyor. Her işimi kötü yapıyorum, her şeyi yanlış söylüyorum. Rahibeliğe yaraşmadığım her halimden belli oluyor, bu da kimsenin gözünden kaçmıyor. Manastır yaşamını aşağılıyorum her an. Beceriksizliğime kibir diyorlar, beni ellerinden geldiği kadar küçültmeye çalışıyorlar ve günlerim gözlerimle duvarların yüksekliğini ölçmekle geçiyor.

Bay Manouri:

— Bu duvarları yıkmak elimden gelmedi, ama başka bir şey yapabilirim, dedi.

— Hiç zahmet etmeyin efendim.

— Manastırı değiştirmek gerek ve bunun için uğraşacağım. Sizi yine görmeye geleceğim; umarım ki göstermemez-

lik etmezler. Size sık sık haber göndereceğim. Şuna inanın ki, sizi buradan başka manastıra göndertebilirim. Size karşı çok sert davranırlarsa bana bildirin.

Bay Manouri gittiğinde vakit epey geç olmuştu. Hücreme döndüm. Çok geçmeden akşam çanı çalındı. Kiliseye ilk gelenlerdendim; içeriye giren rahibelere yol verdim, kendi kendime de kapıda durmam gerektiğini söyledim; nitekim başrahibe de kapıyı yüzüme çarptı. Akşam yemeğine girerken, bana yemekhanenin ortasında yere oturmamı işaret etti, öyle yaptım; su ile ekmekten başka bir şey vermediler. Gözyaşlarımla ıslanan bu ekmekten iki lokma yedim. Ertesi gün hakkımda karar vermek için bütün manastırdakileri topladılar. Beni dinlenceye çıkmamaya, duaları bir ay koro kapısında dinlemeye, üç gün üst üste kabahatlerimi sayıp dökmeye, rahibeliğe giriş dileklerimi tazelemeye, kıldan gömlek giymeye, güneşirı oruç tutmaya, her cuma günü akşam ayininden sonra kendimi kırbaçlamaya mahkûm ettiler. Bu karar okunduğu sırada ben, yüzüm tülle örtülü, yere diz çökmüş otuyordum.

Başrahibe hemen ertesi sabah hücreme geldi. Yanındaki rahibenin elinde kıldan bir gömlek, zindana kapatıldığım zaman giydirdikleri kaba giysi vardı. Bunun ne demek olduğunu anladım; soyundum, daha doğrusu tülümü çekip kopararak beni soydular; verdikleri giysiyi sırtıma geçirdim. Yalınayak, başım açık öylece kaldım, uzun saçlarım omuzlarıma dökülüyor, giysi olarak sırtımda bu kıl gömlek, üstünde çok sert başka bir gömlekle boğazımdan topuklarıma kadar inen bu entariden başka bir şey yoktu. İşte bütün gün bu kıyafetle dolaşıyor, bütün işlerimi bu kıyafetle yapıyordum.

Gece hücreme girdiğimde, ilahiler söyleyerek yaklaştıklarını duydum; bütün rahibeler ikili sıraya dizilmişti. İçeri girdiler, onları karşıladım. Boynuma bir ip geçirdiler, bir elime bir meşale, ötekine de bir kırbaç tutuşturdular. Bir rahibe ipin bir ucundan tuttu ve beni iki sıra olup karşılıklı dizilmiş du-

ran rahibelerin arasından çekerek yürütmeye başladı. Bu alay böylece Azize Meryem'e ayrılmış olan küçük bir dua odasının önüne kadar ilerledi, arada Tanrı'dan ve manastırdakilerden, çıkardığım rezalet için affedilmemi istediler. Buraya gelirken hafif sesle ilahiler söylemişlerdi. Dönerken sustular. Boynumdaki ipi çeken rahibe tekrarlamam gereken şeyleri yavaşça kulağıma söylüyor, ben de tekrar ediyordum. Bundan sonra ipi boynumdan çıkardılar. Beni belime kadar soydular; omuzlarıma dağılmış saçlarımı yakaladılar. Sol elimde tuttuğum kırbacı sağ elime verdiler, sonra *Miserere*'yi söylemeye başladılar. Benden ne beklediklerini anladım ve istediklerini yaptım. *Miserere* sona erince başrahibe bana kısa bir vaaz verdi. Işıkları söndürdüler, rahibeler çekildi, giyindim.

Hücreme geldiğim zaman tabanlarımın fena halde sızladığını duyuyordum. Kötülük olsun diye yerlere serptikleri cam kırıkları ayaklarımın altını parçalamış, kan içinde bırakmıştı.

İki gün üst üste böyle kabahatlerimin bağışlanmasını diledim; yalnız son gün *Miserere*'ye bir de mezamir eklemişlerdi. Dördüncü gün sırtıma rahibe elbisesi giydirildi. Bu iş dışarıdan gelen çağrılılar önünde büyük bir törenle yapılmıştı.

Beşinci gün dileklerimi tazeledim. Bir ay kadar zamanda da cezamın geri kalan bölümünü tamamladım ve bundan sonra hemen hemen manastırın genel yaşantısına karıştım. Koroda ve yemekhanede yeniden yerimi aldım ve nöbetim geldikçe manastırla ilgili işleri yapmaya başladım. Fakat gözlerimi benim sorumla ilgilenen o genç arkadaşşıma çevirdiğim zaman o kadar hayret içinde kaldım ki! Âdeta benim kadar değişmişti. İnsanı korkutacak kadar zayıflamış, yüzü ölü benzi gibi sararmış, dudakları bembeyaz olmuş, gözleri sönmüş gibiydi. Ona alçak sesle "Ursule, neyiniz var böyle?" dedim. "Neyim mi var?" diye yanıt verdi: "Sizi bu kadar seven bana mı soruyorsunuz bunu? İşkenceniz biraz daha sürseydi ölecektim."

Herkesin önünde kabahatlerimden ötürü bağışlanmamı istediğim son iki gün ayaklarım parça parça olmadıysa, onun gizlice yerleri süpürerek cam kırıklarını sağa sola atmış olmasındandı. Yalnız su ile ekmek verdikleri oruç günlerimde, yemeğinin bir bölümünü bir beze sararak hücremden içeri atıyordu. Beni boynumdaki ipten çekip yürütecek rahibeyi seçmek için kura çekmişler ve kura ona çıkmış; ama o büyük bir cesaret göstererek gidip başrahibeye böyle alçakça ve zalimce bir işi yapmaktansa ölümü göze alacağını söylemiş. Bereket versin ki bu genç kız hatırlı bir ailedendi; dolgun bir maaşı vardı ve bunu başrahibenin emrine bırakıyordu. Bir parça kahve ile şeker vererek kendi yerine bu işi yapacak başka bir rahibe bulmuştu. Bu aşağılık yarattığın Tanrı'nın gazabına uğradığını düşünmeye cesaret edemiyorum; delirdi, bir yere kapadılar; ama başrahibe hâlâ yaşıyor, sıhhati de yerinde yönetimini ve zulümlerini sürdürüyor.

Sağlığımın bu kadar ağır ve bu kadar uzun eziyetlere karşı koyabilmesi olanaksızdı: hastalandım. İşte o zaman Ursule kardeş bütün dostluğunu gösterdi. Yaşamımı ona borçluyum. Bu yalnızca bana sakladığı bir iyilik değildi, bunu birkaç kez kendi de söyledi; ama hastanede hizmet ettiği günlerde bana yapmadığı yardım yoktu. Öteki günlerde de yine onun ilgisi ve bana bakan rahibelere verdiği küçük hediyeler sayesinde yüzüstü bırakılmıyordum. Geceleri bana refakat etme isteğinde bulunmuştu, ama başrahibe bedenlen buna dayanamayacak kadar zayıf olduğu bahanesini ileri sürerek reddetmişti; bu onu gerçekten kahretti. Onun böyle üstüme titremesi hastalığımın ilerlemesini önleyemedi; İyice kötüleştim, artık son dualar okundu. Bundan bir süre önce bütün manastırdakileri toplu halde görmek istediğimi söylemiştim, kabul ettiler. Rahibeler yatağımın etrafını aldılar, başrahibe ortalarında, genç dostum başucumda duruyor ve gözlerinden inen yaşlarla ıslanan elimi tutuyordu. Bir şeyler söyleyeceğimi tahmin ettiler ve arkama iki yastık dayayarak yatakta

doğrulttular. O zaman, başrahibeden beni kutsamasını ve işlediğim kabahatlerimi unutmasını rica ettim. Bütün öteki arkadaşlarımdan çıkardığım rezaletten ötürü beni bağışlamalarını istedim. Yanıma getirttiğim, özel olarak kullandığım ya da odamı süsleyen bir sürü ıvır zıvır şeyi dağıtmak için başrahibeden izin aldım; beni zindana attıkları zaman ona yamaklık eden rahibelere bunları verdim. Herkesin önünde, günahlarımın bağışlanmasını istediğim günlerde boynumdaki ipi tutan rahibeyi yanıma çağırdım ve kendisine tespihimle haçımı hediye ederek onu kucakladım ve şunları söyledim: “Sevgili kardeş, dualarınızda beni hatırlayın, benim de Tanrı katına çıktığım zaman sizi unutmayacağımdan emin olun.” Neden Tanrı o zaman beni almadı yanına? Hiç tasasız ona gidecektim. Bu öyle büyük bir mutluluk olacaktı ki... Ama kim hayatında böyle bir anı iki defa elde edebileceğinden emin olabilir? Kim bilir, son demlerimi yaşarken ne halde olacağım? Ama oraya varmam gerekecek. Tanrı acılarımı tazelesin ve o sükûnet içindeki son anımı bana yeniden bahşetsin! Göğün açıldığını gördüm, açılmıştı da şüphesiz, zira böyle zamanlarda insanın vicdanı yanılmaz; artık sonsuz mutluluğa ereceğimi duyuyordum içimden.

Son dünya ödevi de yerine getirildikten sonra derin bir uyuşukluk içine düştüm. O gece benden umudu kesmişlerdi. Arada sırada gelip nabzımı yokladılar; yüzümde bir elin dolaştığını hissediyor, ta uzaklardan işitir gibi olduğum şu sözler kulağıma çalınıyordu: “Nabızı yükseliyor... Burnu soğuk, yarına çıkmaz... Haçla tespih size kalacak.” Sonra öfkeli, kızgın bir sesin: “Çekilin yanından, bırakın rahatça ölsün... Ettiğiniz işkenceler yetmedi mi?” dediğini duydum. Bu krizi atlatıp da gözlerimi açtığım zaman kendimi, sevdiğim arkadaşımın kolları arasında bulmak benim için pek tatlı olmuştu. Yanımdan hiç ayrılmamış, bütün gece bana bakmış, durmadan can çekişenlerin duasını okumuştı. Dudaklarına haçı değdirmiş, sonra da kendi dudaklarına götürmüştü.

Gözlerimi iri iri açıp, derin derin içimi çektiğimi görünce son nefesimi veriyorum sanıp haykırmaya başladı. Beni ne kadar sevdiğini söyleyerek: “Tanrım ikimize de acı; ruhunu huzuruna kabul et... Sevgili arkadaşım, Tanrı’nın katına çıktığınız zaman Ursule kız kardeşi unutmayınız.” Ona hüzünlü ve yaşlı gözlerle gülümseyerek bakıp elini sıktım.

İşte manastırın hekimi Bay Bouvard tam bu sırada geldi. Usta bir doktor olduğu söylenir, ama despot, kendini beğenmiş ve sert bir adam. Kaba bir hareketle arkadaşımı yanımdan uzaklaştırdı; nabzımı ve derimi yokladı. Yanında başrahibe ile gözdeleleri vardı. Olup bitenleri tek heceli sorularla sordu ve “Kefeni yırtmış,” dedi. Bu haberin, başrahibenin pek hoşuna gitmediğini sezmiş gibi yüzüne bakarak: “Evet efendim, kefeni yırtmış... Deri iyi, ateş düşmüş, gözlerine fer gelmeye başlıyor...” Bu sözcüklerin her biri duyuldukça arkadaşımın yüzü sevinçle aydınlanıyordu. Ama başrahibe ile yordakçılarının yüzlerindeyse gizlemeyi başaramadıkları bir keder okunuyordu.

Doktora: “Yaşamak istemiyorum efendim,” dedim. Bay Bouvard: “Derdine yan öyleyse!” diyerek oradakilere sağlığımla ilgili bazı emirler verip gitti. Dediklerine göre baygınlık geçirdiğim sırada birkaç kez: “Sevgili anam, kavuşuyorum size! Her şeyi anlatacağım,” demişim. Besbelli eski başrahibemi anmışımdır, hiç şüphem yok buna. Onun resmini kimseye vermemiş, mezara beraber götürmek istemiştım.

Bay Bouvard’ın tahmini doğru çıktı; bol bol terlediğim için ateşim düştü, artık iyi olacağımdan kimsenin şüphesi kalmadı: İyileştım de, ama nekahet dönemi uzun sürdü. Bu manastırda bir insanın başına gelebilecek bütün sıkıntılara katlanmam alnıma yazılmış. Hastalığım sırasında da kötülük yapmaktan geri kalmadılar. Ursule kardeş hemen hiç yanımdan ayrılmamıştı. Benim kuvvetim yerine geldikçe o gücünü yitiriyordu, sindirimi bozuldu, her yemekten sonra baygınlık geçiriyor ve bu hal bazen bir çeyrek saat sürüyor-

du. O zaman yarı ölü bir hal alıyor, gözlerinin ferri kaçıyor, alnını kaplayan soğuk ter damla damla yanaklarından süzülüyordu; kolları da cansız, iki yanından sarkıyordu; giysisini gevşetip açınca ancak biraz acısı dinliyordu. Kendine gelir gelmez ilk aradığı ben olurum ve beni hep yanında bulurdu; hatta bazen azıcık da olsa bilinci ve duyusu varsa gözlerini açmadan eliyle çevresini yoklardı. Bu hareketin anlamı o kadar kesindi ki, onun eline kendininkini uzattığında geri çekilip hareketsiz düştüğünü gören başka bazı rahibeler bana: “Suzanne kardeş, sizi istiyor, sokulun ona,” derlerdi. Bunun üzerine dizlerine sarılır elimi alnına yaslar ve baygınlığı geçinceye kadar böylece kalırdım. Bu hal sona erince bana: “Eh, görüyorsunuz ya Suzanne kardeş, ben sizden önce gidiyorum... Siz kalıyorsunuz. Annemizi daha önce göreceğim ben... Ona sizden söz edeceğim. Söylediklerimi gözyaşlarıyla dinleyecek. Acı gözyaşları gibi tatlı olanları da vardır. Eğer öteki dünyada da sevmek diye bir şey varsa ağlamak neden olmasın?” dedi. Başını boynuma dayadı, bol bol gözyaşı döktü ve ekledi: “Elveda Suzanne kardeş, elveda dostum; ben gittikten sonra acılarınızı kim paylaşacak? Ah sevgili dostum ne kadar üzülüyorum sizin için bilerseniz... Gidiyorum... Mutlu olsaydınız öldüğüme öyle yanardım ki...”

Hâli beni korkutmuştu; başrahibeyle konuştum. Onu hastaneye kaldırmalarını, ayinlerde bulunmamasını, ağır işlerde çalışmamasını, bir doktor çağırılmasını sağlamaya çalıştım; ama bana hep hastalığının önemli olmadığını, kendi kendine iyileşeceğini söylediler; zaten sevgili Ursule de ödevlerini yerine getirmekten ve manastırdakilerin yaşamına katılmaktan başka bir şey istemiyordu. Bir sabah duada hazır bulunduktan sonra bir daha ortalıkta görünmemişti. Daha fenalaştığını düşündüm. Kiliseden çıkar çıkmaz hücrelerine koştum. Yatağına giysisiyle boylu boyunca uzanmıştı. Bana: “Siz misiniz sevgili dostum?” dedi. “Gecikmeyeceğinizi biliyordum zaten, dört gözle sizi bekliyordum. Dinle-

yin beni. Bu seferki baygınlığım o kadar derindi ve o kadar uzun sürdü ki sizi bir daha hiç göremeyecekmişim gibi geldi bana. Alın, bu dua odamın anahtarı; oradaki dolabı açar, alt gözü ikiye bölen tahtayı kaldırırsınız; bu tahtanın arkasında bir kâğıt paketi bulacaksınız; bunları sakladığım için başıma gelecek tehlike ne kadar büyük, okurken duyacağım acı ne kadar derin olursa olsun bu kâğıtlardan ayrılmak istemedim. Yazık ki gözyaşlarımla neredeyse okunmaz oldular. Ben öldükten sonra bunları yakarsınız.” O kadar zayıf, o kadar bitkindi ki, iki sözcüğü üst üste söyleyemiyor, hemen her hecede duruyor, sonra yine işitilmez bir sesle bir şeyler mırıldanıyordu; sesi o kadar zayıftı ki kulağımı ağzına yapıştırdığım halde güçlkle duyabiliyordum. Anahtarı aldım, parmağımla dua odasını gösterdim, başını evet anlamında salladı. Onu kaybedeceğimi hissediyordum. Hastalığının, benim hastalığımın devamı olduğunu ya da bana bakmak için didinmesi yüzünden hastalandığını düşünerek sarsıla sarsıla ağlamaya başladım; alnını, yanaklarını, gözlerini, ellerini öptüm; kendisinden beni bağışlamasını diledim. Dalgındı, söylediklerimi işitmiyor gibiydi; yalnız bir eliyle yüzümü okşuyordu; herhalde beni görmüyordu, belki dışarı çıktığımı sanmış olacaktı ki “Suzanne kardeş?” diye seslendi. “Buradayım,” dedim.

— Saat kaç?

— On bir buçuk.

— On bir buçuk ha! Gidip yemeğinizi yiyin. Gidin, hemen gelirsiniz.

Yemek çanı çaldı, ondan ayrılmam gerekiyordu. Kapıya geldiğim zaman yeniden beni çağırdı; ona döndüm. Yanaklarını uzatmak için epey uğraştı, öptüm onları; elimi tuttu, sıktı, benden ayrılmak istemediği, ayrılamadığı anlaşılıyordu. Elimini bırakırken: “Ama Tanrı böyle istiyor, gitmem gerek. Suzanne kardeş, haçı bana verin.” Haçı ellerinin arasına bırakıp dışarı çıktım.

Yemekhaneye girdiğim zaman herkes sofradan kalkmak üzereydi. Başrahibenin yanına gittim. Bütün rahibelerin yanında Ursule kardeşin durumunun kötü olduğunu, gidip bunu gözleriyle görmesini söyledim. “Eh peki, gidip görelim,” dedi. Yanına birkaç rahibeyi alarak yukarı çıktı; ben de arkalarından gittim. Ursule kardeşin hücreğine girdiler; zavallı artık bu dünyaya gözlerini yummuştu. Giysisiyle yatağa serilmişti, başı yastığına sarkmış, ağzı yarı açık, gözleri kapalıydı ve ellerinin arasında da haç vardı. Başrahibe soğuk bir bakışla süzdükten sonra: “Ölmüş,” dedi. “Kim sonunun bu kadar çabuk geleceğini düşünebilirdi. Çok iyi bir kızdı... Onun için çanlar çalınsın ve kefene sarılsın.”

Başucunda bir ben kaldım. Duyduğum kederi size anlatamam; ama bir yandan da onun sonuna imreniyordum. Yatağa yaklaştım, üstüne gözyaşlarımı akıttım, onu birçok kere öptüm ve çizgileri bozulmaya başlayan yüzünün üstüne yatak örtüsünü çektim. Sonra son isteğini yerine getirmem gerektiğini anımsadım; bu işi yarıda bırakmamak için herkesin kiliseye gitmesini bekledim. Dua odasını açtım, dolabın gözündeki kilidi kırdım, altından çıkan büyükçe kâğıt tomarını hemen o akşam yaktım. Bu genç kızın daima kederli bir hali vardı, hastalığı sırasında bir kez hariç, güldüğünü hiç hatırlamıyorum.

İşte böylece manastırda ve bütün dünyada tek başıma kaldım, çünkü artık benimle ilgilenecek kimse yoktu. Avukat Manouri'den haber alamıyordum; ya karşılaştığı güçlükler onu bu işten vazgeçirdi ya da eğlencelere, işe güce dalarak bana ettiği yardım vaatlerini unuttu diye düşündüm, ama bunun için ona gücenmedim. Ben her şeyi hoş gören bir insanım. Haksızlık ve nankörlükten, insanlık dışı davranışlardan başka her şeyi bağışlayabilirim. İşte bunun için, yüksek düzey rahipler manastıra ziyarete geldikleri sırada artık beni unutmuş olan Avukat Manouri'yi de, davam görüldüğü sırada o kadar yakın ilgi göstermiş olan bazı kibar adamları da, hatta Sayın Marki sizi de hoşgörüle karşılıyorum.

Bu rütbeliler manastıra gelirler, bütün hücreleri dolaşırlar, manastırdaki din ve dünya işleri üzerine, her biri görev konusundaki şahsi anlayışına göre düzensizliği ya biraz azaltır ya da büsbütün artırır. Şu namuslu ve asık suratlı Bay Hébert'i ve iki yufka yürekli çömezini bir kez daha gördüm. Beni ilk gördükleri zamanki acıklı halimi anımsamış olacaklar ki, benimle karşılaşır karşılaşmaz gözleri yaşardı; yüzlerinden hem acıma hem de sevinç okunuyordu. Bay Hébert oturdu ve beni tam karşısına oturttu, iki eşlikçisi iskemlesinin arkasında ayakta duruyorlardı; gözlerini bana dikmişlerdi. Bay Hébert: "Eh... Söyleyin bakalım Suzanne, size nasıl davranıyorlar şimdi?" diye sordu. "Unuttular beni efendim" dedim.

— Daha iyi ya.

— Benim de bütün istediğim buydu zaten; yalnız büyük bir dileğim var sizden, başrahibemizi buraya çağırmanızı dileyeceğim.

— Niçin?

— Size kendisinden bir yakınma olursa, bunu benden bilecektir de ondan.

— Anlıyorum; ama siz bana yine de ne biliyorsanız söyleyin.

— Monsieur, yalvarırım size onu çağırın buraya, soruklarınızı ve benim yanıtlarımı duysun.

— Hele söyleyin bakalım.

— Bayım mahvedeceksiniz beni.

— Hayır, korkmayın, bugünden başlayarak artık onun yönetiminde değilsiniz. Hafta sonundan önce Arpajon yakınındaki Sainte-Eutrope Manastırı'na gönderileceksiniz. Candan bir dostunuz var sizin.

— Candan bir dostum mu dediniz? Böyle bir kimseyi tanımıyorum efendim.

— Avukatınız...

— Bay Manouri mi?

— Ta kendisi!

— Beni çoktan unuttuğunu sanıyordum.

— Kız kardeşlerinizle görüşmüş. Başpiskoposu, başkanı görmüş, sofuluğuyla tanınmış kimselerin hepsine başvurmuş ve böylece adını söylediğim manastır için size bir ödenek sağlamış. Yani burada pek kısa bir süre kalacaksınız. Bunun için de bir şeyden korkmadan, manastırda gördüğünüz yolsuzluklar varsa bunları bana anlatabilirsiniz. Bunu size kutsal görevim adına emrediyorum.

— Hiçbir yolsuzluk bilmiyorum.

— Eh, söyleyin öyleyse, davanızı kaybettikten sonra size bazı şeyler yapmadılar mı?

— Dileklerimi geri almakla bir suç işlediğimi sanıyorlardı. Bunun için Tanrı'dan bağışlama dileğinde bulunmamı istediler.

— İşte ben de bu “bağışlanmanın” ne gibi koşullar altında geçtiğini öğrenmek istiyorum...

Bu sözleri söylerken başını sallıyor, kaşlarını çatıyordu. Başrahibeye bana vurduğu kırbaçların birazını tattırmanın elimde olduğunu anlamıştım; ama böyle bir şeye niyetim yoktu. Başrahip benden bir şey öğrenemeyeceğini anlayınca Arpajon'daki Sainte-Eutrope Manastırı'na gönderileceğimi bana söylediğini gizli tutmamı tembihleyerek odadan çıktı. Babacan Bay Hébert yalnız başına koridorda yürürken, iki arkadaşı geri dönerek beni şefkatli bir gülümseyişle selamladılar. Onların kim olduklarını bilmiyorum, ama Tanrı bu yumuşak ve iyi yürekli insanları bozmasın. Böylelerine bu meslekte pek az rastlanır, ama insanların zayıflıklarını bilen Tanrı'nın rahmetine aracı olan bu adamlara da yakışan budur.

Şimdi Bay Hébert bazı rahibeleri sorguya çekiyor ya da gönüllerini alıyordur diye düşündüğüm sırada hücreme girdi, bana: “Bay Manouri'yi nereden tanıyorsunuz?” diye sordu.

— Davam dolayısıyla.

— Kim tuttu size bu avukatı?

— Başkanın hanımı.

— İşiniz süresince onu birkaç kez görmüşsünüzdür herhalde.

— Hayır efendim, çok az gördüm M. Manouri'yi.

— Ona nasıl haber gönderdiniz?

— Bazı dilekçeler yazmıştım, bunları kendisine gönderdim.

— Bunların bir kopyası var mı elinizde?

— Hayır efendim.

— Ona kim verdi bunları?

— Başkanın hanımı.

— Peki siz onu nereden tanıyorsunuz?

— Yakını olan Ursule kardeş aracılığıyla

— Davanızı kaybettiğinizden beri Bay Manouri'yi hiç gördünüz mü?

— Bir kez.

— Pek azmış. Size mektup göndermedi mi hiç?

— Hayır efendim.

— Siz kendisine yazmadınız mı?

— Hayır efendim.

— Şüphesiz sizin için neler yaptığını anlatacaktır. Onu konuşma odasında görmemenizi emrediyorum; eğer doğrudan doğruya veya bir aracıyla size mektup gönderirse açmadan bana vereceksiniz; anladınız mı, açmadan?

— Peki efendim, emrinizi yerine getireceğim.

Bay Hébert beni ve koruyucumu gözetmek maksadında olsa da güvensizliği beni kırmıştı.

Bay Manouri o akşam Longchamps'a geldi. Başrahibe verdiğim sözü tuttum; onunla konuşmadım. Ertesi gün adamıyla mektup gönderdi; açmadan Bay Hébert'e yolladım. Hatırlayabildiğim kadarıyla günlerden salıydı. Başrahibin vaaadinin ve Bay Manouri'nin girişiminin sonucunu sabırsızlıkla bekliyordum. Çarşamba, perşembe, cuma geçti. Hiçbir haber yok. Bu günler bana nasıl da uzun geldi! Her şeyi alt

üst eden bir engel çıkar diye ödüm kopuyordu. Gerçekte özgürlüğüme kavuşacak değildim, hâpishane değiştiriyordum, ama bu da bir şeydi; mutlu bir olay, bir başka mutlu olayın umudunu yeşertir içimizde. Şu atalar sözü de herhalde bunun için söylenmiş olacak: “Bir mutluluk başka bir mutluluğu getirir...”

Ayrıldığım arkadaşların nasıl insanlar olduğunu biliyordum ve başka mahpuslarla bir arada yaşamamanın bana bir şey kazandırabileceğini düşünemiyordum; her nasıl insanlar iseler, eskilerden ne daha hain olabilirler ne de niyetleri daha bozuk olabilir.

Cumartesi sabahı, saat dokuz sularında manastırda büyük bir kaynaşma oldu; bu kızların akıllarını havalandırmak için ufacık bir olay yeter de artar bile. Gidip gelmeler, fısıldaşmalar almış yürümüştü, yatakhane kapıları durmadan açılıp kapanıyordu; şimdiye kadar gördüklerinizden bunun manastırda bir devrim belirtisi sayılabileceğini anlayabilirsiniz. Hücremde yalnızdım, bekliyordum, yüreğim çarpıyordu; kapıya kulak veriyor, pencereden dışarı bakıyordum, ne yaptığımı bilmeden dolanıp duruyordum; sevinçten bütün vücudum titrerken kendi kendime: “Beni arıyorlar, birazdan buradan gideceğim...” dedim, yanılmamıştım.

Tanımadığım iki kişi bana kendilerini sundu; biri rahibe, diğeri Arpajon Manastırı’nın dışarı işlerine bakan kadındı; hiç uzatmadan niçin geldiklerini söylediler. Elim ayağım birbirine dolaşarak küçük hazinemi topladım, dışarı işlerine bakan rahibenin önlüğüne dağınık halde doldurdum, o da bunları paket yaptı. Başrahibeye görünmek aklıma bile gelmemişti; Ursule kardeş de yoktu artık; bunun için kendimi kimseden ayrılmış hissetmiyordum. Aşağıya indim; götürdüğüm şeylere baktıktan sonra kapıyı açtılar; bir arabaya bindik ve yola koyulduk.

Başrahip, iki genç yardımcısı, başkanın karısı ve Bay Manouri, başrahibenin odasında toplanmışlar ve gittiği-

mi orada öğrenmişlerdi. Yolda rahibe yeni manastırı bana anlatmaya başladı, hizmetçi kadın da öteki methettikçe her cümlenin ardından şu nakaratı tekrarlayıp duruyordu: “Çok doğru...” Beni alıp getirmek işini kendisine verdikleri için pek memnun görünüyor ve benimle dost olmak istiyordu; bunun için de bazı sırları çıtlatıyor, nasıl hareket etmem gerekeceği yolunda öğütlerde bulunuyordu; kendisi böyle hareket ediyor olmalıydı, ama bana uygun değildi bunlar. Arpajon Manastırı’nı gördünüz mü, bilmem. Dört köşe bir yapı, bir taraftan caddeye bakıyor, öteki cephesinden de kırklar ve bahçeler görünüyor. Birinci cephenin her penceresinde bir ya da üç rahibe vardı; sırf bu hal bana, bu manastırın düzeni hakkında, yanımdaki rahibe ile arkadaşının anlattığından daha iyi bir fikir vermeye yetti. Bizi getiren arabayı biliyorlardı herhalde, çünkü göz açıp kapayıncaya kadar bütün bu örtülü başlar pencerelerden kayboluverdi ve ben yeni hapishanemin kapısına vardım. Başrahibe beni karşıladı, kollarını açarak kucakladı, elimden tutarak toplantı salonuna götürdü; benden önce gelmiş birkaç rahibe vardı, diğerleriyle koşular.

Bu başrahibenin adı Matmazel *** idi. Daha başka şeylere geçmeden size onu anlatmak için duyduğum isteği yenemeyeceğim. Ufak tefek, ama çevik ve hareketleri canlı bir kadındı bu; başı omuzlarının üstüne bir türlü oturmamış gibi bir hali vardı; daima giysisinin bir tarafında sırtan bir şey vardı; yüzünde, kötülükten çok iyilik okunuyordu; gözlerinden biri, sağ gözü olacak, hem daha büyük hem ötekin-den daha yukarıdaydı, bakışları ateşli ve dalgındı. Yürürken kollarını ileri geri sallardı; konuşmak istediğinde fikirlerine düzen vermeden önce ağzını açar, bundan ötürü biraz kekeler; otururken sanki bir şeyler kendisini rahatsız ediyor-muş gibi koltuğunda kıpırdar durur. Bütün görgü kurallarını unuttur, kaşınmak için yakalığını açmaktan çekinmez; bacak bacak üstüne atar, size soru yöneltir, yanıt verirsiniz,

dinlemez. Bir şeyler anlatır ama birdenbire duruverir, ne söyleyeceğini unutmuştur ve nerede kaldığını anımsatmazsanız, *budala, mankafa, koca sersem* diyerek size çatar. Bazen senlibenli olur, bazen de pek azametli bir tavır takınır; yüksekte bakar, ama bu uzun sürmez; kâh şefkatlidir, kâh sertleşir. Durmadan değişen yüzü fikirlerindeki tutarsızlığı ve karakterindeki hercailiği yaşatır ve bu yüzden manastırın içinde de düzen ve düzensizlik birbirini kovalar durur. Öyle günler olur ki, bir karışıklıktır gider; pansiyonerler¹⁹ adaylara adaylar da rahibelere karışmıştır; bunlar ötekilerin odalarına girmişlerdir; hep birlikte kahve, çay, kakao ya da birtakım içkiler içmeye koyulmuşlardır; ibadet hiç yakışık almayan bir çabuklukla yapılır ve sona erer; bu kargaşa içinde birdenbire başrahibenin suratı karışır. Çan çalınır, herkes hücrelerine kapanır, bir köşeye çekilir, gürültünün ardından ortalığı çok derin bir sessizlik kaplar, sanki her şey birdenbire ölmüştür; o vakit bir rahibe en küçük bir kusur işlemeyegörsün? Başrahibe hücrelerine getirtir onu; ağır sözler söyler, soyunup vücuduna yirmi kırbaç vurmasını emreder; rahibe boyun eğerek, soyunur, kırbacı eline alır ve başlar kendisini dövmeye; ama daha birkaç kez vurmuş vurmamışken, başrahibe yumuşar, acır, rahibenin elinden ceza aletini kapar, ağlamaya başlar, böyle ceza vermek zorunda kaldığı için çok mutsuz olduğunu söyler; alnından, gözlerinden, dudaklarından, omuzlarından öper kızın; sever, okşar, över onu. “Ne de beyaz ve tatlı teni var! Bu ne güzel endam böyle! Bu ne güzel boyun! Ya şu ensesinde toplanan saçlara bakın! Ah! Azize Augustine kardeş... Ne deli şeysin sen! Ne var ki utanacak? Bırak gömleğin düşün. Kadınım ve senin üstünüm. Ah! Ne o gerdan! Ne de sıkı cildi var! Ah bunun sıyrıklar içinde kalmasına katlanır mıyım hiç! Hayır hayır, böyle şey olmaz...” Kızı tekrar öper, yerden kaldırır, eliyle giydirir, çok tatlı şeyler söyler, ibadette bulunmamasına izin verip hücre-

19 Rahibe olmadan bir manastırda kalan genç kızlar. (ç.n.)

sine yollar. Bu çeşit kadınlarla geçinmek çok güçtür, hoşlarına gidecek yahut gitmeyecek şeyi kestirmek zordur; ipe sapa gelmez şeyler yaparlar. Sizi ya tika basa doyurur yahut açlıktan öldürürler; manastırın bütçesi küçüktür, uyarıları ya fena karşılar ya da kulak asmazlar. Bu yaradılıştaki başrahibelere insan kendisini ya çok uzak, ya çok yakın hisseder; ne sahici bir mesafe vardır, ne de ölçü; sebebini bilmeksizin, gözde iken birdenbire gözden düşer, hoş görüldüğünüz bir sırada birdenbire yerin dibine sokulduğunuzu görürsünüz. Bu kadının yönetimi üzerine size küçük bir örnek vereyim mi? Yılda on kez bütün hücreleri dolaşır, eline geçen bütün likör şişelerini pencereden dışarı fırlatır ve dört gün sonra yine kendisi bu rahibelerden çoğuna yeni şişeler gönderir. İşte boyun eğceğime resmen yemin ettiğim kadın böyle biriydi, zira bir manastırdan diğerine gittiğimizde yeminimiz de bizimle gelir.

Başrahibe ile yan yana içeri girdik; beni belime sarılmış, götürüyordu. Meyve, kurabiye ve reçelden oluşan bir kahvaltı servis edildi. Ağırbaşlı başrahip yardımcısı beni övmeye başladı, ama başrahibe ikide bir: “Haksızlık etmişler, haksızlığa uğramış, biliyorum bunu...” diyerek sözünü kesiyordu. Ağırbaşlı rahip sözüne devam etmek istiyordu ama başrahibe: “Nasıl oldu da onu elden çıkardılar? Alçakgönüllülüğün, yumuşakbaşlılığın ta kendisi bu kız. Çok da yetenekli olduğu söyleniyor...” diye sözünü kesti. Ağırbaşlı rahip ise sözüne devam etmek istiyordu, bu sırada başrahibe eğilerek kulağıma usulca “Sizi çılgınca seviyorum,” dedi. “Bu bilgiç adamlar bir çıkıp gitsin, bütün kardeşleri buraya çağıracağım. Bize biraz şarkı söylersiniz değil mi?” Güleceğim geldi, ağırbaşlı Bay Hébert biraz bozulur gibi olmuştu; yanındaki yardımcıları onun ve benim rahatsız halimi fark etmişlerdi. Bay Hébert birdenbire her zamanki tavrını takınıp, sert bir dille kadına oturmasını ve susmasını emretti. Başrahibe oturdu ama bir türlü rahat edemiyordu; durmadan kıpır-

diyor, kafasını kaşıyor, hiçbir buruşukluk filan yokken giysisini düzeltiyor, esniyordu. Bu sırada başrahip ayrıldığı kurumda uğradığım kötülöklere, yeni girdiğim manastıra, bana yardım edenlere borçlu olduğum hizmetlere ilişkin akıllıca şeyler söylüyordu. Sözüñ burasında Bay Manouri'ye baktım; önüne bakıyordu. Bundan sonra konuşma gevşedi, başrahibe can sıkıntısı içinde ses çıkarmadan oturmak zorundan kurtuldu. Bay Manouri'nin yanına yaklaştım, bana yaptığı yardımlardan ötürü teşekkür ettim; bütün vücudum titriyordu, kekeliyordum, duyduğum minneti nasıl anlatacağımı bilmiyordum; perişanlığım, ne söyleyeceğimi bilemeyişim, vaziyetim yürekten gelen duygularımı söyleyebileceklerimden daha iyi anlatıyordu. Onun yanıtı da benim sözlerimden daha düzenli olmadı, o da benim kadar heyecanlıydı; ne dediğini pek anımsamıyorum, ama bundan sonraki yaşamımın biraz daha iyi geçmesine yardım edebilmişse, bunun kendisi için çok büyük bir ödöl olacağını ve yaptığı şeyi benden daha büyük bir zevkle anımsayacağını; Paris Adliyesi'ndeki işleri sık sık Arpajon'a gelmesine engel olduğu için çok üzöldüğünü, ama başrahibin ve sayın başrahibenin izinleriyle, benim sağlığımdan ve durumumdan haber alacağını söylemişti. Başpiskopos bu sözleri duymamıştı, ama başrahibe ona cevaben: "İstediğiniz kadar efendim; canı ne isterse onu yapsın burada, ona verdikleri acıları unutturmaya çalışacağız," dedi. Sonra kulağıma eğilerek bana yavaşça: "Ne çok acı çektin değil mi yavrum? Ama şu Longchamp'daki yaratıklar ne cesaretle sana bu kadar kötölük yapabildiler? Tanırım senin oradaki başrahibeni, Port Royal'de beraber öğrencilik etmiştik. Herkes ondan Şeytan görmüş gibi korkardı. Oturup konuşacak bol vaktimiz var. Bütün bunları bana anlatırsın..." diye ekledi. Bunları söylerken bir elimi avucunun içine aldı, hafif hafif üstüne vurmaya başladı. Genç rahipler de bana gönöl alıcı bir şeyler söylediler. Vakit geç olmuştu; Bay Manouri izin isteyerek gitti.

Başpiskopos ile yanındakiler de davetli oldukları yere, Arpajon Senyörü Bay ...'nin evine gittiler, ben de başrahibeyle yalnız kaldım, ama bu pek uzun sürmedi. Bütün rahibeler, bütün adaylar ve bütün pansiyonerler birbirlerini ite kaka yanıma koştular, bir anda belki yüz kişi çevremizi sarmıştı. Her kafadan bir ses çıkıyordu, çeşit çeşit yüzler ve türlü türlü konuşmalar arasında kimin ne söylediğini, kime ne yanıt vereceğimi bilemiyordum, ama bu arada ne yanıtlarımın ne de şahsımın hoşnutsuzluğa sebep olduğunu fark ettim.

Bu nezaketsiz toplantı biraz sürdü, herkes merakını giderdikten sonra kalabalık yavaş yavaş dağılmaya başladı, kalanları da başrahibe uzaklaştırdı ve beni yerleştirmek için hücreme kadar bizzat geldi. Kendine özgü övgülerde bulundu. Kürsüyü gösterdi ve: "İşte benim minicik dostum burada dua edecek. Şu basamağa bir yastık koydurayım da dizciklerin incinmesin. Kapta da hiç kutsal su kalmamış. Bu Dorothe kardeş de her zaman bir şey unuttur. Oturun şu koltuğa rahat edecek misiniz bakalım?" Bunları söyleyerek beni oturttu, başımı arkaya aldı ve alnımdan öptü. Sonra pencereye gitti, camların kolay açılıp açılmadığına baktı, yatağımı gözden geçirdi, perdeleri açıp kapadı. Örtüyü inceledi. "İyi bunlar," dedi. Sonra eline küçük yastığı aldı, kabartırken: "Bu sevgili baş çok rahat yatacak bunun üstünde. Bu örtüler pek yumuşak değil, ama bütün manastırlarda bunlar kullanılır. Bu şilteler de iyidir," dedi. Sonra yanıma geldi, beni öptü ve gitti. Bütün bunlar olup biterken içimden: "Ne çılgın şey, Tanrım!" dedim. Böylece iyi ve kötü günleri beklemeye başladım.

Hücreme yerleştim. Akşam ibadetinde, yemekte ve yemekten sonraki dinlencede hazır bulundum. Birkaç rahibe yanıma sokuldu, bazıları da uzaklaştı; yanıma gelenler başrahibenin koruması altında olmama güveniyorlardı, uzaklaşarlarsa onun bana gösterdiği yakınlıktan daha şimdiden telaşa düşmüşlerdi. Bu ilk anlar, karşılıklı birbirimizi övmekle, ayrıldığım kurum üzerine sorulan sorularla karakterimi,

eğilimlerimi, zevkimi, zekânı anlamak için yapılan denemelerle geçti; her yerinizi yoklarlar; size küçük tuzaklar kurar, bunlardan en isabetli sonuçları çıkarırlar. Örneğin bir dedi-kodu başlatır, sonra da yüzünüze bakarlar; bir hikâyeye başlar, sonra durup hikâyenin devamını isteyecek misiniz, yoksa bırakacak mısınız, ona bakarlar. Ağzınızdan sıradan bir sözcük çıksa, hiç de böyle olmadığını bildikleri halde, bunu çok güzel bulduklarını söylerler; sizi maksatlı olarak över ya da eleştirirler. En gizli düşüncelerinizi okumaya çalışırlar; size din kitaplarıyla birlikte dinle ilgisi olmayan kitaplar verir, bunlardan hangilerini seçeceğinize dikkat ederler. Sizi ufak tefek kural dışı hareketler yapmaya kışkırtır, sırlarını açar, başrahibenin sapıklıkları hakkında laf arasında bir şeyler sokuştururlar; her söylenen dikkatle dinlenir ve bir daha söylenir. Yanınızdan ayrılır, sonra yeniden yanınıza gelirler; töreler, sofuluk, din, manastır yaşamı ve her şey hakkındaki duygularınızı anlamaya çalışırlar. Bütün bu deneylerden sonra da sizi nitelendiren bir sıfat bulup adınıza eklerler. İşte böylece ben “ihtiyatlı Azize Suzanne” oldum.

İlk akşam başrahibe ziyaretime geldi; tam ben soyunurken içeri girdi. Tülümü ve pelerinimi çıkardı, saçlarıma gece tuvaleti yaptı, beni soydu. Durmadan tatlı sözler söylüyor, bir yandan da okşayıp öpüyordu beni; neden bilmem bütün bunlar beni biraz rahatsız etmişti, zira ne benim ne de onun bundan bir şey anladığı yoktu ve şimdi bile düşününce, ne anlayabilirdik ki? Ama günahı çıkardığım rahibe başrahibenin bu hallerini anlattım. Bana zararsız gibi görünen bu sululukları o çok ciddi bir tavırla karşıladı ve bunlara bir daha izin vermememi tembih etti. Başrahibe boynumu, omuzlarımı, kollarımı öpüp güzelliğimi göklere çıkardıktan sonra beni yatağıma yatırdı, yorganımı sıkıştırdı, gözlerimden öperek perdemi kapadı ve gitti. Söylemeyi unuttum: Yorgun olduğumu sandığı için istediğim kadar yatmama da izin verdi.

Bu izninden faydalandım; sanırım bu manastırda geçirdiğim biricik iyi gece de o oldu. Saat dokuza doğru hafifçe kapımın vurulduğunu duydum. Henüz yataktaydım; selsendim, içeri bir rahibe girdi; oldukça ters bir sesle vaktin geciktiğini, başrahibenin beni çağırdığını söyledi. Kalktım, çabucak giyindim ve başrahibenin yanına gittim. “Günaydın yavrurum,” dedi. “Geceyi iyi geçirdiniz mi? Kahveniz sizi bekliyor bir saattir. Herhalde iyi gelir. Haydi çabuk için de konuşalım.” Bunları söylerken masanın üstüne bir peçete yaydı, bir tanesini de benim üstüme koydu, fincana kahve döktü ve şeker attı. Öteki rahibeler de bu sırada birbirlerinin hücrelerinde kahve içiyorlardı. Ben kahvaltı ederken o arkadaşlarımdan söz açtı, hoşlanıp hoşlanmadığına göre onları anlattı, durup dinlenmeden bana övgüler yağdırdı, ayrıldığı manastır üzerine bir sürü soru sordu; annem ve babamla aramda geçen kırgınlıkları anlamaya çalıştı, aklına estiği gibi övdü ya da kötüledi ve yanıtlarımdan bir tekini bile sonuna kadar dinlemedi. Ona ters düşecek bir şey söylemedim; zekâmdan, anlayışımın ve sıkı ağızlı oluşumdan hoşlanmıştı. Bu sırada yanıma bir rahibe geldi, sonra bir ikincisi, sonra üçüncü, dördüncü ve beşinci. Biri başrahibenin kuşlarından, öteki oradaki bir kardeşin tiklerinden, bir başkası da aramızda bulunmayanların ufak tefek gülünç taraflarından söz açtı; toplantı şenlendi. Bir hücrenin köşesinde bir klavsen vardı, dalgınlıkla parmaklarımı üstüne koyuverdim, çünkü buraya geldiğim ve kimlerle alay ettiklerini bilmediğim için anlattıkları beni hiç de eğlendirmiyordu; öğrendikten sonra da hoşuma gitmemişti ya bu laflar; iyi alay edebilmek için bir insanın zeki olması gerek, kaldı ki gülünç yanı olmayan bir insan var mıdır? Ötekiler böyle konuşup gülüşürken ben de akort yapıyordum. Yavaş yavaş dikkatleri üzerime çekildi. Başrahibe yanıma geldi. Eliyle hafifçe omuzuma vurarak: “Haydi bakalım Azize Suzanne, eğlendir bizi; önce çalar sonra da söylersin,” dedi. Dediğini yaptım,

çok iyi bildiğim birkaç parçayı çaldım; biraz doğaçlama yaptım; sonra da Mondonville'in mezarından birkaç parça okudum. Başrahibe: "Bu söylediğin çok iyi," dedi, "yalnız şu var ki ağır ve dinî şeyleri kilisede istediğimiz kadar söylüyoruz. Sen bize şöyle neşeli bir şeyler söyle bakalım. Burada yabancı yok, hepsi senin ve benim dostlarımızdır."

Rahibelerden bazıları "Belki başka bir şey bilmiyordur," dediler, "hem daha yol yorgunluğunu da üstünden atamadı, onu kendi haline bırakalım, bu günlük bu kadar yeter."

Başrahibe:

— Hayır, hayır, dedi, klavsen çalarken çok güzel söylüyor. Dünyada duyulmamış, eşsiz bir sesi var (gerçekten de sesim fena değildi; ama kuvvet ve genişlikten çok, doğruluk, tatlılık ve akıcılık bakımından). Bize bir şarkı daha söylemeden bırakmam onu.

Rahibelerin söyledikleri biraz onuruma dokunmuştu; başrahibeye kardeşlerin sıkıldığını söyledim. "Ama ben hâlâ eğleniyorum," dedi. Böyle diyeceğini kestirmiştim. Hafif bir türkü söyledim. Dinleyenlerin hepsi ellerini çırpıyor, övdüler, kucakladılar, okşayıp öptüler ve bir parça daha söylememi istediler: Bütün bu yaltaklanmalar başrahibenin isteğine uymak için yapıyordu; yoksa ellerinden gelse hepsi sesimi kısar, parmaklarımı da kırarlardı. Belki de ömürlerinde hiç müzik dinlememiş olan kimileri söylediğim şarkı hakkında öyle gülünç ve can sıkıcı laflar ettiler ki, başrahibe dayanamadı ve: "Susun," dedi onlara, "melekler gibi çalıp söylüyor, artık her gün buraya gelmesini istiyorum; ben vaktiyle bir parça klavsen öğrenmiştim, beni çalıştırsan..."

— Ah efendim dedim, bir kere öğrenince insan çalmayı unutmaz, bir çalsanız...

— Seve seve, ver yerini bana...

Delice, acayip, tıpkı fikirleri gibi kopuk kopuk bir şeyler çalarak peşrev yaptı, ama çalışındaki bütün kusurlara karşın elinin benimkinden çok daha hafif olduğunu gördüm;

bunu kendisine söyledim, zira bir şeyi övmek çok hoşuma gider ve bunu yerinde yapmak fırsatını pek az kaçırmışım-
dır, çok tatlı şeydir bu. Rahibeler birbiri ardından çekilip
gittiler ve başrahibeyle ikimiz hemen hemen yalnız kaldık,
müzikten söz ettik. O oturmuştu, ben ayaktaydım. Ellerimi
tutup sıktı ve “Hem iyi çalışıyor, hem de dünyanın en gü-
zel parmaklarına sahip. Bakın Thérèse kardeş...” Bu rahi-
be önüne bakıyordu, yüzü kızardı, kekeledi. Peki ama bu
rahibeye de ne oluyordu böyle? Benim parmaklarım ister
güzel, ister çirkin olsun... Başrahibe doğru ya da yanlış söy-
lemiş olsun, bundan ona ne? Başrahibe belime sarılmıştı,
endamımın çok güzel olduğunu söyledi. Beni kendine doğ-
ru çekti, dizlerinin üstüne oturttu; elleriyle başımı yukarıya
doğru kaldırarak kendisine bakmamı söyledi; yine gözle-
rimi, ağzımı, yanaklarımı, tenimin rengini övdü; hiç cevap
vermedim, gözlerimi eğdim ve budala bir kız gibi kendimi
onun okşayışlarına bıraktım; Thérèse kardeş dalgındı, tasalı
görünüyordu, sağa sola gidip geliyor, hiç de gereği yokken
her şeye dokunuyor, ne yapacağını bilemiyor, pencereden
dışarı bakıyor, kapıya vurulduğunu duymuş gibi yapıyordu.
Sonunda başrahibe “Thérèse kardeş,” dedi, “sıkılıyorsan
gidebilirsin.”

— Sıkılmadım efendim.

— Bu çocuğa soracağım bazı şeyler var da...

— Öyle görünüyor.

— Hikâyesini olduğu gibi öğrenmek istiyorum. Bunları
bilmezsem kendisine çektirilen eziyetleri nasıl unutturabili-
rim? İstiyorum ki hiçbir noktasını bırakmadan bana anlat-
sın. Eminim ki bunları dinlerken yüreğim parça parça ola-
cak, gözlerimden yaşlar boşanacak, ama zararı yok. Azize
Suzanne, ne vakit anlatacaksın bütün bunları bana?

— Ne vakit emrederseniz efendim.

— Birazdan rica edeceğim senden. Vakit bulursak... Saat
kaç acaba?

Thérèse kardeş yanıt verdi: “Saat beş efendim, ikinci çanları çalmak üzere...”

— Çalınırsa çalınsın.

— Ama efendim, ikinci ibadetinden önce beni biraz avutacağınızı vaat etmişsiniz. Kafamda birçok tasalı düşünceler var; anneme içimi açmak istiyorum. Bunu yapmadan kiliseye gidersem dua edemem, dalgınlışırım.

Başrahibe:

— Hayır, hayır, dedi. Bahse girerim kafandan yine bir sürü çılgınca şeyler geçiyordur, yarın konuşuruz Thérèse kardeş.

Başrahibenin dizlerine kapanarak “Ah sevgili annem, ne olur şimdi olsun,” dedi.

Ben hemen başrahibenin dizlerinden kalkarak: “Efendim,” dedim, “bu kardeşimin dileğini yerine getirin, üzüntüsünü uzatmayın. Bana gösterdiğiniz ilgiye yanıt verecek vakit bulabilirim. Thérèse kardeşi dinleyin de üzüntüsünden kurtulsun.”

Bu sözleri söyleyerek, kapıya gitmek üzere davrandım. Başrahibe eliyle beni tuttu. Thérèse kardeş yere diz çökmüş, başrahibenin öteki elini yakalamış öpüyor ve ağlıyordu. Başrahibe ona: “Hani şu hallerin çok sıkıcı olmaya başladı. Sana önceden söyledim ya, bunlar hoşuma gitmiyor; rahatsız edilmek istemiyorum,” dedi.

— Biliyorum ama duygularımı susturamıyorum, istiyorum ama elimden gelmiyor ki.

Onlar böyle konuşurken oradan çekildim ve başrahibeyi Thérèse kardeş ile bıraktım. Kilisede ona bakmaktan kendimi alamadım; üstünde büyük bir çöküntü vardı, kederliydi; gözlerimiz birkaç kez karşılaştı, bakışıma güçlkle dayanıyor gibiydi. Başrahibeyse kürsüsünde uyukluyordu.

İbadet göz açıp kapayıncaya kadar sona erdi. Bana öyle geliyordu ki, koro yeri manastırda kimsenin hoşlanmadığı bir yerdi; rahibeler oradan kafeslerinin kapısını açık bulmuş bir

kuş sürüsü gibi şakıyarak çıktılar, koşuşarak, gülüşüp konuşarak birbirlerinin odalarına dağıldılar. Başrahibe hücrelerine kapandı, Thérèse kardeş ise kendi hücresinin kapısında duruyor, benim ne yapacağımı gözetliyordu; odama girdim, Thérèse kardeşin kapısı birkaç dakika sonra yavaşça kapandı. Bu genç kızın bizi kıskanmış olacağını ve başrahibenin yanındaki yerini ve onun sevgisini elinden alacağımdan korktuğumu düşündüm. Birkaç gün ona dikkat ettim ve ufak tefek öfkelerine, çocukça telaşına, durmadan beni gözaltında tutuşuna, başrahibe ile arama girişine, konuşmalarımızı kesişine, meziyetlerimi inkâr edip, kusurlarımı göstermeye çalışmasına ve bütün bunlardan çok yüzünün gittikçe solmasına, kedere gömülmesine, ağlamalarına bakıp sağlığının, dahası aklının bozulmakta olduğunu anlayarak gidip onu buldum ve “Neyiniz var dostum?” dedim. Yanıt vermedi; gelişim onu sıkışmış ve şaşırtmıştı, ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilemedi. Sözümü sürdürdüm: “Bana haksızlık ediyorsunuz; doğru söyleyin, başrahibenin bana gösterdiği yakınlığı kötüye kullanmamdan, sizi onun gönlünden uzaklaştırmamdan mı korkuyorsunuz? Ama içinizi ferah tutun, ben bunu yapacak yaradılıştan değilim. Bütün isteğim, onun fikirlerine biraz etki yapabilmek.”

— İstedığınızı elde edebilirsiniz; sizi seviyor, başlangıçta bana yaptıklarını size de yapıyor.

— Peki öyleyse, bana gösterdiği yakınlığı yalnızca sizi daha çok sevdirmek için kullanacağım.

— Bu sizin elinizde mi?

— Neden olmasın?

Yanıt verecek yerde boynuma atıldı ve içini çekerek: “Bunda sizin suçunuz yok, biliyorum, kendi kendime de hep bunu söylüyorum zaten; ama bana söz verin...” dedi.

— Ne için söz vereyim?

— Şey...

— Bitirin sözünüzü canım. Elimden gelen her şeyi yapacağım.

Durakladı, elleriyle gözlerini kapadı ve işitilir işitilmez bir sesle: “Onu elinizden geldiği kadar az görün...” dedi. Bu istek bana o kadar acayip geldi ki, ona şöyle yanıt vermekten kendimi alamadım: “Başrahibemizi sık ya da seyrek görmemin sizin için ne önemi var ki? Ben sizin, onu her an görmenize kızmıyorum; siz de bunun için bana darılmamalısınız; ne size, ne de başkasına, ona yakınlığımdan ötürü bir zarar verdirmemem yetmez mi?” Yanıt vermedi, yanımdan ayrıldı, kendini yatağına atarken, şu acılı sözcüğü söyledi: “Mahvoldum!”

— Mahvolmak mı? Neden sanki? Beni dünyanın en kötü yaratığı sanıyor olmalısınız.

Tam bu sırada içeriye başrahibe girdi. Hücreme uğramış, beni göremeyince boşu boşuna manastırın altına üstüne getirmiş; Azize Thérèse’de olabileceğim aklına gelmemiş; bunu beni arattığı bir rahibeden öğrenince hemen koşmuş. Gözlerinde ve yüzünde şaşkınlık vardı, ama pek az rastlanır bir şekilde kendine hâkimdi! Azize Thérèse yatağında oturmuştu, sessizdi, ben ayaktaydım. Başrahibeye şöyle dedim: “Sevgili annem, sizden izin almadan buraya geldiğim için bağışlayın beni.”

— Sorsaydınız daha iyi olurdu, doğru.

— Bu sevgili kardeşin hali içime dokundu, onu üzgün gördüm de...

— Peki neden üzgünmüş?

— Size söylesem mi? Niye söylemeyeyim ki? Bunun nedeni, onun ruhunu çok yücelten ve size olan bağlılığının belirtisi olan çok ince bir duygu. Bana gösterdiğiniz iyilik onun yüreğine bir telaş düşürmüş, gönlünüzde ondan daha üstün bir yer tutmamdan korkuyor; aslında o kadar temiz, o kadar doğal, sizin için o kadar hoş a gidecek olan bu kıskançlık duygusu, bana öyle geliyor ki kardeşimi yiyip bitiriyor, ben de bu yüzden ona güvence vermek istedim.”

Başrahibe beni dinledikten sonra sert ve ezici bir tavır takındı ve ona: “Thérèse kardeş,” dedi, “sizi sevmiştim,

hâlâ da seviyorum, sizden bir şikâyetim yok, sizin de ben-
den şikâyetiniz yoktur. Böyle bir hak iddia etmenize göz yu-
mamam; size olan bağlılığımdan geri kalanı da kaybetmek
istemiyorsanız bundan vazgeçin ve Agathe kardeşin sonunu
gözünüzün önüne getirin.” Sonra bana dönerek: “Şu koro-
da, tam karşımda duran esmer, iri kız,” dedi. (Başkalarıyla
o kadar az temas ediyordum ve manastıra geleli o kadar az
zaman geçmişti ki, arkadaşlarımın hepsinin adını bilmiyor-
dum.) Biraz durduktan sonra sözlerine şunları ekledi: “Thé-
rèse kız kardeş buraya geldiği zaman, Agathe’ı seviyordum.
Bunu da sevdiğimi görünce, o da aynı tasalara kapılmış, aynı
çılgınlıkları yapmıştı; bu haline dikkatini çektiğim halde vaz-
geçmedi, bunun üzerine ben de daha sert yollara başvurdum
ve bu sürüp gitti; ama bunlar benim yaradılışıma uygun de-
ğil ve bütün rahibeler size ne kadar iyi olduğumu, istemeye
istemeye ceza verdiğimi söyleyecektir.” Daha sonra Azize
Thérèse’e dönerek ekledi: “Kesinlikle rahatsız edilmek iste-
miyorum, bunu daha önce de söylemiştim size; beni tanırsı-
nız, istemediğim şeyleri yaptırmayın bana.” Bunun üzerine
bir eliyle omuzuma dayanarak: “Gelin Suzanne kardeş, geri
götürün beni,” dedi. Dışarı çıktık. Azize Thérèse peşimizden
gelmek istedi, ama başrahibe omzumun üstünden umursa-
maz bakışlarla arkaya dönüp despot bir sesle: “Hücrenize
girin, ben izin vermeden de çıkmayın,” dedi. Kız boyun eğdi,
kapısını vurarak kapadı. İçeri girerken de, başrahibeyi tit-
reten bir şeyler söyledi; neden böyle anlamadım, çünkü bu
sözlerin bir anlamı yoktu. Öfkelendiğini görerek ona “Sevgi-
li anne, benim hakkımda eğer iyi bir şeyler düşünüyorsanız,
rica ederim Thérèse kardeşi bağışlayın; aklını kaçırmış, ne
dediğini, ne yaptığını bilmiyor” dedim.

— Bağışlayayım mı? Ben de isterim, ama siz bunun için
bana ne vereceksiniz?

— Ah anneciğim, hoşunuza gidecek ve size huzur vere-
cek bir şeyim olsaydı ne kadar mutlu olurum.

Önüne baktı, kızardı ve içini çekti; tıpkı bir âşık hali vardı onda. Sonra kendini, sanki bir fenalık geçiriyormuş gibi benim üstüme bırakarak: “Alnınızı uzatın, öpeyim...” dedi. Eğildim, alnımdan öptü. O günden sonra suç işleyen bir rahibeyi ufak tefek masumca şeyler karşılığı bağışlatabileceğimden emindim; bu daima bir öpücüktü, ya alnımdan, ya boynumdan, ya gözlerimden, ya yanaklarımdan, ya ağzımdan, ya ellerimden, ya boğazımdan, ya kollarımdan, ama çoğu zaman, nefesimi çok güzel kokulu, dişlerimi bembeyaz, dudaklarımı kıpkırmızı bulduğu için, ağzımdan. Övgülerinin bir parçacığını bile hak ediyorsam epeyce güzel sayılmalıyım: Alnım dümdüz, beyaz ve sevimliydi; gözlerim parlaktı; yanaklarım çok tatlı ve pembeydi; ellerim minnacık ve yumuk yumuktu; gerdanım mermerden yapılmış gibiydi ve çok güzeldi; kollarıma gelince, bundan daha biçimli kol olamazdı dünyada; boynumun güzelliği hiçbir rahibede yoktu; o kadar nefisti; bana söylediklerinin hepsini size nasıl anlatayım bilmem? Bu sözlerde doğruluk payı vardı. Çoğu yerindeydi. Bazen de beni, başka hiçbir kadında görmediğim derin bir hazla tepeden tırnağa kadar süzerek bana: “Yok” derdi, “doğrusu, bunun böyle toplum yaşamından uzaklaştırılması son derece isabetli olmuş; bu güzellikle kendisini gören bütün erkekleri perişan eder, onlarla birlikte o da perişan olurdu. Tanrı ne yaparsa iyi yapar.”

O bunları söylerken, hücreesine doğru yürüyerek, tam ayrılacağım sırada elimden tuttu ve: “Sainte-Marie ve Longchamp’da başınızdan geçenleri anlatmak için vakit geç oldu, ama girin de biraz klavsen dersi verin bana,” dedi. Peşinden yürüdüm; çabucak klavsenin kapağını açtı, bir nota koydu, sonra bir iskemle getirdi, capcanlıydı. Oturdum; soğuk alacağımı düşünerek iskemlenin üstündeki yastığı aldı, yere eğilerek ayaklarımı bu yastığın üstüne koydu. Önce birkaç akort bastım, sonra Couperin’den, Rameau’dan, Scarlatti’den birkaç parça çaldım. Ben çalarken, başrahibe

gömleğimin yakasını çözdü, elini sokarak omuzuma dayadı; parmaklarının uçları gerdanıma değiyordu. Sık sık içini çekiyordu, yüreği daralıyormuş gibi bir hali vardı, sıkıntılı soluyordu; omuzuma koyduğu eli başta kuvvetle bastırırken sonra canı çekilmiş, tükenmiş gibi öylece kaldı ve başı başıma devrildi. Bu çılgın kadın, gerçekten inanılmaz derecede duyguluydu ve müzikten çok derin bir haz duyuyordu; başka kimsede müziğin bu kadar acayip etkiler yaptığını görmedim.

Biz böyle kendi kendimize tatlı tatlı eğlenirken birden kapı şiddetle açıldı; başrahibe de ben de irkildik. Gelen şu kaçık Azize Thérèse'di; üstü başı darmadağın, gözleri dönmüş, son derece tuhaf bir dikkatle bizi süzdü; dudakları titriyordu, konuşamıyordu. Biraz sonra kendine geldi ve başrahibenin ayaklarına kapandı, ben de onunla birlikte yalvardım ve onu bu sefer de bağışlattırdım; ama başrahibe ona çok kesin bir şekilde bunun son olmasını, bir daha böyle şeylere göz yummayacağını söyledi ve ikimiz birlikte dışarı çıktık.

Hücrelerimize dönerken ona: “Sevgili kız kardeşim,” dedim, “dikkatli olun, annemizin keyfini kaçıracaksınız, ben sizi yalnız bırakacak değilim, ama benim saygınlığımı tüketirseniz sonra ne siz ne de bir başkası için elimden bir şey gelmez. Ne var aklınızda?” dedim. Yanıt yok. “Benim neyimden korkuyorsunuz?” Yine yanıt yok. “Yoksa sizce annemiz ikimizi de aynı şekilde sevemez mi?”

— Hayır, hayır, diye şiddetle cevap verdi, bu mümkün değil; yakında benden bıkacak ve ben kahrımdan öleceğim. Ah niçin buraya geldiniz ki? Burada mutluluğunuz uzun sürmez, bundan eminim; bana gelince, bundan sonra mutsuz bir kız olarak yaşayacağım.

— Biliyorum, insanın başrahibesinin gözünden düşmesi büyük bir talihsizlik, ama daha büyük bir mutsuzluk biliyorum ki, o da bunu hak etmek; kendinizde hiç kusur bulmuyor musunuz?

— Şükürler olsun Tanrı'ya!

— Eğer kendinizde bir hata görüyorsanız bunu düzeltmeniz gerekir, bunun en kesin yolu da cezasına sabırla katlanmaktır.

— Hayır yapamam bunu, yapamam; hem ceza vermek ona mı kalmış?

— Ona kalmış Azize Thérèse, ona kalmış! Hiç başrahibe hakkında böyle şey söylenir mi? İyi bir şey değil bu, kendinizi kaybediyorsunuz; bunun kendinize bulduğunuz başka kabahatlerden daha büyük olduğundan eminim.

Yeniden:

— Ah çok şükür, çok şükür Tanrı'ya, dedi.

Bundan sonra birbirimizden ayrıldık, o dertleriyle baş başa kalmaya hücremine, ben de kadın kafasının acayipliğine dair düşüncelere dalmak için kendi hücreme kapandım. İşte dünyadan el etek çekmenin sonucu. İnsan toplum yaşamı için yaratılmıştır. Onu öteki insanlardan ayırın, yalnız bırakın, kafası karışmaya, karakteri bozulmaya başlar, kalbinde binlerce saçma sapan duygu belirir, kafasında boş bir tarladaki dikenler gibi acayip düşünceler filizlenir. Bir adamı ormanda bırakın, yabani olur; bir manastırda ise gereksinme düşüncesi, kölelik düşüncesiyle birleşerek insanı daha kötüleştirir: Ormandan çıkılır, manastırdan çıkılmaz; ormandaki adam özgürdür, manastırdakiyse köle. Yalnızlığa katlanmak için, sefalet katlanmaktan daha büyük ruh kuvveti gerekir herhalde; sefalet insanı aşağılar, el etek çekmeye mahrum bırakır. Delirmek mi yeğdir, yoksa iğrenç bir şekilde mi yaşamak mı? Buna yanıt vermeye pek cesaret edemeyeceğim, ama ikisinden de sakınmak gerek.

Başrahibenin bana beslediği sevginin günden güne arttığını görüyordum. Ya ben onun hücresindeydim ya da o benimkinde; en küçük bir rahatsızlığımı görse beni hemen hastaneye yatırıyor, ibadetlerden muaf tutuyor, erkenden yatmaya gönderiyordu, sabah vaazlarında bulunmamı yasak ediyordu. Koroda, yemekhanede, dinlencede her zaman

bana dostluğunu gösterecek bir fırsat bulurdu; koroda, tatlı ve gönül okşayan bir parça geçtiğinde bunu bana doğru söyler yahut da söyleyen başkası ise bana bakardı; yemekhanede kendisine ikram edilen nefis şeylerden daima bana da gönderirdi; dinlencede kolunu belime dolar, çok tatlı övgülerle dolu şeyler söylerdi. Ona verilen hiçbir hediye yoktu ki benimle paylaşsın: Çikolata, şeker, kahve, likörler, tütün, çamaşır, mendil, ne olursa olsun. Odasından birçok resimler, öteberi bir sürü eşya ve daha nice işe yarar güzel şeyleri benim hücreme taşımıştı; bir an ayrılısam odamın yeni bir hediye ile zenginleştiğini görüyordum. Teşekkür etmek için hücremine gidince, sözlerle anlatılamayacak bir sevinç duyardı; bana sarılır, okşar, dizlerinin üstüne oturtur, manastırın en gizli işlerini bana açar, sonra kendisini seversem, dışarıdaki yaşamdan bin kat daha mutlu olacağımı söylerdi; bundan sonra durur, acındırmak isteyen bakışlarla bana bakarak: “Suzanne kardeş, beni seviyor musunuz?” diye sorardı.

— Nasıl sevmem sizi? Bunun için çok nankör bir insan olmam gerekirdi.

— Doğru söylediniz.

— Bana o kadar iyiliğiniz var ki...

— “Eğiliminiz” deyiniz...

Bunları söyleyerek önüne bakar, beni kollarının arasında daha kuvvetle sıkar, kendine doğru çeker, yanağını yanağıma dayar; bu sırada derin derin içini çeker, sandalyesinde arkaya doğru kendini bırakır, bütün vücudu titrerdi, sanki söyleyeceği bir şeyler vardı da söyleyemezdi, sonra gözyaşları içinde bana “Ah Suzanne kardeş, siz beni sevmiyorsunuz!” derdi.

— Sizi sevmiyor muyum sevgili annem?

— Evet.

— Peki, bunu size nasıl ispat edebilirim? Bana söyleyiniz.

— Bunu kendiniz bulmanız gerek.

— Arıyorum ama bulamıyorum.

Bunu söyleyerek yakasını çözdü ve bir elimi tutup gerda-
nının üstüne koydu, susuyordu, ben de susuyordum; büyük
bir hazı tadıyor gibiydi; alnını, yanaklarını, gözlerini, ağzını
öpmemi istedi, ben de dediğini yaptım. Bunda bir kötülük
olduğunu sanıyorum. Onunsa keyfi artıyordu ve çok ma-
sum bir hisle onu daha fazla mutlu etmek istediğim için, bol
bol alnından, yanaklarından, gözlerinden ve ağzından öp-
tüm. Dizlerimin üzerinde duran eli, elbisemin her yanında
dolaştı, ta ayaklarımdan başlayarak kemerime çıktı, oramı
buramı sıkarak, kekeleyerek, boğuk bir sesle okşamalarımı
artırmamı söyledi, ben de daha fazla okşayıp öptüm; sonun-
da öyle bir an geldi ki, zevkinden mi, acısından mı bilmem,
birden yüzü ölü benzi gibi sarardı, gözleri kapandı, bütün
vücudu şiddetle gerildi, dudakları önce kısıldı, hafif bir kö-
pükle ıslanmış gibiydi, sonra ağzı aralandı, öyle derin bir
soluk salıverdi ki, can verdi sandım. Derhâl ayağa kalktım,
fenalık geçiriyor sandığım için dışarı çıkıp başkalarını çağır-
mak istedim. Hafifçe gözlerini aralayarak ölgün bir sesle:
“Masum yavru, bir şey yok; ne yapacaksınız? Durun,” diye
inledi. Şaşkın şaşkın ona baktım, içeride mi kalsam yoksa
dışarı mı çıksam karar veremedim. Yeniden gözlerini açtı,
artık büsbütün konuşamaz olmuştu; yanına sokulmamı ve
dizlerinin üstüne oturmamı işaretle söyledi. İçimde neler
oldu bilmiyorum, korkuyor, titriyordum, kalbim şiddetle
çarpıyordu, güçlkle nefes alabiliyordum, alt üst olmuş his-
sediyordum kendimi, içim daralıyor, duygularım karışıyor,
korkuyordum; vücudumdan bütün kuvvetim çekiliyor gibi
geldi, neredeyse yere çökecektim; ama duyduğum şeyin ısı-
rap gibi bir şey olduğunu söyleyemem. Başrahibenin yanına
gittim, yeniden işaret etti dizlerine oturmam için, oturdum.
Ölü gibiydi, ben de ölecek gibiydim. İkimiz böylece bu ga-
rip durumda uzun bir süre kaldık; eğer herhangi bir rahibe
gelseydi, gerçekten dehşete kapılırdı, ya bizim fenalık geçir-
diğimizi ya da uyuduğumuzu sanırdı. Bu sırada iyi başrahibe

—çünkü bence hem bu kadar hisli, hem de iyi olmamak olanaksızdı— kendine gelir gibi oldu; hâlâ sandalyesinde arkasına devrilmiş durumdaydı ve gözleri de kapalıydı, ama yüzü pembe pembe olmuştu; elimi tutup öpmeye başladı yine, ben de ona “Ah! Sevgili annem, çok korkuttunuz beni...” dedim. Gözlerini açmadan tatlı tatlı gülümsedi. “Ama acı çekmediniz mi?”

— Hayır.

— Ben öyle sanmıştım.

— Masum yavru! Ah kuzu, nasıl da hoşuma gidiyorsun!

Bunları söyleyerek doğruldu, sandalyesinde oturdu, beni kollarının arasına alarak yanaklarımdan daha kuvvetle öptü, sonra “Kaç yaşındasın?” diye sordu.

— Daha yirmiye basmadım.

— İnanılmaz şey bu.

— Anneciğim gerçekten böyle.

— Tüm yaşamını öğrenmek istiyorum, bana anlatır mısın?

— Evet anneciğim.

— Bütün yaşamını?

— Evet bütün...

— Ama bir gelen olur belki, hadi klavsenin yanına gidelim de ders verin bana.

Gittik; ama ne oldu bilmiyorum; ellerim titriyordu, önümdeki kâğıtlardan, karmakarışık bir yığın nottan başka bir şey görmüyordum; hiçbir şey çalamadım. Ona bunu söyledim, gülmeye başladı, benim yerime geçti, ama o daha kötü bir haldeydi, kollarını güç kırmılabiliyordu. “Yavrum,” dedi, “görüyorum ki, ne sen öğretecek haldesin, ne de ben öğrenecek. Yorgunum biraz, dinlenmem gerek, hadi güle güle. Yarın hiç gecikmeden, senin o minicik sevgili ruhunda saklı olanları öğrenmek istiyorum. Allahaismarladık...” Başka zamanlar giderken odasının kapısında durur, ben ta hücremin önüne gelinceye kadar arkamdan bakar, eliyle bana bir öpücük yollar ve ben hücreme girdikten sonra odasına

dönerdi. Bu sefer yerinden kalktıktan sonra, ancak yatağının yanındaki koltuğa kadar gidebilmişti; oturdu, başını yastığa yasladı ve bana elleriyle öpücük yolladı, gözlerini kapadı, ben de çıkıp gittim.

Hücrem Azize Thérèse'inkinin hemen hemen karşısındaydı. Kapısı açıktı, beni bekliyormuş, durdurdu:

— Ah! Azize Suzanne, annemizin yanından mı geliyorsunuz?

— Evet, dedim.

— Çok kaldınız mı orada?

— Onun istediği kadar.

— Ama bana söz vermiştiniz...

— Size hiçbir şey için söz vermedim.

— Orada ne yaptığınızı bana söylemeye cesaret edebilir misiniz?

Kötü bir şey yapmadığım için vicdanım rahat olmakla birlikte, Sayın Marki, size itiraf edeyim ki onun bu sorusu beni sarstı biraz; bunun farkına varıp diretince ben de şu yanıtı verdim: “Sevgili kardeş, belki bana inanmazsınız, ama herhalde sevgili annemize inanırsınız; ona rica edeyim de ne yaptığınızı anlatsın size.”

— Sevgili Azize Suzanne, diye atıldı, sakın yapmayın bunu, beni mutsuz etmek istemezsiniz değil mi? Beni asla bağışlamaz sonra; siz onu tanımazsınız, çok şefkatli iken birdenbire zalim oluverir; o zaman artık Tanrı bilir başıma ne geleceğini. Söz verin ona bir şey söylemeyeceğinize.

— Bunu istiyor musunuz?

— Önünüzde diz çökerek yalvarıyorum size. Ne yapacağımı bilmiyorum, ama karar vermem gerektiğini de anlıyorum. Vereceğim de. Ama ona bir şey söylemeyeceğinize söz verdiniz değil mi?

Onu yerden kaldırdım, söz verdim, inandı ve aklını başına topladı; ikimiz de hücrelerimize kapandık.

Odama girince, beni bir düşüncedir aldı. Dua etmek istedim olmadı. Bir şeylerle oyalanayım dedim, bir kitabı bırakıp ötekine el attım, ellerim kendiliğinden duruveriyordu, sersem gibiydim. Hiç böyle olmamıştım; gözlerim kendiliğinden kapanıyordu, biraz kestirdim, oysa gündüzleri hiç uyumam. Uyanınca başrahibe ile aramda geçen şeyleri düşündüm; kendimi yokladım; olan biteni aklımdan geçirdikçe bir şeyler sezer gibi oldum... Ama öyle karışık, öyle çılgınca, öyle gülünç düşüncelerdi ki bunlar, hepsini kafamdan söküp attım. Sonunda şu sonuca vardım: Bu kadın herhalde hastaydı. Sonra gelen fikirse, bu hastalığın bulaşıcı olduğu, Azize Thérèse'in de buna tutulduğuydu ve ben de yakalanacaktım.

Ertesi gün, sabah ibadetinden sonra başrahibemiz bana "Azize Suzanne," dedi, "umarım bugün bana başınızdan geçenleri anlatırsınız; gelin," dedi. Gittim. Beni yatağının yanındaki koltuğa oturttu, kendisi de daha alçak bir iskemleye yerleşti; daha uzun boylu olduğum ve biraz da yüksekte oturduğum için, ona tepeden bakıyordum. Bana o kadar sokulmuştu ki, dizlerim dizlerinin arasına giriyordu, oysa dirseğini yatağa dayamıştı. Kısa bir sessizlikten sonra ona şöyle dedim: "Genç olsam da epeyce çile çektim; yakında dünyaya geleli yirmi yıl olacak, bu yirmi yıl hep çileyle geçti. Bilmem hepsini size anlatabilecek miyim, bunları dinlemeye yüreğiniz katlanacak mı? Babamın evindeki acılar, Azize Meryem Manastırı'ndaki acılar, Longchamps'daki acılar, her yerde acılar.... Sevgili annem, nereden başlamamı istiyorsunuz?

— En başından.

— Ama söyledim size sevgili anneciğim, bu hem çok uzun sürer, hem de çok kederli bir hikâye, sizi üzmem.

— Hiçbir şeyden çekinme, ağlamayı severim ben, duygulu bir insan için gözyaşı dökmek tatlı bir şeydir. Sen de ağlamayı sevmelisin, sen benim gözyaşlarımı silersin, ben de seninkilerini. Böylece acı anılarını dinlerken ikimiz de mutlu

oluruz. Bu şekilde kalplerimizden doğan duygular bizi kim bilir nerelere götürür?

Bunları söylerken yaşarmaya başlayan gözleriyle beni tepeden tırnağa süzdü, ellerimi tuttu, bana daha çok sokuldu, o kadar ki vücutlarımız birbirine değiyordu. “Anlat yavrum,” dedi, “seni dinliyorum, kendimi coşkun duygulara bırakmak için içimde sabırsızlık var; ömrümde kendimi bu kadar şefkatli ve duygulu hissetmemiştim.” Bunun üzerine, aşağı yukarı, size yazdıklarımı anlatmaya başladım. Anlattıklarımın onun üzerinde bıraktığı etkiyi, derin derin iç çekişlerini, döktüğü gözyaşlarını, zalim annem ve babama, Sainte-Marie’deki korkunç kızlara ve Longchamp’da kilere yağdırdığı lanetleri size anlatamam. Onlara okuduğu bedduaların birinin bile yerine gelmesini istemem: En zalim düşmanımın bile saçının teline zarar gelmesini istemem. Zaman zaman beni durduruyor, ayağa kalkıyor, geziniyor, sonra tekrar yerine oturuyor, arada bir, gözlerini ve ellerini gökyüzüne doğru kaldırıyor ve en sonunda başını dizlerimin arasına gömüyordu. Beni zindana attıkları sahneyi, herkesten nasıl uzaklaştırıldığımı, herkesin önünde nasıl bağışlanmayı dilediğimi anlatırken feryatlar koparmıştı. Hikâyemi bitirip de sustuğum zaman vücudu yatağına sarkmıştı. Yüzünü yorganın içine saklayarak, kollarını başının üstünden uzatmıştı. Uzun süre böylece kaldı. Ona “Sevgili anneciğim, size üzüntü verdiğim için bağışlayın beni. Bunu önceden söylemiştim, ama siz istediniz...” dedim. Yanıtı şöyle oldu: “Kötü yaratıklar! Canavarlar! İnsanlık bu derecede ancak manastırlarda alçalabilir. Bu insanların alışıldık huysuzlukları kinle birleşince ne kötülükler yapılabileceğini kimse kestiremez. Bereket versin ben yumuşak huylu bir insanım, bütün rahibelerimi severim. Onlar da az çok bana benzemişlerdir, birbirlerini severler. Ama senin bu zayıf vücudun bunca eziyete nasıl katlandı? Bu minnacık eller, ayaklar nasıl oldu da kırılmadı? Nasıl oldu da bu

hassas makine harap olmadı? Bu gözlerin ferî ağlaya ağlaya sönmedi? Zalimler! Bu kolları halatlarla sıktılar demek!” ve kollarımı tutup öpmeye başladı. “Nasıl kıydılar da bu gözleri yaşa boğdular?” diyerek bu sefer gözlerimden öptü. “Kim bilir bu ağızdan ne iniltir, ne iç çekişleri çıkmasına neden oldular?” dedi ve ağızımdan öptü. “Bu sevimli, bu tatlı yüzün hep keder bulutlarıyla kaplanmasına nasıl razı oldular? Bu gül yanakları nasıl soldurdular?” diyerek yanaklarımdan, ellerimi överek ellerimden öptü durdu. “Bu başı hırpalamak, saçlarını yolmak, bu alnı kederle buruşturmak ha?” diye söylenerek başımdan, alnımdan, saçlarımdan öptü. “Bu boyna ip taktılar, bu omuzları sivri tırnaklarıyla yırttılar demek?” diyerek gömleğimi çözdü, giysimin üst yanını açtı. Saçlarım dağılmış, çıplak omuzlarıma dökülmüştü. Göğsüm de yarı açıktı. Boynumdan, açılan omuzlarımdan başlayarak, yarı çıplak göğsüme kadar öptü, öptü, öptü. O zaman bütün vücudunun titremesinden, dilinin dolaşmasından, gözlerinin kayışından, ellerinin dolaşmasından, bana ateşli ateşli sarılışından, kollarının kuvvetle boynuma dolanmasından, dizlerimi dizleriyle git-tikçe daha fazla sıkıştırmasından yine hastalık nöbetinin tutmak üzere olduğunu anladım. Kendi içimden neler geçtiğini pek anlayamıyordum, ama büyük bir korku almıştı beni. Müthiş bir titremeye kapılmış, yarı baygın bir hale gelmişim ve bundan başrahibenin hastalığının bulaşıcı bir hastalık olduğu hakkındaki şüphemin yerinde olduğu meydana çıkıyordu. Ona “Sevgili annem,” dedim, “bakın beni ne perişan hale getirdiniz? Ya biri gelirse...”

“Kal öyle, kal,” diye boğuk bir sesle inledi, kimse gelmez...”

Bir yandan kalkmaya, kendimi ondan kurtarmaya çabalar-ken ona “Anneciğim,” dedim, “dikkat edin, yine fenalaşıyorsunuz. İzin verin de gideyim ben.” Yanından ayrılmak istiyordum, istediğimden eminim, ama elimden gelmiyordu,

hiç gücüm kalmamıştı, dizlerim tutmuyordu. O oturmuştu, ben ayaktaydım, beni kendine çekti, üstüne yuvarlanıp onu incitmekten korktum. Yatağının kenarına ilişerek: “Sevgili anneciğim, ne olduğumu bilmiyorum, bir fenalık var içimde,” dedim.

— Bende de, dedi. Ama dinlen biraz. Geçer, bir şey değil.

Gerçekten de başrahibe sükûnet buldu, ben de kendime geldim. Ama ikimiz de bitkindik, ben başımı yastığına bıraktım, onun başı dizimin üstünde, alnı bir elime yaslanmıştı; bir süre böylece kaldık. Bilmem neler düşünüyordu; bana gelince, bir şey düşündüğüm yoktu, düşünemiyordum, bütün kuvvetim vücudumdan çekilmiş gibiydi. İkimiz de susuyorduk ki başrahibe sessizliği bozdu: “Suzanne, bana anlattığınıza bakılırsa ilk başrahibenizi çok seviyordunuz?”

— Çok.

— O sizi benden çok sevmiyordu, sizse onu benden çok seviyordunuz... Yanıt vermiyorsunuz ama?

— Mutsuzdum, o benim çektiğim acıları hafifletiyordu.

— Peki ama rahibeliğe duyduğunuz bu nefret neden ileri geliyor? Bana her şeyi söylemediniz Suzanne?

— Bağışlayın beni efendim.

— Ne! Bu kadar sevimli olduğunuz halde, size bunu kimsenin söylememiş olmasına imkân yok.

— Söylemişlerdi.

— Peki, size bunu söyleyenden rahatsızlık mı duydunuz?

— Hayır.

— Ondan hoşlandınız mı?

— Kesinlikle hayır!

— Ne! Kalbinizde hiçbir duygu uyanmadı mı?

— Hiç.

— Ne! Sakın manastıra karşı duyduğunuz tiksinti, annenizle babanıza duyduğunuz açık veya kapalı bir kinden ileri gelmiş olmasın? Bana söyleyin her şeyi, hoş görürüm.

— Anlatabileceğim bir şey yok sevgili anneciğim.

— Bir kez daha soruyorum. Manastır yaşamına duyduğunuz nefret neden ileri geliyor?

— Bu hayatın kendisinden. Böyle birtakım görevlere, işlere katlanmaktan, dünyadan el etek çekmekten, baskı altında yaşamaktan hoşlanmıyorum; beni başka bir şeye çekiyor gibi geliyor.

— Neye peki?

— Beni bunaltan can sıkıntısı. Canım sıkılıyor.

— Burada mı?

— Evet sevgili annem, bana gösterdiğiniz bütün iyiliklerle birlikte.

— Ya peki kendinizde birtakım istekler, içinizde kımlardanmalar duymuyor musunuz?

— Hiçbir şey duymuyorum.

— Ben de böyle düşünüyorum. Durgun bir karakteriniz var gibi geliyor bana.

— Eh, oldukça.

— Dahası soğuk bile denilebilir.

— Bilmem.

— Toplum yaşamını biliyor musunuz?

— Pek az.

— O halde sizi çeken nesi var bu yaşamın?

— Bu pek belli değil, ama herhalde bir şey olmalı.

— Özgürlüğünüzü kaybetmiş olmanıza mı üzülmüyorsunuz?

— Belki buna ve belki daha birçok şeye.

— Ya bu öteki şeyler ne? Bana kalbinizi açın dostum, evlenmek mi istiyorsunuz?

— Elbette şimdiki yaşamıma yeğlerdim bunu. Şüphe yok.

— Neden yeğlerdiniz?

— Bilmem ki.

— Bilmiyor musunuz? Peki söyleyin bana, bir erkeğin yanında neler duyardınız?

— Hiçbir şey, ince fikirli ve iyi düşünen bir adamsa zevkle dinlerdim onu. Güzel yüzlü ise bunu da fark ederdim.

- Peki, kalbiniz sakın mi dururdu o zaman?
- Şimdiye kadar heyecansızdı.
- Ne! Ateşli gözlerle gözlerinizin içine baktıkları zaman da mı bir şey duymazdınız?
- Kimi zaman sıkılır, önüme bakardım.
- İçinizde hiçbir şey olmaz mıydı?
- Hiç.
- Ya peki duyularınız size hiçbir şey söylemiyor mu?
- Bunların dilinden anlamıyorum.
- Ama bir dili vardır bunların.
- Olabilir.
- Demek anlamıyorsunuz bu dilden?
- Hiç anlamıyorum.
- Ne!.. Siz... Ama bilseniz ne tatlı bir dildir bu. Öğrenmek ister misiniz bu dili?
- Hayır sevgili anneciğim, ne işime yarayacak ki?
- Can sıkıntınızı gidermeye.
- Belki daha çok artırır. Hem sonra, hiç başkasıyla konuşmadan bu duyguların dili neye yarar ki?
- İnsan her zaman, başka biriyle konuşur, öyle kendine söylenmekten daha iyidir, bu da büsbütün keyifsiz bir şey olmamakla birlikte...
- Söylediğinizden bir şey anlamıyorum.
- İstersen daha açık konuşayım yavrucuğum.
- Hayır, sevgili annem hayır. Bir şey bilmiyorum ben. Öğrenmek de istemiyorum. Yalnız, halimden daha çok yakınmama yarayacak şeyleri öğrenmek istiyorum. Hiçbir dileğim yok. Doyuramayacağım hiçbir isteğin peşinden koşmak istemiyorum.
- Peki neden doyuramayacakmışsınız?
- Nasıl doyurabilirim?
- Benim gibi.
- Sizin gibi mi? Ama bu manastırda biri yok ki.
- Ben varım sevgili dostum ve siz varsınız...

— Peki, ama benden size, sizden bana... Ne olabilir?

— Ah! Ne masum şey Tanrım!

— Doğru sevgili anneciğim, çok masumum ve böyle olmamaktansa ölümü yeğlerim.

Son sözlerimde onu darıltacak ne vardı bilmiyorum, ama bunları duyar duymaz yüzü birden değişti; ciddileşti, canı sıkılmış gibi bir hal aldı; önce eliyle dizimi sıkmaktan vazgeçti, sonra da büsbütün çekti; önüne bakıyordu.

Ona, “Sevgili anneciğim, ne yaptım ben? Yoksa ağzımdan sizi kıracak bir şey mi kaçırdım? Bağışlayın beni. Gösterdiğiniz hoşgörüyü güvenerek böyle konuştum; söyleyeceklerimi önceden hesaplamadım, hesaplasam da başka türlü konuşamazdım, hatta belki daha da fena konuşurdum. Konuştuğumuz şeyler bana o kadar yabancı görünüyor ki! Bağışlayın beni...”

Bunları söyleyerek kollarımı boynuna doladım, başımı omuzuna yasladım. O da bana sarıldı ve büyük bir şefkatle kollarının arasında sıktı; bir süre böylece kaldıktan sonra yine tatlı ve sakin bir sesle bana “İyi uyuyabiliyor musunuz Suzanne?” diye sordu.

— Çok iyi, dedim.

— Yatar yatmaz hemen uykunuz geliyor mu?

— Çoğu kez.

— Ya peki, hemen uyumadığınız zamanlar ne düşünürsünüz?

— Geçmiş yaşamımı, geleceğimi, ya dua ederim, ya ağlarım, ne bileyim işte...

— Peki, sabahları erken uyandığınız zamanlar?

— Kalkarım.

— Hemen mi?

— Hemen.

— Hülyaya dalmaktan hoşlanmaz mısınız?

— Hayır.

— Yastığınıza yaslanıp dinlenmekten?

— Hayır.

— Yatağın tatlı sıcaklığının keyfini çıkarmak istemez misiniz?

— Hayır.

— Hiç mi?

Bu kelimeyi söyler söylemez durdu, iyi de etti; çünkü soracağı şey iyi bir şey değildi ve ben yanıt vermekle daha da kötü bir şey yapmış olacaktım, ama hiçbir şey gizlememeye karar verdim. “...Ne kadar güzel olduğunuzu şöyle zevk duyarak hiç fark etmediniz mi?”

— Hayır, sevgili annem. Söylediğiniz kadar güzel miyim, bilmiyorum, hem zaten öyle olsam da insanın güzelliği başkaları içindir, kendisi için değil.

— Ellerinizi bu güzel gerdanda, bu butlarda, bu karında o kadar sıkı, o kadar beyaz ve tatlı olan etlerde gezdirmek isteğini duymadınız mı?

— Yoo! Duymadım böyle bir şey, günahdır böyle şeyler. İçimden böyle bir şey gelseydi, günah çıkarırken bunu nasıl söyleyebilirdim?

Şimdi hatırlamadığım bir şeyler daha konuştuk ki, birileri gelip başrahibeyi konuşma odasına çağırdı. Bu ziyaret onun canını sıktı gibi geldi bana; konuştuğumuz şeyler hiç özlecek şeyler olmamakla birlikte, benimle oturup konuşmayı yeğlediğini anlıyordum. Ama çaresiz birbirimizden ayrıldık.

Manastırdakiler ben gelinceye kadar hiçbir zaman böyle mutlu olmamışlardı. Başrahibenin hercailiği geçmişti, onu düzelttiğimi söylüyorlardı; dahası benim şerefime şenlik günleri adı verilen tatiller verdi; o günlerde her zamankinden daha iyi yemek verilir, ibadetler daha kısa sürer ve aradaki bütün zamanlar da eğlenceye ayrılırdı. Ama bu mutlu günler yakında hem benim için, hem de ötekiler için tarihe karışacaktı.

Aramızda yukarıda anlattığıma benzeyen daha birçok sahneler geçti, ama bunların hepsini anlatmıyorum. İşte şimdi de yukarıdaki sahnenin sonu.

Başrahibeyi bir tasadır aldı; neşesini, tazeliğini, huzurunu kaybetti. Ertesi gece herkes uyuyup el ayak çekildikten sonra yatağından kalktı. Koridorlarda bir süre avare dolaştıktan sonra hücreme geldi. Benim uykum hafiftir, gelenin o olduğuna kaniydim. Kapının önünde durdu; başını herhalde benim kapıma dayamıştı, beni uyandırmak için epey gürültü etti. Hiç ses çıkarmadım. Yakınan, iç çeken bir ses duyuyor gibiydim; önce hafif bir ürperti duydum, sonra *Ave*'yi²⁰ söylemeye karar verdim. Bana yanıt verecek yerde, hafif adımlarla uzaklaştı. Sonra yeniden kapının önüne geldi; yakınmalar ve iniltiler yeniden başladı; tekrar *Ave*'yi söyledim, adımları yine uzaklaştı. Bir şey olmadığına kanaat getirerek uyudum. Ben uyurken biri içeri girmiş, karyolamın yanına oturmuş; yatağımın perdeleri aralanmıştı, içeri girenin elinde tuttuğu mumun ışığı yüzümü aydınlatıyordu. Elinde mum olan kişi de beni uyurken seyrediyordu; en azından gözlerimi açtığım zaman onun halinden böyle anladım; karşımda gördüğüm başrahibeydi. Derhâl yatağımdan kalktım; ürktüğümü gördü; bana “Suzanne, rahat tutun içinizi; benim...” dedi. Başımı tekrar yastığa koydum ve ona “Sevgili annem, ne yapıyorsunuz bu saatte burada? Buraya neden geldiniz? Niçin uyumuyorsunuz?” dedim.

— Uyuyamıyorum, diye yanıt verdi; uzun süre de uyuyamayacağım. Birtakım fena rüyalar alt üst ediyor beni. Daha gözlerimi kapar kapamaz sizin çektiğiniz çileler hayalimde canlanıyor, sizi o canavarların elinde görüyorum; saçlarınız yüzünüze dağılmış, ayaklarınız kan içinde, boynunuzda bir ip, canınıza kıyacaklar sanıyorum. Ürperiyorum, titriyorum, tüm bedenimden soğuk terler akıyor; sizin imdadınıza koşmak istiyorum; feryatlar koparıyorum, uyanıyorum; sonra da uykum geri gelsin diye bekliyorum. İşte bu gece böyle oldu. Sakın Tanrı bu şekilde bana dostumun başına gelen bir felaketi haber vermiş olmasın diye korktum, kapınızın önü-

20 Meryem Ana'ya yakarılan dua. (ç.n.)

ne geldim, kulak verdim; uyuyorsunuz gibi gelmişti bana. Konuştunuz, çekildim; yeniden geldim, yine konuştunuz, yine uzaklaştım. Üçüncü defa geldim, artık uyuduğunuzu düşünerek içeri girdim. Epeydir yanınızdayım, sizi uyandırmaya çekindim. Önce duraksadım, acaba perdelerinizi kapasam mı diye. Sizi uyandırmamak için gidecektim. Ama benim sevgili Suzanne'ımın rahat olup olmadığını görme isteğimi yenemedim. Sizi seyrettim; uyuduğunuz zaman bile size bakmak ne hoş şey!

— Ne kadar iyisiniz sevgili annem!

— Üşüdüm. Yavrum için korkulacak bir şey olmadığını gördükten sonra, artık uyuyabilirim sanırım. Elinizi verin bana.

Uzattım elimi.

— Nabzınız ne kadar yavaş, ne kadar düzenli atıyor.

— Uykum oldukça rahattır.

— Ne kadar mutlusunuz.

— Sevgili annem üşüyeceksiniz böyle.

— Hakkınız var, hoşça kalın. Güzel dostum, hoşça kalın, gidiyorum.

Böyle diyordu ama yerinden kıınıldadığı yoktu, bana bakmaya devam ediyordu; gözlerinden iki damla yaş döküldü. “Sevgili annem,” dedim, “neyiniz var? Ağlıyorsunuz, size çektiklerimi anlattığım için o kadar kızıyorum ki kendime!” O anda hücremin kapısını kapadı, mumu söndürdü ve üstüme atıldı. Bana sarılarak yorganımın üstüne uzandı, yüzünü yüzüme yapıştırdı, gözyaşları yanaklarımı ıslatıyordu, içini çekti, yalvaran ve kesik bir sesle: “Sevgili dostum acıyın bana!” dedi.

— Sevgili anneciğim, neyiniz var? Bir fenalık mı hissediyorsunuz kendinizde? Ne yapmam gerekir?

— Titriyorum, dedi; ürperiyor bütün vücudum. Sanki buz kestim.

— Kalkıp yatağımı size bırakayım ister misiniz?

— Hayır, dedi, kalkmanıza gerek yok. Yorganı azıcık aralayın, size sokulayım, biraz ısınırsam iyileşirim.

— Ama sevgili annem, yasaktır bu, dedim. Bir duyan olursa? Ben bundan çok daha hafif şeyler için cezaya çarptırılan rahibeler gördüm. Sainte-Marie Manastırı'nda bir gece bir rahibe arkadaşının odasına gitmişti. Onun için ne kötü şeyler söylediklerini anlatamam size. Günah çıkardığım rahip bana kaç kere, geceleri koynumda yatmak isteyen olup olmadığını sordu ve kesinlikle böyle bir şeyi kabul etmememi söyledi. Hatta ona beni nasıl sevip okşadığınızı da anlattım. Ben bunları pek masumca buluyorum, ama o hiç böyle düşünmüyor; nasıl oldu da onun öğütlerini unuttum, oysa size bundan söz etmeyi istiyordum.

— Sevgili dostum, dedi, herkes uyuyor, kimse bir şeyin farkında olmaz. Burada başkalarına ödül ya da ceza veren benim. Günah çıkardığınız rahip ne derse desin, iki dosttan birinin kaygıya kapılıp uykusu kaçan, sevgili dostunun bir tehlike içinde olup olmadığını merak ederek, gece vakti kışta kıyamette odasına gelen öteki dostunu yanına almasında bir kötülük görmüyorum ben. Suzanne, hiç anneniz, babanız ya da kız kardeşlerinizden biriyle koyun koyuna yatmadınız mı?

— Hayır, hiçbir zaman.

— Eğer bir fırsat çıksaydı, herhalde aklınızdan bir şey geçirmedi yapardınız bunu değil mi? Eğer kız kardeşiniz bir şeyden korkarak, soğuktan titreye titreye yanınıza gelseydi de yatmak isteseydi geri çevirir miydiniz?

— Çevirmezdim sanırım.

— Ben de sizin sevgili anneniz değil miyim?

— Evet öyle, ama bu yasak.

— Sevgili dostum, bunu başkalarına yasak eden benim, size bunun için izin veren ve sizden bunu isteyen de yine benim. Azıcık ısınayım, kalkıp gideceğim. Verin elinizi bana...

Elimi uzattım. “Bakın nasıl titriyorum, ürperiyorum... Buz kesildi bütün vücudum.” Doğru söylüyordu. “Ah! Sev-

gili annem, dedim, hasta olacaksınız, ama durun biraz, ben şöyle kenara çekileyim; siz yatağın sıcak yerine girersiniz.” Kenara yerleştim, yorganı açtım, girdi, benim yerime yat-tı. Ama öyle berbat bir haldeydi ki, eli ayağı zangır zangır titriyordu. Benimle konuşmak, bana sokulmak istiyor fakat sözcükleri çıkaramıyor, kımıldayamıyordu. Hafif sesle: “Suzanne, dostum, sokulun biraz bana...” dedi. Kollarını uzattı; ona sırtımı döndüm; beni kendisine doğru çekti, sağ koluyla arkamdan, ötekiyle de göğsümden sardı beni ve “Dondum, her tarafım o kadar soğuk ki, hasta ederim diye size dokun-maktan korkuyorum,” dedi.

— Sevgili annem, korkmayın hiç...

Bunun üzerine bir elini göğsüme, ötekini de belime koy-du. Ayaklarını da ayaklarımın altına sokmuştu. Ben de ayaklarımla onun ayaklarını ısıtmak için sıkıyordum. Sev-gili annem de: “Ah! Sevgili dostum, bakın ayaklarım nasıl ısındı. Sizin ayaklarınıza değişiyor da ondan.”

— Ama, dedim, bütün vücudunuzu böyle ısıtmanıza bir engel var mı?

— Hayır. Elbette siz isterseniz...

Yüzümü ona dönmüştüm, geceliğini çıkarmıştı, ben de geceliğimi çıkaracaktım ki kapıya iki kez sertçe vurul-du. Korkuyla kendimi bir anda yatağın bir yanına attım, başrahibe de öte yanına; kulak verince, birinin ayaklarının ucuna basa basa, bitişik hücreye gittiğini duyduk. “Ah!” dedim, “şu bizim Azize Thérèse kardeş. Sizin koridordan geçip odama geldiğinizi görmüş olmalı! Herhalde konu-şuklarımızı da dinlemiştir; neler söyler kim bilir şimdi?” Canlı değil ölüydüm sanki. Başrahibe öfkeli öfkeli: “Evet olur,” dedi, “şüphem yok, ama bu küstahlığının neye mal olacağını görür o...”

— Ah sevgili annem, dedim, ona bir şey yapmayın.

— Allahaismarladık Suzanne, dedi, iyi geceler. Yatın ya-tağınıza, güzelce uyuyun, sabah vaazına gelmeyebilirsiniz,

size izin veriyorum. Şimdi doğru o ahmağın odasına gidiyorum. Elinizi verin bana...

Yatağın bir kenarından elimi ona uzattım; kolumu sıyırdı, içini çekerek parmaklarımın ucundan omuzuma kadar öptü ve kendisini böyle rahatsız eden saygısız vereceği cezayı unutamayacağını söyleyerek odamdan çıktı. Hemen yatağımın kapıdan taraftaki kenarına geçtim, kulak verdim. Başrahibe Azize Thérèse kardeşin odasına girdi. İş büyürse kalkıp aralarına girmeyi düşünüyordum; ama öyle perişan bir haldeydim, kendimi o kadar fena hissediyordum ki, yatağımdan çıkmamayı yeğledim, ama gözüme uyku girmede. Artık bütün manastırdakilerin diline düşecektim, aslında pek basit bir şey olan bu macera, kim bilir ne berbat şekillere sokulacaktı; saçma sapan şeylerle suçlandığım Longchamps'dakinden daha kötü şeyler olacaktı; başrahibe ile işlediğimiz kabahati üstlerimiz duyacak, annemiz işinden atılacak, ikimiz de şiddetle cezalandırılacağız, diye tir tir titriyordum. Bir yandan da başrahibenin Azize Thérèse'in odasından çıkışını duymak için kulak kabartıyordum. Sorunu çözmek epey güç olmalıydı ki bütün geceyi orada geçirdi. O kadar acıyordum ki bu kadına! Tek bir gecelikle, yarı çıplak bir halde, soğuktan ve öfkeden zangır zangır titriyordu.

Sabahleyin bana verdiği izinden faydalanarak yatmayı çok istiyordum, ama yatmasam daha iyi olur diye düşündüm. Çabucak giyindim ve ilk koroda hazır bulundum. Başrahibe de, Azize Thérèse de yoktu ki, çok hoşuma gitti; çünkü birincisi, onun varlığına rahatsızlık duymadan katlanmam zor olacaktı ve ikincisi, ibadette bulunmamasına izin verdiğine göre başrahibe onu bağışlamış demektir, bu da ancak yüreğime su serpecek koşullarda olmuş olabilirdi. Doğru bilmişim; ibadet biter bitmez başrahibe beni çağırttı. Gidip kendisini buldum. Daha yataktaydı, bitkin bir hali vardı. Bana: "Çok rahatsızım, hiç uyuyamadım. Bu Azize Thérèse kaçık, bir daha böyle yaparsa onu bir yere kapatacağım."

— Ah sevgili annem, böyle bir şey yapmayın sakın.

— Bu, onun gidişine bağlı; artık düzeleceğine söz verdi, ben de kabul ettim. Ya peki siz nasılsınız sevgili Suzanne?

— İyiyim sevgili annem.

— Dinlenebildiniz mi bari?

— Çok az.

— Sizin koroda olduğunuzu söylediler; niçin yatağınızdan çıktınız?

— Rahat edemedim, hem düşündüm ki...

— Yoo, çekinilecek bir şey yoktu. Ama benim uyum var, hadi siz de gidip uyuyun, ama isterseniz yanıma uzanın.

— Çok sağ olun sevgili annem. Ama yalnız yatmaya alışığım, başka biriyle yatarsam uyuyamam.

— Haydi gidin öyleyse. Ben yemeğe inmeyeceğim, buraya getirecekler; belki bugün hiç kalkmam. Haber verdiğim birkaç rahibeyle siz de buraya gelirsiniz.

— Azize Thérèse kardeş de var mı aralarında?

— Hayır.

— Üzülmedim buna doğrusu.

— Neden?

— Bilmem, onunla karşılaşmaktan korkar gibiyim.

— Yüreğinizi ferah tutun yavrum; şunu söyleyeyim ki o daha çok korkuyor sizden.

Yanımdan ayrıldım, odama dinlenmeye gittim. Öğleden sonra başrahibenin odasına gittiğimde, en genç ve en güzel rahibelerden oldukça kalabalık bir grup vardı içeride; ötekiler başrahibeyi ziyaret edip çekilmişlerdi. Siz resimden anlayan bir insansınız Sayın Marki, inanın bana, çok güzel bir tabloydu bu. İçinde on, on iki kız bulunan bir atölye düşünün, en küçüğü on beş, en büyükleri de yirmi üçünde olsun; başlarında, kırkına girmiş, ama henüz tazeliğini canlılığını yitirmemiş bir kadın var, yatağında hafif doğrulmuş, kendisine pek yakışan tombul gerdanı, tornadan çıkmış gibi yuvarlak kolları, çukurcuklarla bezenmiş iğ şeklinde parmakları, tatlı

bakışlı, sanki açarsa yorulacakmış gibi hep yarı kapalı duran iri siyah gözleri, gül kırmızısı dudakları, süt gibi beyaz dişleri, çok güzel yanakları var, bütün bu güzellikleri toplayan baş yumuşak bir yastığa gömülmüş, kollarını gevşek gevşek iki yanına salıvermiş, dirseklerinin altında küçücük yastıklar. Ben yatağının kenarına ilişmişim, hiçbir şey yapmadan oturuyorum. Rahibelerden biri, dizlerinin üstünde küçük bir nakış işiyle, bir koltukta oturmuş; başkaları pencerenin önünde dantela örüyor; başka birkaç kız da yerde minderlere oturmuş dikiş dikeyor, çırıkla yün eğiriyor, iş işliyorlar. Kimi sarışın, kimi esmerdi bu kızların, hepsi birbirinden güzel, hiçbirisi bir diğerine benzemiyor; huyları da yüzleri kadar değişik: Bazıları sakin, bazıları şen, içlerinde ciddi, mahzun, melankolik duruşlu olanları var. Dediğim gibi, ben hariç hepsi çalışıyor. Bunların arasında dost olanları kayıtsızlardan, birbirine düşman olanlardan ayırt etmek güç değildi; Dost olanlar yan yana ya da karşı karşıya yerleşmiş, hem çalışıyor, hem konuşuyorlar, arada bir kaçamaktan bakışıyor, ya da bir iğne veya makas almak bahanesiyle birbirlerinin parmaklarını sıkıyorlar. Başrahibe gözlerini kızların üstünde gezdirerek, birine kendisini fazla yorduğu, bir başkasına avareliği yahut mahzun hali için çıkışıyor; yapılan işleri yanına getirtiyor, beğendiğini ya da beğenmediğini söylüyor. Bazısına başındaki örtüyü düzeltmesini söylüyor. “Bu tül fazla öne gelmiş... Bu şal yüzü fazla kapatıyor.. Yanaklarınız yeterince görülmüyor... Bu kıvrımlar fena...” Her birine bir şey söylüyor, ya sitem ediyor, ya hafifçe okşuyordu.

İşte herkes böyle bir şeyle uğraşırken hafifçe kapıya vuruldu. Hemen kalktım, çıkarken başrahibe: “Azize Suzanne, geri gelecek misiniz?” dedi.

— Evet sevgili annem.

— Gelmemelik etmeyin sakın, size önemli bir şey söyleyeceğim.

— Hemen döneceğim.

Gelen řu zavallı Azize Thérèse'di. Hiçbir şey söylemeden durdu, ben de durdum, sonra ona "Sevgili kardeş, beni mi görmek istiyordunuz?" dedim.

— Evet, dedi.

— Ne gibi bir hizmette bulunabilirim size?

— Söyleyeceğim. Sevgili annemizin gözünden düştüm, beni bağışladığını sanıyordum, nedensiz de değildi böyle düşünmem; ama hepiniz odasındasınız ve ben aranızda yokum, üstelik hücremden çıkmamamı emretti.

— İçeri girmek ister miydiniz?

— Evet.

— Size de izin vermesini söylememi ister misiniz?

— Evet.

— Durun da söyleyeyim.

— Sahi mi? Benim için onunla konuşacaksınız demek?

— Elbette, hem niçin konuşmayayım? Söz verdikten sonra.

Gözleri sevinçle parlayarak:

— Ah, dedi, size karşı duyduğu ilgi için bağışlıyorum onu. Öyle hoş yanlarınız var ki. Vücudunuz kadar ruhunuz da güzel.

Ona küçük bir yardımda bulunabileceğim için çok sevinmiştim. İçeri girdim. Yokluğumda başka bir kız, başrahibenin yanına ilişmiş, dirseğini kadının bacaklarının arasına dayayarak elindeki işi gösteriyordu; başrahibe, gözleri hemen hemen kapalı, evet ya da hayır diyordu, ben yanında ayakta durdum ama farkına varmadı. Çok geçmeden dalgınlıktan sıyrıldı; yatağa oturan kız bu sırada yerimi geri verdi, oturdum, yastıkları üzerinde biraz doğrulmuş olan başrahibeye doğru bir şey söylemeden eğildim; ama gözünün içine bir lütuf için yalvarır gibi baktım. "Eee ne var bakalım? Söyleyin, ne istiyorsunuz? İstedığınız şeyi yapmamazlık edebilir miyim ki..."

— Şey, Azize Thérèse kardeş...

— Anladım. Hiç hoşnut değilim ondan. Ama mademki Azize Suzanne araya giriyor bağışlıyorum onu, söyleyin gelsin.

Koştum. Zavallı küçük kardeş kapıda bekliyordu; içeri girebileceğini söyledim, titreye titreye girdi. Hep önüne bakıyordu; daha ilk adımında, bir patrona iştirilmiş ipekli kumaş parçasını elinden düşürdü. Eğilip aldım, kızı kolundan tutarak başrahibeye götürdüm. Diz çöktü, derin derin içini çekerek başrahibenin elini tuttu, öptü; sonra benim elimle onunkini birleştirdi ve ikisini birden öptü. Başrahibe işaretle ayağa kalkıp bir yere yerleşmesini söyledi; o da söyleneni yaptı. Kahvaltı getirdiler. Başrahibe yatağından kalktı. Bizimle oturmadı, masanın çevresinde gezinmeye başladı, geçerken kâh birimizin başını okşuyor, kâh alnından öpüyordu ya da kızlardan birisinin yakasını aralıyor, elini boynuna koyarak bir süre duruyordu; sonra bir başkasına geçerek elini yanaklarında gezdiriyor, ağzını okşuyor, kendisine ikram edilen şeyleri dudaklarının ucuyla tadarak kızlara dağıtıyordu. Bir süre böylece dolaştıktan sonra karşımda durdu, sevgi ve şefkat dolu gözlerle süzdü beni; bu sırada ötekiler, özellikle de Azize Thérèse kardeş, sanki onu kızdırmaktan ya da dikkatini dağıtmaktan korkar gibi, önlerine bakıyorlardı. Kahvaltı bitince klavsene oturdum, usul bilmeyen ama güzel ve doğru sesle söyleyen iki rahibeye eşlik ettim; şarkı söyledim. Başrahibe klavsenin yanına bir kanepeye oturmuştu. Beni dinlemekten, seyretmekten büyük bir zevk duyduğu belliydi; öteki kızlar, ya iş işleyerek ya da hiçbir şey yapmadan konseri dinlediler. Böylece çok tatlı bir akşam geçirdik.

Konser bitince hepsi çekilip gittiler; ben de ötekilerle birlikte odadan çıkacağım sırada başrahibe “Saat kaç?” diye sordu.

— Altıya geliyor.

— Sırdaş rahibelerimizden²¹ birkaçı neredeyse gelir şimdi. Longchamps’dan çıkışınız hakkında bana söylediklerinizi düşündüm; onlara düşündüklerimi söyledim, onayladılar ve size bir öneride bulunmaya karar verdik. Başarı elde ede-

21 Başrahibelik kurulundaki rahibelere verilen ad. (ç.n.)

cek gibiyiz de. Eğer bu işi yapabilirsek, hem manastıra ufak yardım, hem de size bir gelir sağlamış olacağız...

Saat altıda sırdaşlar geldiler; bu din kuramlarında ruhani meclisler pek köhne şeylerdir. Ben kalktım, gelen rahibeler oturdu. Başrahibe bana “Azize Suzanne kardeş,” dedi, “burada size verilen ödeneği, Bay Manouri’nin iyiliğine borçlu olduğunuzu söylemiştiniz değil mi?”

— Evet sevgili annem.

— Öyleyse yanılmıyorum; Longchamp’a girerken verdiğiniz ödenek oradaki kardeşlerde kaldı, değil mi?

— Evet sevgili annem.

— Bu haksızlık. Buradaki rahibelere işi açtım, onlar da benim gibi, Longchamps’dakilere dava açabileceğimizi söylediler. Ya bu ödenek size manastırımız yararına geri verilir ya da bizim manastırın hesabına irat kaydolunur, gelirinden de siz faydalanırsınız. Bay Manouri’nin sizin akıbetinizle ilgilenerek size sağladığı ile Longchamp’daki kardeşlerin size borçlu oldukları arasında hiçbir bağ yok; Bay Manouri bundan oradakiler faydalansın diye uğraşmamıştır.

— Ben de böyle düşünüyorum; ama bundan emin olmak için en kısa yol durumu Bay Manouri’ye yazmaktır.

— Şüphesiz ama istediğimiz yanıtı alacağımızı varsayarak size şu önerilerde bulunacağız: Sizin namınıza Longchamps Manastırı’na dava açacağız, masrafları bizim manastır üstlenecek ki fazla bir şey tutmaz, zira Bay Manouri’nin bu işi üstlenmemesi için neden yok; eğer davayı kazanırsak, manastırımız sizinle ya bütün ödeneği ya da gelirini yarı yarıya paylaşır. Ne düşünüyorsunuz sevgili kardeş? Daldınız.

— Şunu düşünüyorum: Longchamps’daki bu kardeşler bana çok kötülük ettiler ve şimdi kendilerinden öç almak istediğimi sanmaları bana çok üzüntü verecek.

— Öç almak diye bir şey yok ortada, hakkınız olan şeyi istiyorsunuz.

— Bir kere daha olay çıkarmak istemiyorum.

— Eğer bundan çekiniyorsanız, değmez; çünkü adınız hemen hemen hiç geçmeyecek. Sonra bizim manastır fakirdir, Longchamps'daki ise zengin; bize iyilik etmiş olacaksınız, hiç olmazsa yaşadığınız sürece. Sizi korumakta hiçbir surette çıkar aramıyoruz. Burada herkes sizi o kadar çok seviyor ki...

Öteki rahibeler de bir ağızdan onayladılar: "Kim sevmez ki onu? O mükemmel."

Başrahibe sözünü sürdürerek:

— Ben her an ölebilirim, başka bir başrahibe sizin için benim hissettiklerimi hissetmeyebilir. Ah! Elbette hissedemez. İnsanın, bir kenarda kendi ihtiyacını gidermek, başkalarına da yardım edebilmek için üç beş kuruşu bulunmalıdır.

— Sevgili annelerim, dedim, bu söylediklerinize kayıtsız kalamam, çünkü siz bunları iyilikle öneriyorsunuz bana; daha çok büyük başka kaygılarım da var, ama sizin için hepsini feda etmeye hazırım; sizden istediğim biricik lütuf bu işe benimle birlikte Bay Manouri'ye danışmadan başlamamanızdır.

— Çok yerinde bir öneri, isterseniz ona siz yazın.

— Nasıl isterseniz sevgili annem.

— Ona yazın bu meseleyi; böyle işlerin üstünde iki kez durmaktan hoşlanmam, hemen yazıverin.

Kalem, kâğıt verdiler. Ben de Bay Manouri'ye mümkün olduğu kadar çabuk Arpajon'a gelmesini rica ettim, oldukça önemli bir iş için kendisinin yardımına ve öğütlerine muhtaç olduğumu yazdım. Toplantı halindeki rahibeler kurulu bu mektubu uygun buldu, bunun üzerine hemen gönderdim.

Bay Manouri birkaç gün sonra geldi. Başrahibe ona meseleyi anlattı, avukatım onun düşüncesini derhâl kabul etti, benim kılı kırk yarmamı gülünç buldular; hemen ertesi gün Longchamps'daki rahibelere dava açılmasına karar verildi. Açıldı da ve işte yine, hiç istemediğim halde, adım yine la-yihalarda, zabıtlarda, duruşmalarda filan geçmeye başladı.

Bununla kalsa iyi, karşı tarafın yargıçlarda şüphe, halkta da nefret uyandıracak yalanlarıyla birlikte bir sürü ayrıntı, varsayım filan da sıralanıyordu. Size şunu sormak istiyorum Sayın Marki, avukatlar insana istedikleri gibi iftira edebilirler mi? Adalet onlara karşı işlemez mi? Bu işin bana vereceği bütün acıları evvelden görebilseydim, sizi temin ederim ki başlanmasına razı olmazdım. Benimle ilgili uyduruk belgelerin suretlerini bizim manastırdaki bazı rahibelere de göndermekten geri kalmadılar. Bu kızlar sık sık gelip gerçekte zerrece ilgisi olmayan korkunç olaylar hakkında benden açıklama istiyorlardı. Bilmediğimi söyleyince de suçlu olduğuma inanıyorlardı, çünkü ne bir şeyi açıklayabiliyor, ne de itirafta bulunuyordum, hepsini inkâr ediyordum; gülüyor, üstü kapalı ağır şeyler söylüyor, masum olduğuma inanmadıklarını omuz silkerek anlatıyorlardı. Perişan bir haldeydim, durmadan ağlıyordum.

Geldi mi üst üste gelir. Günah çıkarma zamanı da gelmişti. Başrahibenin ilk sevip okşamalarını itiraf etmiştim; rahip bunlara kendimi bırakmamı kesin olarak yasak etmişti; ama insanın bağlı olduğu birisine çok zevk veren, kendisinin de bir kötülük görmediği şeyi yapmamasına olanak var mı?

Anılarımin bundan sonraki bölümünde büyük bir yer tutacak olan bu rahibi size tanıtmamın sırası geldi sanırım.

Cordelier tarikatından²² olan bu rahibin adı Peder Lemoine'di; yaşı kırk beşten fazla değil. Ömrümde bu kadar güzel yüzlü erkek az görmüşümdür: Tatlı, sakın, açık kalpli, güler yüzlü, düşünmediği zaman sevimli bir yüz; ama düşündüğü zaman alnı kırışır, kaşları çatılır, önüne bakar, asık suratlı bir adam oluverir. Mihraptaki Peder Lemoine ile konuşma odasındaki Peder Lemoine birbirinden çok farklıydı, böyle başka birini tanımıyorum. Zaten din adamları hep böyledirler ya. Ben bile, kiliseye giderken birdenbire durup, tülümü, başımın sargısını düzeltir, yüzüme, gözlerime,

22 Assisili San Francesco tarikatından Katolik din adamı. (ç.n.)

ağzıma, ellerime, gidişime, yürüyüşüme çekidüzen veririm, konuşacağım adama göre az veya çok devam eden alçak gönüllü bir hal alırım. Peder Lemoine, iriyarı, sağlam yapılı, şen, kendini unuttuğu zaman çok sevimli bir insandır; çok güzel konuşur; bulunduğu manastırda büyük bir din bilgini, toplum yaşamında da büyük bir vaiz olarak tanınır; onu dinleyenler sözlerinden büyük bir zevk alırlar; mesleğindekiilerin çoğunun bilmediklerini bilir; güzel seslidir; müzikten anlar, birkaç dil bilir, derin bir tarih bilgisi vardır; Sorbonne'dan doktorluk almıştır; genç yaşında mesleğinin en onurlu noktasına ulaşmıştır; entrika nedir bilmez, hırslı değildir; meslektaşları da çok severler kendisini. Başladığı bazı etütlere sükûnet içinde devam edebilmek için Etampes Manastırı'nın başrahipliğini istemişti, kabul edildi. Bir rahibeler manastırının günah çıkarma rahibini seçmesi büyük bir meseledir; önemli ve isim yapmış bir adam tarafından yönetilmesi gerekir: Zaten manastırdakiler de onu aralarına almak amacıyla ellerinden geleni yapmışlardı, ummadıkları halde başardılar da.

Önemli yortulardan önceki günlerde onu manastırın arabasıyla getiriyorlardı. Yolunu gözlerken manastırdaki kaynaşma görülecek şeydi; o ne sevinç, ne hazırlık! Bütün rahibeler kendilerini ona beğendirmek için ne yapacaklarını bilemiyor, onu ellerinden geldiği kadar çok konuşutmak için planlar kuruyorlardı.

Pentecôte²³ Yortusu'ndan bir gün önceydi; onu bekliyorduk. Ben huzursuzdum; başrahibe bu halimi fark etti, bana nedenini sordu. Beni neyin kaygılandırıldığını gizlemedim. Gizlemek için elinden geleni yapsa da, benden daha çok kaygılandı. Peder Lemoine'in gülünç bir adam olduğunu söyledi, benim korkumla alay etti, onun ve benim duygu-

23 Paskalyadan altı gün sonra kutlanan yortu. O gün Kutsal Ruh'un havari-lerin üzerine indiği, dolayısıyla Hristiyanlığın vazifelerinin başladığı, kilisenin doğduğu kabul edilir. (ç.n.)

larımızın temiz olup olmadığını adamın bizim kendi vicdanımızla bildiğimizden daha iyi bilip bilemeyeceğini ve kendi vicdanında kendimde bir günah bulup bulmadığımı bana sordu. “Hayır,” dedim. “Pekâlâ,” dedi, “öyleyse ben sizin üstünüzüm, bana boyun eğmeye mecbursunuz ve ona bu budalaca şeylerden hiç bahsetmemenizi emrediyorum; söyleyecekleriniz böyle ıvır zıvırdan ibaretse, gidip ona günah çıkarmanıza gerek yok.”

Bu sırada Peder Lemoine geldi, ben günah çıkarmaya hazırlanırken elini çabuk tutanlar sıramı kapmışlardı. Benim sıram yaklaşmıştı ki başrahibe yanıma geldi, beni bir köşeye çekerek: “Azize Suzanne, bana söyledikleriniz üzerine düşündüm. Günah çıkarmanızı istemiyorum, hücrenize dönün,” dedi.

— Peki ama neden sevgili annem, dedim, yarın büyük bir gün, genel vaftiz günü. Kutsal Masa’ya²⁴ yaklaşmayan bir ben kalırsam herkes ne der?

— Önemi yok, ne derlerse desinler, gitmeyeceksiniz günah çıkarmaya.

— Aziz, sevgili anneciğim, beni sahiden seviyorsanız, yapmayın bu işkenceyi bana, bu lütfu diliyorum sizden.

— Hayır, hayır olmaz, şu adamla başıma bir iş açacaksınız. Böyle bir şey istemiyorum.

— Hayır sevgili annem, böyle şey yapmam.

— O halde söz verin bana... Buna hiç gerek yok, gerekliyse gelir yarın sabah odamda suçunuzu söylersiniz. Benim bağışlayamayacağım hiçbir kabahat işlemediniz siz, sonra gider ötekilerle birlikte komünyon ayinlerine katılırsınız. Haydi gidin şimdi.

Bunun üzerine kederli, huzursuz, hülyalara dalmış, ne yapacağını bilmez halde hücreme çekildim. Başrahibeyi dinlemeyip P. Lemoine’a mı gitsem, yoksa ona günah çıkarmaya mı razı olsam, öteki rahibelerle birlikte ibadete mi

24 Mihrabın üst bölümü. (ç.n.)

katılsam, yoksa ne derlerse desinler kiliseye hiç mi gitmesem? Bunları düşünürken başrahibe odama geldi. O günah çıkarmaktan dönüyormuş, Peder Lemoine benim neden hiç görünmediğimi, hasta mı olduğumu sormuş; o ne yanıt vermiş bilmiyorum, ama sonuçta beni günah çıkarma odasında bekliyormuş. Başrahibe: “Haydi gidin bakalım; mademki böyle gerekiyormuş. Ama ağzınızı sıkı tutacağınıza söz verin bana,” dedi. Kararsız kaldım, o diretti: “Ne deli şeysin! Yapmakta kötülük olmayan şeyi söylememekte ne kötülük olur sanıyorsun ki?”

— Peki söylemekte ne kötülük var o halde?

— Kötülük yok, ama uygunsuzluk var; bu adamın bunları büyütmeceği nereden belli? Haydi, söz verin bana.

Hâlâ duraksıyordum, ama sonunda bir şey sormazsa söylemeyeceğime söz verdim.

Günah çıkarma odasında günahımı çıkardım ve sustum, ama P. Lemoine beni sorguya çekti ve hiçbir şeyi gizlemedim. Şimdi bile ne anlama geldiğini anlamadığım binbir acayip سوال sordu. Bana hoşgörölü davrandı ama başrahibe hakkında çok ağır bir dil kullandı, onun için “hayâsız, yırtık, kötü rahibe, düşkün kadın, fesat ruhlu yaratık” gibi şeyler söyledi ve onunla asla baş başa kalmamamı, en ufak bir okşamasına bile izin vermememi emretti, yoksa çok büyük bir günah işlemiş olacağımı söyledi. “Ama peder,” dedim, “o benim başrahibem, istediği gibi odama girebilir, odasına çağırabilir beni.”

— Biliyorum, biliyorum ve buna fena halde canım sıkılıyor. Sevgili yavrum, sizi şimdiye kadar koruyan Tanrı'ya şükürler olsun! O hayâsız başrahibenize suç ortağı olmaktan çekindiğim ve kendime rağmen, ağzımdan çıkacak zehirli bir nefesle tazeliği bu yaşa kadar ancak Tanrı'nın lütfuyla korunmuş nazik bir çiçeği soldurmaktan korktuğum için, sizinle daha da açık konuşmaya kalkmadan size emrediyorum: On-
dan uzak durun, tekrar sevip okşamaya kalkarsa bütün gü-

cünüzle karşı koyun, odasına asla yalnız girmeyin, odanızın kapısını özellikle geceleri kapayın, eğer istemediğiniz halde odanıza girerse yatağınızdan kalkıp koridora çıkın, başkalarını çağırın, hatta gerekirse yalınayak aşağı inip mihrapların önüne kadar gidin, bütün manastırın haykırımlarınızla çınlatın ve Şeytan peşinize düşmüş olsa, ondan kaçmak için Tanrı sevgisi, günah korkusu, mesleğinizin kutsallığı size neyi esinliyorsa onu yapın! Evet yavrum, bu kadını ancak Şeytan'a benzetebilirim; o günah uçurumuna yuvarlanmış, sizi de sürüklemek istiyor. Ve eğer sizin temizliğiniz onu korkutmuş ve durdurmuş olmasaydı, çoktan siz de yuvarlanmış olacaktınız.

Sonra başını gökyüzüne kaldırarak: “Tanrım!” diye haykırdı, “bu çocuğu sen koru!” Bana dönerek: “Şimdi benimle birlikte tekrar edin: *Satana, vade retro, apage, satana.*²⁵ Eğer bu kötü kadın sizi sorguya çekerse ona her şeyi söyleyin, size söylediklerimi ona aynen söyleyin; dünyaya hiç gelmeseydin daha iyi olurdu deyin ya da korkunç bir ölümle cehennemin dibini boyla,” deyin.

— Ama peder, dedim, daha demin onu dinlediniz.

Yanıt vermedi ama derin derin içini çekerek, büyük bir ıstırap içindeki bir insan gibi kollarını itiraf hücresinin duvarına uzattı, başını dayadı; bir süre böyle kaldı. Kafam durmuştu sanki, hiçbir şey düşünemiyordum, dizlerim titriyordu, anlatılmaz bir perişanlık içindeydim; tıpkı uçurumlarla çevrili bir yolda, gecenin zifirî karanlığında yürürken, yer altından “Artık işin bitti!” diye sesler duyan bir yolcu gibiydim. Peder Lemoine, beni sakın ama duygulanmış bir halde süzerek, “Sağlığınız yerinde mi?” diye sordu.

— Evet peder.

— Bir gece uyumazsanız rahatsız olur musunuz?

— Hayır peder.

— Peki öyleyse, bu gece gözünüzü kırpmayacaksınız. Akşam kahvaltınızı yapar yapmaz kiliseye gidin, mihrabın

25 “Şeytan, geri git, uzak dur benden.” (ç.n.)

önünde secdeye varın, bütün geceyi orada dua ederek geçirin; nasıl bir tehlike atlattığınızı bilmiyorsunuz, sizi koruduğu için Tanrı'ya şükretmelisiniz, yarın da bütün öteki rahibelerle birlikte Kutsal Masa'ya yaklaşırsınız. Size yalnız bu cezayı veriyorum: Başrahibenizden uzak duracak ve onun zehirli okşayışlarını reddeceksiniz. Haydi gidin, ben de dua edeceğim sizin için. Bana ne kadar kaygı verdiğinizi bilemezsiniz. Size verdiğim öğüdün ne sonuçlar doğuracağını kestirebiliyorum, ama hem size hem de kendime karşı ödevimdir bu. Her şeye egemen olan Tanrı'dır ve bizim tek bir yasamız vardır.

Bana söylediklerini şimdi yarım yamalak anımsıyorum bayım. Şimdi size az önce aktardığım sözleriyle, bu sözleri işittiğim zaman bende bıraktıkları etkiyi karşılaştırıyorum da, aradaki farka şaşıyorum, ama bu anımsadıklarımın kopuk ve bağlantısız olmasından, o zaman önemini anlamadığım için belleğimde yer etmeyen birçok şeyin eksik olmasından ve bazı konularda neden esip gürlediğini hâlâ anlamıyor olmamdan ileri geliyor. Örneğin şu klavsen sahnesinde tuhaf bulduğu şey neydi? Müziğin güçlü etkisinde kalan insanlar yok mudur? Dahası bazı nağmelerin, bazı ton değişimlerinin beni de etkilediğini, yüzümün değiştiğini söyleyenler olmuştur; böyle anlarda kendimden geçerim, ama bundan dolayı masumiyetimi yitireceğimi sanmıyorum. Neden başrahibem için de öyle olmasın? Bütün' çılgınlıklarına ve acayıplıklarına karşın çok duygulu bir kadın. Biraz dokunaklı bir hikâye anlatsalar, gözlerinden yaşlar boşanır; ona hikâyemi anlatırken üzüntüsünden acınacak bir hale gelmişti. Peder Lemoine onun bu kadar duygulu oluşunu neden suç sayıyordu acaba? Sonra onun için dilediği cehennemli gece sahnesi... Bu adamın fazla katı olduğu kesin.

Ama ne olursa olsun, benden istediği ve ne gibi sonuçlar doğuracağını az çok kestirdiği şeyleri harfi harfine yaptım. Günah çıkarma hücrelerinden çıkar çıkmaz kiliseye gidip mihrapta diz çöktüm; korkudan zihnim alt üst olmuştu, ak-

şam yemeğine kadar orada kaldım. Başrahibe beni ortalıkta göremeyince merak ederek çağırılmış, duada olduğumu söylemişler. Birkaç kere koronun kapısında göründü, ama ben onu görmemiş gibi yaptım. Yemek çanı çaldı, yemekhaneye gittim. Çabucak yemeğimi yedim, yemek sona erince hemen kiliseye döndüm. Akşam dinlencesine çıkmadım; çekilip yatma saatinde de yukarı çıkmadım. Başrahibenin bunlardan haberi vardı. Gece epey ilerlemiş, manastırda el ayak çekilmişti ki, başrahibe yanıma geldi. Şimdi onu karşımda Peder Lemoine'in anlattığı gibi görüyordum, titremeye kapıldım, ona bakmaya cesaret edemiyordum, bakarsam Peder Lemoine'in anlattığı iğrenç ve alevlerle kavrulan bir yüz görecektim gibi geldi. İçimden "*Satana, vade retro, apage, satana*" diyor, "Tanrım koru beni, uzaklaştır bu Şeytan'ı benden," diye dua ediyordum.

Başrahibe diz çöktü, bir süre dua ettikten sonra bana: "Azize Suzanne, ne yapıyorsunuz burada?" diye sordu.

— Görüyorsunuz efendim.

— Saat kaç biliyor musunuz?

— Evet efendim.

— Neden içeri girme saatinde hücrenize çekilmediniz?

— Yarınki büyük kutlama törenine hazırlanıyorum.

— Amacınız geceyi burada geçirmek mi?

— Evet efendim.

— Kimden izin aldınız bunun için?

— Peder Lemoine emretti.

— Peder Lemoine manastırın düzenine aykırı olarak hiçbir şey emredemez; şimdi ben size hemen hücrenize gitmenizi emrediyorum.

— Bana bunu ceza olarak verdi efendim.

— Bu cezayı başka türlü yerine getirirsiniz.

— Bu benim keyfime bırakılmış bir şey değil ki.

— Haydi yavrum, gelin; kilise serin, üşütürsünüz kendinizi, hücrenizde dua edersiniz.

Bunları söyleyerek elimden tutmak istedi. Hızla uzaklaştım.

— Benden mi kaçıyorsunuz?

— Evet efendim, sizden kaçıyorum.

İçinde bulunduğum yerin kutsallığına, Tanrı'nın yardımına, yüreğimin temizliğine güvenerek yüzüne bakma cesaretini gösterdim, ama gözlerim gözlerine ilişir ilişmez ağızımdan bir feryat koptu, çılgın gibi: “Çekil Şeytan, uzaklaş benden!” diye haykırarak koşmaya başladım. Arkamdan gelmedi, olduğu yerde durarak, yavaşça kollarını bana doğru uzattı ve son derece tatlı, dokunaklı bir sesle: “Neyiniz var kuzum? Bu korkunuz nereden geliyor? Sakin olun; ben Şeytan filan değilim; başrahibeniz ve dostunuzum,” dedi. Durdum, başımı tekrar ona doğru çevirdim, kuruntu ile kafamda canlanan hayaletten korktuğumu anladım; kadın kilisenin içindeki büyük lambanın tam altında duruyordu ve yalnızca yüzüyle parmaklarının ucu aydınlıktaydı, bu yüzden vücudunun öteki kısımları karanlıkta kalarak acayip bir görünüm oluşturmuştu. Biraz aklımı başıma toplayınca rahleme attım kendimi; başrahibe de gelip yanımdaki rahleye oturacağı sırada kalktım, bir başka rahleye geçtim; o da peşimden geldi. Böylece rahleden rahleye atladım, o da peşimden geldi. Böylece sonuncu rahleye varınca aramızda boş bir rahle bırakması için yalvardım. “Peki, öyle olsun,” dedi. İkimiz de oturduk, aramızda boş bir rahle vardı. Başrahibe “Söyler misiniz Azize Suzanne,” dedi, “beni görünce niçin dehşete kapıldınız?”

— Sevgili annem, kendiliğimden yapmadım, Peder Lemoine söyledi böyle yapmamı. Benim hiçbir kötülük görmediğim, bu bana gösterdiğiniz şefkati, beni sevip okşama-larınızı peder çok çirkin bir biçimde resmetti bana. Sizden kaçmamı, odanıza yalnız girmememi, hücreme girerseniz kendimi dışarı atmamı emretti; sizin Şeytan olduğunuzu ve daha bir sürü şey söyledi.

— Demek ki her şeyi anlattınız.

— Hayır sevgili annem, ama sorduklarına yanıt vermezlik edemedim.

— Demek gözünüzde korkunç bir insan oldum artık?

— Hayır sevgili annem, sizi sevmemek, iyiliklerinizi unutmak, bana karşı hep böyle olmanızı dilememek elimde değil, ama ona da boyun eğmek zorundayım.

— Demek artık beni görmeye gelmeyeceksiniz?

— Evet sevgili annem.

— Odanıza da almayacak mısınız beni?

— Evet sevgili annem.

— Sizi okşamak istersem beni itecek misiniz?

— Çok zor olacak benim için bu, zira böyle yaratılmışım, okşanmayı seviyorum; ama ona söz verdim, mihrabın önünde ant içtim. Onun bunu nasıl ifade ettiğini size anlatabilsem keşke. Çok sofu, aydın bir adam o; eğer bir tehlike olmasaydı böyle söylemek ona ne kazandıracaktı ki? Bir rahibenin kalbini başrahibesinden ayırmakla eline ne geçecek ki? Ama çok masum olduğuna inandığımız şeylerde, sizde hayli ilerlemiş, bende de başlamak üzere bulunan bir fenalığın tohumunu sezmiş olmalı. Zaman zaman hissettiğim şeyleri yeniden düşündüğümde... Neden yanınızdan ayrıldığım zamanlar öyle çarpıntılıydım, hülyalara dalıyordum? Neden hiç bilmediğim bir can sıkıntısına kapılıyordum? Gündüzleri uyumak âdetim değilken neden uyku bastırıyordu? Sizdeki hastalığın bana da geçtiğini düşündüm, bunu sizden gizlemeyeceğim. Ama Peder Lemoine buna büsbütün başka anlamlar verdi.

— Ne gibi?

— Bu hareketleri suç sayıyor o, sizin felakete yuvarlandığınızı, benim de aynı yolu tutmak üzere olduğumu söyledi. Kim bilir?

— Haydi oradan. Sizin o Peder Lemoine'iniz hayal görmüş. Bana ilk kez haksızca hücum etmiyor. Birine içten bir sevgi ile bağlandığımı hissetmesin, hemen onun fikrini çelmeye, benden soğutmaya çalışır; şu zavallı Azize Thérèse'i

delirtmesine ramak kaldı. Ama bu iş canımı sıkıma başla-
dı, başımdan atacağım bu adamı; zaten buradan fersah fer-
sah uzakta oturuyor, onu buraya getirtmek bir mesele; ihti-
yacımız olduğunda burada değil. Ama bunları başka zaman
konuşuruz. Yukarıya çıkmayacak mısınız?

— Hayır sevgili annem, yalvarırım size, bu gece burada
bırakın beni; bu ödevi yerine getirmezsem yarınki ayinlere
katılamam. Ya siz sevgili annem, ayinde bulunacak mısınız?

— Elbette.

— Ama Peder Lemoine bir şey söylemedi mi?

— Hayır.

— Nasıl olur?

— Söyleyecek durum olmadı da ondan. İnsan günah çı-
karmaya ancak kendinde günah görürse gider ve ben Azize
Suzanne kadar tatlı bir yavruyu sevmekte hiçbir fenalık gör-
müyorum. Eğer bir kabahat varsa, o da manastırdakilerin
hepsine aynı derecede beslemem gereken bir duyguyu yalnız
onun için beslemem olurdu, ama bu da benim elimde değil;
meziyeti görmek ve yeğlemekten kendimi alıkoyamam. Bu-
nun için Tanrı beni bağışlasın. Nasıl oluyor da şu sizin Peder
Lemoine, sizi böyle haklı olarak kayırdığım için lanetlenmiş
bir yaratık olduğum sonucunu çıkarabiliyor, anlamıyorum.
Herkesi elimden geldiği kadar mutlu etmeye çalışıyorum;
ama ötekilerden daha değerli ve daha sevimli oldukları için,
daha çok değer verdiklerim ve sevdiklerim var. İşte sizinle
birlikte işlediğim bütün suç bu; yoksa sizin gözünüzde de mi
suçluyum Azize Suzanne?

— Hayır sevgili annem.

— Haydi yavrucuğum, birer kısa dua okuyup gidelim.

Bu geceyi orada geçirmeme izin vermesi için başrahibeye
bir kez daha yalvardım; bir daha böyle bir şey olmaması
şartıyla razı oldu ve çekildi.

Başrahibenin bana söylediklerini düşündüm. Tanrı'ya
beni aydınlatması için yalvardım. Düşündüm ve her şeyi iyi-

ce göz önünde bulundurarak şu sonuca vardım: İki insan cinsiyetleri aynı bile olsa, dostluklarını birbirlerine gösterişlerinde çirkin haller bulunabilir; Peder Lemoine sert bir adam olduğu için işi çok büyütmüş olabilirdi, ama başrahibenin aşırı yakınlıklarından çekinmem için verdiği öğütler yerindeydi ve ben de kendime söz verdim, bunları tutacaktım.

Sabahleyin, rahibeler koroya geldiklerine beni yerimde buldular. Önlerinde başrahibeyle birlikte hepsini Kut-sal Masa'ya yaklaşırken gördüğümde onun suçsuzluğuna tamamen kani oldum, ama verdiğim karardan caymadım. Zaten onun bana hissettiklerini hissetmekten uzaktım. Onu ilk rahibemle karşılaştırmaktan kendimi alamıyordum; ne büyük fark vardı aralarında! Bunda, ne ondaki dindarlık, ne ondaki ağırlık, ne ondaki asalet, ne ondaki ateşlilik, ne ondaki ince fikirlilik, ne de ondaki düzen anlayışı vardı.

Birkaç günlük zaman aralığında iki önemli olay oldu: Biri Longchamp'daki rahibelere karşı açtığım davayı kazanışını ve Sainte-Eutrope Manastırı'nın onlara bıraktığım ödenekle orantılı bir aylık ödemeye mahkûm olması; diğeri de Peder Lemoine'in gönderilmesi. Bu son haberi bana başrahibe bizzat verdi.

Odasına yine yanımda biri olmadan gitmiyordum, o da bana yalnız gelmiyordu; her zaman peşimdeydi, ama ben hep uzak durmaya çalışıyordum; bunu fark edince sitemlere başladı. Bu kadının ruhunda neler olup bitiyordu bilmem, ama her neyse olağanüstü bir şeyler olduğu kesindi. Geceleri koridorlarda özellikle benim hücremin önünde dolaşıyordu; gidip gelip kapımın önünde durduğunu, yakındığını, ah çektiğini duyuyordum. Titriyor ve yatağımın içine gömülüyordum. Gündüzleri gezinirken ya da çalışma odasında, dinlen-ce yerinde, benim onu göremeyeceğim bir yerden saatlerce beni seyrediyordu. Tüm hareketlerimi gözlüyordu: Aşağıya insem onu merdivenin alt basamağında buluyordum; yukarı çıkınca merdiven başında beni beklerken buluyordum.

Bir gün yolumu kesti; hiçbir şey söylemeden baktı, baktı... Gözlerinden sel gibi yaşlar boşandı, sonra birden kendini yere attı ve dizimi ellerinin arasına alıp sıkarak: “Acımasız kız! Canımı iste vereyim, ama ne olur kaçma benden, sensiz yaşayamam!” diye inledi. Hâline acıdım, gözlerinin ferisi sönmüştü; zayıflamış, yüzü de solmuştu. Ayaklarıma kapanan, başını dizlerime dayayan bu kadın benim başrahibemdi. Ona ellerimi uzattım, coşkuyla sarıldı, öptü, sonra yine gözlerimin içine baktı. Onu yerden kaldırdım. Sallanıyordu, güçlkle yürüyebiliyordu. Hücre sine götürdüm. Kapıyı açınca elimden tuttu, beni de içeri sokmak için hafifçe çekti ama bana bakmıyor ve bir şey söylemiyordu. “Hayır sevgili annem,” dedim, “girmemeye söz vermiştim. Böylesi ikimiz için de daha hayırlı. Gönlünüzde bana gereğinden çok yer vermişsiniz. Böyle bir şey size Tanrı sevgisini unutturur. Bütün gönlünüzle ona bağlanmalısınız.”

— Bunun için beni suçlamak size mi kalmış?

Konuşurken bir yandan da elimi elinden kurtarmaya çalışıyordum. “Gelmek istemiyor musunuz?” dedi.

— Hayır sevgili annem, hayır.

— İstemiyorsunuz demek? Azize Suzanne, bunun nasıl sonuçlanacağını bilmiyorsunuz. Hayır, bilmiyorsunuz; öldüreceksiniz beni...

Bu son sözcükler kadının umduğundan büsbütün başka bir etki yaptı üstümde; elimi şiddetle çekerek kaçtım. Başını çevirdi, birkaç adım gidinceye kadar arkamdan baktı, sonra kapısı açık duran hücre sine girdi, keskin feryatlarla haykırmaya başladı. Haykırıışları ta yüreğime saplanıyordu; bir an yanına dönsem mi diye düşündüm; merhamet benim doğamda var, onu o halde bıraktığım için içim sızladı, ama anlayamadığım bir tiksinti beni ondan uzaklaştırdı. Odama kapandım, huzursuzdum. Neyle oyalansam bilemedim; dalgın ve darmadağın kafayla odamda aşağı yukarı gidip geldim; dışarı çıktım, içeri girdim; sonunda gidip komşum Azi-

ze Thérèse'in kapısını vurdum. Bir arkadaşıyla baş başa konuşuyordu. Ona: "Sevgili kardeşim," dedim, "konuşmanızı böldüğüm için üzgünüm, ama bir dakika beni dinlemenizi rica ederim." Odama kadar arkamdan geldi. "Başrahibemizin nesi var bilmem, pek perişan bir halde; gidip bir baksanız ona belki avutabilirsiniz onu," dedim. Yanıt vermedi, arkadaşısı odasında bıraktı, kapıyı üstüne kapatıp başrahibenin yanına koştu.

Kadının hastalığı gün geçtikçe artıyordu; melankolikleşti ve ciddileşti. Geldiğimden beri manastırın hiç eksilmeyen neşesi birdenbire yok oldu. Her şey yeniden çok sıkı bir düzene girdi; ayinler gereken saygınlıkla yapılmaya başlandı; yabancılar konuşma odasına alınmaz oldu; rahibelerin birbirinin odasına girmesi yasak edildi; bütün işler büyük bir titizlikle yapılmaya başlandı; artık başrahibenin odasındaki toplantılar, kahvaltı söyleşileri yoktu; en ufak kabahatler bile şiddetle cezalandırılıyordu; rahibelerden arada sırada böyle cezaları bağışlatmam için bana başvuranlar vardı, ama ben kabul etmiyordum. Bu değişikliğin nedeni kimsenin gözünden kaçmadı. Eskiler bundan yakınmıyorlardı; ama gençler çileden çıkıyor, bana içerliyorlardı. Bense hiç istifimi bozmadan, surat etmelerine, sitemlerine kulak asmadan kendi yolumda yürüyordum.

Ne teskin edebildiğim ne de acımdan kendimi alıkoyabildiğim bu başrahibe kederden sonra kendini ibadete verdi, daha sonra da sabuklamaya başladı. Deliliğinin ilerlemelerinin seyrini burada anlatmayacağım, bu beni sonu gelmeyen ayrıntılara gömülmeye götürür; size yalnız şunu söyleyeyim ki, ilk zamanlarda kâh beni arıyor, kâh benden uzak duruyordu; arada bir eski güler yüzlüğüyle bana yahut öteki rahibelerden birine tatlılıkla davranıyordu; bazen de birdenbire aksileşiyordu. Dinlencedeyken bir emir verip herkesi içeri sokuyor, sonra bundan vazgeçiyor, koroya gidilmesini istiyor, herkes gitmeye hazırlanırken ikinci bir çanla hepimizi

hücrelerimize tıkiyordu. Nasıl kararsız, çalkantılı bir yaşantı geçirdiğimizi anlatmak zor. Günler odanıza girip çıkmak, dua kitabını alıp tekrar yerine koymak, bir emirle aşağı inip ikinci bir emirle yukarı çıkmakla geçiyordu. Gecelerimizin de gündüzlerden pek farkı yoktu.

Bazı rahibeler benimle konuşarak başrahibeye biraz yüz versem her şeyin yoluna gireceğine ikna etmeye çalıştılar; onlara üzülererek şu yanıtı verdim: “Çektiklerinize üzülyorum, ama açıkça söyleyin, ne yapabilirim?” Bazıları başlarını önlerine eğerek yanımdan uzaklaşıyor, bazıları da pederi hiçe saymamı gerektirecek şeyleri yapmamı salık veriyorlardı; bahsettiğim, görevden alınan pederimiz; zira onun yerine geleni henüz görmemiştik.

Başrahibe geceleri odasından çıkmıyordu artık. Haftalarca kilisede, koridorlarda, dinlencede, yemekhanede görünmez oldu; odasında kalıyordu; sonra yeniden ortaya çıkıyor, koridorlarda avare dolaşıyor, kiliseye iniyor ya da rahibelerden birinin kapısını vurarak: “Kardeş, dua edin benim için,” diye yalvarıyordu. Genel bir günah çıkarmaya hazırlandığı söylentisi yayıldı.

Bir gün herkesten önce kiliseye inmiştim. Parmaklığın perdesine iğneyle tutuşturulmuş bir kâğıt parçası gördüm, yaklaşıp okudum: “Sevgili kardeşler, yoldan çıkan bir rahibeye yardım etmesi için Tanrı’ya yalvarınız.” Kâğıdı koparıp almak geldi içimden, ama bıraktım. Birkaç gün sonra yeni bir kâğıt ilştirilmişti, bunda da: “Sevgili kardeşler, yoldan çıkmış ve bunu kabul eden bir rahibe için Tanrı’dan merhamet dileyiniz. Günahı büyüktür...” Bir başka gün de şöyle bir çağrı okunuyordu: “Sevgili kardeşler, sizden Tanrı’nın merhametine güvenini yitirmiş bir rahibeyi umutsuzluktan kurtarması için Tanrı’ya dua etmeniz dileniyor...”

Azap içinde kıvranan bir ruhun acı çırpınışlarının yankısı olan bu çağrılar beni derinden kederlendiriyordu. Bir gün bu çağrılardan birinin karşısında uzun süre durdum. “Doğ-

ru yoldan çıkmak”la ne anlatmak istediğini düşündüm. Bu kadar dehşete kapılmasının nedeni ne olabilirdi? Nasıl bir suç buluyordu kendinde? Peder Lemoine’in öfkeli konuşması, başrahibe hakkında söyledikleri aklıma geldi; bunları düşünerek başrahibenin çılgınlıklarının nedenini anlamaya çalıştım, ama sonunda hiçbir anlam veremeyerek bunaldım. Rahibeler bana bakarak fısıldaşıyorlardı ve akıllarından geçenleri doğru okuduysam, bana da aynı dehşetli sona uğrayacak gözüyle bakıyorlardı.

Başrahibe insan içine çıktığında yüzünü tülle örter oldu; manastır işlerini yüzüstü bırakmıştı, kimseyle de konuşmuyordu; yeni gelen günah çıkarma pederinin yanına gidip sık sık onunla konuştuğu görülüyordu. Bu adam genç bir Benedikten²⁶ rahibiydi. Başrahibenin kendine çektiği bütün işkenceleri o mu yaptırıyordu bilmem: Kadın haftanın üç günü oruç tutuyor, kendini kırbaçlıyor, ayinlerde aşağı rahlelerde oturuyordu; kiliseye gitmek için kapısının önünden geçerken onu hep hücresinde yere diz çökmüş görürdük; ancak herkes geçtikten sonra yerden kalkardı; geceleyin bir gömlekle yarı çıplak aşağılara kadar iniyordu; bana ya da Azize Thérèse’e rastlarsa hemen arkasını dönüp yüzünü duvara yapıştırıyordu. Bir gün hücremden çıkarken yine onu yere kapanmış, kollarını uzatmış, yüzünü yere yaslamış buldum; durdum, bana “Yürüyün, koşun! Ayaklarınızın altında çiğneyin beni! Buna layığım ben!” dedi.

Bu hastalık aylar sürdü, derken rahibeler bana kin tutmaya başladılar. Yaşadığı manastırda kendisinden nefret edilen bir rahibenin başına neler gelebileceğini tekrar anlatacak değilim, bunu biliyorsunuz. Rahibelik için duyduğum tiksinti geri geldi: Günah çıkarma sırasında bunu yeni pedere anlattım; adı Dom Morel olan bu rahip ateşli yapıda bir adamdı, kırk yaşlarında vardı. Beni dikkatle, ilgiyle dinler göründü. Başımdan geçenleri öğrenmek istedi; ailem, eğilim-

26 Sainte-Benoit tarikatından. (ç.n.)

lerim, karakterim, şimdiye kadar bulunduğum manastırlarla, başrahibe ile aramda geçenler üzerinde en ince ayrıntılara kadar sorular sordu. Başrahibenin bana yaptıklarına Peder Lemoine kadar önem vermez gibi göründü, bunlar hakkında bana sadece bir iki şey söyledi, bu konuya kapanmış gözüyle bakıyordu; ona en çok dokunan şeyse, rahibelige karşı hissettiklerimdi. Ben açıldıkça, onun da bana güveni artıyordu; ben itirafta bulundukça o da bana kendi sırlarını açıyordu; o da tıpkı benim çektiklerimi çekmişti, zorla rahip olmuştu, benim gibi mesleğinden tiksiniyordu ve en az benim kadar acınacak haldeydi. Ama kaderine boyun eğmiş görünüyordu. “Ama sevgili kardeş,” dedi, “elimizden ne gelir ki? Biricik çaremiz durumumuzu elimizden geldiği kadar zararsız hale getirmektir.” Sonra bana kendi tuttuğu öğütleri verdi, akla yakın şeylerdi bunlar. “Bunları tutmakla” diye ekledi, “insan üzüntülerden kurtulmaz, ama onlara katlanmaya alışır. Kendini dine adanmış kişiler ancak Tanrı’nın önünde çileleriyle kıvanç duyabildikleri ölçüde mutluluğa ererler; işte o zaman çile onlara sevinç verir ve her çeşit işkenceye katlanırlar; bunlar ne kadar acı ve sık olursa o kadar kutlarlar kendilerini. Böylece bugünkü mutluluklarını gelecekteki mutluluklarına değişmiş olurlar. Böylece şimdiki mutluluklarını gönüllü feda ederek gelecektekini sağlamış olurlar. İyice acı çektiklerinde Tanrı’ya şöyle derler: “*Amplius. Domine...* Tanrım, artır bu acımı...” ve bu öyle bir dilektir ki Tanrı asla mutlaka yerine getirir; ama bütün bu eziyetler onlar için sizin için ve benim için de aynı olsa da, biz onların tadacakları mükâfatı umamayız; çektiklerimize değer kazandıracak tek şeyden maalesef yoksunuz biz: Gönül hoşluğuyla katlanmak. Heyhat! Bende de bulunmayan bir erdemi nasıl aşılabilirim size? Ama bunsuz bu dünyada iyice bahtsız olmanın üstüne ötekinde de mahvolmak tehlikesiyle karşı karşıya bulunuruz. Çileler içinde yaşarken dışarıda zevk ve eğlence içinde yaşayanlar kadar günah işlemiş

oluyoruz; biz bu zevklerden yoksun kılıyoruz kendimizi, onlar tadıyorlar ve bu hayattan sonra bizi yine aynı işkenceler bekliyor. İstemeyerek din yoluna giren bir insanın durumu ne kadar berbattır! İşte ikimiz de bu durumdayız ve bunu değiştiremiyoruz. Bizi ağır zincirlere vurmuşlar, bunları hiçbir zaman kırmak umudu olmadan şangırdatıp duruyoruz... Sürüklemeye çalışmaktan başka bir şey gelmez elimizden. Haydi sevgili kardeşim gidin artık. Yine gelir sizi görürüm.”

Birkaç gün sonra geri geldi. Konuşma odasında buluştuk; onu daha yakından inceledim. İkimiz de birbirimizin yaşamını dolduran, aramızdaki benzerlik, anlaşma noktalarını ortaya çıkaran nice olaydan konuştuk; o da aile içinde ve rahiplik yaşamında benim katlandığım işkencelerin hemen hepsine katlanmıştı. Mesleğine duyduğu nefreti anlatmasının, benim bu yaşama duyduğum nefreti azaltmasını beklemiyordum; yine de böyle bir etkisi oldu üstümde ve sanıyorum benim nefretimi anlatmam da onda aynı etkiyi yarattı. Başımızdan geçen şeylerin ve karakterlerimizin benzerliğini fark edince daha sık görüşmeye, birbirimizden hoşlanmaya başladık; onun geçmiş günlerinin hikâyesi benim yaşamış olduğum günlerin hikâyesiydi; onun duygularının hikâyesi benim duygularımın hikâyesiydi; onun ruhunun hikâyesi benim ruhumun hikâyesiydi.

Kendimize dair konuştuktan sonra sözü başkalarına ve çoğu zaman da başrahibeye getiriyorduk. Dom Morel'in görevi temkinli konuşmasını gerektiriyordu, fakat söylediklerinden kadının bu halinin hep böyle sürüp gitmeyeceğini anladığını sezmiştim. Ona göre başrahibe nefsiyle boşuna savaşıyordu ve mutlaka iki şeyden biri olacaktı: Ya yine eski arzuları canlanacak ya da büsbütün aklını kaybedecekti. Daha fazlasını bilmek konusunda büyük bir merak duyuyordum. Kendi kendime sorup da yanıt bulamadığım sorular üzerinde aydınlayabilirdi beni, ama ona sormaya cesaret edemiyordum bunları. Sadece bir gün laf arasında

Peder Lemoine'i tanıyıp tanımadığını sordum. "Evet," dedi, "tanırım, çok değerli bir adamdır."

— Bir anda kaybediverdik onu.

— Evet.

— Nasıl oldu bu iş, bana anlatmaz mısınız?

— Etrafa sızmasından korkarım.

— Güvenebilirsiniz bana, ağzım sıkıdır.

— Sanırım piskoposluğa kendisini kötöleyen bir şeyler yazmışlar.

— Ne yazmışlar acaba?

— Manastırdan çok uzakta oturduğu, istenildiği zaman getirilememesi, katı bir ahlakı olduğu, yenilikçi²⁷ duyguları olmasından şüphe duyulduğu, manastırda bölünme yarattığı, rahibeleri başrahibeden soğuttuğu gibi şeyler...

— Bütün bunları nereden biliyorsunuz?

— Kendisi söyledi.

— O halde onu gördüğünüz oluyor?

— Evet görüyorum; birkaç kere bana sizden bahsetmişti.

— Neler anlattı?

— Çok acınacak halde olduğunuzu, bunca eziyetlere nasıl katlanabildiğinizi aklına sığdıramadığını, sizi bir iki kere görmüş olmakla birlikte, rahibelik hayatına kendinizi hiçbir zaman uyduramayacağınıza inandığını söyledi; sizin için bir şeyler tasarlıyormuş...

Sözünün burasında birdenbire durdu, ben de: "Ne tasarlamış?" diye sordum. Dom Morel "Bunu bana çok gizli bir sır olarak söyledi, anlatamam," yanıtını verdi.

Israr etmedim, yalnızca "Şurası doğrudur ki, beni başrahibemden uzaklaştıran Peder Lemoine oldu," dedim.

— İyi etmiş.

— Niçin?

Ciddi bir tavır takınarak: "Kardeşim," dedi, "onun öğütlerini tutun ve gerekçesini ömrünüz boyunca araştırmayın."

27 Jansenistler kastediliyor. (ç.n.)

— Ama tehlikeyi öğrenirsem, kendimi daha iyi korurum gibi geliyor bana.

— Belki de tersi olur.

— O halde benim hakkımda çok kötü şeyler düşünüyor-sunuz?

— Sizin ahlakınız ve masumlüğünüz hakkında düşünmem gereken şeyi düşünüyorum, ama bana inanın, öyle uğursuz bilgiler vardır ki, benliğinizi yitirmeden bunları elde edemezsiniz. Başrahibeyi bu kadar etkileyen de masumlüğünüz oldu; daha bilgili olsaydınız, o size bu kadar saygı göstermezdi.

— Ne demek istediğinizi anlayamıyorum.

— Daha iyi ya.

— Peki, ama bir kadının başka bir kadına yakınlık duyması, onu sevip okşaması, ne gibi bir tehlike getirebilir ki?

Dom Morel'den yanıt yok.

“Artık buraya girdiğim zamanki insan değil miyim ben?”

Yanıt yok.

“Yine aynı insan olarak kalmayacak mıyım? O halde birbirini sevmekte, bunu birbirine söylemekte, bunu açığa vurmakta ne kötülük var? Öyle tatlı bir şey ki bu!”

— Doğru, dedi Dom Morel, ben konuşurken önüne bakan gözlerini bana çevirdi.

— Acaba bu hal, bütün manastırlarda bu kadar yaygın bir şey mi? Zavallı başrahibem, ne hallere düştü!

— Acıklı bir hal ve daha da beter olacak gibi; ama er geç böyle olması yazılmıştı alınına, rahibe olmak için yaratılmamış bu kadın. Doğal eğilimlere karşı konulduğu zaman, bu baskı bu eğilimleri ölçüsüz, şiddetli, çığırından çıkmış duygular haline getirir; bir çeşit deliliktir bu.

— Deli mi şimdi o?

— Evet öyle ve daha da delirecek.

— İstemedikleri bir yaşama katlanmak zorunda olanların sonlarının bu olduğunu söylemiştiniz değil mi?

— Hayır, hepsi için değil. Bundan önce ölenler olmuştur; karakterlerinin esnekliği sayesinde daha çok dayananlar vardır; belli belirsiz bir umudun zar zor ayakta tuttukları da vardır.

— Bir rahibe için ne umut olabilir ki?

— Rahibe olmak için yaptığı dileği geri alma umudu gibi.

— Peki bir insan bu umudu da kaybetmiş olursa...

— O vakit, bir gün kapıların açılacağına, insanların, genç yaratıkları diri diri mezara gömdüklerine pişman olacaklarına, manastırın yakılacağına, binayı alevlerin saracağına, zindanın duvarlarının yıkılacağına inanırlar, birinin imdatlarına koşacağı umudu doğar içlerinde. Bütün bunlar insanın kafasından geçer, bunun üzerinde konuşulur; bahçede dolaşırken farkına varmadan, duvarların çok yüksek olup olmadığına göz gezdirir insan. Bazen hücresinin penceresindeki parmaklıkları tutar, dalgınlıkla yavaşça sarsar; aşağıda sokak varsa oraya bakar; biri geçse yüreği çarpmaya başlar; gürültüsü manastıra kadar gelen bir karmaşa olsa umuda kapılır, bir kurtarıcı gelse diye derin derin içini çeker; başka bir insanla yaklaşmasını ya da kaplıcalara gönderilmesini sağlayacak bir hastalığa bel bağlar.

— Ne kadar doğru söylüyorsunuz; ne kadar doğru! diye haykırdım, kalbimi okuyorsunuz; şimdiye kadar hep bu hülyalarla avuttum kendimi, şimdi de yine hep bunları kuruyorum.

— Ve düşünün düşünün bütün bu umutlar sönüp gidince, zira kalbin akla gönderdiği bu sağıltıcı buharlar zaman zaman dağılır, işte o zaman insan içinde bulunduğu mutsuzluğu bütün derinliğiyle görür; kendinden nefret eder, başkalarından nefret eder; ağlar, inler, feryat eder, umutsuzluğun yaklaştığını duyar; o vakit bu hale düşenlerden bazıları başlarındaki büyüğe koşar, dizlerine kapanıp ondan teselli umar; bazıları da ya hücrelerinde, ya mihrapların önünde secdeye varıp Tanrı'dan yardım diler; bazıları üstünü başını

yırtar, saçını yolar; bazıları derin bir kuyu, yüksek bir pencere yahut kalın bir ip arar ve çoğu kez bulur; daha başkaları uzun zaman nefislerine eza ettikten sonra âdeta aptallaşır ve öylece sürünüp giderler; zayıf ve hassas bünyeli olanlar bitkinlikten eriyip gider; öyleleri de vardır ki, kafaları alt üst olur, hayalgüçleri bulanır ve yabanileşir. Bunların içinde en mutluları aynı umutları tekrar tekrar besleyen ve neredeyse mezara kadar bunlarla avunabilenlerdir; hayatları aldanişla umut arasında gidip gelmekle geçer.

— Ve en mutsuzları da, diye derin derin içimi çekerek ekledim, sırayla bütün bunların hepsini yaşayanlardır... Ah! Peder, ne fena oldu sizi dinlediğim...

— Neden?

— Kendimi tanımıyordum, tanıdım şimdi. Hülyalarım çok sürmeyecek artık. Öyle anlarım olacak ki...

Sözümü tamamlayamadan içeriye bir rahibe girdi, sonra ardından bir başkası, sonra bir üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve böylece bir sürü kız daldı odaya. Söyleşi umumi söyleşiye dönüştü. Kimileri Dom Morel'i seyrediyor, kimileri önlerine bakarak onu dinliyor, kimileri de hep bir ağızdan sorular soruyor, hepsi de verdiği yanıtların nasıl büyük bir bilgelikle dolu olduğunu hep bir ağızdan onaylıyordu. Bu sırada ben bir köşeye çekilip derin bir hülyaya dalmıştım. Herkesin kendini, en meziyetli tarafını gösterip bu mübarek adama beğendirmeye çalıştığı sırada, birinin yavaş yavaş geldiği, arada bir durarak derin derin içini çektiği duyuldu. Herkes kulak kabarttı ve bir fısıldaşma oldu: "Başrahibe..." Odadakilerin hepsi susarak halka biçiminde oturdular. Gerçekten de oydu. İçeri girdi, tülü beline kadar uzanıyordu. Kollarını göğsünde kavuşturmuş, başını eğmişti. İlk gözüne çarpan ben oldum, hemen elini tülünün altından çıkarıp gözlerini kapattı, öteki eliyle de herkesin dışarı çıkmasını işaret etti. Sessizce çıktık, başrahibe de Dom Morel'le yalnız kaldı.

Hakkımda fena bir fikir edineceğinizi tahmin ediyorum Sayın Marki. Ama yaptığım şeyden utanç duymadığıma göre, bunu anlatırken niye yüzüm kızarsın? Hem sonra, bir sürü sonuçlar doğuran bir olayı nasıl anlatmam? Kafam çok acayip biçimde işliyor diyelim; beğeninizi ya da acımanızı artırabilecek şeyleri yazarken, ister iyi ister kötü, ama inanılmaz bir kolaylık ve hızla yazıyorum. Gönülüm sevinç dolu; söyleyeceklerim zahmetsizce geliyor kalemimin ucuna; tatlı gözyaşları döküyorum; sanki karşımdasınız, beni görüyor, dinliyorsunuz. Kendimi gözünüzde kötülemek zorunda kaldığım zamansa, aksine, güçlkle düşünebiliyor, düşüncelerimi açıklayamıyorum, kalemim yürümüyor, yazımın biçimi bile değişiyor ve ancak buraları okumazsınız diye gizliden gizliye kendimi avutarak devam edebiliyorum. İşte size bir örnek:

Bütün kardeşler çekilip gittikten sonra... “Pekâlâ, ne yaptınız?” “Tahmin edemediniz mi? Hayır tahmin edemeyecek kadar namuslu bir insansınız.” Ayaklarımın ucuna basarak aşağıya indim ve yavaşça konuşma odasının kapısına geldim, içerde konuşulanlara kulak verdim. Çok kötü bir şey yapmışsınız diyeceksiniz. Ah, evet, çok fena bir şey; ben de kendime bunu söylüyorum ve yüreğimin çarpıntısı, görülmemek için çırpınışım, vicdanımın her an oradan çekilmemi emreden sesi bana, fena bir şey yaptığımı duyurdu; ama merakım baskın çıktı, karşı koyamadım, kapının önüne kadar gittim. Baş başa olduklarını sanan iki kişinin konuştuklarını dinlemek kötü ise, bunları başkasına anlatmak daha da kötü olmaz mı? Şimdi size yine okumayacağınızı umarak kulağıma çalınanların bazı yerlerini yazacağım; biliyorum aslında bu doğru değil, ama kendimi buna inandırmam gerek.

Uzun bir sessizlikten sonra duyduğum ilk sözcükler beni ürpertti: “Peder, ben cehennemlik bir kadınıam.” Heyecanımı bastırarak dinledim. O zamana kadar üstüne yürüdüğüm tehlikeyi örten perde birden sıyrılıvermişti ki, biri bana ses-

lendi. Çaresiz gitmek gerekiyordu, oradan ayrıldım; fakat iş işten geçmişti, gereğinden fazlasını duymuştum bile. Ne kadınmış meğer, ne iğrenç kadınmış!

Suzanne kardeşin anıları burada kesiliyor, bundan sonra gelenler kimi ayrıntılardan çıkardıklarımıdır. Anlaşıldığına göre başrahibesi delirmişti ve kopya edeceğim parçalar kadının mutsuzluğu ile ilgili görülüyor.

Başrahibenin Dom Morel'e yaptığı itiraftan sonra birkaç gün huzura kavuştuk. Manastırdakilerin neşesi yerine geldi. Bunu benden bilerek, övmeye kalkışanları tersledim.

Başrahibe benden kaçmıyordu artık, bana bakıyordu da, ama varlığım artık onu rahatsız etmiyordu.

Çünkü çok yerinde ya da kötü bir meraka kapıldığımdan onu daha yakından tanımaya başladığımdan beri bana verdiği korkuyu kendisine belli etmemeye çalışıyordum.

Az zaman sonra sesi sedası kesildi, evet ya da hayırdan başka söz çıkmaz oldu ağzından; yalnız başına dolaşıyordu.

Yemeden içmeden de kesilmişti; kanı ısındı, ateşi yükseldi, ardından da sabuklamaya başladı.

Yapayalnız yatağına uzanmış olduğu halde beni görünce yanına çağırır, çok tatlı şeyler söylerdi.

Odasının yanından birinin geçtiğini duysa hemen: "İşte o geçiyor, ayaklarının sesinden tanıdım. Çağırın bana onu! Hayır... Hayır... Rahat bırakın," diye bağırdı.

Şaşılacak şey ki hiç yanılmıyor, başkasını ben zannettiği olmuyordu.

Arada bir kahkahalarla gülüyor, sonra birden gözlerinden yaşlar boşanarak ağlıyordu. O zaman kardeşler çevresinde toplanıyorlardı, bazıları onunla birlikte ağlıyordu.

Birdenbire şöyle haykırdığı da oluyordu: "Kiliseye gitmedim. Tanrı'ya dua etmedim... Çıkmak istiyorum bu yataktan; giyinmek istiyorum, giydirsiniz beni!" Eğer buna

karşı dururlarsa şöyle derdi: “Hiç olmazsa dua kitabımı verin bana...” Verirlerdi. Kitabı açar, parmaklarıyla yaprakları çevirir, durmadan çevirir... Hatta kitabın yaprakları bittikten sonra bile... Bu sırada gözleri dalar giderdi.

Bir gece tek başına kiliseye indi, rahibelerden bazıları da ardından gittiler. Mihrabın basamaklarında secdeye vardı; inlemeye, yüksek sesle dua etmeye başladı. Sonra dışarı çıkıp tekrar girdi. Çevresindekilere: “Gidip onu bulun, o, dünyanın en temiz ruhlu insanıdır! Ne masum şeydir o! Ne olurdu o da benimle birlikte dua etseydi!” diye bağırdı. Sonra bütün oradakilere seslenmek istiyormuşçasına boş rahlelere dönerek haykırdı: “Çıkın dışarı! Hepiniz çıkın, gidin buradan. O benimle yalnız kalsın! Ona yaklaştırmaya layık değilsiniz sizler! Sesiniz karışmasın onun sesine. İkiyüzlülüğünüz Tanrı’nın huzurunda onun sesindeki tatlılığı bozar...” Sonra benim Tanrı’dan yardım ve bağışlama dilememi istedi. Tanrı’yı gördüğünü söylüyordu. Şimşekler çakıyor, gök yarılıp başının üstünde gürültüyor gibi geliyormuş kendisine. Gözüne gazaplı melekler görünüyor, Tanrı’nın bakışları onu ürpertiyormuş. Oraya, buraya koşarak manastırın ve kilisenin en karanlık köşelerine sığındı, merhamet diledi, yüzükoyun yere kapandı, öylece uzun zaman dalıp kaldı. Bütün vücudu nenden kaskatı kesilmiş bir halde ölü gibi hücrelerine götürüldü.

Ertesi gün, gece yaşanan bu korkunç sahneden hiçbir şey anımsamıyordu. “Kardeşleriniz nerede?” dedi. “Kimseyi görmüyorum artık, bu manastırda yapayalnızım, hepsi beni bırakıp gitmiş, Azize Thérèse de; iyi etmişler. Artık Azize Suzanne yok madem, odamdan çıkabilirim artık; rastlamam ona artık... Ah! Onu bir görsem! Ama burada değil ki o. Ne mutlu yerdir onun gittiği manastır! Yeni başrahibesine her şeyi anlatacak; kim bilir neler düşünür o kadın benim hakkımda? Azize Thérèse öldü mü yoksa? Bütün gece, cenaze çanlarının çalındığını duydum. Zavallı kızcağız, onu sonsuza dek kaybettik, benim yüzümden. Benim yüzümden! Bir

gün onunla yüzleştirecekler beni... Ne söyleyeceğim ona? Ne yanıt vereceğim? Vah ona! Vah bana!”

Başka bir sefer de “Kardeşleriniz geldi mi? Çok hasta olduğumu söyleyin onlara... Yastığımı yükseltin... Göğsümü açın... Bunalıyorum... Başım ateşler içinde yanıyor. Çözün saçlarımı... Yıkanmak istiyorum... Su getirin bana... Dökün, bol bol dökün... Saçlarım bembeyaz... Ama ruhumdaki leke olduğu gibi duruyor. Ölmek istiyorum artık, keşke hiç dünyaya gelmemiş olsaydım! Onu hiç tanımazdım,” dedi.

Bir sabah onu yalınayak, gecelikle, saç baş birbirine karışmış, ağzından köpükler saçarak, âdeta uluyarak hücresinin önünde oraya buraya koşarken gördük... Elleriyle kulaklarını tıkamış, gözlerini kapamıştı, gidip duvara yaslandı: “Uzaklaşın bu uçurumdan... Feryatları duyuyor musunuz? Cehennemin uçurumlarından geliyor bu çığlıklar... Bu derin uçurumlardan ateşler fışkırıyor... Ateşlerin ortasından boğuk sesler geliyor, beni çağırıyor bu sesler... Tanrım acı bana! Koşun, çanlar çalınsın! Bütün rahibeleri toplayın... Herkes dua etsin benim için... Ben de dua edeceğim. Gün doğdu... Bizim kardeşler hâlâ uykuda... Bu gece gözümü kırpmadım hiç... Uyumak istiyorum... Uyuyamıyorum...”

Kardeşlerden biri: “Efendim bir derdiniz var sizin... Bana açın, içiniz ferahlar belki o zaman...” dedi.

— Agathe kardeş, dinleyin, sokulun bana... Daha yakına gelin, her şeyi söyleyeceğim... Her şeyi, her şeyi... Ama bu sırrımı söylemeyin kimseye. Onu gördünüz mü?

— Kimi efendim?

— Kimse onun kadar tatlı olamaz değil mi? O ne yürüyüşü, ne kibarlığı ondaki! Ne alçakgönüllü kızdı o! Gidin, söyleyin ona... Yoo! Hayır bir şey söylemeyin, gitmeyin... Ona yaklaşılamazsınız... Gökteki melekler korudu onu. Onun çevresinde dolaşıyorlar, gördüm ben siz de göreceksiniz, siz de benim gibi korkacaksınız... Durun... Giderseniz ne diyeceksiniz ona? Öyle şeyler söyleyin ki yüzü kızarmasın...

— Acaba günah çıkaran rahibe mi danışsanız efendim?

— Evet, sahi ya... Hayır, hayır, bana ne söyleyeceğini biliyorum; çok dinledim onu... Ah! Bir unutabilsem! Yok ol sam ya da yeniden dünyaya gelsem ne iyi olurdu... Rahibi çağırmayın sakın. Bana İsa Efendimiz'in çilesinin hikâyesini okuyun daha iyi... Okuyun... Nefes almaya başlıyorum. Beni temizlemek için bir damla kan yeter.. Bakın böğründen kanlar fışkırıyor. Bu kutsal yarayı başımın üstünde tutun... Kanı üstüme akıyor ve durmadan akıp gidiyor.. Mahvoldum ben! Çekin bu haçı... Hayır getirin...

Haçı verdiler. Kollarının arasında sıkı, her tarafını öptü, sonra: “İşte onun gözleri bunlar, işte ağzı, onu bir daha ne zaman göreceğim? Agathe kardeş, ona kendisini sevdiğimi söyleyin, halimi iyice anlatın ona: Ölmek üzere olduğumu söyleyin.”

Kan aldılar; banyolara soktular, ama bunlar başrahibenin hastalığını azaltacak yerde artırıyor gibiydi. Size, yaptığı yakışıksız hareketleri, hezeyanı esnasında ağzından çıkan hayâsızca sözleri anlatamayacağım. Her an elini alnına götürüyor, münasebetsiz birtakım düşünceleri, hayalleri uzaklaştırmak ister gibi. Kim bilir nasıl şeylerdi bu hayaller! Başını yatağının içine gömüyor, yüzünü örtüsünün altına gizliyordu. “İşte Şeytan,” diyordu, “ta kendisi! Ne acayip bir şekil almış! Kutsal sudan getirin; üstüme serpin... Durun, durun... Gitti artık.”

Sonunda onu bir yere kapattılar ama kapısı pekiyi kapatılmadığı için günün birinde kaçtı oradan. Üstünü başını parçaladı, çıırçıplak koridorlarda koşmaya başladı; iki koldan, kopmuş bir ipin uçları sarkıyordu. Durmadan: “Sizin başınızım ben; hepiniz beni böyle tanıyacağınıza yemin ettiniz. İtaat edin bana... Alçaklar beni hapsettiniz! İyiliklerimin mükâfatı bu mu? Bana hakaret ediyorsunuz, fazla iyi olduğum için, değil mi? Artık iyi bir insan olmayacağım. Yangın var! Adam öldürüyorlar! Hırsız var! Thérèse kardeş, Suzanne kardeş, yetişin... İmdat...”

Onu tuttular, yine hapsettiler. “Hakkınız var,” dedi, “delirdim ben, bunu hissediyorum.”

Bazen gözünün önüne türlü türlü işkence sahneleri geliyordu. Boynuna ip bağlanmış ya da elleri arkasından bağlı kadınlar görüyordu; ellerinde meşaleler tutan kadınlar görüyor, herkesin önünde günahlarını itiraf edenlere katılıyor, kendisini öldürmeye götürdüklerini sanıyordu ve cellatlara: “Bu sona layığım ben... Evet layığım, hiç olmazsa bu son işkence olsun. Ama sonsuza dek tutuşan ateşler var...” diyordu.

Buraya kadar söylediklerimin hepsi doğru, bundan sonra söyleyeceklerim de doğru olacaktı, ama ya bunların bazıları aklıma gelmiyor, bazılarını da bu kâğıdı kirletmekten utanmışım için yazmıyorum.

Bu acıklı halde birkaç ay yaşadktan sonra başrahibe öldü. Ama ne ölüm Sayın Marki! Onu umutsuzluk ve bir günah hayaleti halinde son nefesinde gördüm; çevresini cehennem zebanileri sarmış sanıyordu, bunlar onun ruhunu kabzetmek için gelmişlerdi. Boğuk bir sesle: “İşte geliyorlar!” diye haykırıyor, onları kovmak için elindeki haçı sağa sola sallıyor, uluyordu: “Tanrım! Tanrım!” Azize Thérèse ondan kısa bir süre sonra öldü; yaşlı, ters, çok kuruntulu yeni bir başrahibe geldi.

Beni öteki başrahibeye büyü yapmakla suçladılar, yeni gelen de buna inandı ve yine üzüntülerim başladı. Dom Morel de aynı şekilde amirlerinin hışmına uğradı, bütün bunlardan sonra beni manastırdan kaçırmaya ikna etti.

Kaçmak için gerekli hazırlığı yapmıştım. Geceleyin saat on birle on iki arasında bahçeye çıktım. Duvardan ip atıldılar, belime bağladım; yarı yolda ip koptu, yere düştüm; bacaklarım sıyrıldı, böbreklerim de feci zedelenmişti. İki üç kez daha denedikten sonra kendimi duvarın üstüne attım, öbür tarafa indim. Ama hayretten donakaldım. Bir posta arabasında yer bulacağımı umarken, beni kötü ve adi bir araba bekliyordu. Sonunda genç bir Benedikten keşişiyle birlikte Paris

yoluna koyuldum. Ama biraz sonra, bu adamın benimle konuşmasındaki senli benlilik ve hareketlerindeki küstahlık ve serbestlik, bana karşı hiçbir kurala saygı gösterilmediğini anlatmıştı. Bu hal karşısında manastırdaki hücremi aradım ve ne korkunç bir durumda olduğumu hissettim.

Şimdi size arabada geçen sahneyi anlatacağım. Meğer ne adammış bu yanımdaki! Neler yapmadı ki! Bir bilseniz! Feryat ettim; arabacı imdadıma koştu. Keşişle arabacı fena halde dövuştüler.

Paris'e vardım. Araba dar bir sokakta küçük bir kapının önünde durdu. Bu kapı karanlık ve pis bir bahçeye açılıyordu. Ev sahibi kadın beni karşıladı ve en üst katta, içinde benim için gerekli olan eşyalar bulunan küçük bir odaya yerleştirdi. Alt katta oturan kadın ziyaretime geldi. "Gençsiniz siz matmazel, canınız sıkılınca bana gelin; orada kadınlı erkekli iyi ahbaplar bulacaksınız. Sizin kadar sevimli olmasalar da hepsi de genç insanlar... Konuşup gülüşerek, dans edip şarkı söyleyerek hoşça vakit geçiriyorlar; çok eğleniyoruz. Bütün kavalyelerimizin başını döndürseniz emin olun ki matmazel, bunu bizim hanımlar ne kıskanır, ne de kınarlar. Gelin matmazel..." Bana bunları söyleyen kadın oldukça yaşlıydı, şefkatli bakışları, tatlı bir sesi vardı, insanın damarına girebilecek bir tonla konuşuyordu.

Bu evde on beş gün geçirdim. Bu süre içinde, beni kaçıran sırnaşık adamın üstüme düşmeleri ve bu şüpheli yerdeki gürültülü sahneler arasında, her an kaçma fırsatını gözleyerek yaşadım.

En sonunda bu fırsatı geçirdim elime, gecenin ilerlemiş bir saatiydi.

Yakında olsaydı manastırıma dönecektim. Nereye gittiğimi bilmeden koştum. Bazı adamlar beni durdurdular; korkuya kapıldım, yorgunluktan bir mum dükkânının kapısının önüne yığılıp bayılmışım. Yardımına koştular. Ayıldığım zaman etrafımda birtakım kimselerle pis bir yatakta

buldum kendimi. Kim olduğumu sordular, bilmem ne yanıt verdim. Bana yol göstermesi için evin hizmetçisini yanıma kattılar, koluna girerek yürüdüm. Epey yol almıştık ki bu kız bana: “Hanımefendi,” dedi, “nereye gittiğimizi biliyor musunuz acaba?”

— Hayır yavrum, bakımevine herhalde.

— Bakımevine mi? Evsiz mi kaldınız yoksa?

— Ne yazık ki evet.

— Ne yaptınız da bu saatte evden kovdular sizi? İşte Sainte-Catherine’in önüne geldik. Bakalım kapıyı açtırabilecek miyiz? Ne olursa olsun korkmayın, sokakta kalmazsınız, benimle yatarsınız.

Mumcunun evine döndüm. Hizmetçi kız manastırdan kaçarken yere düştüğüm sırada derisi sıyrılan bacaklarımı görünce çok korktu. Geceyi orada geçirdim. Ertesi akşam Sainte-Catherine’e döndüm. Orada üç gün kaldım. Bu sürenin sonunda ne yapılması gerektiği bana bildirildi, ya sığınmaevine gitmeliydim ya da sunulan ilk koşulları kabul etmeliydim.

Sainte-Catherine’de kadınlardan ve erkeklerden gelecek tehlikelerle karşı karşıyaydım. Çünkü sonradan bana dediklerine göre şehrin hovardalarıyla, zevk tellalı kadınlar avaramaya buraya gelirlermiş. Yoksulluğa düşme tehlikesi maruz kaldığım bütün o kaba ayartmaların üzerimdeki gücünü artırmadı. Pılımı pırtımı sattım ve durumuma daha uygun olanlarından edindim.

Bir çamaşırcıda işe girdim, hâlâ da oradayım. İşim zahmetli, karnım iyi doymadığı gibi yattığım yer de rahat değil, ama insanca muamele görüyorum. Evin erkeği binek arabacılığı yapıyor; karısı biraz sert, ama iyi bir kadın aslında. Günlerimi huzur içinde geçirebileceğimi umsam halimden memnun olacaktım.

Polisin beni kaçırان adamı yakalayıp çalıştığı manastıra teslim ettiğini öğrendim. Zavallı adam! Onun hali be-

nimkinden de acıklı. Ortalık yaptıklarıyla çalkalanıyordu. Rahiplerin böyle gürültü koparan suçlar için nasıl zalimce cezalandırıldıklarını bilemezsiniz; ömrünün geri kalanını bir zindanda geçirecek artık. Ele geçirilirim benim de sonum böyle olacak; ama bu adam orada benden çok yaşar.

Düşmemin yol açtığı ağrıları hissetmeye başlamıştım. Bacaklarım şişti, adım atamaz oldum; ayakta duramadığım için oturarak çalışıyordum. Ama bir yandan da iyileşeceğim diye korkuyordum: O vakit dışarı çıkmamak için ne bahane bulacaktım? Çıkarsam kim bilir nasıl bir tehlikeyle karşılaşacaktım? Bereket versin daha önümde epey vakit vardı.

Paris'te olduğumdan hiç şüphe etmeyen ailem akla gelen her türlü yola başvuruyor, beni arıyordu herhalde. Kaldığım tavan arasına Bay Manouri'yi çağırarak ondan öğüt istemeye ve onun salık vereceği şeyi yapmaya karar verdim. Ama o bu dünyada değilmiş artık.

Hep diken üstünde oturuyor gibiydim. Evin içinden, merdivenlerden, sokaktan bir gürültü işitsem tir tir titriyordum. Dizlerim bükülüyor, elimdeki işi yere düşürüyordum. Geceleri hemen hemen gözümü kırpıyordum. Azıcık dalsam bile sık sık uyanıyordum... Uykumda da sayıklıyordum, bağırıp çağırıyordum. Anlamıyordum, nasıl oluyor da çevremdekiler kim olduğumu anlayamamışlardı.

Kaçışım her tarafta duyulmuştu besbelli. Bunu da bekliyordum zaten. Dün bunu bir arkadaşım en çirkin haliyle ve insanı çileden çıkaran düşüncelerle anlattı. Bereket versin ev sahibi kadın çamaşırları ipe asıyordu ve arkası lambaya dönüktü de, benim bunları dinlerken ne hale girdiğimi görmedi, ama ağladığımı görerek sordu: "Marie, neyiniz var?"

— Hiç, diye yanıt verdim.

— Amma da yaptınız ha, bayağı bir keşişle aşk yaşayıp onun peşine takılarak manastırından kaçan ahlaksız, dinsiz imansız bir rahibeye acıyacak kadar budala değilsiniz herhalde? Merhametinizi başka şeylere saklarsanız daha iyi

edersiniz. Yiyip içip Tanrı'ya şükretmeliydi. Pekâlâ bir yerdî bulunduğuş yer. Nesini beğenmemişti acaba? Şu havada bir iki kere nehre kadar gidip gelse akli başına gelir de eski haline can atardı... Buna karşılık:

— Kim bilir ne derdi vardı, dedim.

Hiç ses çıkarmasam daha iyi ederdim. Çünkü kadının şu sözünü işitmemiş olurum: “Bırak şu kaltağı! Tanrı cezasını versin...” Bu lakırtılar üzerine masamın üstüne kapandım. Kadın, “Kuzum Marie neye daldın öyle? Uyuklamakla iş yürümez...” deyinceye kadar öylece kalmıştım.

Manastır hayatına bir türlü alışamamıştım; bunu her hareketimle belli etmişim. Ama rahibeliğim sırasında makine gibi yaptığım bazı işleri benimsemişim. Mesela bir çan mı çalmıyor? Hemen ya istavroz çıkarır ya da yere diz çökardım. Kapıya mı vuruluyor? Hemen *Ave*'yi okumaya başlardım. Birisi bana bir şey mi soruyor? Yanıtlarımın sonu daima *annem*'le, *kardeşim*'le biterdi. Yabancı biriyle karşılaşsam reverans yapacağım yerde kollarımı göğsümün üstünde kavuşturur eğilirdim. Bu halime arkadaşlarım güler, rahibe taklidi yaparak eğlendiğini sanırlardı. Ama uzun süre yanılmaları olanaksızdı, er geç bir budalalık yapıp kendimi ele verecek ve böylece mahvolacaktım.

Bayım elinizi çabuk tutup bana yardım edin. “Sizin için ne yapabileceğimi bildirin bana,” diyeceksiniz belki. Tüm isteğim şundan ibaret: Gelip gideni çok olmayan taşralı bir aile yanında oda hizmetçisi, orta hizmetçisi ya da sadece bir hizmetçi olmak. Verecekleri aylığın önemi yok. Karnım tok, sırtım pek ve başım dinç olsun yeter bana.

Hizmetimden memnun kalacaklarından emin olabilirsiniz. Babamın evinde iş görmeye, manastırda da boyun eğmeye alıştım. Gencim, yumuşak başlıyım, ayaklarım da iyi olunca işimin hakkından gelirim. Dikiş, örgü, nakış, çamaşır gelir elimden. Evimde iken dantelalarımı kendim örerdim. Az zamanda bunu yeniden yapabilirim. Hiçbir işte bece-

riksiz değildir. Hiçbir işi de hor görmem. Sesim güzeldir, müzikten de anlarım, zevk sahibi ev hanımlarının hoşuna gidecek kadar klavsen çalarım. Hatta çocuklarına ders de verebilirim ama bütün bunların benim iyi bir eğitim ve öğretim görmüş olduğumu açığa vurmasından da korkmuyor değilim. Eğer saç tuvaleti öğrenmem gerekirse bir ustanın yanında bir süre çalışarak bunu da öğrenebileceğime inanıyorum, zevkim vardır. İşte bayım tek istediğim dayanabileceğim bir iş ya da ne olursa olsun herhangi bir iş bulmak. Bundan başka bir dileğim yok. Ahlakıma güvenebilirsiniz; her şeye karşın ahlaklı bir insanım. Hatta oldukça dindar da sayılırım.

Ah! Bayım bilerseniz, Tanrı beni o kuyunun başucunda durdurmamış olsaydı, şimdiye kadar insanlardan hiçbir korkum kalmayacak, bütün çektiklerim sona erecekti. Bahçenin bir köşesindeki o kuyunun başına kaç defa gitmiştim! Fırlatıp kendimi içine atmamamın nedeni, manastırdakilerin beni bunu yapmakta serbest bırakmış olmalarıdır.

Alnıma daha neler yazılı bilmiyorum, ama bir gün tekrar bir manastıra, hangisi olursa olsun bir manastıra girmem gerekirse, hiç duraksamayacağım, her yerde nasıl olsa bir kuyu bulunur. Bayım acıyın bana, çok geç kalmış olacaksınız sonra...

Hamiş: Yorgunluktan bitkin düştüm, bütün varlığımı korku kapladı. Zerre kadar huzurum yok. Şimdi, dinlenmiş kafayla çabucak yazdığım bu anıları gözden geçirdim. Gördüm ki hiç istemeden, her satırda kendimi gerçekte olduğum kadar mutsuz, fakat olduğumdan fazla sevimli göstermişim. Acaba bu, insanların güzelliğimize, felaketlerimizden daha fazla ilgi gösterdiklerini düşünmemizden ve yüreklerine dokunabileceğimizden, daha kolay başlarını döndürebileceğimize inandığımızdan mı? İnsanları pek az tanıyorum, tanımak için pek çaba harcamış da sayılmam. Ama son derece hassas bir adam olduğu söylenen marki kendi iyiliğinden

ziyade, zaaflarına hitap ettiğimi sanırsa neler düşünmez benim için? Bu düşünce canımı sıkıyor. Gerçekte tüm hemcinslerimde bulunan bir içgüdüğü benim kişisel bir halim gibi düşünürse, haksızlık etmiş olur. Sonuçta ben de kadını. Dahası ne bileyim biraz da oynak bir kadın... Özenmiyorum, içimden geldiği için böyleyim.

Denis Diderot (1713-1784): Aydınlanma döneminin en önemli yazar, düşünür, eleştirmen, çevirmen ve editörlerindendir. Çeşitli türlerde yazmış, yazdığı her türde derin izler bırakmıştır. Tiyatroya burjuva dramını, romana Kaderci Jacques ve Efendisi'ni, eleştiriye salon konuşmalarını aşan yöntemleri, kitlelere ansiklopediyi sunmuş, zamanının çok ilerisindeki düşünceleriyle de yüzyıllar boyu hem sanatsal hem de bilimsel gelişmelere ilham vermiştir. Manastır yaşamının, rahibelik kurumunun genç bir rahibenin gözünden anlatıldığı bu ateşli yergi, toplumsal çevre tasviri ve kişilik çözümlemesindeki başarılarıyla öne çıkar. Diderot'nun iki yüzyılı aşkın bir süre önce sahip olduğu iç görü, gözlem kabiliyeti ve güçlü çözümlemeler de günümüzün psikanaliz çevrelerini kendisine hayran bırakacak bir derinliğe sahiptir.

Adnan Cemgil (1909-2001): İÜ Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 1939'da öğretmenliğe başladı. 1945'te B. Boran, P.N. Boratav, N. Berkes ve birçok aydınla birlikte kovuşturmaya uğradı, bakanlık emrine alındı. 1947'de devlet menürlüğünden ayrıldı. Gazete ve dergilerde şiir ve denemeler yazdı, çevirmenlik yaptı. D. Diderot, E. Zola, R. Rolland, E. Sillanpaa, H. de Balzac, A. Gramsci, J. Amado, R. Tagore'dan pek çok başyapıtı Türkçeye kazandırdı.

9 786053 326182

15 TL